

Møte torsdag den 20. juni kl. 10

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n (nr. 103):

1. Innstilling fra kommunalkomiteen om lokaldemokrati, velferd og økonomi i kommunesektoren 2003 (kommuneproposisjonen) (Innst. S. nr. 253 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 64 (2001-2002))
2. Innstilling fra kommunalkomiteen om nye oppgaver for lokaldemokratiet – regionalt og lokalt nivå (Innst. S. nr. 268 (2001-2002), jf. St.meld. nr. 19 (2001-2002))
3. Innstilling fra kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentant Karl-Anton Swensen om ørmerket transportstøtte for å gi norsk transportnæring like gode rammebetingelser som EUs transportstøtteordning gir næringen i Finland og Sverige (Innst. S. nr. 248 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:132 (2001-2002))
4. Innstilling fra kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Magnhild Meltveit Kleppa og Ola D. Gløtvold om bedre bostøtteordning (Innst. S. nr. 270 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:133 (2001-2002))
5. Forslag fra stortingsrepresentant Torbjørn Andersen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 5. juni 2002 (jf. Innst. O. nr. 52):
«Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige lovforslag slik at riksmeglingsmannen kan påby en organisasjon å sende meglingsforslaget til uravstemning og at det bør være lovfestet fredsplikt i avstemningsperioden.»
6. Forslag fra stortingsrepresentant Torbjørn Andersen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 5. juni 2002 (jf. Innst. O. nr. 52):
«Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige lovforslag slik at den enkelte bedriftsklubb selv gjennom uravstemning kan godta eller motsette seg arbeidsnedleggelse som er bestemt sentralt.»
7. Forslag fra stortingsrepresentant Karin Andersen på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 5. juni 2002 (jf. Innst. O. nr. 52):
«Stortinget ber Regjeringen utrede og vurdere nærmere om någjeldende ordning med plassoppsettelse som vilkår for iverksettelse av streik/lockout bør endres til et system med konfliktvarsel etter svensk mønster.»
8. Forslag fra stortingsrepresentant Per Sandberg på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 5. juni 2002 (jf. Innst. O. nr. 59):
«Stortinget ber Regjeringen arbeide for at man i FN starter arbeidet med en revisjon og fornying av flyktningkonvensjonen.»
9. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 5. juni 2002 (jf. Innst. O. nr. 59):
«Stortinget ber Regjeringen om å klargjøre praksisen i bosettingssaker ved forskrift som presiserer hva som kan regnes som rimelighetsgrunner.»
10. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 14. juni 2002 (jf. Innst. O. nr. 77):
«Stortinget ber Regjeringen legge fram forslag som sikrer brukermedvirkning i Aetat.»
11. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 14. juni 2002 (jf. Innst. O. nr. 75):
«Stortinget ber Regjeringen sørge for at det settes som vilkår for inngåelse av samarbeidsavtale mellom en juridisk person og kommunen at ved opphør av samarbeidsavtalen, kan angjeldende andel eller eiersaksjon ikke lenger beholdes til annet formål av vedkommende juridiske person.»
12. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 14. juni 2002 (jf. Innst. O. nr. 75):
«Stortinget ber Regjeringen vurdere forslag til hvordan samarbeidsordninger mellom borettslag, sameier, kommunen og andre aktører kan styrkes for å sikre gode bomiljøer.»
13. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 13. juni 2002 (jf. Innst. O. nr. 74):
«Stortinget ber Regjeringa vurdere om lov om arbeidstiden på skip ikkje skal gjelda for dei sjøfolka som skattemessig ikkje høyrer inn under ordninga med sjømannsfrådrag, men at dei i staden kjem inn under arbeidsmiljølova.»
14. Innstilling fra sosialkomiteen om spesialisthelsetjenestens økonomi og budsjett 2002 (Innst. S. nr. 243 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 59 (2001-2002))
15. Innstilling fra sosialkomiteen om endringar i statsbudsjettet for 2002 som følge av takstoppgjera for legar, psykologar og fysioterapeutar (Innst. S. nr. 261 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 71 (2001-2002))
16. Forslag fra stortingsrepresentant Asmund Kristoffersen på vegne av Arbeiderpartiet oversendt fra Odelstingets møte 18. juni 2002 (jf. Innst. O. nr. 82):
«Stortinget ber Regjeringen legge til grunn en refusjon på 95 prosent for Remicade av gjeldende veiledende utsalgspris fra 1. oktober 2002 og ut året.»
17. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 18. juni 2002 (jf. Innst. O. nr. 82):
«Stortinget ber Regjeringen sikre at sykehusets utgifter til legemidler under ny § 5-15 i folketrygdloven dekkes.»
18. Innstilling fra sosialkomiteen om avslutning av handlingsplan for eldreomsorgen (Innst. S. nr. 263 (2001-2002), jf. St.meld. nr. 31 (2001-2002))
19. Innstilling fra sosialkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene John I. Alvhøim og Harald T. Nesvik om å be Regjeringen legge godkjenningmyndigheten for bemanningsplaner ved landets sykehjem til Helsedirektoratet, slik at pleietrengende sykehjemsbeboere sikres et faglig forsvarlig nivå på bemanningen, uavhengig av bosted

- (Innst. S. nr. 258 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:114 (2001-2002))
20. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 6. juni 2002 (jf. Innst. O. nr. 56):
«Stortinget ber Regjeringen om å gjennomgå retningslinjene for Økokrims virksomhet ut fra formålet om å gjøre det enklere for Økokrim å kunne avdekke trygdemisbruk.»
21. Innstilling fra sosialkomiteen om trygdeoppgjøret 2002 (Innst. S. nr. 272 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 72 (2001-2002))
22. Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om lønnsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet 2002 mv. (Innst. S. nr. 275 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 70 (2001-2002))
23. Innstilling fra samferdselskomiteen om Luftfartsverkets tilbud av tjenester i det regionale flyplassnett (Innst. S. nr. 269 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 61 (2001-2002))
24. Innstilling fra samferdselskomiteen om orientering om status for GSM-R (Innst. S. nr. 274 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 66 (2001-2002), kap.10)
25. Innstilling fra samferdselskomiteen om forsert utbygging av E6 gjennom Østfold. Finansiering av ny Svinesundsforbindelse gjennom en felles bompengoordning med Sverige. Revidert fase 1 av Østfoldpakka (Innst. S. nr. 265 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 68 (2001-2002))
26. Innstilling fra samferdselskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Kenneth Svendsen, Thore A. Nistad, Øystein Hedstrøm, Henrik Rød, Morten Høglund, Ulf Erik Knudsen, Per Ove Width, Per Erik Monsen, John I. Alvheim og Torbjørn Andersen om forgang i utbyggingen av E6/E18 fra Svinesund/Ørje via Oslo til Kristiansand (Innst. S. nr. 266 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:134 (2001-2002))
27. Innstilling fra samferdselskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Kenneth Svendsen, Morten Ørsal Johansen og Øyvind Korsberg om å ettergi deler av utestående fordringer til Oslo Lufthavn A/S (Innst. S. nr. 231 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:106 (2001-2002))
28. Innstilling fra samferdselskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Jan Arild Ellingsen, André Kvakkestad og Kenneth Svendsen om rettighet for godkjente taxiselskap til å inndra drosjeløyvet/kjøreseddel for personer som er volds- og overgrepdomte, og personer som har opptrådt utilbørlig i sitt arbeid (Innst. S. nr. 251 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:137 (2001-2002))
29. Forslag fra stortingsrepresentant Oddbjørg Ausdal Starrfelt på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. juni 2002 (jf. Innst. O. nr. 60):

- «Meirutgiftene til stillingar m.v. knytta til ordninga med prikkbelastning vert redusert med 20-30 pst.»
30. Forslag fra stortingsrepresentant Oddbjørg Ausdal Starrfelt på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. juni 2002 (jf. Innst. O. nr. 60):
«Det vert frå 2003 løyvd 5 mill. kroner meir til politikontroll på dei mest ulukkesutsette vegstrekningane.»
31. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 11. juni 2002 (jf. Innst. O. nr. 60):
«Trygg Trafikk får frå 2003 auka sine løyvingar med 2 mill. kroner til tiltak for å betre tryggleiken for skulebarn.»
32. Forslag fra stortingsrepresentant Tor-Arne Strøm på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. juni 2002 (jf. Innst. O. nr. 66):
«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med hver rullering av Nasjonal transportplan komme tilbake til Stortinget med en evaluering av anbud i ferjedrifta.»
33. Referat

Presidenten: Velkommen til en ny, lang dag!

Presidenten vil informere om at i samarbeid med komiteene har vi delt dagen og natten opp i tidbolker, og innenfor de ulike tidbolkene har komiteene selv fått ordne sine debattopplegg, slik at det skal være rimelig grunn til å anta at vi skal slippe unna i hvert fall før kl. 03. Imidlertid er det et stort usikkerhetsmoment, og det er treminutterne. Presidenten må be dem som ber om ordet til treminuttersinnlegg på formiddagens møte, prøve å ta hensyn til at det også er noen som skal ha debatter litt senere på dagen, slik at man forsøker å begrense seg.

Representanten May-Helen Molvær *Grimstad*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Representanten Karin S. Woldseth vil framsette et privat forslag.

Karin S. Woldseth (FrP): Jeg vil på vegne av Christopher Stensaker, Øyvind Korsberg og meg selv fremme forslag om å avvente en eventuell flytting av Nordlandsdelen fra Statsarkivet i Trondheim til Statsarkivet i Tromsø.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Innstilling fra kommunalkomiteen om lokaldemokrati, velferd og økonomi i kommunesektoren 2003 (kommuneproposisjonen) (Innst. S. nr. 253 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 64 (2001-2002))

Presidenten: Etter ønske fra kommunalkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 2 timer og 10 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 30 minutter, Høyre 30 minutter, Fremskrittspartiet 20 minutter, Sosialistisk Venstreparti 15 minutter, Kristelig Folkeparti 15 minutter, Senterpartiet 10 minutter, Venstre 5 minutter og Kystpartiet 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det gjøres unntak fra forretningsordenens § 37 første ledd ved at det gis adgang til replikker, men slik at replikk og svar begrenses til inntil ett minutt varighet hver. Det foreslås at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre ettminuttsreplikker med svar etter innlegg fra hovedtalerne fra hver partigruppe og fem ettminuttsreplikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen. Presidenten vil være påpasselig med at replikkene holdes innenfor ett minutt.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ivar Østberg (KrF) (ordfører for saken): «Kommuneøkonomi er knusktørr materie for spesielt interesserte» skrev Stein Aabø i Dagbladet 14. juni. Denne materien er dagens tema.

Kommuneøkonomien er vel så langt fra det knusktørre man kan komme. Kommunenes økonomi har direkte betydning for skoletilbudet, for kvaliteten i eldreomsorgen, for barnehagetilbudet, for sosialtjenesten – ja, for hele den kommunale tjenesteproduksjonen – og verken kan eller skal behandles uten dette som utgangspunkt og grunnlag.

En samlet komite understreker kommunesektorens vesentlige rolle for innbyggerne og landets velferdsproduksjon. Komiteen sier også at det er sentralt at oppgavene utformes og prioriteres i demokratiske organer kommunalt og regionalt. Økt valgfrihet ut fra lokale forhold er en målsetting. Komiteen mener også at det er viktig å spille på lag med de ansatte og deres organisasjoner, og presiserer at de kommunalt ansatte er en verdifull ressurs. Dette burde gitt grunnlag for en bred enighet om kommuneopplegget for 2003.

«Kronen truer norsk eksport», skrev Adresseavisen på lederplass i går. Eksporten har stupt med drøyt 10 pst. hittil i år. I Nord-Trøndelag er eksportfallet på 21,9 pst., i Sør-Trøndelag på 14,1 pst. og i Møre og Romsdal på 16,8 pst. Landets største spekematprodusent, Grilstad Fabrikker, flagger ut deler av sin virksomhet til Sverige. Mange ser med bekymring fram til Norges Banks møte 3. juli. Ekspertene spør renteøkning. Sentralbanksjef Svein Gjedrem sa i sin årstale i vår at industrien vil miste 60 000 arbeidsplasser i løpet av ti år på grunn av den høye bruken av oljepenger og veksten i offentlig sektor.

Dette er noe av bakteppet for den helhetstenkning vi må legge til grunn i vår økonomiske politikk også i kommunesektoren. Vi må unngå renteøkninger til skade for kommunesektoren og landets innbyggere, og vi må ikke minst unngå rasering av arbeidsplasser i Distrikts-Norge av hensyn til arbeidstakerne og landets økonomi.

Kommuneproposisjonen for 2003 har skapt uro blant kommunepolitikere. Opposisjonspartiene har anklaget

Regjeringen for å rasere borgernes tjenestetilbud – en anklage jeg ikke kan si meg enig i. Anklagen er derimot med på å bygge opp under det gap mellom forventninger og muligheten til å innfri disse som alle partiers lokalpolitikere advarer sterkt mot.

At opposisjonen er misfornøyd med forslag fra Regjeringen, er ikke nytt. Men jeg vil understreke at den uro som engasjerte kommunepolitikere rundt om i landet har vist, har gjort inntrykk. Regjeringen og Kristelig Folkeparti vil arbeide for at kommunesektoren skal ha forutsigbare rammevilkår. Vi vil i tråd med Sem-erklæringen arbeide for at kommunenes økonomi ytterligere forbedres på sikt.

I 2003 får kommunesektoren en økonomisk vekst på 2–2,5 milliarder kr. Dette kommer i tillegg til veksten i kommunesektoren på 900 mill. kr i 2002 som videreføres i 2003. Avtalen om kommuneøkonomien mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet innebærer dessuten at kommunene får beholde merskatteveksten i 2002 og 2003. Pr. i dag er det ikke mulig å si hvor mye merskatteveksten vil bety for kommunene neste år. Men vi vet at merskatteveksten for 2001 var på hele 2,9 milliarder kr. Alt i alt betyr dette at kommunesektoren får forutsigbare økonomiske rammer neste år.

Arbeiderpartiet har kritisert Regjeringens forslag til økonomiske rammer for kommunesektoren. Arbeiderpartiet har brukt ulike karakteristikker når forslaget har vært debattert, men deres hovedbudskap har vært at kommunesektoren trenger mer penger enn det Regjeringen legger opp til. Da er det underlig at nettopp Arbeiderpartiet i sitt alternative forslag har en ytterligere økning på 1,5 milliarder kr til kommunesektoren – 1,5 milliarder kr som i henhold til barnehageforliket skal trekkes tilbake igjen fra kommunene. Det bygger jeg på det Hill-Marta Solberg uttaler i Aftenposten den 19. juni: «I den foreslåtte økningen til kommunene, for eksempel, har vi jo tatt hensyn til barnehagesatsingen». Arbeiderpartiet foreslår altså i realiteten den samme ramme for kommunesektoren neste år som det Regjeringen gjør. Jeg vil gjøre oppmerksom på at Regjeringen vil komme tilbake til satsingen på barnehagesektoren i statsbudsjettet til høsten.

Til dem som kritiserer stramheten i neste års kommuneøkonomi, vil jeg si: Kristelig Folkeparti erkjenner, i likhet med det kommunalminister Solberg har gitt uttrykk for flere ganger, at kommuneøkonomien neste år blir stram. Nettopp derfor har det vært viktig for regjeringspartiene å sikre flertall for de økonomiske rammene. Dette gir kommunene en forutsigbarhet for neste år allerede nå, og det er viktig for den videre økonomistyring.

Kommunenes økonomi må, som jeg har pekt på, ses i sammenheng med landets totale økonomi for 2003. Skatte- og avgiftsvedtak som tidligere er fattet i Stortinget, får helårsvirkning i budsjettet for 2003, og dette medfører at handlingsrommet for å øke statens utgifter for dette året er begrenset. Utgifter knyttet til regelstyrte ordninger, som f.eks. sykelønnsordningen, øker dessuten kraftig og legger bånd på betydelige midler neste år. Det er imidlertid viktig for meg å presisere at Regjeringen har

prioritert økte overføringer til kommunene innenfor det eksisterende handlingsrom.

Det er viktig for meg å si at Kristelig Folkeparti og avtalepartnerne er kjent med de store utfordringene som økte lønns- og pensjonsutgifter medfører for kommunene, og vi erkjenner at det er behov for statlig medvirkning for å lette den ekstraordinære situasjonen som har oppstått i 2002. Nettopp derfor har vi foreslått at kommunesektoren skal få beholde merskatteveksten både for inneværende år og neste år.

Jeg er meget glad for det initiativ statsministeren tok med tanke på å avklare situasjonen angående kommunesektorens pensjonskostnader. Den 12. juni 2002 ble det avholdt møte i Kommunal- og regionaldepartementet med representanter fra Kommunenes Sentralforbund, Kommunal Landspensjonskasse, kommunale pensjonskasser og Finansnæringens Hovedorganisasjon. I statsrådets brev til kommunalkomiteen av 13. juni 2002 pekes det på enighet om tallgrunnlaget og ikke minst en mulig løsning med hensyn til regnskapsføringen i kommunene fra 2002 i samsvar med prinsippene i Norsk Regnskaps-Standard.

Regjeringen har vedtatt at Kommunal- og regionaldepartementet skal fastsette regler for regnskapsføring av pensjon i kommuner og fylkeskommuner. Reglene vil gi virkning fra og med regnskapsåret 2002 og innebære at kommuner og fylkeskommuner kan regnskapsføre et lavere beløp enn det beløpet som nå signaliseres som realistisk pensjonspremie for 2002. Reglene, som vil bli fastsatt i løpet av høsten 2002, skal sikre at det beløpet som årlig skal regnskapsføres, vil være mer stabilt enn ved å regnskapsføre årlig pensjonspremie.

Når dette er sagt, ønsker jeg å gjøre en presisering. Det må aldri være tvil om at det er kommunesektoren selv som er ansvarlig for lønns- og pensjonskostnader. Hvilke lønnsoppgjør og hvilke pensjonsordninger man fremforhandler enighet med arbeidstakerne om, må tilpasses eksisterende økonomiske rammer.

I 2003 får kommunesektoren en reell inntektsvekst på 1,25 pst. Kommunene har fra 1998 og fram til i år hatt en gjennomsnittlig årlig inntektsvekst på 1,16 pst., altså en lavere inntektsvekst enn hva som er tilfellet neste år. Jeg er særlig glad for at det blir mulig å gi vekst i kommunenes frie inntekter. Neste år vil veksten bli på om lag 750 mill. kr.

Jeg har tro på det lokale selvstyret. Jeg tror at man vet best i det enkelte lokalsamfunn hvilke prioriteringer som er nødvendige. Trenger man barnehager eller forbedrede lokaler i grunnskolen? Svaret på dette er ikke likt over alt. Derfor er det viktig at denne sal viser våre lokalpolitikere den tillit som ligger i en reduksjon i øremerkede tilskudd og økte overføringer i form av frie inntekter.

En god eldreomsorg er viktig for Kristelig Folkeparti. Vi er derfor glad for at regjeringspartiene og Fremskrittspartiet er blitt enige om at eldreplanen skal avsluttes gjennom å bygge ytterligere 5 000 sykehjemsplasser og omsorgsboliger. Det er også viktig for Kristelig Folkeparti å fremheve at de funksjonshemmede er prioritert i neste års kommuneopplegg. 30 mill. kr er satt av til ut-

skrivning av unge funksjonshemmede fra alders- og sykehjem, og ytterligere 50 mill. kr utover Regjeringens forslag, til sammen 650 mill. kr, er satt av til særlig ressurskrevende brukere. Det er meget gledelig at regjeringspartiene sammen med Fremskrittspartiet kunne finne gode løsninger for disse gruppene.

Til slutt: Jeg vil ta opp mindretallsforslagene nr. 1–5, hvor Kristelig Folkeparti, Høyre og Fremskrittspartiet er forslagsstillere. Jeg vil videre anbefale regjeringspartiene å stemme for innstillingens I, II, III og IV.

Presidenten: Ivar Østberg har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Reidar Sandal (A): Representanten Østberg bør holde seg for god til å feilinformere Stortinget. Arbeidarpartiet har ei høgare økonomisk ramme for kommunesektoren enn Regjeringa. Det vil eg kome grundig tilbake til i hovudinnlegget mitt seinare i debatten.

Mange ordførarar ropar varsku mot Regjeringa sitt kommuneopplegg for 2003. Framstegspartiet hjelper Regjeringa med svelteføring av kommunane, seier ein ordførar. Bondevik må vere klar over at det går galne vegen for velferdstilbodet no, uttalar ordførar Jan Erik Gyllensten. Han tilhøyrrer same parti som statsministeren.

Spørsmålet mitt til representanten Østberg blir derfor: Gir ordførar Gyllensten eit korrekt eller eit forvrent bilde av framtida for kommunane våre?

Ivar Østberg (KrF): Som jeg pekte på i mitt innlegg, vil det opplegget Regjeringen har, gi en større vekst enn det som har vært gjennomsnittet fra 1998 og fram til i år. Regjeringens opplegg vil altså gi en realinntektsvekst for Kommune-Norge på 2–2,5 milliarder kr.

Som jeg også pekte på, er det nødvendig for oss å ha et helhetlig syn når vi tilnærmer oss økonomien.

Så får jeg spørsmål om ordfører Gyllensten beskriver tingene korrekt. Jeg har sagt at vi tar signalene fra Kommune-Norge på alvor, men det ligger en vesentlig brist i forutsetningene som Regjeringen og samarbeidspartiene vil rydde opp i. Det er pensjonskostnadene som har vært den store trusselen for Kommune-Norge, og dette har vi nå tatt grep for å løse.

Torbjørn Andersen (FrP): Jeg vil først av alt få takke saksordføreren for et svært godt innlegg hvor han redegjorde greit for kommuneproposisjonen for 2003 samt avtalen med Fremskrittspartiet. Jeg vil faktisk ta av meg hatten for det arbeidet saksordføreren har gjort, og mye av det han har skrevet, kan Fremskrittspartiet absolutt stille seg bak.

Jeg vil imidlertid påpeke at jeg nylig leste på Statistisk sentralbyrås sider at det kan være fra 3–4 milliarder kr å spare på kommunesammenslåing. Det vises altså til at det er betydelige summer å spare her. Fremskrittspartiet har fremmet forslag om at det bør framstilles en konkret, men selvsagt uforbindtlig, utredning av kommunestrukturen her i landet.

Selvsagt må frivillighet ligge i bunnen dersom sammenslåing skal gjennomføres. Men jeg vil gjerne ha saksordføreren syn på hva han mener om Fremskrittspartiets forslag når det gjelder en mer rasjonell kommunestruktur i Norge, og på hvilke kommuner som bør slås sammen.

Ivar Østberg (KrF): For Kristelig Folkeparti er frivillighet det grunnleggende prinsipp i spørsmålet om kommunesammenslåing, et vedtak som Stortinget fattet i 1995, og som senere aldri er blitt opphevet.

Kristelig Folkeparti ønsker å stimulere til et bredere og dypere interkommunalt samarbeid på en rekke områder, og jeg minner om hva Regjeringen i kommuneproposisjonen har lagt opp til når det gjelder inndelingstilskuddet. Jeg var selv saksordfører i forbindelse med inndelingsloven, og det ble innført et tiårig inndelingstilskudd. Regjeringen har nå lagt opp til og fått støtte til at denne ordningen skal fortsette som en avtrappingsordning ytterligere fem år utover dette. Jeg tror dette er de virkemidlene vi trenger, og ikke det å sette ned en utredningskomisjon, som Fremskrittspartiet foreslår.

Karin Andersen (SV): «Det skal merkast kven som sit i regjering», skriver Valgerd Svarstad Haugland på Kristelig Folkepartis hjemmeside. Og de som får merke det nå, er skolebarna, som ikke får alternativ opplæring, og funksjonshemmede, som ikke får hjelp til det aller mest elementære.

Vi har ikke mer handlingsrom, sier Kristelig Folkeparti og Ivar Østberg i dag, for det har vi brukt opp – ikke til det som Valgerd Svarstad Haugland på hjemmesiden sin sier, nemlig at vi som lever i overflod, skal dele mer, men til å dele ut skattelette i millionklassen til de aller, aller rikeste.

Er det virkelig slik at Kristelig Folkeparti mener at det truer norsk økonomi, bl.a. med renteøkning – og det var visst også både spekepølser og spekeskinker som var truet – hvis skolebarna får alternativ opplæring og en god skole, og funksjonshemmede kan få komme seg opp og gå på do når de må?

Ivar Østberg (KrF): De funksjonshemmede skal fortsatt få hjelp. De funksjonshemmede vil fortsatt få hjelp i norsk skole. De som trenger hjelp til å komme seg på toalettet, skal fortsatt få den hjelpen, og det er ikke noe i kommuneproposisjonen som tilsier at det ikke skal være mulig.

Jeg har gitt uttrykk for at det vil være en stram økonomi. Ingen vil være tjent med at vi raserer arbeidsplasser, at vi raserer den verdiskapning vi alle – også skolen – er avhengig av. Samtidig vet vi, selv om vi bor i et spredt bebygd land, at Norge er et av de landene som ligger på topp, på 5. plass etter OECDs beregninger, når det gjelder utgiftene til skole. Vi bruker altså mye penger til skoleverket. Jeg er ikke redd for at de funksjonshemmede ikke fortsatt skal kunne ha det godt i norsk skole.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Reidar Sandal (A): Kommunane er ein krumtapp i samfunnet vårt. Dei er den suverent viktigaste velferdsbyggjaren i landet. Dei er det som produserer tenester som innbyggjarane i dei 434 kommunane og dei 19 fylkeskommunane dagleg nyt godt av. På denne måten får kommunesektoren ei heilt spesiell rolle i kvardagen vår. Arbeidarpartiet meiner derfor at det er svært viktig at oppgaveløysinga i offentleg sektor framleis skal ligge under lokal og regional demokratisk styring.

Når kommunar og fylkeskommunar syter for det aller meste av velferdstilboda, må dei to også ha økonomiske rammer som gjer dei i stand til å tilby dei tenestene som innbyggjarane har behov for. For Arbeidarpartiet er det ei prioritert oppgåve å gi kommunane og fylkeskommunane midlar nok til å kunne utføre velferdsoppgåvene sine på ein tilfredsstillande måte. Vi vil ha velferdstilbod som er rettferdig fordelte, ikkje ei fordeling som lèt pengeboka vere avgjerande for om du får velferdstilbod eller ikkje. Pengeboka di skal heller ikkje bestemme kvaliteten på velferdstenestene du får. Dette er grunnleggjande for Arbeidarpartiet. Vi vil nemleg vere ein garantist for velferden i samfunnet vårt.

Regjeringa Bondevik har fremma forslag om korleis kommuneøkonomien skal vere i 2003. Den varslar ein vanskeleg kvardag for dei som skal gjere bruk av velferdstenestene i kommunane. Veksten i dei totale inntektene neste år skal auke med 2–2,5 milliardar kr. Det er eit klart dårlegare opplegg enn det som har vore vanleg dei siste åra. Statsråd Solberg sa det slik den dagen ho presenterte forslaget: Det blir eit stramt opplegg for kommunane neste år. Og ho la til at det «for enkelte kommuner blir en reduksjon i velferdstilbudet». Det er ein uvanleg dårleg bodskap til dei som bur i kommunane våre.

Konsekvensane blir merkbare neste år: Regjeringa vil gi for lite midlar til barnehagar rundt om i landet. Tilboda kan bli forringa. Det vil dei tape mest på som har aller størst behov for barnehageplass. Det blir for få kommunale kroner til opplæringa i mange av grunnskulane våre. Kvaliteten på opplæringa blir redusert, stikk i strid med dei lovnader som regjeringspartia gav i valkampen, ikkje minst Høgre. Det vil bli mindre midlar til ekstra opplæring for dei som slit mest under utdanninga si. Ein slik politikk er svært uheldig. Den rammar mest dei som har størst behov for hjelp. Forskjellane i samfunnet aukar på denne måten.

Regjeringspartia og Framstegspartiet forhandla om kommuneøkonomien for 2003. Dei fire partia blei einige. Men det gav ei dårleg løysing. Ikkje ei krone meir til barnehagar, skular og eldreomsorg i kommunane neste år, trass i at reaksjonane på Regjeringa sitt forslag har vore uvanleg sterke og negative frå kommunepolitikarar flest. Dei som kjenner kvardagen i kommunane, har gitt eintydige signal: Det trengst meir midlar til kommunesektoren for å halde oppe velferdstilboda. Men det har ikkje gjort inntrykk. Ikkje på regjeringspartia. Heller ikkje på Per Sandberg frå Framstegspartiet. Då avtalen var gjord mellom hans parti og regjeringspartia, uttalte han nemleg: «Vi er veldig fornøyde.»

Arbeidarpartiet meiner at veksten i dei totale inntektene til kommunane må aukast til 3,5–4 milliardar kr for 2003. Det er 1,5 milliardar kr meir enn Regjeringa ønskjer å bruke. Det er det eine hovudspørsmålet som Stortinget i dag skal ta stilling til. Resultatet har svært mykje å seie for kva tilbod kommunane skal gi neste år til barn, unge og eldre.

Det andre hovudspørsmålet er pensjonskostnadene. Kommunane får i år vesentleg høgare pensjonskostnader enn rekna med. Det er det all grunn til å tru at dei vil få også seinare år. Arbeidarpartiet er ueinig i Regjeringa sitt opplegg som inneber at kommunane sjølve må ta heile ansvaret for pensjonsutgiftene. Det ville i tilfelle føre til ytterlegare reduksjonar i velferdstilbodet. Det er ein politikk som Arbeidarpartiet ikkje kan godta. Derfor foreslår vi at nye tiltak skal setjast i verk allereie for inneverande år: Kommunale rekneskapsreglar må endrast slik at kommunane og fylkeskommunane kan jamne ut årlege avvik frå ein realistisk langsiktig pensjonspremie. Det må etablerast ei låne- eller fondsordning. På det viset kan kommunane dekkje pensjonspliktene sine. Formålet med ei slik ordning er at kommunane og fylkeskommunane kan låne midlar av staten eller trekkje på fondet når pensjonspremien er over gjennomsnittet. Når pensjonspremien er under gjennomsnittet, må det betalast tilbake eller inn i fondet.

For 2003 og seinare år foreslår Arbeidarpartiet at det blir sett i verk regelendringar som inneber at det blir teke omsyn til andre forhold enn berre lønsveksten når pensjonskostnadene blir kompenserte. Følgjande forhold skal det leggjast vekt på: auka pensjonskostnader knytt til eit auka tal uføre, auka pensjonskostnader knytt til ein aukande del eldre arbeidstakarar og andre underliggjande demografiske forhold og statleg initierte endringar i pensjonsreglane, f.eks. samordningsreglane, utrekningreglane i folketrygda og dei lovfesta tenestepensjonsordningane. Dessutan blir det gjort framlegg om at Regjeringa skal kome tilbake til Stortinget med forslag om korleis svingingane i pensjonspremiene i kommunesektoren kan jamnast ut over tid. Arbeidarpartiet vil at ein skal fremme sak om pensjonskostnadene innan 15. oktober i år.

Det er påfallande at Regjeringa ikkje tek ansvar i den alvorlege situasjonen kommunane er i på grunn av dei høge pensjonskostnadene. Ikkje eitt forslag blir fremma for å råde bot på situasjonen. Regjeringspartia og Framstegspartiet avgrensar seg til å be Regjeringa arbeide for at kommunesektoren frå 2002 kan rekneskapsføre ein stabil årleg pensjonskostnad. Det er defensivt. Konsekvensen blir vesentleg større økonomiske problem i kommunesektoren enn det ein har rekna med til no. Nedskjeringar og foringa tilbod blir dessverre resultatet.

Det er ein politikk som Arbeidarpartiet ikkje kan godta. Staten må ta ansvar for at desse kostnadene kan dekkjast utan reduksjon i tenestetilbodet i kommunal sektor. Dette kan gjerast utanfor budsjettramma ved ei statleg låne- eller fondsordning. Arbeidarpartiet presiserer at dette ikkje fører til nokon aktivitetsauke som aukar presset i norsk økonomi. Det er derimot ei normalisering til det aktivitetsnivået som var føreset.

Regjeringspartia og Framstegspartiet avviser i kveld forslaga frå oss. Det er dårleg nytt for kommunane. Dei får sjølve bere heile ansvaret for sterkt aukande pensjonskostnader. Vanlege folk får merke det i form av endå dårlegare tilbod i barnehagane, på skulane og i eldreomsorga. Det er ein usosial politikk.

Regjeringa prioriterer skattelette og ikkje velferd. Det er eit bevisst politisk val når Regjeringa vil at dei som tener aller mest i samfunnet, skal få store reduksjonar i skatten. Arbeidarpartiet avviser ein slik politikk. Vi vil bruke vesentleg meir midlar til velferdstiltak i kommunane. Det er nødvendig for å sikre rettferdig fordeling, som er ein berebjelke i vår politikk.

Regjeringa argumenterer for meir effektivisering og konkurranseutsetjing av kommunale tilbod. Det skal tydelegvis gi kommunane ein betre økonomi. Arbeidarpartiet meiner sjølvsagt at fornying av offentleg sektor er eit viktig mål. Men effektiviseringskravet må ikkje bli så stort at det fører til ein reduksjon i tenestetilbodet til befolkninga. Regjeringa har altfor stor forventning til kva resultat ein kan oppnå av effektivisering. I tillegg legg Regjeringa sterk vekt på at konkurranse skal kunne gi vesentlege innsparingar i kommunesektoren. Men det blir ikkje lagt tilsvarende vekt på kvaliteten på tenestene og innbyggjarane sine ulike behov. Arbeidarpartiet kan derfor ikkje godta Regjeringa sin politikk på dette området, som set strenge krav til effektivisering, og som legg sterk vekt på konkurranseutsetjing som verkemiddel.

Når velferdsgoda blir svekte, er det som regel dei som treng desse tenestene aller mest, som blir ramma. Slik vil det utan tvil også bli når kommunane får for lite midlar til dei oppgåvene som dei har ansvar for. Grunnskulen er ein kjerneaktivitet i kommunane. For Arbeidarpartiet er det ein grunnpilar å ha ein offentleg skule som er gratis for alle. Derfor er det all grunn til å bli uroleg når vi får melding om at foreldre i Nittedal og i Oslo kjenner seg tvunga til å betale skulepengar for å få ein skikkeleg skule for barna sine. Og økonomien blir endå verre i kommunane i 2003 etter Regjeringa sitt opplegg. Det er nærliggjande å tenkje at det kan liggje eit bevisst ønske bak, eit ønske om å svekkje den offentlege skulen. På den måten banar ein veg for å etablere private skular, i samsvar med det lovforslaget som tydelegvis er under arbeid. Utdanningsministeren vil gi betre økonomiske vilkår for privatskulane. Det skal visst også bli slik at privatskular kan etablerast utan at det blir stilt krav om alternativ pedagogikk eller eit bestemt religiøst grunnsyn. Dette viser til fulle at det i regjeringskvartalet blir satsa på å svekkje den offentlege skulen. Kampen om pengar til skulane blir endå kvassare enn før når den same pengemengda skal delast på fleire.

Denne veka gjorde Stortinget eit historisk barnehagevedtak. Alle barn blir frå august 2004 sikra barnehageplass til ein pris på 1 500 kr pr. måned. Regjeringspartia har dessverre prøvt å leggje skodde over si manglande satsing på barnehagar. Dei ville ikkje lenger stå ved lovnaden om ein pris på under 1 500 kr pr. månaden, slik dei sa i valkampen. Regjeringspartia ville heller ikkje vere med på det økonomiske lyftet som skal til. Dei valde be-

visst å vere utanfor forliket som blei inngått. Fleirtalet har no fastsett kursen utan at regjeringspartia ville vere med på å skape ny politikk.

Vi konstaterer at Kommunenes Sentralforbund meiner at avtala bind 3 milliardar kr av dei frie midlane til kommunane. Dette er midlar som i dag blir brukte til barnehagar. Vi forventar at kommunane skal bruke like mykje i framtida. Desse midlane vil etter kvart utgjere heile eller delar av bufferen som kommunane skal handtere for m.a. å jamne ut kostnadsavvik. Kor stor denne bufferen vil bli, kan vi ikkje slå fast enno. Det kan endåtil hende at kommunane vil få overført større summars enn no, når ein set prislapp på dei tenestene og oppgåvene som kommunane blir tillagde. Det er klart at den største auken kjem gjennom statsstilskotet. Følgjeleg er det ikkje grunnlag for å hevde at handlefridomen til kommunane blir redusert på grunn av barnehageavtala.

Vi er komne til eit tidsskilje, uttalte ein svært erfaren kommunepolitiker her om dagen, og han snakka om Regjeringa sin kommuneproposisjon for 2003. Han konstaterer at kommunane blir bedne om å skjere ned på velferdstilbodet. For første gong sidan 2. verdskrig blir slikt sagt frå ei regjering. Slikt vekkjer naturleg nok oppsikt.

Mange andre har også late ord falle om Regjeringa sitt økonomiske opplegg for kommunane for 2003. Ei rekke ordførarar har gjort det dei siste vekene. «Dette går bare ikke lenger. Bondevik er sjefen, og han må ta ansvar og skaffe oss mer penger», uttaler ordføreren i Fusa, Asbjørn Heidal. Han tilhører Kristeleg Folkeparti. Og som om det ikkje var nok: Roar Obrestad i Suldal uttrykkjer seg som følgjer: «Bondevik bør være klar over at det går en klar smertegrense for oss lokalpolitikere». Obrestad er ordførar, og han tilhører det same partiet som statsministeren.

Kritikken frå ordførarar frå regjeringspartia har vore massiv. Dette står i sterk kontrast til den vurderinga som saksordføreren, Ivar Østberg, gir til Stavanger Aftenblad. Østberg uttaler nemleg at strammare økonomi ikkje berre treng vere negativt, og legg til: «Trange tider utløser ofte kreativitet som kan gi bedre løsninger ...» I Kristelig Folkeparti er det tydelegvis ulik forståing av kvardagen i kommunane våre.

Neste år er det val til kommunestyra og fylkestinga våre. Det har ikkje alltid vore lett å rekruttere gode kandidatar. No blir dette endå vanskelegare, viser ei undersøking mellom eit utval av ordførarar. Med den økonomien som Regjeringa foreslår for neste år, blir det ei sentral oppgåve å gjere upopulære vedtak i kommunane. Velferdstiltak må reduserast eller takast bort. Mange av ordførarane våre seier dei ikkje vil stille til val igjen fordi dei får dårlegare økonomiske vilkår å arbeide under. Dårlig kommuneøkonomi bli altså ein trussel mot folkestyret vårt. Men Hans Kristian Hogsnes frå Høgre veit råd: «Ordførerne må heller trekke seg dersom de ikke tror de kan gjøre jobben sin.» Det er Hogsnes sin bodskap formidla gjennom TV 2 og Tønsbergs Blad. Eg forstår at mange folkevalde i kommunane våre kjenner seg provoserte.

Til slutt vil eg gjerne ta opp forslaga frå Arbeidarpartiet og forslaga der Arbeidarpartiet er medforslagsstillar.

Presidenten: Representanten Sandal har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Jan Tore Sanner (H): Representanten Reidar Sandal skal i hvert fall ikke beskyldes for å være en gledespreder.

I det omtalte barnehageforliket går Arbeiderpartiet inn for en statlig stykkprisfinansiering av barnehagene. Det betyr ikke mer penger til kommunene, det betyr mindre. Milliardbeløp skal trekkes ut av kommunebudsjettene. Man kan mene at dette er bra for barnehagene, men det er ikke bra for den kommunale handlefriheten. En kommunal buffer endrer ikke dette hovedbildet. Reidar Sandal sier i sitt innlegg at man ikke skal trekke penger ut av kommunene. Det er stikk i strid med hva SV hevder, nemlig at det er et poeng i seg selv å overstyre kommunene i barnehagepolitikken.

Reidar Sandal sier at Arbeiderpartiet skal bruke 1,5 milliarder kr mer til kommunene. Samtidig sier Hill-Marta Solberg, i Aftenposten i går, at den halvannen milliarder må ses i sammenheng med barnehageforliket. Dette er i beste fall dobbelt bokholderi. Nå må Reidar Sandal svare: Skal den halvannen milliarder gå til kommunene, eller er den del av barnehageforliket?

Reidar Sandal (A): Det er ikkje slik som representanten Sanner prøver å framstille det, at vi har eit økonomisk opplegg for kommunane som ikkje er realistisk og truverdig. Vi seier at vi vil gi 1,5 milliardar kr høgare inntekter til kommunane neste år enn det regjeringspartia og Framstegspartiet går inn for. Det er eit standpunkt som står fast, uansett kva slags bodskap representanten Sanner prøver å få fram.

Eg føreset at regjeringspartia òg har tenkt å bruke midlar til barnehagesatsing neste år. Det som vi eventuelt måtte ha behov for av meir pengar til vår barnehagesatsing, er differansen mellom Regjeringa sine kostnader og våre. Den finansieringa skal vi greie i vår kommuneramme for neste år.

Elles synest eg at det som er det vesentlege i denne debatten, er at regjeringsmedlemmene, inkludert statsråd Svarstad Haugland, held seg til Stortinget sitt vedtak om barnehagesatsing. Det er det som er det politiske poenget no.

Per Sandberg (FrP): Jeg skal først gi ros til representanten Sandal, som gjennom hele sitt innlegg summerer opp ti år med vanstyre i kommunal sektor – av Arbeiderpartiet og Senterpartiet. For det var det representanten Sandal gjorde. Det kan ikke være slik at det i kommunesektoren plutselig over natten har blitt en slik krise. Dette har pågått over mange, mange år gjennom feilprioriteringer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet – ikke bare fra Stortinget, men også fra Arbeiderpartiets ordførere ute i kommunene. Derfor er det interessant at representanten Sandal peker på rekruttering. Nå tilhører han et parti som opplever det motsatte, mens det er stor interesse fra våre rekker for å tre inn i lokalpolitikken. Og det er kanskje det som er nødvendig.

Mitt spørsmål går på det som representanten Sandal sier om effektivisering. Jeg forstår det slik at Sandal i hvert fall er interessert i å hente ut effektiviseringspotensialet i kommunal sektor, mens Stoltenberg i dagens utgave av Kommunal Rapport (presidenten klubber) sier at det ikke er mer å hente. Er Jens Stoltenberg og representanten Sandal enig eller uenig i hvorvidt det går an å hente ut mer av ressursene i kommunal sektor?

Presidenten: Jeg må be om at representanten respekterer taletiden. Ett minutt blir ikke noe lengre selv om man prater.

Reidar Sandal (A): Jens Stoltenberg og eg har sjølv sagt samanfallande syn på effektivisering i kommunal sektor. Dersom ein les Kommunal Rapport for i dag, og held det som står der, saman med det eg sa i mitt innlegg, vil ein finne at det er fullt samsvar mellom budskapane.

Elles vil eg sterkt tilbakevise representanten Sandberg sin påstand om Arbeidarpartiet si feilprioritering. Eg har gjort greie for at vi no står ved eit ideologisk val i spørsmålet om kommuneopplegget for neste år. Det er valet mellom å satse på fellesgode, byggje velferd i kommunane våre, og å gi ei skattelette på over 30 milliardar kr i løpet av stortingsperioden. Det er det valet det står om no. I det valet har representanten Sandberg og Framstegspartiet valt feil side.

Karin Andersen (SV): Det forundrer SV litt at Arbeidarpartiet dramatiserer kommuneøkonomien så mye, men har såpass lite å by på sjøl. Det som har forbauset oss og som vi er bekymret over, er spesielt den store snuoperasjon Arbeidarpartiet har gjort i forhold til fylkeskommunenes økonomi og sjukehusoppgjøret. Hva er det som har skjedd? I Dagsavisen i går skrev fylkesordfører Ragnar Kristoffersen, Arbeidarpartiet i Akershus, om et lite raust og lite ryddig oppgjør. Så sent som i april var Arbeidarpartiet enig med SV i at tidligere underskudd fra sykehusdriften ikke skal trekkes inn i fylkeskommunale budsjett fra 2002. Det skjer nå. Nå får man gjort om dette underskuddet til en langsiktig gjeld som man skal dra med seg i mange år og betale på, og som kommer til å stenge for nødvendig låneopptak f.eks. i videregående skole, som er helt nødvendig. Hva i all verden er det som har skjedd med Arbeidarpartiet i denne viktige saken, og mener de at dette opplegget er raust og ryddig?

Reidar Sandal (A): Arbeidarpartiet har sjølv sagt ikkje gløymt dei lovnadene som vi har gitt, og dei synspunkta som vi tidlegare har stått for.

Vi vil auke den økonomiske ramma for kommunesektoren, inkludert fylkeskommunen, for neste år, og vi legg opp til ein vekst i dei frie inntektene. Det vil òg kome fylkeskommunane til gode.

Elles vil eg streke under at denne saka har to hovudsider. Den eine er at den økonomiske ramma må utvidast utover Regjeringa sitt opplegg – det bidreg vi effektivt til med vårt opplegg. Den andre er å finne ei forsvarleg løysing på pensjonskostnadene, som har auka sterkt i kom-

munesektoren. Der har Arbeidarpartiet gått føre. Og eg registrerer med tilfredsheit at Sosialistisk Venstreparti og vi langt på veg er einige om opplegget. Det gir mange kroner ekstra både i kommunane og i fylkeskommunane rundt om i landet vårt.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Hans Kristian Hogsnes (H): Den økonomiske situasjonen i mange norske kommuner er vanskelig. Noen steder er den meget vanskelig. Mange lokalpolitikere signaliserer at de ikke vil klare å løse de oppgaver de er pålagt å løse, innenfor de økonomiske rammer som er stilt til disposisjon. Det budskapet tror jeg en del av Kommune-Norge har fått tydelig frem, både gjennom de henvendelser som har kommet via Kommunenes Sentralforbund og alle de henvendelser som er kommet direkte fra kommuner og fylkeskommuner. Derfor tror jeg vi raskt bør kunne bli enige om en virkelighetsbeskrivelse, hvordan lokalpolitikere i mange norske kommuner nå føler det. Dette tror jeg både Regjeringen og alle partier på Stortinget tar på alvor.

Bildet er imidlertid sammensatt. Kommune-Norge er svært mangfoldig. Derfor tror jeg også medisinen må være litt forskjellig. Jeg tror iveren etter likebehandling og forsøk på utjevning av enhver forskjell i dag er noe av det som bidrar mest til at forskjellene øker. Inntektssystemet er fortsatt svært komplisert og uoversiktlig, og en fortsatt flikking bidrar bare til å sementere og forsterke forskjellene. Dessuten har såpass mange i denne salen en fortid som kommunepolitikere at vi vet meget godt at de fleste kommunepolitikere ikke vil være spesielt objektive når de skal vurdere sin egen kommunes økonomi. Enhver endring som er til gunst, protesterer de sjelden særlig sterkt mot, men en endring som reduserer tilgangen på ressurser, uansett hvor rettferdig en slik omfordeling vil være, vil som oftest vekke høylytte protester. Slik er det bare. Det er noe av det som gjør oppgaven og rollen til Kommunenes Sentralforbund så vanskelig. Det vil og skal være forskjell på hva som er mest nødvendig å få gjort noe med, om vi befinner oss i Vardø, i Hjelmeland, i Tønsberg eller i Oslo. Det er mye av utfordringen for oss som sitter her i denne salen.

Jeg er godt fornøyd med de grep Regjeringen tar på dette. Det vil selvfølgelig alltid kunne være en diskusjon om hvor store ressurser som skal settes inn, og hvor mye ressurser som er tilgjengelig. Det verste politikere vet, er jo å prioritere, men jeg har forlenget skjont at det er en mye enklere oppgave i opposisjon enn i posisjon. Den virkeligheten kan ligge som et bakteppe når vi nå er i gang med dagens debatt. Regjeringen er tydelig på at kommuneopplegget neste år er stramt, ja, for noen kommuner vil det være meget stramt. Likevel er det et faktum at det er stor forskjell på hvor mye og hvor godt kommunene har tatt tak i sine utfordringer. Ferske KOSTRA-tall forteller om at mange kommuner har et fortsatt stort potensial for å forbedre sin egen virksomhet, eller rett og slett få mer ut av de pengene de har til rådighet. Dette kan skje både ved endringer i hvordan kommunene selv

løser sine oppgaver, eller at de sammen med andre finner løsninger.

Ingen må komme å si at de har forsøkt alt. De aller fleste kommuner her i landet har fortsatt et potensial for å løse sine oppgaver enda bedre. Men det krever mot. Det krever nye løsninger, og det krever evne til å se nye muligheter sammen med andre. Noen av kommunenes fremste talsmenn bidrar godt til å «snakke ned» kommunenes muligheter. Det som er ment å være et kamprop for Distrikts-Norge, lyder mer som en mobiliseringsordre til dagens unge om å komme seg til sentrale strøk raskest mulig. Mange av bykommunene har jo egentlig enda mindre å rutte med pr. innbygger, men fremstår underlig nok som steder der fremtidens muligheter ligger. Dette vil vi også sikkert få se spor av i dagens debatt. Noen snakker ned Distrikts-Norge, selv om de forsøker å gi inntrykk av det motsatte. Det man ber om, er jo bare enda mer av en politikk som har fungert dårlig. Det bør være til ettertanke, når noen nå har dannet det de kaller «Folkeaksjonen for omfordeling, velferd og demokrati».

Fra Høyres side er vi svært fornøyd med avtalen mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet om kommuneøkonomien for 2003. Vi er enige om at dette er et meget stramt opplegg, men avtalen innebærer altså at kommunesektoren nå får beholde merskatteveksten for både 2002 og 2003 i tillegg til veksten på mellom 2 og 2,5 milliarder kr i 2003, som allerede ligger i proposisjonen.

Kommuneproposisjonen gir kommunesektoren forutsigbare rammevilkår for 2003, noe som er viktig i en tid hvor økonomien er stram, og regjeringspartienes avtale med Fremskrittspartiet innebærer en ytterligere forbedring. Verdt å nevne i denne sammenheng er sikringen av tjenestetilbudet til de svakeste gruppene. Derfor velger vi fortsatt å øremerke 30 mill. kr til utskrivning av unge funksjonshemmede fra alders- og sykehjem. Samtidig øremerkes ytterligere 50 mill. kr, slik at vi kommer opp i til sammen 650 mill. kr til særlig ressurskrevende brukere. Dette vil være en overgangsordning til Regjeringen i 2004 kommer tilbake med en toppfinansieringsordning for denne gruppen.

Avtalepartene er også enige om å utvide tilsagnsrammen for handlingsplan for eldreomsorgen med 3 000 sykehjemsplasser utover Regjeringens forslag i St.meld. nr. 31 for 2001-2002. Dette innebærer at handlingsplanen nå kan avsluttes, med utgangspunkt i de søknader som er kommet inn fra kommunene innen fristen, 1. oktober 2001.

Raskt voksende pensjonsutgifter har vært hovedelementet i diskusjonen om kommuneøkonomien de siste ukene. Det er ingen tvil om at veksten i pensjonsutgiftene innebærer meget store utfordringer for kommunesektoren. Representantene fra både Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti understreker derfor i sine merknader at hovedansvaret for utvikling i lønns- og pensjonskostnadene ligger hos kommunesektoren selv. Det er avgjørende for en velfungerende konkurranse pensjonsselskapene imellom at staten ikke griper inn på en måte som bidrar til at kostnader som selskapenes eiere

bør håndtere, veltes over på skattebetalerne. Selskapene har selv ansvar for tilstrekkelig finansiell styrke for å håndtere svingninger i kapitalavkastningen og gjennom dette bidra til stabilitet i de årlige pensjonspremiene.

Jeg mener å kunne registrere av korrespondansen fra de siste dagene at noen nå føler et behov for å tone ned krisestemningen på pensjonsfronten, og det bekrefter styrken i det opplegget som regjeringspartiene og Fremskrittspartiet her velger å følge. Kommunene settes bedre i stand til å møte den premieøkningen som følger av lønnsoppgjøret og andre relevante avtalemessige forhold. Oppbyggingen av tilleggsavsetninger er en kommersiell vurdering, men det må være tillatt å minne om den tilbakebetalingen som skjedde fra kommunenes eget selskap til sine eiere i 1999 og 2000, noe som også ble brukt for alt det var verdt i den tiltagende konkurransen om de kommunale pensjonsinnskuddene på den tiden.

At premiene var for lave i 1999 og 2000, fremgår i ettertid med all ønskelig tydelighet av bevegelsene i tilleggsavsetningen i årene 1998–2001. At en tungt markedsført elendighetsbeskrivelse så får en virkning på både kundenes og konkurrentenes vurdering av den aktuelle situasjon, burde ikke komme som noen overraskelse. Og jeg har med interesse registrert at pensjonsproblemet nå nedtones noe. Det viktige poeng her er altså at regjeringspartiene og Fremskrittspartiet gjennom opplegget for kommuneøkonomien i 2003 skaper en mer forutsigbar økonomi, og at kommunene gjennom en forventet merskattevekst også settes bedre i stand til å møte økende pensjonsutgifter.

Jeg registrerer også med stor tilfredshet at kommunenes eget pensjonsselskap, KLP, nå også tar skritt for å hente inn mer eierkapital og har tatt til orde for å spre eierskapet noe, slik at de kommuner som ønsker å redusere risikoen som er knyttet til et eierskap, forhåpentligvis kan gjøre det. Kommunene er som store arbeidsgivere allerede sterkt risikoeksponert gjennom sårbarheten som ligger i voksende pensjonsutgifter, om de ikke også skal dobbelteksponere risikoen gjennom eierskap i selskaper som skal delta i en stadig tøffere konkurranse i forsikrings-, eiendoms- og finansmarkedet, både nasjonalt og internasjonalt.

Samlet sett er vi glad for at Regjeringen ser ut til å få tilslutning til hovedlinjene i sitt opplegg for kommuneøkonomien i 2003, og at vi gjennom avtalen mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet har kunnet forbedre dette opplegget ytterligere.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Representanten Hogsnes har vært ordfører i mange år.

Nå sier hans tidligere Høyre-kollega Margaritha Ramboel i Rælingen at kommunalministeren lever i en annen verden. Arve Tønning i Ålesund sier at Regjeringens forståelse for det som skjer i kommunene, er fraværende. Men tidligere Høyre-ordfører Hogsnes svarer:

«Ordførerne må heller trekke seg dersom de ikke tror de kan gjøre jobben sin.»

Mener tidligere Høyre-ordfører Hogsnes at Rambøl, Tonning og andre Høyre-ordførere som reagerer kraftig på Regjeringens kommuneopplegg, bør gå av?

Hans Kristian Hogsnes (H): Det spørsmålet tror jeg både Tonning og Rambøl er best egnet til å svare på selv.

Mye av ordførernes jobb er jo å kjempe kampen for best mulige rammevilkår for sin kommune, på vegne av sine innbyggere. Deres mandat er egne innbyggere og egen kommune. Det er kort og godt litt av jobben deres å klage.

Det jeg har kommentert, er de ordførere som truet med å trekke seg dersom de ikke fikk en bedre kommuneøkonomi. Og da var svaret klart: Da bør de kanskje gjøre det. Da er kanskje ikke gnisten, overskuddet eller «trøkket» der til å møte den utfordringen det er å være ordfører i en norsk kommune. Men hver enkelt ordfører er selv nærmest til å vurdere: Har jeg det «trøkket»?

Per Sandberg (FrP): Det er litt artig å høre på Arbeiderpartiets representanter som trekker fram enkelte ordførere fra Kristelig Folkeparti og Høyre, som nå på en måte er i opprør. Vi må ikke gå så mange år tilbake for å finne et samlet ordførerkorps fra Arbeiderpartiet som protesterte mot Arbeiderpartiets distriktspolitikk og kommuneøkonomi.

Men til representanten Hogsnes: Han var inne på dette med skjevheter i forhold til inntektssystemet til kommunene. Og her vil jeg gjerne utfordre ham: Hva vil Høyre gjøre for å få mer rettferdighet og likhet i forhold til overføringen til kommunene? For situasjonen er jo faktisk slik som representanten Hogsnes var inne på: Forskjellene er så store at enkelte kommuner har 18 000 kr i inntekt pr. innbygger, mens andre kommuner har dobbelt så stor inntekt pr. innbygger. På et eller annet tidspunkt må vi gjøre noen grep for å utligne dette.

Her er min utfordring til representanten Hogsnes: Hva vil Høyre gjøre på kort sikt for å utjevne de skjevhetene som allerede eksisterer?

Hans Kristian Hogsnes (H): Jeg har tillit til det arbeidet Regjeringen og Kommunaldepartementet gjør på dette området.

Det er helt riktig som representanten Sandberg påpeker, at det er skjevheter i inntektssystemet. Det skjer et løpende arbeid i departementet når det gjelder det. I tillegg vil man vel også etter hvert komme tilbake med en revisjon av hele inntektssystemet, som en oppfølging og evaluering av arbeidet til Rattsø I-utvalget. Jeg antar at kommunalministeren vil kunne komme tilbake til det i et innlegg senere.

Heikki Holmås (SV): På forsiden av Dagsavisen i dag slås det opp det vi egentlig visste, nemlig at det blir en bedre skole for elevene, der elevene lærer mer, hvis det satses på dem. En av elevene sier dette:

«Lærerne har ofte dårlig tid. De skal rekke over mange elever i hver time, og det er alltid noen elever som ikke får hjelp i timen. Slitne lærere gir dårlig miljø

og liten motivasjon. Men det er ikke lærerne som har skylda.»

I valgkampen lovt Høyre to ting: Bedre skole og lavere skatter. Begge deler koster penger. Nå har Høyre brukt penger på lavere skatter. Men har man tenkt å holde valgløftene, må det satses penger på skolen også. Og hvordan i all verden har Høyre tenkt å holde valgløftet om en bedre skole hvis kommunene blir tvunget til å kutte i skolebudsjettene?

Hans Kristian Hogsnes (H): Det handler om at vi skal fortsette arbeidet med å bygge opp kommunenes handlingsrom. Det betyr at vi må ha mindre øremerking og en større andel av frie inntekter, og vi må sette hver kommune i stand til å gjøre det valg som er viktig for den kommunen. Det vil også gi en bedre skole.

O d d b j ø r g A u s d a l S t a r r f e l t hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Replikordskiftet er over.

Torbjørn Andersen (FrP): Jeg vil først på vegne av Fremskrittspartiets fraksjon få takke saksordfører og regjeringspartienes medlemmer i kommunalkomiteen for et greit og konstruktivt samarbeid i den krevende prosessen det har vært å komme fram til et nøkternt, men allikevel godt opplegg for norsk kommunesektor i 2003.

Min vurdering er at det resultatet som foreligger, og som Fremskrittspartiet og regjeringspartiene har inngått avtale om, er tilfredsstillende for kommunesektorens del.

Enigheten mellom Fremskrittspartiet og regjeringspartiene om kommuneproposisjonen for 2003 har konkret resultert i at kommunesektoren får en realvekst neste år på 2–2,5 milliarder kr. Dette kommer i tillegg til de 900 mill. kr avtalepartene er blitt enige om å tilføre kommunesektoren i revidert nasjonalbudsjett for 2002, og som skal videreføres i 2003. Til sammen representerer dette en realøkonomisk vekst i kommunesektoren på godt over 3 milliarder kr i 2003 sett i forhold til saldert statsbudsjett for 2002.

Videre sikrer avtalen mellom Fremskrittspartiet og regjeringspartiene at kommunesektoren får beholde mer av skatteveksten både i år og til neste år, at storbytilskuddet blir utvidet til å omfatte syv byer, ytterligere 3 000 nye sykehjemsplasser er avtalt, landslinjeordningen er reddet, tilstrekkelig økonomiske midler til utflytting av unge funksjonshemmede fra alders- og sykehjem er sikret for 2003. Det er lagt opp til å etablere en fast toppfinansieringsordning for særlig ressurskrevende brukere fra 2004 samt en sikring av denne gruppens interesser gjennom skjønnstilskuddet i 2003. Det er også tatt inn en flertallsmerknaad som er positiv til etablering av et rehabiliteringssenter i utlandet.

Selv om Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet denne gangen har kommet med til dels hard kritikk av innholdet i kommuneproposisjonen for 2003, og sier at det trengs mer penger til kommunesektoren, er det mitt syn at mye av den kritikken skyter en god del over mål. Men heller

ikke jeg skal underslå at kommunesektoren er stilt overfor store utfordringer, både når det gjelder innbyggernes stadig økende forventninger og krav til omfang og kvalitet på tjenestetilbudene, og når det gjelder finansiering av de økende lønns- og pensjonskostnadene i kommunesektoren. Men samtidig må det være helt klart at kommunesektoren har en selvstendig plikt til å drive en så kostnadseffektiv tjenesteproduksjon som mulig. Her vil jeg beklage kommunenes uvilje til å effektivisere via bruk av konkurranseutsetting. For de senere årene har det blitt lagt fram flere rapporter og utredninger som konkluderer med at det er betydelige summer å spare på bruk av anbud og konkurranse på driftssiden i den offentlige tjenesteproduksjonen. Flere utredninger har faktisk konkludert med at det økonomisk sett er 5–20 pst. å spare ved bruk av konkurranse eller privatisering som et virkemiddel for å skape økt effektivitet i den offentlige tjenesteproduksjon. Selv et anslag på bare 5 pst. innsparingsgevinst representerer trolig et beløp som er større enn det beløpet som både SV og Senterpartiet går inn for å ekstrabevilge til kommunene neste år. Dette bør vi merke oss.

Jeg hadde gjerne sett en mer pragmatisk og en mer positiv holdning, iallfall i Arbeiderpartiet, til anvendelse av konkurranse i den kommunale sektor. For konkurransen, som markedets inntog i den offentlige sektor, er helt uberegtiget blitt møtt med stor skepsis og motstand fra flere hold. Dette er synd, og det må være basert på en stor grad av misforståelse om hva konkurranse medfører og er. Derfor er det svært gledelig at det nå endelig er et flertall i denne salen for å legge opp til en fornuftig politikk fra sentrale myndigheters side for å gjøre konkurranseelementet mer gjeldende innenfor offentlig sektor og tjenesteproduksjon. Det er i så måte bare å beklage at de partier som klager mest over dårlig kommuneøkonomi, også er mest imot konkurranseutsetting, selv om det altså kan være et betydelig potensial for innsparing, effektivisering og kvalitetsheving i nettopp dette virkemiddelet.

Fremskrittspartiets kommunalpolitiske strategi går ut på å tilrettelegge for en effektiv og behovsdimensjonert kommunal tjenesteproduksjon til beste for både brukere og skattebetalere. Fremskrittspartiet vil i tillegg hevde at for å nå målet om tilstrekkelig kapasitet, kvalitet og effektivitet i den offentlige velferdsproduksjonen, er det også viktig å få på plass et nytt finansieringssystem for velferdstjenestene, basert på et statlig stykkprisprinsipp etter mest mulig objektive kriterier. Fremskrittspartiet foreslår derfor et nytt finansieringssystem for de grunnleggende velferdsytelser, der staten skal overta det finansielle ansvaret fullt ut. Dessuten må tilgjengeligheten til de offentlige velferdstilbudene være sikret gjennom lovfestede rettigheter samt en stor grad av individuell valgfrihet for brukerne.

Men også når det gjelder å få til rasjonalisering i selve forvaltningsstrukturen, er det trolig mye å spare. Fylkeskommunen bør i så måte nedlegges. Det er blitt helt meningsløst å opprettholde fylkeskommunen etter at sykehusene ble statlige. Fylkeskommunen representerer i dag et absurd og uforsvarlig sløseri med skattebetalernes og samfunnets penger, som vi ikke kan forsvare i det lange

løp når det mangler penger til gamle, syke, skoler og barn i dette landet.

På samme måte må vi se på dagens kommunestruktur. Der ligger det en betydelig rasjonaliseringsgevinst i å få en struktur basert på færre og større kommuner. Statistisk sentralbyrå anslår senest i dag at det er 3–4 milliarder kr å spare på færre og større kommuner. Fremskrittspartiet vil derfor ha foretatt en utredning som skal komme med konkrete, men selvsagt uforbindtlige forslag til kommunesammenslåing for å få i gang en debatt om norsk kommunestruktur. Samtidig må det lønne seg for de respektive kommuner å slå seg sammen. Derfor foreslår vi at det skal utredes en ordning der kommuner som slår seg sammen frivillig, skal belønnes med en delvis statlig gjeldssanering. Jeg tror at dette er noe alle parter er tjent med på sikt.

En annen stor utfordring i offentlig virksomhet er at produktiviteten i det offentlige ikke har maktet å følge med i samme grad som i privat sektor når det gjelder produktivitetsokning. Vi trenger derfor, som nevnt, å etablere konkurranse som et prinsipp for all offentlig finansiert tjenesteproduksjon. Vi trenger en mer hensiktsmessig og rasjonell forvaltningsstruktur, et bedre inntektssystem, et rettighetsbasert velferdssystem og økt lokal selvråderett. Alt dette er dekket opp gjennom Fremskrittspartiets forslag. For det er systemendringer som er påkrevd, ikke bare mer penger. Vi tar derfor avstand fra kappløpet om å bevilge mest mulig penger til kommunesektoren. Vi mener dette bevilgningskappløpet, som spesielt Senterpartiet og SV er eksponenter for, både er patetisk, det er uhyre lite konstruktivt, og det er nærmest en parodi på viljen til å ville modernisere og fornye den offentlige sektor.

Realøkonomisk sett har norske kommuner aldri noen sinne hatt mer penger til disposisjon enn hva Regjeringen og Fremskrittspartiet nå legger opp til for 2003. Det har økt reelt med over 3 milliarder kr. Denne økte økonomiske rammen kommer altså på toppen av tidenes kanskje mest ambisiøse satsing på å få satt i gang omstilling, effektivisering og modernisering av den kommunale sektor via økt bruk av konkurranse og marked. Vil vi det beste på velferdssamfunnets vegne, må vi forbedre kommunenes mulighet til å være velferdsstatens viktigste gjennomføringsaktør. Men da må vi også alle være villige til å snu alle de steiner som finnes, for å finne nye måter å løse oppgavene på. Enkelte står i så måte dessverre fortsatt sørgelig fast i gamle spor.

Kommunene må også få økte muligheter til å få innrette seg best mulig etter egne lokale forutsetninger. Blant annet bør kommunene få økt interesse for å tilrettelegge for næringsetableringer ved at selskapsskatten gjeninnføres. Vi må ta et løft for å tilrettelegge for økte muligheter for mer lokal kreativitet og et mer levende og engasjerende folkedemokrati på lokalplanet, ved å innføre bl.a. fri lokal beskatningsrett.

Apropos: Den har lenge vært gjenstand for klaging – fra nesten helt tilbake til 1837, da vi fikk formannskapsloven i Norge og Norge ble inndelt i kommuner for første gang. Jeg vil også få nevne at det første norske statsbud-

sjettet som noensinne ble vedtatt, var i 1815. Det var faktisk mindre enn det kommunebudsjettet er i min vesle hjemkommune, Froland, i dag, selv når vi regner om til dagens pengeverdi, så vidt jeg har kunnet beregne det i hvert fall. Og for 100 år siden var Norge Europas desidert fattigste land. I dag er vi verdens rikeste land. Og dette forteller jo litt om den eventyrlige økonomiske utviklingen som har funnet sted i Norge de siste 100–200 årene.

Men allikevel klages det verre enn noen gang over svak kommuneøkonomi og elendige tilstander i det offentlige velferdsapparatet – helsekøer, skoler i forfall, en uverdlig eldreomsorg, dårlige veier, ja, det er blitt dagligdage foreteelser å høre om dette. Dette er høyst paradoksalt, og man kan lure på hvordan dette kan skje i verdens rikeste land. Det er etter hvert altfor mye som har begynt å skranke i den store norske offentlige sektor, selv om det altså er mye ressurser til rådighet. Vi trenger derfor en ny politikk for offentlig virksomhet, basert på et annet finansieringssystem og et annet rettighetssystem for innbyggerne, en offensiv konkurransepolitikk, en mer rasjonell kommuneforvaltningsstruktur og et mer selvstendig lokaldemokrati. Hadde alt dette vært gjort for lenge siden, hadde vi i dag hatt en langt mer veltrimmet offentlig sektor, til glede for både skattebetalere og brukere, og vi kunne ha unngått mange av de problemene som i dag tårner seg opp mer og mer.

Men heldigvis er vi nå sakte, men sikkert i ferd med å dra i gang en utvikling i riktig retning på dette området. Og vi ser nå klare konturer av en ny politikk for offentlig sektor, basert på markedseksposering og konkurranse, mer personlig valgfrihet, regelverksforenkling og økt lokal selvråderett. Fremskrittspartiet er derfor optimistisk på vegne av den varslede politikken som vi mener peker i riktig retning, men vi ønsker selvsagt at de positive erkleringene hurtigst mulig kan konkretiseres gjennom realpolitisk handlekraft. Her vil vi følge nøye med på utviklingen fremover. Vi vil kreve handling og beslutsomhet fra Regjeringens side, uten for mye sommel.

Avslutningsvis vil jeg vise til at Fremskrittspartiets primære standpunkter er godt synlige ved at vi fremmer i alt 17 enkeltstående forslag i innstillingen. Jeg vil til slutt få ta opp Fremskrittspartiets forslag.

Presidenten: Representanten Torbjørn Andersen har teke opp dei forslaga han gjorde greie for.

Det vert replikkordskifte.

Signe Øye (A): Etter et slikt innlegg skulle man ha hatt en time til replikker. Jeg har imidlertid bare ett minutt, så jeg skal ta det viktigste.

At Fremskrittspartiet mener at kommunene har nok penger, er ikke noe nytt. Det har vi hørt før. Men Fremskrittspartiet er ikke bekymret for om gamlemor på sykehjemmet ikke får en eneste luftetur fordi pleierne ikke har tid til det; de skal være enda mer effektive.

Men det som kanskje forundrer Arbeiderpartiet mest, er at Fremskrittspartiet ikke får gjennomslag når de går inn i forhandlinger med regjeringspartiene. Når det gjel-

der ordningen for ressurskrevende brukere, de aller svakeste av oss, har da vitterlig Fremskrittspartiet hevdet at denne saken er svært viktig, og forlangt at vi nå må få en ordning på det, år etter år. Men når de kommer i forhandlinger, skjer det ingenting.

Da vil jeg spørre: Har Fremskrittspartiet snudd i saken? Mener Fremskrittspartiet nå at dagens ordning likevel er god nok? På noen annen måte kan vi ikke tolke det som nå har skjedd.

Torbjørn Andersen (FrP): Arbeiderpartiet sier at Fremskrittspartiet ikke lenger støtter dette forslaget. Det er tull! Men når det gjelder bevilgningen til særlig ressurskrevende brukere i kommunene, stemmer vi – sammen med Høyre og Kristelig Folkeparti – for III-forslaget, om å øke bevilgningen til denne gruppen med 50 mill. kr innenfor skjønnsrammen.

I 2004 skal en fast finansieringsordning for dette komme på plass, noe som vi er med på et flertallsforslag om. Men vi vil altså avvente en høringsrunde når det gjelder denne arbeidsgruppens alternativer, for å være sikker på at vi får den aller beste ordningen. Derfor venter vi litt og gjennomfører ikke dette i 2003, men, som sagt, i 2004. I tillegg fremmer vi et eget forslag om egen toppfinansieringsordning for særlig ressurskrevende brukere.

Jeg vil nå ha meg frabedt å høre at vi har snudd i den saken. Med dette håper jeg å ha tilbakevist denne påstand ettertrykkelig.

Presidenten: Presidenten vil seia at ordet «tull» ikkje er eit særleg godt parlamentarisk uttrykk.

Karin Andersen (SV): Fremskrittspartiet greier verken å overbevise om at de står på løftene sine når det gjelder de funksjonshemmede, eller å tilbakevise det store eldresviket sitt.

Fremskrittspartiet har hatt medansvar for de fleste budsjettene de siste årene. De er med på å beskrive elendigheten, at gamle folk ikke får nok hjelp og pleie; det er ansatte dette dreier seg om. De beskriver elendigheten. De har sjøl ansvaret. De har ansvaret for kommuneoppbygget, som nå vil gjøre at mange gamle ikke får den hjelpen de trenger. Og så står de her på talerstolen og foreslår nærmest kvikkvask av gamle pleietrengende og fast-food – utsatt på konkurranse! Det er de gamle som får svi. Fremskrittspartiet har et eget finansieringsopplegg som de terper og terper på. Imens må de gamle og funksjonshemmede vente.

Hadde det ikke vært best om Fremskrittspartiet hadde erkjent at dette er kommunale oppgaver, og latt de gamle og funksjonshemmede gå foran sitt eget finansieringssystem?

Torbjørn Andersen (FrP): Fremskrittspartiet er stolt av sin eldresatsing. Vi har lenge vært det partiet som har gått lengst når det gjelder å fremme forslag for å styrke nettopp forholdene innenfor omsorg og helse i kommunal sektor. Vi har også denne gang stilt forslag om at det i 2004 skal være på plass en økning på 300 000 kr når det

gjelder tilskudd til å bygge nye sykehjemsplasser. For øvrig vil jeg vise til at vi i samarbeidsavtalen har økt rammen for sykehjemsplasser med 3 000 i tillegg til forslaget om 2 000, som opprinnelig kom fra Regjeringen.

Når det gjelder dette med konkurranse, vil vi ha et finansieringssystem som er uavhengig av om det er god eller dårlig økonomi i den respektive kommune. Det rammer dette systemet i dag. Det rammer nettopp tilbudet til mange gamle. Staten skal finansiere, og da vil vi ha et system som er basert på objektive kriterier, slik at alle skal få hjelp. Vi vil ha lovfestede rettigheter for dem som er under omsorg i kommunene, slik at de skal være sikret tilstrekkelig og kvalitativt god hjelp.

Anita Apelthun Sæle (KrF): Først vil eg seia at kommuneøkonomien har vorte betre i og med eit konstruktivt samarbeid mellom Framstegspartiet og regjeringspartia. Men elles er vi ueinige i mange saker.

Eg har lurt på kva Framstegspartiet meiner når dei på den eine sida seier at dei vil gjera kommunane mindre avhengige av staten, noko som Kristeleg Folkeparti synest er bra, demokratisk og framtidsretta, mens dei på den andre sida vil innføra ei stykkprisfinansiering, som jo er ei statleg øyremerking av kvar krone kommunane får frå staten. Kvar vert det av kommunalt sjølvstyre og lokale prioriteringar då?

Torbjørn Andersen (FrP): På spørsmålet om hvorvidt stykkfinansieringen vil innsnevre det lokale selvstyret, vil jeg svare nei. Det er altså slik at et statlig stykkprissystem kun er en økonomisk garanti for å sikre inntekter til de aktiviteter som kommunepolitikernes skal utføre. Og er det noe de mangler i dag, er det penger. Vi må huske at det er brukernes grunnleggende behov som må sikres først, ikke først og fremst politikernes mulighet til å forvalte penger. Derfor vil et statlig finansieringssystem, som vi vil ha, medføre at utsatte grupper ikke rammes, som jeg sa i stad, av god eller dårlig kommuneøkonomi. Slik er det i dag – dessverre. Derfor ønsker vi et nytt system her, og jeg kan ikke se at det er noen motsetninger mellom det og den lokale selvråderetten. Jeg tror at systemet vil sikre brukerne, kundene og pasientene. Det er dem vi primært vil hjelpe, og så får det heller være om ikke det lokale selvstyret får mer å si på dette området når det gjelder å prioritere penger til de vanskeligstilte gruppene.

Presidenten: Då er replikkordskiftet omme.

Karin Andersen (SV): Kommuneøkonomi dreier seg om at vi skal ha en moderne velferdsstat med en gratis og framtidsrettet skole som er så god og mangfoldig at alle har lyst til å ha ungene sine der, som gir omsorg og pleie så eldre, syke og funksjonshemmede har mulighet til å stå opp når de vil, gå på do når de vil, dusje når de sjøl mener det er på tide, og med barnehageplasser som er trygge og som folk har råd til å bruke. Folk vil ha flere og bedre tjenester, ikke færre og dyrere.

Derfor mener SV at kommuneøkonomien må styrkes. Regjeringens og Fremskrittspartiets opplegg vil gi oss en dårligere skole, det vil bli færre eldre som vil få god pleie, og vi vil få høyere egenandeler og mer privatisering. SV kan ikke godta at gamle folk skal ligge uten pleie og tilsyn, eller at barn ikke skal få tilpasset opplæring og mulighet til å komme seg ut av klasserommet for å lære om næringslivet, oppleve kultur og natur, og besøke f.eks. et aldershjem.

Skal kunnskapsnivået og kvaliteten i den offentlige skolen bli bedre, må kommuneøkonomien styrkes. SV vil styrke kommuneøkonomien med 8 milliarder kr i 2003. Det har vi råd til, for vi bruker ikke opp pengene på skattelette til de rikeste og på dyre og feilaktige sløseprosjekter i Forsvaret. Vi bruker ikke mer penger enn Regjeringen gjør, men vi bruker dem annerledes. Regjeringen og Fremskrittspartiet er i hvert fall ærlige. De innrømmer at det blir kutt, og at det blir dårligere. Hvis en skal si det litt humoristisk, kan vi kanskje konkludere slik: De mener at skolen er for dyr og bra, at de gamle og syke har det for bra, men at millionærene lider og må få først!

I stedet for å bruke den muligheten som et rikt land har til å styrke skolen, noe som er det viktigste vi kan gjøre, velger de en strategi som gjør at elever som trenger tilpasset opplæring, ikke får det. Nå går vi tilbake til den skolen som jeg gikk i på 1960-tallet – én lærer, én klasse. De som trenger spesialundervisning, får det – «that's it». Dette er den skolen Høyre harselerte med i valgkampen og kalte enhetskvern og likhetsskole, der alle elever skal lære akkurat det samme samtidig fordi det ikke er penger til noe annet. Dette er en dårlig skole, og dette er en skole som SV overhodet ikke vil finne seg i at vi skal ha.

Jeg var på et folkemøte i Fredrikstad denne uka, og der er det mange engasjerte foreldre. De sier det slik, og jeg tror de har helt rett: Nå kan vi velge om vi vil lære ungene våre å lese og skrive, om de skal bli glad i å gå på skolen og ha lyst til å lære seg noe mer – eller vi kan gjøre det motsatte. Det er ikke så vanskelig å finne ut hva som er lurt. Det valget har vi faktisk.

Vi er et rikt land, og de fleste av oss blir rikere og rikere. Men det gjelder ikke alle. Denne kommuneproposisjonen gjør ingenting for å rette opp de forskjellene; tvert imot øker de. Det er fattige barn i Norge. For dem er kommuneøkonomien viktig, både fordi de har behov for at skolen er så god at den kan gi dem det de ikke har råd til å være med på hjemme, og at sosialhjelpen f.eks. kan være slik at de kan ha råd til å være med på noe annet også, f.eks. være med på fritidsaktiviteter, gå i musikkorps eller på musikkskole. Det blir ikke én krone mer til det i det kommuneopplegget vi har her nå. Tvert imot er det jo slik at noen av oss har fått skattelette i tusenkronersklassen. Jeg greier ikke å skjønne at jeg har hatt behov for det.

Eldre og syke er helt prisgitt kommuneøkonomien. Eldreplanen har gitt mange fine boliger, men lite anstendig omsorg inne i boligene. Det er noen som må gjøre den jobben. Vi trenger flere hjelpepleiere, flere omsorgsarbeidere og sykepleiere, og nå slutter mange fordi lønn og arbeidsforhold er dårlige, og folk sliter seg ut og blir

syke. Det er altså slutt på den tida da Florence Nightingale dominerte i disse yrkene. Nå er det slik at man må ha en anstendig lønn. SV vil ikke svikte de gamle, slik Fremskrittspartiet gjør. De er opptatt av å bygge mange sykehjem, mens de kutter i kommuneøkonomien så det blir mindre penger til lønn til dem som skal jobbe der og ta seg av de gamle.

Og da kan jeg si litt om lønnsoppgjøret. Det må bli slik at staten dekker det økonomiske ved det de sjøl framforhandler, f.eks. når det gjelder læreroppgjøret. Kommunene må få den samme rammen for sitt lønnsoppgjør som staten fikk. Slik er det ikke i dag. Nå sitter kommunene igjen og må kutte i tjenestene for å ha råd til å ansette nok folk til å ta seg av gamle eller for å ha nok lærere i skolen.

Så til oppgjøret om sykehusene: Jeg sa litt om det i replikken min til Arbeiderpartiet. Det er et statlig røveri som skjer nå. Staten får lov å legge igjen underskuddet på 1,7 milliarder kr i fylkeskommunene, og fylkeskommunene skal altså drive videregående skoler. Kanskje noe av det aller viktigste for næringslivet framover er at videregående skoler bli gode og mangfoldige, har moderne utstyr og kan tilby et mangfold av studieretninger, slik at elevene kan få den utdanningen de trenger, og som de har lyst til å ta. Nå blir det ikke slik, for det er en langsiktig gjeld som skal få lov å ligge igjen der.

I mitt hjemfylke trenger de å ta opp lån for å modernisere de videregående skolene, gjøre dem mer effektive og i tråd med det næringslivet trenger. Men det får de ikke lov til, for nå skal de sitte der med denne langsiktige gjelda – ikke bare for dette sykehusoppgjøret, men jammen skal de få det for pensjonskostnadene også. Dette blir det en dårlig videregående skole av, og for SV som et seriøst skoleparti er det en selvfølge at staten skal gjøre opp regningene sine etter seg og ikke sende dem land og strand rundt til ungdommer i videregående skole. At Fremskrittspartiet gjør dette, er ikke så rart, at Høyre gjør det, er rystende, de skulle jo være et skoleparti, og at Arbeiderpartiet også har løpt fra disse løftene, det må jeg si SV er meget skuffet over.

Regjeringen og Fremskrittspartiet har profilert seg på skattelette, og det har de gjort, den jobben har de oppfylt. Men det er noen skatter som øker i dette landet, og det er egenandelene. De øker ganske dramatisk. SV har foreslått av vi må lage en plan for å få egenandelene ned. Det skal ikke være avgift og skatt på å ha en funksjonshemming eller å være kronisk sjuk. Dette burde være en hjerteresak for Fremskrittspartiet, men heller ikke her har de greid å legge breisida si til og sloss seg til en krone, verken i revidert eller i dette kommuneoppgjøret.

Det sitter faktisk også mange hundre unge på gamlehjem i Norge. Stortinget har lovet at dette skal det være slutt på i 2005. Nå fjerner Regjeringen og Fremskrittspartiet tilskuddet for å flytte dem ut. For å få det til å se litt bedre ut, øremerker man 30 mill. kr av skjønnpotten til formålet. Jeg tror at verken Fremskrittspartiet eller Regjeringen overhodet kan ha hørt hva funksjonshemmede organisasjoner sier: Tilbudene er for dårlige nå! Først skal man altså kutte på dårlige tilbud, så skal man øre-

merke bitte lite grann av det som er igjen, og så skal man tro at det blir veldig mye bedre av det. Med den farten som vi har i dag, risikerer de unge som blir skrevet inn på sjukehjem i dag og som kanskje er 20 år, å bli både 40 og 50 år før de kommer ut derfra. Hvis dette tilskuddet ikke har virket godt nok, hvordan i all verden kan det da virke bedre ved at man fjerner pengene helt? Det er helt ubegripelig. Jeg skal prøve å gi et bilde for å beskrive hvordan dette ser ut. La meg si det slik at jeg står utenfor et offentlig toalett og må forferdelig på do. Jeg har 20 kr, og det er det det koster. Så kommer kommunalminister Erna Solberg forbi i fykende fart, dulter bort i meg så fem kroner spretter ut av hånden min, ruller av gårde og forsvinner. Så kommer Per Sandberg, den reddende engel, forbi, plukker opp igjen to av dem, og sier at nå har han gjort en innmari god jobb med å hjelpe meg. Men jeg må spørre: Kommer jeg i det hele tatt på do? Jeg mangler fremdeles de tre kronene som ble borte i det store skumpet. – Slik er det dette foregår. Det hjelper ikke å øremerke eller å finne igjen to–tre kroner når det du trenger, egentlig er fem.

SV står på det de har sagt og lovet om en statlig toppfinansiering for særlig ressurskrevende brukere, der Fremskrittspartiet nå har løpt fra det de har vært enig med SV om i flere år. SV ønsker et storbytilskudd etter det prinsipp at alle kommuner som har store utgifter, skal få dekt dem etter samme system, og vi ønsker en utredning som gjør at når man innlemmer f.eks. SFO-tilskuddet i inntektssystemet, må man få en gjennomgang av kriteriene slik at de tar høyde for disse utgiftene til barn og unge.

Jeg vil få lov til å ta opp de forslagene som SV er forslagsstiller eller medforlagsstiller til, og som ikke allerede er fremmet.

Presidenten: Karin Andersen har teke opp dei forslaga ho gjorde greie for.

Det vert replikkordskifte.

Torstein Rudihagen (A): Eg skulle gjerne hjelpt representanten Karin Andersen med dei siste kronene så ho kom seg på do!

Eg har iallfall i innlegget til Karin Andersen merka meg hennar store omtanke for kommunesektoren og dei velferdstenestene som kommunane skal tilby. Eg merka meg at ho nemnde at dei foreslår ein auka vekst i kommunesektoren på 8–8,5 milliardar kr. Spørsmålet blir jo, uansett om Karin Andersen seier at dei har ei finansiering på dette, kor realistisk dette er og kva slags budsjettammer SV held seg til? Vi merkar at SV ikkje går av vegen for å foreslå meir pengar til nærmast alle gode formål.

Arbeidarpartiet vil òg auke ramma for kommunesektoren, men innanfor noko meir realistiske rammer. Vi har i tillegg eit klart opplegg for å ta unna dei ekstraordinære pensjonskostnadene som no er det prekære for kommunesektoren, både i revidert og i innstillinga her i dag. Kvifor er ikkje SV med på det opplegget?

Karin Andersen (SV): Det forundrer meg litt at representanten Rudihagen, som sitter i finanskomiteen, ikke har oppdaget i f.eks. siste revidert nasjonalbudsjett, som vi skal behandle i morgen, at SV faktisk bruker litt mindre penger enn Regjeringen. Ellers bruker vi akkurat like mye penger i våre opplegg som det Arbeiderpartiet gjør. Et par år i forrige periode har vi endog brukt mindre. Vi fordeler annerledes. Det er faktisk mulig, og det er det politikk dreier seg om. For SV er altså en god kommuneøkonomi, en god skole og en god eldreomsorg viktigere enn f.eks. en del av de prosjektene som Arbeiderpartiet har prioritert i forhold til Forsvaret.

Når det gjelder pensjon, er SV medforslagsstiller på alle de forslagene som går på å få utredet om det er mulig å få noen ordninger for pensjonskostnadene som kan lette trykket noe. Jeg må si at jeg tror Arbeiderpartiet også må se i øynene at vi blir flere gamle, og at dette er en økning i kostnadene som vi er nødt til å ha et realistisk forhold til og være villige til å betale.

Kari Lise Holmberg (H): Etter Karin Andersens lille eventyrfortelling kunne det være fristende å starte med å si at en skal høre mye før ørene detter av. Men nok om det.

Etter å ha samarbeidet med SV gjennom flere år i lokalpolitikken, er jeg vant til å høre at partiet har penger til alle gode formål. Karin Andersens innlegg i dagens debatt er ikke annerledes. Ikke uventet hever partiet glatt kommunesektorens rammer med 8 milliarder kr – men kuttene og konsekvensene kommer siden.

Jeg synes det er svært interessant å registrere at SV i sine merknader sier man vil kompensere kommunesektoren for lønnskostnader på linje med lønnsoppgjøret fremforhandlet i staten. Mener SV virkelig at kommuner skal ha frihet innenfor sine økonomiske rammer, men likevel slippe å ta ansvar for egen lønnsutvikling, og mener SV at staten skal stille opp hver gang kommunens egen organisasjon har påført kommunesektoren et dyrt lønnsoppgjør? Henger ikke frihet sammen med ansvar? Det kunne være interessant å høre hva SV mener om det.

Karin Andersen (SV): Jeg fortsetter å registrere at stortingsrepresentanter tydeligvis ikke setter seg inn i budsjetter og har sett at vi har den samme balansen som andre. Men vi er helt ærlige på hva det er vi prioriterer, og hva vi prioriterer ned. Vi bruker ikke mer penger enn Høyre, så jeg synes at Høyre kan slutte å si det nå, for det er ikke sant.

Vi har altså penger til de gode formålene, men ikke til de formålene vi mener er dårlige, og som Høyre støtter. Det gjelder skattelette til de rikeste, fritak for skatt på aksjeutbytte og en del sløseprosjekter i Forsvaret.

Når det gjelder lønnsoppgjøret, synes vi i ærlighetens navn det må være sånn at staten er med og betaler de lønnsoppgjørene som staten sjøl framforhandler, og så synes vi at kommunesektoren trenger de samme rammene for sitt lønnsoppgjør som staten har. I år har staten forhandlet over den rammen de sjøl la, men forlanger at kommunesektoren skal holde seg under. Det betyr at

kommunesektoren skal kunne konkurrere dårligere om å ha gode lønns- og arbeidsforhold for sine ansatte. Det blir det dårligere tjenester av!

Torbjørn Andersen (FrP): Etter å ha hørt innlegget fra representanten Karin Andersen fra SV, er det en ting som slår meg, og det er at dette partiet egentlig burde være strålende fornøyd, for det er jo slik at norske kommuner – inntil i dag iallfall – stort sett har vært drevet etter de monopolprinsipper som SV liker så godt. Men allikevel fungerer det altså ikke. Og masse penger er altså den eneste løsningen SV er i stand til å se, og de skuffer i så måte opp 8–8,5 milliarder kr, og er dermed best i klassen. Disse pengene skal som vanlig hentes inn gjennom mer skatt fra de aller rikeste, som de sier. Jeg lurer på om det finnes så mange rike i dette landet at de vil være i stand til å betale SVs regning til syvende og sist!

Men er det altså slik at SV ikke ser noe potensial for effektivisering i norsk kommunesektor? Har de virkelig ingen andre løsninger enn å bruke mer penger? Det er jo en forutsetning for velferdssamfunnet at vi har en konkurransedyktig, verdiskapende privat sektor, og at den ikke skattes i hjel. Ser en ikke sammenhengen her, at offentlig sektor er avhengig av en verdiskapende privat sektor?

Karin Andersen (SV): Hvis man virkelig er opptatt av verdiskaping og næringslivet, så må man være steinhardt opptatt av at skolen skal være verdens beste, og man må ha en forsknings- og utdanningspolitikk som er fullt på høyde med andre lands, og moderne. Det har vi ikke i dag, det har ikke Fremskrittspartiet. SV ønsker å ha det, og det er absolutt det beste vi kan gjøre både for Norge som land, for enkeltindivider, for næringslivet og ikke minst for distriktene. Så mener SV at jo, det er rom for effektivisering i kommunene – det har vi sagt. Vi mener også at det er flott hvis noen kommuner vil slå seg sammen. Vi er ikke negative til det i det hele tatt – det står det her. Men vi er imot at man skal bryte opp offentlige virksomheter i småbiter som skal konkurrere med hverandre. Vi tror mye mer på samarbeid, og at man skal se tjenesten som en helhet, for det er nemlig det brukerne trenger. De trenger ikke å bli dratt imellom enheter som skal konkurrere med hverandre, men de trenger et helhetlig og enhetlig opplegg for de behovene de har.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Å sikra ein god og gratis skule, ei trygg oppfølging av funksjonshemma, ei verdig eldreomsorg, trygge oppvekstmiljø, barnehagetilbod, kulturskule og tilskot til frivillige organisasjonar – det er kommuneøkonomi. Det handlar om pengar til løn til lærarar og sjukepleiarar, personlege assistentar og støttekontaktar. Det handlar om næringsfond for å utvikla arbeid der folk bur. Det handlar om om fylkeskommunar har pengar til vidaregåande skule, kultur, kollektivtrafikk, vegar og næringsutvikling.

For Senterpartiet er det eit verdival å sikra innbyggjarane gode felles velferdsordningar. Det var ei sterk oppleving å følgja det stille toget av ordførarar som gjekk gjennom gatene i Oslo for å overlevera eit opprop til kommunalministeren. 90 sindige ordførarar, dei fleste frå Senterpartiet, fann det nødvendig å gjera noko dei ikkje hadde gjort før, gå i tog for å be om å få fortsetja med arbeidet for gode velferdstenester til innbyggjarane sine.

Det er ille når *ein* elev mistar spesialopplegget sitt. Det er vanskeleg når *ein* grendeskule går dukken. Det får følgjer når musikkskulen i *ein* kommune må redusera tilbodet sitt. Det er fortvila når *ein* sjukeheim står tom.

2002 er eit heilt spesielt år. Halvparten av kommunane i dette landet varsla før Regjeringa la fram revidert nasjonalbudsjett og kommuneproposisjonen at dei såg seg nøydde til å kutta i skule, omsorg og kultur. Etter at desse dokumenta er lagde fram for Stortinget, ser mange fleire kommunar at dei ikkje får utgifter og inntekter til å gå i hop. Ordførarar av ulik partifarge samlar seg i opprop og møte. No er det ikkje berre snakk om nokre nedskjeringar her og der – no gjeld det sjølve grunntryggleiken i mange lokalsamfunn! Foreldre gjer vedtak om skulepengar i Nittedal. På Bekkelaget i Oslo drøftar dei privat skule for å sikra lærebøker og anna materiell. KS kallar inn til ekstraordinært landsstyre. Fet kommunestyre vedtek sivil ulydnad. Ordføraren i Engerdal seier opp seg sjølv. Eksempla er mange fleire. Det siste, og òg eit av dei sterkaste, er ein kommunalminister som er i Tromsø og fortel at dersom kommunen satsar på kultur, går det ut over kommuneøkonomien, då vert den svekt. Senterpartiet vil hevda at det faktisk kan kosta langt meir, bety ein langt verre kommuneøkonomi å la vera. For Senterpartiet er det eit verdival å velja styrking av fellesutgiftene framfor skattelette.

Hovudtrekka i Senterpartiet sitt opplegg er som følgjer:

For det fyrste: Dei ekstraordinære pensjons- og lønskostnadene må dekkjast inn. Ifølgje KS handlar dette om pensjons- og lønsutgifter på 5,9 milliardar kr. Vi meiner staten må stilla opp. Alternativet for kommunane er å kutta i tenestetilbodet for å finna dei nødvendige midlane. Vi fremja eit eige Dokument nr. 8-forslag i haust då det var klart at her vart det ekstra kostnader. Vi tok initiativ overfor alle partia no i vår for om mogleg å få til ei felles handtering. Vi nådde ikkje fram med det, men vi kan med glede slå fast at det framgår av ulike merknader at her er ein ny og aukande vilje til å leita etter løysingar som kan hjelpa i ein svært vanskeleg situasjon. Det går òg fram av fleire innlegg i dag her i salen. Høgare pensjonskostnader er eit problem for kommunane både på kort og lang sikt. Dei særleg høge pensjonskostnadene for 2002 er handterte i revidert nasjonalbudsjett, og eg viser til Senterpartiet sine merknader og forslag der om å dekkja inntil 2,3 milliardar kr i auka premie og 1,9 milliardar kr til ein buffer for å ta framtidige svingingar. Lat meg i tillegg understreka følgjande: Vår påstand er at å dekkja desse ekstraordinære utgiftene ikkje vil skapa press i økonomien. Dei fører ikkje til aktivitetsauke utover det Regjeringa legg opp til. Eit av hovudmåla

med Petroleumsfondet er å sikra framtidige pensjonsplikter, noko som etter Senterpartiet si oppfatning gjer det mogleg å ta ut pengar frå oljefondet til dette føremålet. Konsekvensane av å ikkje løysa desse problema er store og utilsikta kutt i det offentlege tenestetilbodet.

Så er det noko uklart kva tal ein skal leggja til grunn. Vi stiller oss undrande til at Regjeringa legg seg på eit anna nivå for forventta finansavkasting enn kva livsskapa opererer med. Regjeringa meiner at oppbygging av bufferkapital i livsskapa kan gjerast over fleire år. Dette vil dempa problemet for kommunane noko, men er dessverre langt ifrå nok til å unngå kutt i tenestetilbodet. Når rekningane frå livsskapa blir kjende utover hausten, vil dette temaet rulla fram på ny med full tyngde. Dramatikken er alt kjend. Eg beklagar at Regjeringa førebels vel å skuva heile dette sakskomplekset føre seg.

På lengre sikt er det nødvendig å sikra ein kommuneøkonomi som gjer kommunane i stand til å handtera pensjonsutgiftene sine. Dette krev ein auke i overføringane til kommunane til neste år på 2,3 milliardar kr.

For det andre: oppretting av den økonomiske ubalansen som vi no ser. Det har over fleire år oppstått ein økonomisk ubalanse fordi Stortinget har vedteke store nye reformer utan fullfinansiering. Vi vil ha ein treårig plan for oppretting av ubalansen, og meiner gjeldslette må vera eitt av fleire tiltak. 12 milliardar kr i gjeldslette vil letta drifta med 1,5 milliardar kr. Vi er svært fornøgde med at både Arbeidarpartiet og SV støttar dette forslaget, men dess meir overraska over at Kristeleg Folkeparti ikkje meiner ein slik plan er nødvendig. Senterpartiet foreslår 2 milliardar kr som ei fyrste avsetning til denne planen.

For det tredje: Stortinget må syta for ei verdig avslutning på eldreplanen. Ei rekkje kommunar er i alvorlege vanskar fordi dei ikkje med Regjeringa sitt opplegg er sikra tilskot. Kommunane har i samråd med statlege instansar, fylkesmannen, fylkeslegen og Husbanken lagt planar for 7 300 einingar meir enn Regjeringa vil yta tilskot til. Vi meiner alle desse skal med i utfasinga, og foreslår tilskot til 2 000 ekstra i 2003. For nokre kommunar er det omsorgsbustader som no står att, for andre er det sjukeheimplassane. Nokre har utsett opprusting av eldre bygningsmasse til slutt.

Kvar er det kommunane vil redusere viss dei må betala heile resten av eldresatsinga sjølve? Vi er djupt urolige for at det er skulen, barna våre, sjølve framtida som må bera det.

For det fjerde: særleg ressurskrevjande brukarar. Framstegspartiet hadde der ei einestående anledning. Dei som har snakka så lenge og så høgt om ei toppfinansiering, sviktar når det gjeld, både på det og på å vareta tilskotet til utflytting av unge funksjonshemma frå aldersinstitusjon. Vi tek opp att forslaget vårt frå i fjor om 80 pst. dekning av kostnadene utover 600 000 kr, eit forslag som også Kristeleg Folkeparti støtta då.

Sjølve grunntryggleiken står på spel dette året. Vi har ei regjering som er oppteken av fleire private løysingar. Det ser ut som om den bevisst piner ned kommunane for å tvinga fram nettopp det. Tilliten til oss folkevalde står også på spel. Mange har i valkamp og på storting vore rause

(Meltveit Kleppa)

med løfte om betre og fleire tenester i kommunane. No skuldar Regjeringa på kommunane når kutta kjem. Til neste år er det lokalval. Kven vil stilla til val for berre å administrera nedskjeringar? Sjølve demokratiet kan stå på spel viss ikkje Stortinget no tek ansvar og syter for å tilføra høgst nødvendige midlar til kommunesektoren. Det er meir pengar dette handlar om. Høgre gjekk til val på ein betre skule. No skal altså Regjeringa dela ut ytterlegare 31 milliardar kr i skattelette til dei rikaste, medan den offentlege skulen smuldrar opp.

For det femte: Eigen tilskotspost til interkommunalt samarbeid som alternativ til kommunesamanslåing. I dag blir det kunngjort ein rapport frå Statistisk sentralbyrå, som seier at dei minste kommunane kan spare 3 milliardar kr ved samanslåing. Det er gammalt nytt. Det er det same reknestykket som vi såg i Christiansenutvalet si innstilling frå 10 år tilbake. Men det var kostnader med dette, og dei har ikkje kome så klart fram i denne omgangen: avfolking av nokre bygdelag og sentralisering i andre. Senterpartiet vil ha eit langt sterkare fokus på interkommunalt samarbeid, og føreslår ein eigen post på statsbudsjettet til det.

Vi meiner at desentralisering og folkestyre er eit nødvendig fundament for ei positiv utvikling i samfunnet. Det er god grunn til å vera uroleg over ei utvikling mot stadig meir sentralisering. Når makt vert flytta frå lokalt til sentralt nivå, frå folkestyre til byråkrati og frå samfunnsstenking til marknadstenking, skaper dette dårlege løysingar og folkeleg avmakt. Vi ynskjer ein snuoperasjon, både i økonomisk politikk og om korleis makta skal fordelast i samfunnet.

Vi er sterkt forundra over at Regjeringa meiner dei økonomiske problema i kommunesektoren er kommunane sitt eige ansvar. Dette er ei regelrett ansvarsfråskrivning for situasjonen vi står overfor. Det er storting og regjering som gjennom rettslovgjeving og store statlege reformer har lagt sterke føringar for kommunesektoren sitt verkeområde. Gjennom manglande finansiering er kommunane sett i stor gjeld, og slit med høge driftskostnader.

Statssekretær Bergesen i Utdannings- og forskingsdepartementet har oppskrifta på den alvorlege situasjonen som no er oppstått i Kommune-Noreg: Det er berre å kasta ordføraren, «så blir alt så meget bedre». Høgre sin kommunalpolitiske talsmann, Hans Kristian Hogsnes, gir òg klar melding: Dei ordførarane som ikkje kan godta kommuneopplegget frå Regjeringa, har truleg vore med for lenge! Begge desse to har inntil nyleg sjølve hatt sentrale verv i Kommune-Noreg. Høgre har valt ein spesiell strategi for å bortforklara det ansvaret dei sjølve har. Dei skuldar på ordførarar og andre lokale folkevalde. Det er ein simpel strategi. No må storting og regjering ta det ansvaret som vi har for den utviklinga vi no ser.

Til slutt vil eg ta opp dei forslaga som Senterpartiet har i denne innstillinga.

Presidenten: Representanten Magnhild Meltveit Kleppa har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Det vert replikkordskifte.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Senterpartiet og Arbeiderpartiet står sammen om mye i denne innstillingen. Arbeiderpartiet foreslår imidlertid en vekst som er om lag på linje med den som Arbeiderpartiet har lagt til grunn i regjeringsposisjon, med 1,75 milliarder kr i økt overføring for frie inntekter.

Ingen skal dra i tvil representanten Kleppas ønske om å styrke kommunesektoren. Likevel var det vel slik at veksten i kommuneøkonomien under Bondevik I var klart lavere enn det vi har sett i 2001 og 2002. F.eks. ble det i kommuneøkonomiproposisjonen som ble lagt fram våren 1999, lagt til grunn en reell vekst på 2,5 milliarder kr inklusiv sykehussektoren.

Blir det da realistisk når Senterpartiet nå foreslår en vekst i kommuneøkonomien på rundt 8 milliarder kr?

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Det er eit mål for Senterpartiet å få til samsvar mellom oppgaver og inntekter. Det viktigaste bidraget i så måte var vårt initiativ for å få på plass ei konsultasjonsordning, som eg er veldig glad for, mellom KS og regjeringa, og som Arbeiderpartiet førte vidare.

For 1999 må vi ha i bakhovudet det skrekkelege året 1998, med ubalanse i alt som fanst av økonomi, anten vi snakkar nasjonalt eller internasjonalt. Likevel klarte faktisk Bondevik I, etter sterk innsats frå Senterpartiet, å få styrkt kommuneøkonomien òg då.

Kva handlar det om i år? Det handlar om 5,9 milliardar kr i auka pensjons- og lønskostnader, som kommunane anten må få dekt inn eller alternativt må dekkja ved kutt i utgifter. Vi vil faktisk skjerma eldre og funksjonshemma. Vi vil skjerma ein god og gratis skule. Difor er vårt val: Meir til kommunane framfor skattelette. (Presidenten klubbar.) Og eg er overraska over Arbeiderpartiet sitt manglande ... (Presidenten klubbar.)

Presidenten: Då er det neste replikant. Presidenten vil minna om tida. På ein veldig travel dag er det ikkje tid til så mange overskridingar.

Peter Gitmark (H): Jeg ønsker å ta opp den inkonsekvensen som også Karl Eirik Schjøtt-Pedersen påpekte.

For Senterpartiet er dette «business as usual» i opposisjon. Milliardene hagler. Da Senterpartiet var i regjering, fra 1997–2000, og satt med kommunalministeren – intet mindre – var det både i 1998 og 1999 en *negativ* realvekst i kommunenes frie inntekter på henholdsvis 0,5 og 0,4 pst. Når denne samarbeidsregjeringen legger opp til en *positiv* realvekst på 0,5 pst., er det for Senterpartiet altfor dårlig.

Er Senterpartiet enig i at det er bedre med en positiv realvekst enn en negativ realvekst, som det de selv la opp til? Kanskje Senterpartiet er litt for glad i å rope ulv!

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Lat meg berre aller fyrst i forhold til førre replikk seia at både Arbeiderpartiet og Senterpartiet har brukt veldig sterke ord i samband med Regjeringa sitt opplegg. Og det er i den samanhengen det forundrar meg noko at Arbeiderpartiet trur dei

har rom for alt det dei meiner skal inn i denne halvannen milliarder som dei foreslår ekstra.

Så er mitt svar til Peter Gitmark: Ja, sjølv sagt er det betre med ein positiv realvekst. Men eg må jo stilla spørsmålet tilbake: Er det verkeleg slik at Høgre vil at både 2,3 milliardar kr i ekstra pensjonsutgifter i 2003 og meir til eldre, eit betre opplegg til funksjonshemma og ein god og gratis skule skal dekkjast inn innanfor det som Regjeringa no foreslår? Ikkje deira egne ordførarar og heller ikkje resten av ordførarkorpset ser at det som Høgre no trur, går.

Torbjørn Andersen (FrP): Jeg har merket meg at representanten Magnhild Meltveit Kleppa fra Senterpartiet i sitt innlegg sa – og gjentok – at Fremskrittspartiet ikke vil være med på ordningen med utskrivning av unge funksjonshemmede og en toppfinansiering for særlig ressurskrevende brukere. Dette aksepterer jeg ikke å bli beskyldt for.

Når det gjelder utskrivning av unge funksjonshemmede, sikrer vi denne gruppens interesser gjennom å fremme et klart forslag der vi øremerker 30 mill. kr gjennom skjønnsmidlene. Det skulle sikre denne gruppen.

Og når det gjelder toppfinansieringsordning for særlig ressurskrevende brukere i kommune, går vi inn for å øke bevilgningene til denne gruppen med 50 mill. kr, og stiller oss sammen med Høyre og Kristelig Folkeparti for å sørge for at dette faktisk skjer. Når det så gjelder vårt syn her, har vi helt klare linjer. Vi fremmer også eget forslag om at staten skal dekke over 600 000 kr for særlig ressurskrevende brukere i 2004.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg skjønner at Torbjørn Andersen har behov for å vifta med armene i denne saka. Han har ei dårleg sak. Forholdet er nemleg følgjande: Det hadde vore fleirtal i dag for ei toppfinansiering frå 2003 dersom Framstegspartiet hadde stått ved det dei har stått for før.

Når det gjeld utflytting av unge funksjonshemma frå aldersinstitusjon, er det der eit spesielt tilskot som vart innført under Bondevik I, som eg følgde nøye, og som inneber at dei kommunane som flyttar ut ein funksjonshemma frå aldersinstitusjon, får 1 mill. kr til tilrettelegging rundt den enkelte. Det er ei føreseieleg ordning. Det er ei ordning som kommunane kan ta omsyn til. Dei veit at dei får pengane.

I dette tilfellet er dei altså overlatne, etter Torbjørn Andersen og Framstegspartiets forslag, til skjønn frå fylkesmannen. Og dei er slett ikkje sikra den same ordninga.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

May Britt Vihovde (V): Situasjonen i mange kommunar er vanskeleg. Det har vi fått mange vitnesbyrd om no i vår, og mange av oss har jo òg eiga erfaring og kunnskap nok til å bedømme dei problema mange lokalpolitikarar står overfor.

På den andre sida bør vi krevja av lokalpolitikarar at dei òg har ei viss forståing for makrospørsmåla i økono-

mi og politikk. «Folk lever ikke i makro», skreiv Kristin Halvorsen i Dagens Næringsliv nyleg. Slik kan ein opposisjonspolitikar teikna eit skilje mellom det store biletet og det som folk opplever i kvardagen, og spela på at folk ikkje ser samanhengen. Men ein slik samheng er der sjølv sagt. Den er vel ikkje så vanskeleg å forklara heller, for den som vil.

For Venstre er det eit overordna mål i politikken å halda orden i økonomien. Det tener alle, ikkje minst dei fattigaste, anten dei er einskildmenneske, kommunar eller utsette bedrifter. Ingenting er så gale for desse som ein uhemma vekst som pressar prisar og renter i været.

Det har alltid vore opposisjonspartia sitt privilegium å sjå bort frå dette og spela på at mange veljarar ikkje klarer å sjå samhengane.

Eg synest det er særleg trist at Senterpartiet har sagt farvel til ansvarleg politikk. Når Restad er borte, dansar dei andre på bordet! At Senterpartiet ikkje klarer å prioritera innanfor ansvarlege rammer som partiet før har vore einig i, men må bryta med handlingsregelen for å få med overboda sine, syner kor vanskeleg situasjonen er. Men den kan sjølv sagt ikkje løysast på denne måten.

På same måten som i distriktsdebatten har Senterpartiet valt å setja seg sjølv på sidelinja. Eg er overraska og synest det er trist at Senterpartiet, som vi samarbeidde med i ei regjering som nettopp førte ein stram politikk for å få ned renta, no lét alle hemningar fara og bruker kreftene til å skjella ut ei regjering som fører mykje av den same politikken. Dagens forslag er jo ikkje vesentleg anleis enn det sentrumsregjeringa kunne levera.

Gjennom dei siste åra har den årlege realveksten i kommuneøkonomien, uavhengig av regjering, lege på mellom 1 og 2 pst., slik den òg blir for neste år. Det som er sagt frå Regjeringa og i avtalen mellom regjeringspartia og Framstegspartiet om pensjonsutgiftene og skatteinntektene, gjer at sektoren samla sett kjem godt ut av det innanfor dei stramme rammene som er der.

Kampen mot renteauke og dei mange føringane som alt er lagde på statsbudsjettet for 2003, gjer at det er grenser for vekst for ein så stor sektor som kommunar og fylkeskommunar er. Innanfor ansvarlege rammer prioriterer Regjeringa kommunane. Det går fram av Sem-erklæringa, og det går fram av den proposisjonen vi handsamar i dag.

Inkje aktuelt regjeringsalternativ ville ha bringa kommunane ei einaste krone meir fram til dags dato. Det står att å sjå kor mykje som blir att av Arbeidarpartiet sitt beskjedne overbod her i dag, når statsbudsjettet skal gjerast opp til hausten, med alle dei andre lovnadene Arbeidarpartiet har gitt.

Myten om at denne regjeringa prioriterer skattelette framfor velferd vil nok bli dyrka vidare, men det er vel slik at dei fleste skatte- og avgiftslettane som er vedtekne til denne dag, er på linje med det Arbeidarpartiet og Senterpartiet òg har gått inn for.

Eit næringsfiendtleg tiltak om å dobbeltkattleggia aksjeutbytte med eit høgst tvilsamt proveny er det eine reelle forslaget opposisjonen stadig hengjer denne retorikken på. Vi kjenner jo alle den gode grunngevinga Arbeidar-

partiet gav mot dette den gongen dei hadde ansvaret og det motsette synet.

Venstre skulle gjerne ha sett at det var rom for eit større lyft for kommunane, men det er ikkje det i dagens situasjon. Difor må vi vera ærlege og ikkje kasta folk blår i auga. Kommunane og borgarane er ikkje tente med ein politikk som set samfunnsøkonomien i fare.

Innanfor dei realistiske rammene må kommunane finna sine egne løysingar, og eg trur nøkkelen til ein betre kommuneøkonomi og eit betre lokalt sjølvstyre er meir fridom til kommunane. Trongen til å styra i detalj frå Stortinget, vedtak om øremerking med detaljerte reglar som så skal kontrollrast, fører til gal ressursbruk.

Frykta for at lokale styresmakter skal velja ulikt, er stor blant einskilde i denne salen, men det er faktisk det det lokale sjølvstyret bør handla om. Sjølv sagt er det òg slik at det må vera incitament til betre løysingar, meir samarbeid, betre effektivitet osv. Meir pengar er ikkje det einaste svaret på utfordringane, sjølv om det hadde vore enklare for dei som er lokale folkevalde. Men dei òg må sjå at den norske økonomien må henga i hop.

Kjell Engebretsen hadde her overtatt presidentplassen.

Karl-Anton Swensen (Kp): Kystpartiet vil bedre kommunenes råderett over egne inntekter, slik at den enkelte kommune har den beste motivasjon til å sørge for et stabilt inntektsgrunnlag. Samtidig vil vi sikre at kommuner med begrensede inntektsmuligheter ikke blir tvunget til å slå seg sammen med nabokommuner.

Kystpartiet vil sørge for at de statlige bevilgningene til kommunesektoren står i et rimelig forhold til de oppgaver kommunene er pålagt. Vi støtter derfor Senterpartiets forslag om at veksten i de samlede inntektene i kommunesektoren skal være 7,6–8,1 milliarder kr for 2003. På denne måten vil vi sikre at kommunene på grunn av statlige nedskjæringer ikke blir tvunget til å innføre eller øke eiendomsskatten.

Senterpartiets medlem i kommunalkomiteen gir i innstillingen uttrykk for den mening at en friere kommunal skattøre skal være et alternativ til dagens kommunale eiendomsskatt på verk og bruk. Dette er vel og bra, men hva med eiendomsskatten på bolig? Vil ikke Senterpartiet avvike denne skatten?

Sammen med SV fremmer så Senterpartiet forslag om utredning av friere kommunal skattøre som alternativ til dagens kommunale eiendomsskatt. Omfatter dette forslaget også eiendomsskatt på bolig? Økonomisk trygghet for hus og hjem er et viktig mål i Kystpartiets politikk. Derfor er Kystpartiet mot eiendomsskatt på bolig.

SV vil ha en skjerpelse av eiendomsskatten ved å foreslå at den skal kunne skrives ut likt for hele kommunen. Vi må bare spørre oss: Er SV for eller imot eiendomsskatt på bolig?

Etter Kystpartiets mening gjorde Bondevik I-regjeringen en stor tabbe da den overførte selskapsskatten til sta-

ten. Vi har derfor med tilfredshet registrert at kommunalministeren uttaler at hun ønsker å gjøre selskapsskatten kommunal igjen. Spørsmålet er bare når hennes ord vil bli fulgt opp med handling fra Regjeringens side.

Kystpartiet fremmer et eget forslag om at selskapsskatten skal gjøres kommunal, og at den skal tilfalle den eller de kommunene som produksjonen skjer i, uavhengig av hvor selskapets hovedkontor er plassert. På denne måten kan midlene bli tilbakeført dit de hører hjemme, og kommunene blir økonomisk motivert til å føre en aktiv næringspolitikk.

Når det gjelder den lokale fiskeriforvaltning, er Kystpartiet enig med Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet i at fiskeridirektørens sammenslåing av fiskerikontorer er gått for langt i retning av sentralisering. Tjenesten bør være i nærheten av yrkesutøverne, både av hensyn til tjenesteyting og myndighetenes muligheter til å få innsyn i næringen.

Lokalt selvstyre er kanskje spesielt viktig i plan- og arealsaker. Det er i nærmiljøet man best kjenner de lokale behov, og det er lokalsamfunnene som best får merke følgene av slike plan- og arealvedtak. I de større byene er avstanden mellom politikere og befolkningen stor. Derfor er det opprettet bydelsutvalg som bedre kan vurdere lokale behov. Staten bør legge forholdene lovmessig best mulig til rette for desentralisering av bygningsrådsvedtak til bydelsutvalgene, slik at lokalbefolkningen etter hvert kan få bedre kontroll over sitt eget nærmiljø. I Oslo kjemper bydelsutvalgene ofte forgjeves mot uvetlige kontorutbyggingsprosjekter som skaper trafikkpress og press på boligpriser og nærmiljø. For å gi bydelsutvalgene den nødvendige legitimitet bør de velges ved direkte valg.

I 2001 fikk kommunene utskrevet betydelige ekstraregninger fra Kommunal Landspensjonskasse, KLP, på grunn av redusert/tapt egenkapital i kommunenes pensjonsforsikringsselskap, KLP. De kommunene som hadde vært lure og forutsigbare og hadde skiftet til private pensjonsforsikringsselskap innen slutten av år 2000, sparte betydelige kostnader i 2001.

Etter utsagn fra KS vil kommunesektorens pensjonsutgifter øke med 5,7 milliarder kr i år. Som kjent er det kommunene som er eiere av KLP og dermed garantist for egenkapitalen, men i de private selskapene er det de private eierne som er ansvarlig for egenkapitalen. Dermed vil jeg hevde at ansvarligheten overfor egenkapitalen er betydelig større i de private enn i KLP.

Kommunene står selvsagt fritt til å forlate KLP ved hvert årsskifte, mens man i de private selskapene kan skifte når man måtte ønske.

Med denne bakgrunn ville det være interessant å få en vurdering fra kommunalministeren om hvilke tiltak Regjeringen vurderer. Vil staten eventuelt tilføre kommunene den nødvendige kapital for å dekke utgiftene vedrørende ekstraregninger som gjelder å styrke egenkapitalen i KLP? Eller vil man vurdere å endre regelverket slik at kommunene står friere i valg av pensjonsforsikringsselskap, slik at de kan finne det mest lønnsomme alternativ til enhver tid?

Jeg ber om en vurdering vedrørende disse spørsmål fra kommunalministeren på grunn av at Kystpartiet erfaringsmessig ikke slipper til i replikkordskiftet med ministeren.

Jeg tar opp forslag nr. 53 som Kystpartiet har fremmet i denne saken vedrørende selskapskatt. Jeg vil be om at dette forslaget blir stemt over før forslag nr. 35, fra Fremskrittspartiet, slik at jeg subsidiært kan støtte forslag nr. 35.

Presidenten: Representanten Swensen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Mesteparten av vår felles velferd skapes i kommunene. Kommunene sliter med trang økonomi. Det er et misforhold mellom det som det koster å levere tjenestene, og de pengene som er til disposisjon.

Dette var en viktig årsak til at arbeiderpartiregjeringen økte overføringen til kommunene. I budsjettet for 2002 var veksten i forhold til nivået våren før på 3,5 milliarder kr, hvorav 1,7 milliarder kr i frie inntekter.

Situasjonen i kommunene er nå enda vanskeligere enn den var sist høst. I tillegg til at kommunenes utgifter stadig øker, bl.a. på grunn av at folketallet øker og at vi blir flere eldre, sliter kommunene med ekstraordinære utgifter til pensjonene. Jeg forstår derfor godt at ordførere landet rundt ble sjokkert da Regjeringen la fram et opplegg for neste år, hvor de ikke økte veksten i forhold til i år, men tvert imot foreslo rundt 1 milliard kr lavere vekst fra i år til neste år enn det arbeiderpartiregjeringen hadde gjennomført fra i fjor til i år.

Ordføreren i Eigersund sa:

«Dette forslaget til kommuneopplegg er noe av det mest dramatiske jeg har opplevd på de 15 årene jeg har vært lokalpolitiker. Det er ærlig Høyre-politikk, men det burde være fatal KrF-politikk.»

Eller som Kristelig Folkepartis ordfører i Evje og Hornnes, Bjørn Ropstad, sier:

«Det er ikke god KrF-politikk å strupe kommunene.»

Regjeringen erkjenner at det er det som skjer. Kommunalminister Erna Solberg sa da hun presenterte opplegget, at det

«for enkelte kommuner blir en reduksjon i velferdstilbudet».

I Dagbladet den 13. juni stilte statsministeren seg fullt ut bak kommunalministeren og tok det politiske ansvaret for at kommunene nå må kutte i velferdstilbudet, dvs. legge ned barnehageavdelinger, legge ned skoleklasser, stenge sykehjemsplasser.

Når Høyre-ordfører Margaritha Rambøl i Rælingen sier at kommunalminister Solberg «lever i en annen verden», er svaret: «Det er sikkert mer penger å spare inn også i Rælingen.»

Regjeringen legger opp til at det må kuttes i barnehager, skoler og sykehjem for å få plass til lavere skatter og avgifter. Tidvis framstiller Regjeringen det som om dette følger av allerede vedtatte budsjetter. Dette kunne Regjeringen selvfølgelig ha unngått, men de valgte sist høst å

øke skattelettelsene utover den rekordstore lettelsen på 7,7 milliarder kr som arbeiderpartiregjeringen hadde foreslått, bl.a. med lavere toppskatt.

I tillegg er det jo direkte feil. Finansminister Per-Kristian Foss lovet stolt under Regjeringens budsjettkonferanse på Halvorsbøle at det skal gis minst 1 milliard kr i skattelette neste år utover det som allerede er vedtatt. Kjell Magne Bondevik velger altså å legge ned skoleklasser og sykehjemsavdelinger for at Per-Kristian Foss skal kunne gi ytterligere skattelette. Da kan man forstå Vindafjord-ordfører Oddvar Haugland, som sier at «slik det er nå blir Bondevik en anonym administrator av Høyres politikk».

Men det er ikke bare i Kristelig Folkeparti det reageres. Høyre-ordfører Arve Tonning i Ålesund vil heller vente med skattelettelse og sier han har støtte fra mange Høyre-ordførere til at tilbudet til eldre, syke og barn må gå foran.

Den erfarne Kristelig Folkeparti-ordføreren Tore Johansen i Aremark sier:

«KrF burde ha samarbeidet med Arbeiderpartiet isteden.»

Ja, da ville mangt ha sett annerledes ut. Men selv da Bondevik-regjeringen skulle forhandle fram støtte til kommuneopplegget i Stortinget, unnlot de å kontakte Arbeiderpartiet. Vi har aldri hørt noe fra regjeringens partiene i forhold til å sikre flertall for et opplegg for kommunene neste år. De kontaktet kun Fremskrittspartiet, og fikk selvfølgelig flertall for Solbergs kuttopplegg.

Arbeiderpartiet ønsker et helt annet opplegg for kommunene. Vi foreslår å øke de frie inntektene med 1 milliard kr utover Regjeringens opplegg. Det tilsvarer om lag den veksten som arbeiderpartiregjeringen selv la opp til fra i fjor til i år. I tillegg til vekst i de frie inntektene vil Arbeiderpartiet selvsagt også finansiere bl.a. den økte satsingen på barnehager som vi har lagt opp til. Her vet vi ikke hva Regjeringen selv har lagt inn av økninger. Vi legger derfor foreløpig til grunn at de samlede overføringene til kommunene økes med 1,5 milliarder kr utover Regjeringens opplegg.

Samtidig er vi uenig med Regjeringen, som ensidig skyver ansvaret for de høye pensjonskostnadene over på kommunene selv og sier at kommunene om nødvendig får redusere tilbudet til befolkningen. Arbeiderpartiet foreslår at staten oppretter en fonds- eller låneordning som kommunene kan trekke penger fra i år med store pensjonsutgifter, mens de betaler tilbake i år med lave kostnader. Dette koster ikke noe på statsbudsjettet. Men det betyr enormt for kommunenes mulighet til å betale de høye pensjonskostnadene uten å måtte kutte i tilbudet til befolkningen på en helt urimelig måte. Men Regjeringen sier altså nei. Regjeringen mener visst at dette ikke er deres ansvar, at det ikke er deres ansvar at skoleklasser, sykehjemsplasser og barnehageplasser blir lagt ned. Jeg forstår Kristelig Folkeparti-ordfører Lorentz Lunde i Tysnes når han sier: «Jeg har fryktelig mye frustrasjon i meg.»

Statsråd Erna Solberg: Generelt har jeg lyst til å si at kommuneproposisjonen inneholder flere elementer.

Den inneholder opplegget for kommuneøkonomien i 2003, den inneholder langsiktige omlegginger i inntektssystemet og finansieringssystemet, og den inneholder Regjeringens politikk for modernisering av offentlig sektor, spesielt knyttet til kommunesektoren og det arbeidet vi skal gjøre på det området.

Generelt sett er jeg altså meget fornøyd med den innstillingen som ligger her i dag. Det er en innstilling som gir oss tilslutning til hovedtrekkene i det Regjeringen la opp til, som har noen endringer, endringer som jeg i og for seg synes er positive, og som Regjeringen selvfølgelig kommer til å følge opp i forhold til avtalen mellom Fremskrittspartiet og regjeringspartiene. Det er en styrking bl.a. i forhold til ressurskrevende brukere, og det er klargjøring av en del prinsipper. Jeg synes at vi på bakgrunn av denne innstillingen har noe å jobbe videre med.

Når man går inn og ser på forskjellene, er noe av det mest slående for en som har sittet fire år i kommunalkomiteen og vært med på å behandle dette gang på gang, den fullstendige omleggingen Arbeiderpartiet har av sin kommunalpolitikk på andre områder enn det som bare dreier seg om økonomi.

Nå er Arbeiderpartiet for nye befolkningstall, som de har vært imot hele tiden – en viktig endring i forhold til vekstkommunene. Nå synes de nesten ikke at vi går raskt nok frem. Men de har alltid vært imot det før. Nå er Arbeiderpartiet for en toppfinansieringsreform for ressurskrevende brukere, til tross for at de i fjor vår stemte imot, og vil at vi skal gå enda fortere frem. Nå er de for storbytilskudd til rus- og psykiatrikriterier, som jeg i fire år på Stortinget har forsøkt å få til. Arbeiderpartiet har hele tiden vært imot å finne frem til praktiske løsninger på dette. Det er hyggelig, men jeg synes på en måte at det er litt påfallende at man regner med at det skal skje noe veldig raskt – over natten – når man faktisk har vært imot vedtakene, imot føringene og imot alt som har gått på å gi både vekstkommuner og storbyer en uttelling.

Så sa Reidar Sandal noe som var helt feil. Han sa at det ikke var en krone mer i regjeringspartienes og Fremskrittspartiets opplegg. Det er altså 2–2,5 milliarder kr mer til kommunesektoren neste år i Regjeringens opplegg, som har fått tilslutning her.

Den andre vesentlige delen som er interessant i forhold til det som sies nå, er at Arbeiderpartiet kontinuerlig forsøker å selge en historie for øyeblikket om at vi for å få rom til skattelettelser må kutte i kommuneøkonomien. Da er det interessant å se sammenhengen i Arbeiderpartiets egen politikk. Jeg har forsøkt å forklare hvorfor vi i 2003 har et særlig stramt opplegg for kommuneøkonomien. Det er fordi vi har for mange langsiktige forpliktelser som er vedtatt tidligere, og som vi skal finansiere. Til tross for en handlingsregel som Arbeiderpartiet nå synes vi bruker for mye penger av, har vi ikke så stort rom igjen, og vi har prioritert kommunene. Men hva er det som ligger i Arbeiderpartiets opplegg hver dag i denne sal? Jo, det er å bruke enda mer penger på 2003-budsjettet, legge på nye forpliktelser, og barnehagene er bare ett eksempel.

I Arbeiderpartiets reviderte nasjonalbudsjett går de altså inn for den største skattelettelsen av alle, som skal

betales i 2003. De går inn for å høyne avskrivningssatsen på maskiner, som altså har en større provenyvirkning i årene fremover enn den såkalte skattelettelsen for rike, en provenyvirkning som er akkurat like stor som økningen i Arbeiderpartiets opplegg i kommuneøkonomien for neste år. Jeg synes egentlig at Arbeiderpartiet bør slutte med dobbeltbokholderiet sitt. De sier noe på den ene siden, de selger ut hver enkelt bit, men sammenhengen er der ikke lenger. Det kan være fordi de ikke forventer å bli tatt med buksene nede når det er slik. Det kan være at Arbeiderpartiet tror at ingen klarer å legge sammen alle enkeltsakene når de ikke innfrir alt det de enkeltvis går inn for å innfri, og komme frem til en sum for budsjettet til høsten. Men det er jo bl.a. slik at de finansierer opplegget sitt i revidert nasjonalbudsjett ved å skyve på utgifter på 1 milliard kr til Forsvaret, som altså etter Arbeiderpartiets opplegg skulle ha vært lagt inn i budsjettopplegget for neste år hvis avtalen med regjeringspartiene skulle ha vært troverdig fra Arbeiderpartiets side. Jeg regner med at vi aldri ser den ekstramilliarden i noe opplegg fra Arbeiderpartiet, fordi vi andre ved hjelp av Fremskrittspartiet har fått dette gjennom. Men det er altså et dobbeltbokholderi, og jeg skal ikke si hva jeg egentlig synes om det. Men jeg synes i grunnen det er med på å skape stor velgerforakt hvis man ikke tør å være ærlig om hvilke prioriteringer man tar.

Det andre Arbeiderpartiet sier, er at det er oppsiktsvekkende med alle enkeltteksemplene på hva ordførere har sagt rundt omkring om vårt budsjettopplegg for kommunesektoren neste år. Jeg kan gå tilbake og finne sitater fra arbeiderpartiordførere om hvor følt det har vært i kommunene deres. Jeg har sagt at det i enkelte kommuner altså blir velferdsendringer og kanskje reduksjoner neste år. Det er jo sannheten. Det var velferdsreduksjoner i noen kommuner også i 2000, i 2001 og i 2002, til tross for oppleggene Arbeiderpartiet og vi har vært sammen om, fordi det bl.a. har vært omlegginger i inntektssystemet som gjør at enkeltvirkningene for enkelte kommuner blir større enn bare summen av økningene. Så jeg synes det er rimelig utrolig at Arbeiderpartiet, basert på en økning i frie inntekter på 1 milliard kr og basert på totalt ulike signaler om hva de faktisk har innenfor og hva de har utenfor dette kommuneøkonomiopplegget, om barnehagene er innenfor eller utenfor, faktisk kan gå ut med så store ord.

Så til spørsmålet om pensjoner. Det er også slik at Regjeringen er bekymret over pensjonsutviklingen. Jeg har lyst til å minne Senterpartiet om at nå bruker man som en sannhet det som KS skrev til kommunalkomiteen var en illustrasjon, nemlig de 5,9 milliarder kr. Vi har forsøkt å gå gjennom disse tallene, og vi mener fremdeles at man er enig om at de langsiktige økningene i pensjonsutgifter ligger mellom 2 og 3 milliarder kr. Derfor har vi også sagt at det er de langsiktige utgiftene vi skal ta høyde for i det enkelte års kommuneøkonomi og i kommunenes regnskapsførsel, og at dette vil vi regulere i en forskrift. Det betyr at den ene delen av det Arbeiderpartiet har foreslått, på mange måter er innfridd, for vi har sagt at vi nå kommer med forskrift til kommuneloven på dette om-

rådet. Men det er litt vanskelig når KS selv sier at det var en illustrasjon, og Senterpartiet kontinuerlig bruker denne illustrasjonen som om det var sannheten. Sannheten er at vi vet ennå ikke hva utgiftene blir, for KLP har bl.a. ikke skrevet ut regning. Jeg synes det er vanskelig, og det burde være et problem også for Senterpartiet, som på en måte stod som far eller mor for konsultasjonsordningen, som vi nå har med kommunesektoren, at KS opererer med andre tall i forhold til Stortinget enn de vi i samarbeid diskuterte i forbindelse med konsultasjonsordningen, da det faktisk var enighet om det.

Jeg synes at det er viktig at kommunesektoren av strukturmessige hensyn også tar hensyn til sine egne pensjonsutgifter, og at det er de som har ansvaret. Jeg har lyst til å vise til et eksempel på hvorfor det er bra for den norske befolkningen. Kristiansund kommune har hatt en omstilling, og de har bl.a. valgt en annen måte å løse pensjonsforpliktelsene sine på, for de har tatt en større egenandel på uføregraden blant sine ansatte. Det har gjort at Kristiansund kommune stod i første linje for å bli med i det inkluderende arbeidslivet og var den første kommunen i Møre og Romsdal som meldte seg inn under ordningen inkluderende arbeidsliv, fordi de hadde en egenkostnad, fordi de hadde et egetmotiv for å ha et bedre arbeidsmiljø. Slike strukturendringer er det viktig at vi har i det norske samfunnet. Derfor er det viktig at vi ikke bare kan regne med at man kan levere regningene, og at de skal betales av resten av samfunnet. Da får vi heller ikke gode initiativer lokalt.

Det jeg synes er mest negativt ved å lese kommune-proposisjonen, som heldigvis ikke har flertall, er Arbeiderpartiets totale snuoperasjon knyttet til det å gi kommunene større handlingsrom. På område etter område hopper de nå av ordninger de selv for to år siden la frem for Stortinget, ordninger som skulle gå fra å være øremerkede ordninger til å innlemmes i kommuneøkonomien. På den måten sørger Arbeiderpartiet for at vi fortsatt fokuserer på at ting skal øremerkes, Stortinget skal prioritere, og vi har ikke tillit til kommunene. Også med bakgrunn i den debatten vi hadde om tiprosentsregelen om boliger, hvor man ikke kunne ha tillit til at kommunene kunne bestemme hvem man skulle samarbeide med, synes jeg det er skuffende for fremtiden til Kommune-Norge. Jeg tror mange venter på og lengter etter mindre enkeltreguleringer, mindre byråkrati og mindre øremerking. Øremerking av den typen vi har i dag, og byråkrati henger sammen, for det betyr at den enkelte statsråd er ansvarlig i denne sal for bruk av øremerkede midler, og det betyr at man får kontroll og rapporteringsrutiner som er mye tettere. Jeg håper at dette bare er et engangstilfelle fra Arbeiderpartiet, og at de finner tilbake igjen til det som var tanken deres da de selv satt i regjering, mindre øremerking.

La meg så til slutt si to ting om eldreomsorgsreformen. Jeg er glad for at vi nå kommer til en avslutning på denne, og at et bredt flertall har funnet en løsning på hvordan avslutningen skal være. Når Karin Andersen sier at det bare er en boligreform, skal jeg komme med en innrømmelse, at det har jeg også sagt lenge. Men jeg vil

si at evalueringen som er lagt frem i den stortingsmeldingen som har gått til sosialkomiteen, viser at målet med 12 000 nye årsverk knyttet til dette, som altså er kvalitetsdelen av eldreomsorgen, faktisk er overoppfylt. Det er 13 000 flere årsverk i eldreomsorgen. Vi må ikke bidra til å ta ned denne reformen med å klage på at det ikke er blitt bedre kvalitet. Sosialministeren har sagt at man kommer tilbake med en gjennomgang av kvaliteten og hvordan vi skal komme med bedre grep overfor eldreomsorgen og en kvalitetsheving på disse områdene.

I sum synes jeg det er mye positivt i det som flertallet gjør her, men jeg er faktisk meget skuffet på grunn av at Arbeiderpartiet gjennom det opplegget de viser her, har snudd totalt i forhold til øremerking og i forhold til frihet i kommunene. Det er skremmende, og jeg håper at kommunepolitikerne også oppdager at Arbeiderpartiet har snudd helt rundt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): I finanstalen i fjor varslet jeg at Arbeiderpartiet vil bruke 1 milliard kr mer til barnehager hvert år framover. Det holder vi selvsagt. Det er også det vi gjør gjennom barnehageavtalen. Arbeiderpartiet foreslår i kommuneøkonomiopplegget 1 milliard kr ekstra i frie inntekter, det er om lag det samme som Arbeiderpartiet hadde i årets budsjett, og i tillegg avsetning til å dekke differansen mellom Regjeringens opplegg og Arbeiderpartiet og flertallets opplegg når det gjelder barnehager. Da er det naturlige spørsmålet til statsråd Solberg: Har ikke Regjeringen satt av noe til barnehagesektoren i sitt kommuneopplegg? I så fall har jeg full forståelse for at Regjeringen ikke fant å kunne være med på en barnehagesatsing, stikk i strid med de signaler som regjeringspartiene tidligere har sendt.

Jeg vil også få spørre Solberg: Har Solberg sagt at kommunene er nødt til å kutte i velferdstilbudet, eller har hun ikke?

Punkt 2: Har Per-Kristian Foss sagt at det skal bli minst 1 milliard kr mer i skattelette enn det som allerede er vedtatt for inneværende år, eller ikke? I så fall, har da Regjeringen hatt et valg mellom mer skattelette enn det som allerede er vedtatt, eller kutt i skoler, i barnehager og i andre velferdstilbud, og er det ikke det vi reelt sett her står overfor?

Statsråd Erna Solberg: Vi er ikke ferdig med budsjettopplegget for 2003. Hva vi får råd til til barnehager, hva vi får råd til til kommuner og hva vi får råd til til skattelettelse og alle andre viktige ting i budsjettet for 2003, er avhengig av hva vi til slutt faktisk har i inntekter i dette landet, og ikke minst hvor mye pålegg vi har fått om å finansiere ulike typer vedtak som er fattet i denne salen i løpet av de siste ukene. Det betyr at vi i dag ikke vet hvor stort rom det er til barnehager. Det er et visst rom for en satsing på barnehager innenfor de øremerkede ordningene som man har tatt høyde for i vårt kommuneøkonomiopplegg. Det er også rom der for en satsing på videreutvikling av psykiatriplanen og eldreomsorg. Men

det blir ikke det samme tempoet som vi skulle ha ønsket dersom vi ikke hadde fått alle vedtakene som har bundet opp handlingsrommet allerede. Når vi får nye vedtak hver dag, blir det et problem.

Men det som er det interessante, er at Karl Eirik Schjøtt-Pedersen gjennom revidert nasjonalbudsjett har lovet 1,6 milliarder kr i skattelettelser, og da har han mer enn det Per-Kristian Foss allerede har sagt noe om.

Per Sandberg (FrP): Representanten Swensen fra Kystpartiet var innom dette med selskapsskatten. Kystpartiet har også fremmet et forslag som ligger på representantenes bord i dag. Fremskrittspartiets forslag nr. 35 er litt mer konkret. Nå vet vi at Regjeringen jobber med dette, og da kunne det ha vært interessant, for Fremskrittspartiet i hvert fall, å få vite hvor dette nå ligger i apparatet. Er det slik at Regjeringen kommer med en egen sak på det, eller er det mulig å få noe mer ut av dette i budsjettet for 2003? Årsakene til at Fremskrittspartiet ønsker at statsråden utdyper det litt mer, er at vi lurer på om vi kanskje må gjøre om forslag nr. 35 til et oversendelsesforslag, for vi har ingen interesse av å få nedstemt det forslaget som går på å tilbakeføre selskapsskatten. Derfor kunne det være interessant å få en litt større bekræftelse på at dette arbeidet er i gang, og at kommunene ganske snart får tilbakeført selskapsskatten.

Jørgen Kosmo hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Statsråd Erna Solberg: Det er slik at vi har en arbeidsgruppe i Finansdepartementet og Kommunaldepartementet som jobber med spørsmål om selskapsskatten. Det vi har sagt i Sem-erklæringen, er ikke at vi skal gå tilbake til den gamle ordningen, men til en ordning hvor vi fordeler overskuddet etter andre prinsipper, slik at det blir mer i tråd med verdiskapningen som skjer, slik den gamle ordningen var. Alle vet at den gamle ordningen først og fremst gav store inntekter til Bærum, Asker og Oslo, fordi finansinntektene ble fordelt på hovedkontorene, og at det derfor gav en skjevdeling. Derfor jobber vi med nye fordelingskriterier.

Fordi en innføring av selskapsskatten inn i kommuneøkonomien betyr en endring kommunene imellom i inntektssystemene for fremtiden, ser vi ingen mulighet for å få det fra 2003. Vi jobber i forhold til at vi kanskje skal klare det i 2004, men vi må ha denne arbeidsgruppen ferdig før jeg tør konkludere og love Stortinget et tidspunkt for når vi skal klare å få det. Vi jobber ut fra et ønske om 2004, at det kommer i kommuneproposisjonen til neste vår. Men til 2003 tror jeg at jeg kan garantere at vi ikke klarer det.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg skal sitera frå eit brev som eg har fått denne veka. Der heiter det bl.a.:

«Jeg er mor til en snart 13 år gammel gutt som har behov for spesialundervisning av stort omfang. Vi skriver 17. juni i dag. Snart er det St. Hans. Da skulle det vært ferieplaner som sto i fokus. Vi skriver heller

klage på manglende tildeling av T-timer/Assistent-timer.

Han har en kronisk «lidelse», en sammensatt diagnose. Han er multihandikappet. Det er ikke noe som går over eller går seg til, dessverre.

...

Det er utrolig å tenke på at funksjonshemmede barn, ungdom som ruller avgårde til studiestedet sitt istedenfor å gå, eldre som ønsker å holde seg rene osv. osv. kan være de som skal velte et statsbudsjett eller ødelegge nasjonaløkonomien.

...

Tør dere gi noe til kommunene? Slik at de kan gi noe til våre barn, til de unge som ruller avgårde, ... «til de eldre som så gjerne kunne ønske seg en dusj oftere enn hver 14. dag ...»

Eg ber om tips frå statsråden til eit godt svar.

Statsråd Erna Solberg (H): Det er ingen tvil om at kommuneøkonomien, både neste år, i år og alle de tidligere årene, kommer til å medføre at det vil være enkelte som har behov og oppgaver som vi ikke klarer å løse. Det er dessverre slik at det finnes personer i vårt samfunn som jeg tror vi alltid vil ha problemer med å finne løsninger for. Jeg har selv som politiker før jeg kom på Stortinget faktisk sittet og tildelt ekstra undervisningstimer til nettopp slike grupper i skolen og vet at vi også på det tidspunktet måtte rasjonere med de timene vi hadde, fordi det rett og slett var økonomiske rammer for det.

Jeg vet at det kommer til å være vanskelig for enkelte personer. Men jeg vet også at det er mulig å bruke ressurser bedre enn det vi gjør i hele det offentlige i dag. Derfor synes jeg det er veldig viktig at vi sørger for at kommunene får rammebetingelser for å kunne utnytte de pengene de har, på best mulig måte. Det betyr at vi må ha et program for å modernisere, slik at det blir mindre øremerking, at det blir mulighet til å konkurransetsette på visse områder og følge opp ressursutnyttelsesmuligheten for å kunne bruke pengene på best mulig måte.

Karin Andersen (SV): Kommunalministeren er et ærlig menneske og innrømmer at det blir kutt. Hvorfor hadde det ikke da også vært riktig å innrømme at det hun egentlig ber kommunene om, er å bruke de samme pengene flere ganger til de samme tingene. Det går nemlig ikke. Hvorfor er det nødvendig at vi skal ha det så stusslig i Norge i dag, at vi skal behøve å sitte og rasjonere på slike ting, som statsråden nå sjøl sa? Så skylder man på at det er noen øremerkede penger som gjør det umulig. Det er helt umulig å forstå at Regjeringa i verdens rikeste land, som har verdens beste økonomi å ta av, ikke greier å løse de helt elementære, grunnleggende behovene for folk som ikke har noen muligheter sjøl til å hjelpe seg. Hva i all verden er det som gjør at denne regjeringen, som har slike ressurser, er nødt til å innrømme at det er slik, at slik må funksjonshemmede i Norge i 2003 fortsatt ha det, for vi kan ikke hjelpe dere.

Statsråd Erna Solberg: Det er ikke slik at det å bruke mer penger nødvendigvis alltid betyr at man får gjort flere oppgaver. Hvis det å bruke mer penger betyr at pengene brukes på feil steder, gjennom ineffektive løsninger, eller hvis det gjør at vi presser opp renten, presser opp inflasjonen, presser opp kostnadsnivåene med alt det vi skal løse, får vi ikke nødvendigvis mer ut av det. Det er bakgrunnen for at det forrige stortinget vedtok at vi skulle ha en handlingsregel som skulle innfase bruken av oljepenger på en sunn måte i forhold til norsk økonomi. Det er faktisk det største stengeselet for at vi ikke har penger nok til å løse alle oppgavene. Så kan vi oss imellom, SV, Høyre, Arbeiderpartiet og andre partier, diskutere om hvilken prioritet vi skal ha f.eks. på de langsiktige ordningene for å skape vekst – som jeg mener at skattelettelsesopplegget er viktig for å få til – fordi vi i fremtiden også skal løse oppgavene for funksjonshemmede og andre. Det kommer fortsatt til å være slik i vårt samfunn, om vi må ta vare på vekstkraften eller ikke. Men det betyr alltid at vi som politikere kommer til å måtte si nei, også til noen svake grupper. Det er en del av den jobben vi må gjøre.

Reidar Sandal (A): Foreldre kjenner seg tvinga til å begynne med skulepengar for å få ein god skule for barna sine. Det uroar meg sterkt. Statsrådene Solberg og Clemet lét tydelegvis ikkje slikt gå inn på seg. Frå dei er kommentaren at kommunane må prioritere annleis. Det gir ikkje meir pengar til den offentlege skulen, men private skular skal få betre vilkår, og dei private skulane skal bli fleire. Spørsmålet mitt til statsråden blir derfor: Var det Høgre sin plan at veljarane skulle bruke skatteletten til eigendelar i skulen?

Elles må eg få lov å korrigere statsråden. Eg sa i mitt tidlegare innlegg at avtala mellom regjeringspartia og Framstegspartiet her i Stortinget ikkje hadde gitt ei krone ekstra til kommunane utover Regjeringa sitt opplegg. Det synspunktet står eg sjølvsagt fast ved, for det er i samsvar med dei faktiske forholda.

Statsråd Erna Solberg: Hva representanten Reidar Sandal sa, og hva jeg hørte, kan det kanskje være forskjell på. Jeg mener å ha hørt at han sa at det ikke blir én krone mer til kommunene neste år utover det opplegget som man nå var blitt enig om. Så kan vi ta det etterpå, om vi leser referatet eller andre ting.

Nei, det var faktisk ikke Høyres mening at man skulle få mer egenandeler i skolen for å finansiere skattelettelser. Mitt spørsmål er på mange måter: Hvordan skal man finansiere Arbeiderpartiets skattelettelser da? Sannheten er jo at det opplegget med avskrivningssatser på maskiner som man har lagt opp til i revidert nasjonalbudsjett, gir en skattelettelsesvirkning neste år, først og fremst til de svake, som er høyere enn det Per-Kristian Foss har antydnet kunne være en mulig skattelettelse. Det er jo også en prioritering. Jeg kan godt være med på å diskutere at det er en prioritering i langsiktig vekstkraft for å kunne løse offentlige oppgaver fremover, noe våre skattelettelser også faktisk er, men det er jo ikke slik at vi er for

skattelettelser og Arbeiderpartiet imot. Arbeiderpartiet driver dobbeltbokholderi, for de har noe her på akkurat det området som de er for når de snakker med de folkene, og så har de noe annet når de snakker om kommuneøkonomi. Det henger ikke sammen.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Per Sandberg (FrP): Maken til krisemaksimering og pessimisme fra venstresiden i norsk politikk har jeg ikke opplevd. Jeg er helt sikker på at den krisemaksimeringen og pessimismen som spres fra disse partiene nå, i hvert fall ikke er til det beste for kommunal sektor og slettes ikke for innbyggerne i kommunene i Norges land.

Det påstås fra en rekke områder at kommunal sektor og kommunal økonomi er kjørt i grøfta, og det går i tog opp gjennom Karl Johan med 90–100 ordførere. Representanten Kleppa hadde fått brev. Jeg vet ikke hvor mange brev eller mailer jeg har fått i løpet av de siste tre månedene fra opprørte ordførere fra Senterpartiet og fra Arbeiderpartiet som har sittet og styrt sin egen kommune i 4, 8, 12, 16 og 20 år, og som er ansvarlige for den enkelte kommunes økonomi.

Så bruker SVs representanter og Senterpartiets representant mye av tiden sin på å kritisere Fremskrittspartiet, så tvil om Fremskrittspartiets mål og agenda i kommuneøkonomi og i politikk. Det har vi alltid møtt – en kritikk. Nå er vi gått inn i et forlik, fremforhandlet med regjeringspartiene, der vi faktisk subsidiært gir 2–2,5 milliarder kr mer til kommunene, mer enn vi noen gang har gjort tidligere. Det er ikke Fremskrittspartiets politikk, for vi mener at rammene til kommunene er store nok. Men her gir vi altså tilslutning til å øke rammene til kommunene med opp til 2,5 milliarder kr. I tillegg får vi i dette samarbeidet til forpliktelser på at alle økte skatteinntekter fra dags dato skal tilføres kommunene ut 2003.

Hvis arbeidsmarkedet blir stabilt, hvis næringslivet får stabilitet, kan det tilføre kommunene nesten 4 milliarder kr, ut fra de tall som vi bruker fra tidligere. Da er vi faktisk i nærheten av SVs lovnader. Men det SV ikke sier noe om når de lover 80,5 milliarder kr mer, er hvor de skal dra inn de 80,5 milliardene. Det skal de gjøre gjennom å øke eiendomsskatten, VAR-avgiftene i kommunene, økte bensinavgifter, strømpriser osv., som alle de svake gruppene, som SV er så opptatt av, må være med og betale.

Å tenke helhetlig er de inne på alle sammen. Da er det også viktig å se på de utgiftene som venstresiden i norsk politikk påfører kommunene gjennom skatte- og avgiftspolitikken, sammen med det de prøver å tilføre.

Derfor er det interessant å lese rapporten fra Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi, mars 2002. Er det så galt med kommunesektoren da? De aller, aller fleste kommunene går i balanse eller har overskudd. Et mindretall av kommunene går med underskudd, stort sett styrt av Senterpartiet og Arbeiderpartiet.

Kommune-Norge har 250 milliarder kr i formue. De har 80 milliarder kr i gjeld. Samlet sett sier det meg at

kommunesektoren generelt har gode rammevilkår. Problemet er at de ordførerne som nå truer med å gå av fordi de ikke får mer penger å spre rundt omkring til sekundære områder i sin enkelte kommune, ikke tidligere har prioritert primær oppgavene. Hvis det er slik, som er et annet signal fra disse ordførerne, at staten har påført dem for store oppgaver, hvorfor kan de ikke da la staten ta over noen tunge oppgaver, la staten finansiere eldreomsorgen, la staten finansiere skole? Da får vi i hvert fall nok penger til disse områdene, som det virker som om flere i denne salen er opptatt av, men at systemet er viktigere enn at en skaffer til veie nok ressurser til de oppgavene. Det er det som på en måte er mest viktig.

Dette har ingenting å gjøre med å redusere selvrådretten i lokalsamfunnene. Selv om en får en statlig finansiering, kan kommunene selvfølgelig drive omsorgsboliger, sykehjem og skoler. Poenget er å skaffe til veie nok midler, og da må flertallet i denne salen snart se i retning av Fremskrittspartiet med hensyn til finansieringsordning.

Heikki Holmås (SV): Regjeringen har fra dag 1 da de kom i regjering, flagget høyt kampen mot fattigdom, og siden den tid har de lett etter det som skal til for å finne ut hvem det er som skal regnes som fattige. Men vi vet altså en god del om hvem det er som er fattige. En av de tingene vi vet, er at de helt sikkert bor et sted – de bor helt sikkert i en kommune – og at det er en kommune og et fylke som skal gi dem bolig, som skal gi dem opplæring, og som skal gi dem gode sosiale vilkår som det er mulig å leve med. Men med den elendige kommuneøkonomien som Regjeringen legger opp til, er det grunn til å stille spørsmålet: Hvem er det som rammes av økte egenandeler, som vi ser kommuner innfører overalt, kutt i boligbygging og strammere budsjetter for sosialhjelpsmottakere? Dette rammer altså de aller, aller fattigste – det er unge, det er enslige med barn, det er flyktninger, og det er noen minstepensjonister.

Boligutvalget har sagt at det er behov for en storstilt satsing på boligbygging. Hvis vi ikke klarer det, er det flere som kommer til å ha behov for bostøtte i tiden som kommer. Når det er for lite boligtilskudd, og det ikke er penger nok i kommunene til å kompensere for det, risikerer vi at det hele stopper opp. Det er prekært for de unge, som i dag er nedprioritert, og det er prekært i forhold til målet om å få bosatt flyktninger. Dette kommer til å føre til – parallelt med at den statlige bostøtten blir dårligere og omfatter færre, og at folk flest som har bostøtte, får mindre av den statlige bostøtten – at kommunene som har kommunal bostøtte, får en tilsvarende økning i sine utgifter. Strammer man til i kommuneøkonomien, betyr det at det rammer dem som mottar kommunal bostøtte. I verste fall mister de hele den kommunale bostøtten, for kommunen har ikke råd til å ha den.

Når statsråden ber kommunene belage seg på å ta imot 8 000 flyktninger hvert år, og vi ser at det til nå bare er bosatt i underkant av 2 000 flyktninger, er tallenes tale klar: Dette er noe kommunene ikke klarer. Vi trenger mer penger til å prioritere sosial boligbygging, og vi tren-

ger mer penger til å prioritere de fattige. Det gjør SV i sitt forslag til kommuneøkonomi for neste år. Det gjør altså ikke Regjeringen.

Så klarer jeg ikke å slippe Fremskrittspartiet. For Fremskrittspartiet kaller SVs forslag om 8,5 milliarder kr mer til kommunene for patetisk og lite konstruktiv, det var det som ble sagt i sted. Søviknes i Os kommune klarer ikke å sende pensjonistene til Syden, slik han lovet i valgkampen, fordi kommuneøkonomien hans er for stram. Når vi vil ha bedre kommuneøkonomi slik at Søviknes og Os kommune kan prioritere å sende de gamle til Syden, må jeg spørre: Er dette da patetisk?

Representanten Alvheim i sosialkomiteen, i forbindelse med avslutningen av eldresatsingen, går inn for 8 000 ekstra ansatte i kommunen for å pleie de eldre og gi dem et skikkelig, anstendig tilbud. Når SV vil gjøre kommunene i stand til å prioritere de samme stillingene, er det da slik at vi da er patetiske? Fremskrittspartiet vil ha et eget system så de eldre kan ha rett til pleie og omsorg, men så lenge de ikke får det, strammer de inn for dem som gir omsorgen i dag. Er det da vi som er lite konstruktive, når vi vil gi kommunene mulighet til å gi bedre pleie og omsorg? Jeg er så lei Fremskrittspartiets hykleri i denne saken, når de bruker det gamle predikant-trikset om å love folk himmelens lys, og så ber de folk om å se seg blinde på solen. For det er ikke slik at Fremskrittspartiet holder løftene sine og prioriterer de funksjonshemmede. De prioriterer ikke de svake grupper i de budsjettforlikene som de inngår med Regjeringen, og som de har hatt ansvar i forhold til i flere av de siste årene. Det finnes alltid andre ting som er viktigere for Fremskrittspartiet. Vi har sett flere ganger at det som er viktigere, er skattelette for de rikeste – 1,5 milliarder kr i forbindelse med skatt på aksjeutbytte. Det er penger som kunne vært godt brukt for å sørge for at folk fikk et bedre tilbud, både eldre, unge, funksjonshemmede og andre som trenger det. Disse pengene skulle gått til kommunene, for det er de som gjør jobben i dag.

Presidenten: Presidenten vil bemerke at å kalle et annet partis politikk for hykleri neppe er et parlamentarisk akseptabelt uttrykk.

Anita Apelthun Sæle (KrF): Velferda vert skapt i kommunane. Det er skapt mykje velferd i mitt vaksne liv. Kommunane har auka sine tenester på alle plan, og har på 20 år dobla talet på tilsette. I denne debatten synest eg det høyrest ut som om Kommune-Noreg er totalt bankerott. Eg finn ikkje at det er slik når eg reiser rundt.

Eg vil også påstå at for 20 år sidan var Kommune-Noreg ein god stad å bu, med gode oppvekstvilkår, med god skule, med aldersbustader som ikkje skapte mistriivsel. Eg er slett ikkje einig med SV i at elendet på 1960-talet var overveldande. På 1980-talet hadde vi iallfall mange kvalitetar. Og i dag har vi mykje, mykje meir. Lat oss halda fast på det faktumet.

Regjeringas program om modernisering vil bety mindre rapportering og kontroll og meir tid til tenesteproduksjon. Det er nødvendig, fordi Noreg faktisk ikkje

manglar pengar fyrst og fremst, men ledige hender til å gjera jobben, og det fører til nokre innskrenkingar.

Tek så Kristleg Folkeparti ikkje ordføraropprør og fortvilte telefonar, e-post og brev på alvor? Jau, vi gjer det. Vi ser nemleg at mange – ofte underfinansierte – nyvinningar, krav og lovpålagde kommunale oppgåver, det som hende 11. september, med konsekvensar for aksjemarknaden og dermed for pensjonsfonda, i tillegg til eit dyrt lønnsoppgjer, har skapt alvorlege vanskar for mange av kommunane våre. I denne situasjonen gjev forliket med Framstegspartiet nokre gode svar. Kommunane får behalda meir av skatteveksten både i 2002 og 2003. Vi kan naturlegvis ikkje seia eksakt kva det måtte bety av forbetringar, men dette betydde heile 2,9 milliardar kr meir i 2001. Det gjorde at kommunane i haust kunne betala meirpensjonsutgiftene utan å skjera ned på velferdstilbodet. At dei auka pensjonsutgiftene heller ikkje vert så gigantiske som «worst case»-tala som har versert i KS og i kommunane dei siste vekene, er likevel roande. Talause reknestykke er leverte med feil føresetnader og dermed feil konklusjonar.

Regjeringspartia trur at meirskatteveksten kan tilsvare meirpensjonsutgiftene, dermed blir det ein reell vekst i Kommune-Noreg, som kanskje må brukast til å betala lønnsauken. Det er diverre eit faktum at sjølv om vi unner både lærarar og helsepersonell ein betre personleg økonomi, så slår lønnsoppgjeret beina under både eksportretta næringsliv og totaløkonomien i Kommune-Noreg. Det hadde vore det beste for alle om lønnsoppgjeret hadde vorte ein avtale der reallønnsforbetringar kom i form av f.eks. skattelette – det er ikkje alltid så negativt – i ei eller anna form, slik Nederland har gjort det i ti år og betra si konkurransevne kontinuerleg.

Eldrereforma ser no si avslutning. Men før siste spikar er spikra, har vi bygd alle dei sjukeheims plassane som kommunane har søkt om. Det er eg glad for. 5 000 fleire sjukeheims plassar – nokre av dei rett nok omsorgsplassar – betyr verdig alderdom. Eineromsreforma er slutført. Eg håpar det ikkje har vorte ei aleineromsreform. Og eg håpar det er tilstrekkeleg med tomannsrom igjen til dei som blir engstelege av å bu heilt aleine, eller dei som vil bu på rom med ektefellen.

Eg er glad for at vekstkommunane endeleg har fått merksemd. Det har vore høgst urimeleg, sjølv om det er positivt med befolkningsvekst, at enkelte kommunar ikkje har fått rekna med alle sine faktiske innbuarar når overføringane skulle utreknast. Det er også positivt at heile 650 mill. kr av skjønnsposten er sett av til tunge brukarar. Ei toppfinansiering kjem på plass i 2004, men i mellomtida er altså skjønnspostmidlar til tunge brukarar fordobla på få år.

Trass i stramme rammer: Svartmalinga om neste års kommuneøkonomi synest eg er urimeleg. Eg skulle ynskja at dei som brukar dei svartaste og breiaste penslane kunne innrømme at inga rasering har skjedd sidan i fjor, og at folket der ute vil få omtrent same tilbod til neste år som i år. På nokre områder vil tilbodet også bli betre.

Signe Øye (A): Da Regjeringen la fram kommune-proposisjonen, var det et overraskende stramt opplegg

for kommunene. Selv kommunalministeren sa under presentasjonen at økonomien ville bli stram til neste år, og at en reduksjon i velferdstilbudet i noen kommuner var uunngåelig, men at det var kommunenes ansvar å tilpasse seg de rammer som ble gitt, samt at Regjeringen hadde satt av så mye penger til kommunene som det var plass til i et ansvarlig budsjett. Med andre ord: Regjeringen hadde brukt opp handlingsrommet i økonomien til skatte- og avgiftslettelse for dem som har mest. De store problemene med økningene i pensjonsutgiftene var uløste, og Regjeringen slo fast i proposisjonen at de voksende pensjonsutgiftene var et kommunalt ansvar.

Mange ute i kommunene trodde nok at Stortinget ville ordne opp og øke rammene slik at kommunene kunne få rammer som var til å leve med, uten at de måtte gå til de drastiske kuttene i velferdstjenestene som lå i Regjeringens opplegg.

Det var Kristelig Folkeparti, som også hadde saksordføreren, som mange kommunepolitikere satte sin lit til. Det gav håp. Men Kristelig Folkeparti hadde ingen problemer med å inngå avtale med Fremskrittspartiet og dermed sikre flertall for et utrolig dårlig opplegg for kommunene til neste år. Arbeiderpartiet var helt uinteressante som avtalepartnere.

Kommuneopprøret lot ikke vente på seg. Det kom sterkt og bredt fra alle partier, inklusiv regjeringspartiene.

Jeg skal gi noen eksempler fra mitt fylke, Østfold:

36 Kristelig Folkeparti-ordførere i opprør, stod det, Kristelig Folkeparti-ordførere landet rundt kjeffer på Kjell Mange Bondevik og forlanger at han personlig griper inn i kommuneopprøret. Kravet var mer penger og en solid oppvaskrunde med kommunalministeren. Aremark-ordføreren fra Kristelig Folkeparti sa at han mente at vi hadde en kommunalminister som ikke hadde peiling, og sa videre at Kristelig Folkeparti burde ha samarbeidet med Arbeiderpartiet i stedet. Og slik kunne vi lese om Kristelig Folkeparti-ordførere fra kommune til kommune landet rundt.

Men ingenting hjalp – demonstrasjoner, avisoppslag, ekstraordinært KS- landsmøte, møte med Regjeringen. De reiste slukøret og tomhendt hjem igjen etter møte med Regjeringen. De hadde ikke fått noen lovnader.

Et samlet formannskap, alle partiene i Fredrikstad, går inn for sivil ulydighet. Nå er det slutt, sier de, og knytter nevene.

I dag har vi hørt at kommunene kan spare 3 milliarder kr ved å slå seg sammen, og mange tror det er løsningen. Men Fredrikstad er en sammenslått kommune. Det er en kommune på 67 000 innbyggere, og de har fullt ut utnyttet eiendomsskatten. Men økonomien er like elendig. Som et eksempel vil jeg nevne at Fredrikstad hadde hatt 129 mill. kr mer å rutte med dersom kommunen hadde hatt gjennomsnittet av inntektsnivået i Kommune-Norge.

Alle partiene i Fredrikstad har nå vedtatt å sette iverk en rekke tiltak som vil ramme staten, ikke innbyggerne. Det samme har en rekke andre kommuner gjort.

Fredrikstad kommune har bl.a. hatt store utgifter til økonomisk sosialhjelp og barnevern. Likevel fremmer Regjeringen i proposisjonen ikke forslag om at Fredrik-

stad skal få storbytillegget. Det har heldigvis et samlet storting gjort noe med, og det vil bety 92 kr ekstra pr. innbygger. Men 6,3 mill. kr blir småpenger i forhold til gapet mellom utgiftene og inntektene i kommunen.

Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet går lenger og mener at det må gis tilskudd til flere kommuner som har utgifter til rus og psykiatri, på linje med de største byene. Dette har vi jo tall på. Og Sarpsborg er en av disse kommunene. Men vi får ikke flertall. Fremskrittspartiet blokkerer og vil ikke være med på å gi et slikt flertall.

Med respekt å melde er det oppsiktsvekkende at eksordføreren i Tønsberg, som nå er medlem av kommunalkomiteen, et halvt år etter at han forlot ordførerstolen, sier til Tønsbergs Blad, under overskriften «Slutt å klage»:

«Jeg tror kanskje noen av de ordførerne som nå mest høylytt har truet bør gjøre akkurat det de sier, å trekke seg og slippe nye krefter til som evner å gjøre ting på helt nye måter.»

Og i dag fortsetter han med at kommunepolitikerne ikke er særlig objektive, det verste politikerne vet, er å prioritere, osv.

Det er helt utrolig at slike utsagn kommer fra en som var ordfører for bare et halvt år siden.

Kari Lise Holmberg (H): Jeg skal gi både enkeltrepresentanter, andre partier og KS rett i at mange kommuner sliter og har trang økonomi. Det er en realitet.

Vår kommunalminister har da heller ikke på noe tidspunkt bestridt dette. Tvert imot har statsråd Erna Solberg helt siden kommuneproposisjonen ble fremlagt, understreket at dette er et stramt kommuneopplegg, ikke minst fordi det ligger sterke bindinger i forhold til budsjettet for 2003. Disse bindingene er en direkte følge av alle de vedtak som har blitt gjort dette året.

Det er verdt å merke seg at til tross for dette får kommunesektoren økte inntekter på mellom 2 og 2,5 milliarder kr i 2003. Det er en realvekst, og forliket mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet vil dessuten medføre at kommunene får beholde merskatteveksten i 2002. Vi gjør, som kjent, grep i forhold til å lette pensjonsutgiftene for kommunene. Så bildet er langt fra helsvart.

Men kommunene har utfordringer. Lønn og pensjon har blitt grundig fremhevet tidligere, og jeg skal ikke si mer om dette, utover at konsultasjonsordningen mellom staten og KS bør kunne være et viktig redskap for en framtidig, konstruktiv dialog mellom staten og kommunene.

For Høyre er det viktig å se på mulige forbedringer innenfor allerede eksisterende ordninger og rammer. Vi har derfor satt mye inn på at kommunene skal få en statlig toppfinansiering for ressurskrevende brukere. Vi hadde helst sett at ordningen kom på plass allerede neste år, men aksepterer at Regjeringen trenger tid til et grundig forarbeid før innføringen i 2004. Innenfor en uendret skjønnsramme foreslår vi derfor i stedet at ytterligere 50 mill. kr utover Regjeringens forslag blir knyttet til disse.

En annen midlertidig ordning må kommenteres. Regjeringen vil i tiden fremover rette søkelyset mot byenes

situasjon. Jeg vil for min del understreke at når vi trenger en politikk for distriktene, trenger vi også en politikk for byer og pressområder. Begge deler er like naturlig. Regjeringen foreslo, som kjent, en midlertidig ordning for Bergen, Trondheim, Stavanger og Kristiansand. Tre byer til kom med i ordningen via avtalen med Fremskrittspartiet. Jeg skal ikke kommentere dette, utover å si at det er viktig at dette kun er en midlertidig ordning. For å unngå en vanskelig avgrensingsproblematikk må Regjeringen neste år ha funnet en permanent løsning på utfordringene med å utvikle objektive kriterier som er rettferdige og treffsikre, og som kompenserer for de merutgifter mange kommuner har til bl.a. rusmiddelomsorg og psykiatrisk behandling.

Vi letter presset for vekstkommuner. For 2003 skal innbyggertilskuddet baseres på befolkningstall pr. 1. januar i budsjettåret. Denne endringen i beregningsreglene vil medføre at kommuner med befolkningsvekst raskere enn i dag vil få kompensert for økte kostnader. Innbyggerne vil dermed kunne få et bedre tilbud.

Selv om vi i dag ikke fullt ut følger Regjeringens ønske om å redusere omfanget av øremerkede tilskudd til kommunene, ligger det fortsatt inne flere områder som skal innlemmes i rammetilskuddet. Formålet er å redusere den statlige detaljstyringen av kommunesektoren og gi kommuner og fylkeskommuner større muligheter for tilpasning til lokale forhold. Redusert øremerking vil dessuten føre til lavere administrasjonskostnader på alle forvaltningsnivå. For meg er – nesten sagt – prinsippet viktigst: det å ha tillit til politikere på kommunalt nivå. Frihet og ansvar hører sammen.

Økonomien i kommunesektoren er, som vi har hørt veldig, veldig mange ganger tidligere i dag, stram. Det erkjenner vi. Men en enstemmig komitee uttrykker da også vilje til å arbeide for at kommunesektoren i årene framover skal få bedre rammebetingelser. Like viktig er det at kommunene selv ser på sin drift med et kritisk blikk. Jeg vet av egen erfaring at mange kommuner har skåret ned og strammet inn i årevis. Men jeg vet også av egen erfaring at det er mulig å gjøre ting annerledes, være kreativ og se muligheter.

Mange kommuner sliter med å få et tilfredsstillende tjenestetilbud for sine innbyggere. Mulige virkemidler for disse kan være interkommunalt samarbeid eller sammenslutninger med andre kommuner. 3–4 milliarder innsparte kroner hørte vi på radioen i dag tidlig. Men hva som tjener den enkelte kommune best, bør være opp til politikerne i kommunen å ta stilling til.

Men jeg kan ikke la være å peke på én annen mulighet: konkurranseutsetting. Kommunene må selv vurdere i hvilken grad de vil bruke konkurranseutsetting som virkemiddel. Men ut fra et brukerperspektiv mener vi det er riktig med en friere stilling (presidenten klubber) for kommuner og statlige tjenesteytere.

Da får jeg avslutte mitt innlegg der.

Eirin Faldet (A): Arbeiderpartiet ønsker å sikre at kommunene har forutsigbarhet i økonomien, slik at de tør satse på å bygge flere barnehager. Flertallet vil øke

det statlige driftstilskuddet til om lag 80 pst. fra 1. august 2003. Vi legger inn et stimuleringsstilskudd i form av et engangstilskudd på 16 000 kr pr. plass for barn over tre år, og 20 000 kr pr. plass for barn under tre år, fra 1. juli 2002. Arbeiderpartiet vet at for å få flere barnehageplasser kreves det mer penger. De pengene er vi villig til å investere i barna.

Selv om barnehager ble debattert tidligere denne uken, mangler vi fortsatt svar på noen spørsmål. Har Regjeringen tenkt å følge opp vedtaket om barnehager? Regjeringspartiene sier at de vil det samme som oss. Nå vil jeg vite hvor mye penger Bondevik-regjeringen la inn i forbindelse med forhandlingene i barnehageavtalen. Vi vet svaret, men dette var et spørsmål regjeringspartiene ikke ville svare på i debatten mandag. Kan vi nå få svaret?

Det er helt nødvendig å overføre mer penger fra staten i kommende år, slik at kommunene får en økonomi som står i forhold til de oppgavene de skal løse til beste for sine innbyggere.

I kommuneproposisjonen for 2003 sier Regjeringen at den gir kommunene 750 mill. kr til frie inntekter. Dette er på langt nær nok til å dekke de økte utgifter kommunene vil få.

Jeg tillater meg å beklage at Regjeringen heller ikke har etterkommet Stortingets pålegg med hensyn til økt økonomisk kompensasjon for ressurskrevende brukere. Det er viktig for både små og store kommuner å få på plass en slik forutsigbar og stabil finansieringsordning. Omsorg for tunge brukere er svært kostnadskrevende og legger beslag på store ressurser, både økonomisk og menneskelig.

Det er faktisk slik at en Regjering må følge opp de vedtak som Stortinget gjør – det kalles visst parlamentarisme. Det bør statsråd Valgerd Svarstad Haugland merke seg. Regjeringen har ikke fulgt opp vedtaket om å etablere en statlig toppfinansiering for ressurskrevende brukere som flertallet i Stortinget gjorde.

Når kommunene sliter økonomisk og har brukere som eksempelvis koster 2–3 mill. kr pr. person i året, blir konsekvensen at kommunene ikke får gi tilfredsstillende kvalitet på tilbudet, eller at tilbudet til de funksjonshemmede blir så kostbart at det går på bekostning av velferdstilbud til den øvrige befolkningen i kommunen.

Selv i et godt utbygd velferdssamfunn vil det alltid være noen som trenger mer fra fellesskapet enn andre. Det er kommunene som merker at enkelte av innbyggerne ikke har det så greit. Dette gir utslag på sosialbudsjettet. I lokalavisene leser vi at mange kommuner har problemer med å få behandlet saker i barnevernet innen fristene og få gitt disse barna og ungdommene hjelp. Vi ber derfor Regjeringen gi en vurdering av situasjonen i barnevernet i forbindelse med budsjettet for 2003 og eventuelt sette inn tiltak.

Jeg kommer fra Hedmark. Det er et flott fylke med vakker natur. Men vi er i en oljeskygge. Vi lever ikke av fiske heller, og geografisk og økonomisk ligger fylket tydeligvis for langt sør. Jeg får daglig henvendelser fra ordførere i Hedmark som er helt fortvilet over at de ikke har

økonomiske muligheter til å gi sine innbyggere det velferdstilbudet de har behov for og krav på. Ordføreren i Engerdal sier at han må si opp seg selv for å spare lønnsutgifter. Engerdal kommune er liten. Den har 1 700 innbyggere og må spare 8 – åtte – mill. kr. Det blir tøft for en liten kommune.

Jeg kan videre opplyse at lønnsoppjøret og ekstrautgiftene til Kommunal Landspensjonskasse koster kommunene i Østerdalen og på Hedemarken 227 mill. kr. Resultatet av det er kutt, som vil måtte ramme innbyggerne, både barn og unge i barnehage og skole, de eldre og de med spesielle pleiebehov.

Jeg lurar på om dette er en villet utvikling slik at samenslåing av kommuner tvinger seg fram. Det er et paradoks at den regjering som vant valget på å skape en bedre skole, fører kommunene ut i fattigdom, hvor skolen faktisk er noe av det som rammes hardest. Men kanskje skolen eller kommunene ikke er så viktig når det går på bekostning av nye løfter om skattelette? Derfor er jeg glad for at Arbeiderpartiet nå foreslår en økning til kommunesektoren, selv om dette selvsagt heller ikke er nok.

Jeg har lyst til å spørre statsråden, som representerer Høyre, om hun er enig i det som kom fram på Kristelig Folkepartis sentralstyremøte da de diskuterte barnehagesituasjonen på tirsdag. For på møtet, som også statsminister Kjell Magne Bondevik var til stede på, ble det vedtatt en oppsiktsvekkende resolusjon, står det i VG, hvor Kristelig Folkeparti-toppene anbefaler Regjeringen å se bort fra maksimalprisvedtaket i Stortinget. Hva skjer?

Peter Gitmark (H): Først til representanten Eirin Faldet, som absolutt bør minnes på at Arbeiderpartiet så sent som i fjor stemte mot toppfinansiering. Arbeiderpartiet hadde ikke gjort noe som helst med denne saken før de heldigvis forlot Kommunal- og regionaldepartementet.

Så over til representanten Signe Øye. Representanten Øye og Arbeiderpartiet har i denne saken like stor troverdighet som da de for en måned siden var ute i media og kritiserte Regjeringens manglende satsing på flyktningboliger. Ikke én ekstra krone bevilget Arbeiderpartiet i revidert nasjonalbudsjett til flyktningboliger.

Så over til modernisering av offentlig sektor og kommunene, som er et viktig mål for samarbeidspartiene. Det ønsker vi å gjøre ved å utvikle et mer levende lokaldemokrati, ved å gi lokalpolitikerne økt handlingsrom, legge til rette for en mer effektiv utnyttelse av knappe ressurser og i større grad bruke brukertilpasset tjenesteproduksjon. Det å styrke kommunenes incentiver til å drive næringsutvikling og sikre næringsetablering, er en liten del av det å komme de to første tidligere nevnte prinsipper i møte. Det er derfor viktig for meg å få frem Regjeringens arbeid med å tilbakeføre en andel av selskapskatten til kommunene. Dette vil virke stimulerende for næringsutviklingen i hele landet og premiere kommuner som legger til rette for verdiskaping og nye arbeidsplasser.

Slik regjeringspartiene ser det, er det ingen avgjørende argumenter mot å åpne for konkurranseutsetting av kommunal revisjon. Kommunene bør selv kunne velge

om revisjonen skal utføres av egne kommunerevisorer, kanskje i et interkommunalt samarbeid, eller om oppgaven skal settes ut til et privat firma. Konkurransutsetting gir valgfrihet for kommunene, valgfrihet til selv å velge den løsningen som passer best for kommunen: enten å beholde en egen revisjonsenhet, å delta i interkommunalt samarbeid eller å benytte et privat selskap. Denne valgfriheten er god borgerlig politikk. Det er derfor svært gledelig at departementet varsler at de tar sikte på å fremme et lovforslag om kommunalt kontroll- og tilsynsarbeid basert på at det i loven åpnes for konkurransutsetting av kommunal revisjon.

Dagens merverdisystem gir offentlig virksomhet økonomisk motivasjon til egenproduksjon av tjenester som er avgiftspliktige i henhold til merverdiavgiftsregelverket, fremfor å kjøpe tjenesten fra private aktører. Store deler av offentlig sektor er utenfor momssystemet og får dermed ikke trukket fra inngående merverdiavgift på sine innkjøp. Offentlige virksomheter sparer dermed merverdiavgiften ved å produsere selv. Dette systemet forskjellsbehandler. I et hvilket som helst marked er forskjellsbehandling av denne typen uheldig.

Det er alltid i det offentlige interesse at den leverandøren som er mest effektiv og har best kvalitet, blir valgt, uavhengig av om tjenesten er produsert av det offentlige selv eller av private. Samarbeidspartiene ønsker å utjevne denne forskjellen, og det er også i denne anledning gledelig at Regjeringen er godt i gang med å utrede løsninger.

Det er med undring jeg registrerer at Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet har stor mistillit til landets lokalpolitikere. Det er disse partiene som står i spissen for øremerking og dermed viser en enorm mistillit til våre lokalpolitikere. Og strupingen av kommunalt selvstyre fortsetter. Barnehageforliket er nok et eksempel på mistillit til våre lokalpolitikeres prioriteringsevne. Samarbeidspartiene har – og viser – tillit både til lokalpolitikere og til landets øvrige enkeltindivider.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en talletid på inntil 3 minutter.

Før vi starter på treminuttersinnleggene, vil presidenten minne om det opplegget man har blitt enig om på forhånd, og ber representantene gjøre et forsøk på å begrense seg. Vi har nå debattert saken i 3 timer og 15 minutter, og det er mange saker igjen på dagsordenen.

Einar Holstad (KrF): Kravet til økt kostnadseffektivitet i kommunesektoren er ikke av ny dato. Det har fulgt utviklingen innenfor sektoren som en klam skygge gjennom hele 1990-tallet. Det har vært og er fortsatt områder som kan bli mer strømlinjeformet og mer moderne enn i dag, men i jaget etter bedre og billigere tjenester glemmer vi ofte å stille spørsmål om virkemidlene bidrar til en rettferdig fordeling av ressursene.

Det er prisverdig at Høyre og Fremskrittspartiet sammen med Kristelig Folkeparti bidrar til at merskatteveksten for 2002 og 2003 beholdes av kommunesektoren.

Jeg vil rette oppmerksomheten mot inntektssystemet, selv om ikke store endringer av dette berøres i St.prp. nr. 63 for 2001-2002. Det er positivt at Regjeringen vil se nærmere på kriterier som kan fange opp variasjoner i kapitalkostnader. Det er særlig pressområdene rundt Oslo og andre større byer som merker belastningen gjennom store investeringsbehov.

Prognosen for antallet 16–19-åringer i perioden 2000–2010 viser at Akershus vil få en vekst på 36 pst., mens landet for øvrig vil ligge på ca. 19 pst. Hva dette vil bety av behov for plasser til videregående opplæring, er åpenbart for alle. Behovene er spesielle alt i dag for Akershus. Det gjelder ikke bare fylkeskommunen, de fleste primærkommuner i fylket har slitt i lang tid. Inntektssystemet og bruken av det er en vesentlig årsak til situasjonen i bl.a. Akershus. Dette er ikke, som flere arbeiderpartirepresentanter har hevdet, Regjeringens ansvar. Det er verken Samarbeidsregjeringen eller tidligere regjeringer de siste ti årene som alene kan kritiseres for dette.

Grunnlaget for ulikhetene som er skapt, startet ved innføringen av nytt inntektssystem i 1986. Vi kan eksempelvis ta tildeling av ordinære skjønnsmidler til fylkeskommunene de siste åtte årene. Akershus har mottatt 1,8 pst. av de fordelte midler i perioden. Det kan umulig være slik at inntektssystemet fungerer så godt i Akershus fremfor i andre fylkeskommuner.

Vi er i dag invitert til å fastsette den totale skjønnsrammen til 4 251 mill. kr. Av denne potten er det bare mindre beløp av fordelingen som begrunnes, med unntak av den ekstraordinære skjønnsrammen. Når den praksisen som departementet har ved fordelingen av skjønnsrammer fylkesvis, oppleves både urettferdig og tilfeldig, burde tildelingsgrunnlaget for hele skjønsspotten vært gjenstand for en ny debatt. Det kan umulig være slik at inntektssystemet fungerer dårlig år etter år ett sted i landet, mens det tilsynelatende er velfungerende andre steder. Skjønnsmidlene skal som kjent kompensere kommuner og fylkeskommuner for spesielle lokale forhold som ikke fanges opp av kostnadsnøkkelen. Det ville derfor være interessant å drøfte departementets samlede grunnlag for fordeling av skjønsmillionene fylkesvis.

Bror Yngve Rahm (KrF): Det er en på mange måter underlig debatt som føres fra særlig Arbeiderpartiets side. Det er en debatt som er historieløs, på mer enn ett punkt.

For det første forsøker Arbeiderpartiet å skape et inntrykk av at en vanskelig kommuneøkonomi er noe som oppstod fra i går og til i dag, eller fra vi skiftet regjering og fram til i dag. Man refererer til en rekke ordførere, ikke minst regjeringspartienes, som er misfornøyde, og ser aldeles bort fra at det første virkelig store opprør mot kommunene og distriktspolitikken kom under den forrige arbeiderpartiregjeringen. Det har man aldeles glemt.

Representanter for Arbeiderpartiet har i dag gitt uttrykk for at Regjeringen ikke følger opp Stortingets vedtak i forhold til spesielt ressurskrevende brukere. Det er interessant at Arbeiderpartiet plutselig har blitt opptatt av det, for da dette var oppe i fjor, stemte Arbeiderpartiet

ned å få dette toppfinansiert. Nå er man plutselig blitt svært opptatt av det. Regjeringen følger faktisk opp dette, ved å legge inn 650 mill. kr i budsjettet. Det er 150 mill. kr mer enn i fjor. Det er en oppfølging av Stortingets politikk.

Så vil jeg si at jeg synes at kommuneøkonomiproposisjonen fokuserer på noe som kanskje har vært lite debattert de siste årene, nemlig situasjonen for de store bykommunene. Jeg tror det er viktig å være klar over at de store bykommunene trenger økt oppmerksomhet som en konsekvens av den type problemer som kanskje de spesielt har, knyttet til infrastruktur, til asylpolitikken, til rusområdet og ikke minst til psykiatrien. Dermed har man tilført noen kommuner et storbytilskudd, og man varsler at man i storbymeldingen skal komme tilbake til dette, med egne kriterier for hvordan man skal utforme den type kompensasjon til kommuner som er spesielt utsatt. Vi har mange kommuner rundt omkring i landet som selv om de kanskje er mindre enn de største byene, allikevel har tilsvarende, kanskje større problemer, særlig innenfor psykiatri og rusomsorg. Haugesund er ett eksempel på det, Grenland et annet. Vi får anledning til å komme tilbake og diskutere enda flere kommuner når den tid kommer.

Det som også er interessant å legge merke til, er det hardkjøret som Arbeiderpartiet har mot rammene til kommunesektoren. Da synes jeg det bare er grunn til å minne om at de rammene som den sittende regjering legger inn, er større enn det Arbeiderpartiet noensinne har foreslått til norske kommuner. Det betyr ikke at det er nok, for vi har en stor utfordring i det faktum at gapet mellom pålagte oppgaver og tilførte ressurser fortsatt er stort. Ikke minst har det sammenheng med den voldsomme reformiver Arbeiderpartiet i sin tid hadde, som fikk konsekvenser for kommunene ved at man ikke tilførte nødvendige midler. Det er en krevende utfordring som både den sittende regjering og opposisjonen må merke seg.

Ivar Østberg (KrF): Jeg beklager at jeg må ta en treminutter. Som saksordfører har jeg etterstrebet redelighet og ryddighet, respekt for de andre partier og deres standpunkter i arbeidet i komiteen. I komiteen fremmet Arbeiderpartiet det sterke ønske at de måtte bli kjent med avtalen så fort som mulig. Arbeiderpartiet bad også om å bli orientert om resultatet av møtet i Kommunal- og regionaldepartementet den 12. juni. Før avtalepartene gikk til pressen, gav man samtlige av komiteens medlemmer avtalen. Kl. 6.11 den 13. juni kom resultatet av møtet den 12. juni pr. faks. Jeg reagerer derfor med harme når representanten Karl Eirik Schjøtt-Pedersen påstår fra Stortingets talerstol at Arbeiderpartiet aldri ble kontaktet. Det er fulgt opp av representanten Signe Øye. President, løgn er muligens ikke et parlamentarisk uttrykk, men Schjøtt-Pedersens påstander er usanne. Som saksordfører og representant for regjeringens partier gikk jeg først til Arbeiderpartiet. Vi avtalte prosedyrene. Jeg oppsøkte Arbeiderpartiet to ganger. Men når Arbeiderpartiet utover å påpeke to områder, nemlig pensjonskostnadene og mer

pengene, ikke kunne konkretisere størrelsen på kravet, meddelte jeg at jeg da for å få fortløp i saken måtte gå til Fremskrittspartiet og forhandle, i tråd med det vi hadde avtalt.

Jeg reagerer sterkt på at det fra Stortingets talerstol frembringes usanne ting, når jeg virkelig har lagt vekt på redelighet og ryddighet i denne prosessen.

Torbjørn Andersen (FrP): Det var ikke min intensjon å forlenge denne debatten, men etter denne «grausame Salbe» som Fremskrittspartiet fikk seg servert av representanten Holmås fra SV, så jeg ingen annen mulighet enn å gripe ordet.

Ordet «hyklari» ble brukt. Jeg synes den kritikken som ble fremført av representanten Holmås fra SV, er grunnløs. Jeg er meget sterkt uenig i den.

Når det gjelder prioritering av de fattige, er det slik at Fremskrittspartiet skal være den største garantist for å ha gode velferdstilbud og tilbud for øvrig for de grupper i Norge som ikke har så mange ressurser som andre grupper. Jeg sikter bl.a. til at vi har et finansieringssystem som skal gi et likeverdig tilbud til alle over hele landet, uansett om kommunen har dårlig økonomi eller ikke. Det ser jeg på som en stor forbedring for de grupper som kanskje ikke blir prioritert så godt innenfor det lokale prioriteringssystemet som finnes i dag når det gjelder å tildele offentlig finansierte velferdstjenester. Men det er ingen tvil om at kommunesektoren står fast i gamle spor. Fremskrittspartiet ønsker å få kommunesektoren ut av det sporet og vil bidra til at vi kommer inn i en ny utvikling der vi ser en positiv trend når det gjelder kvalitet og nivå på de offentlig finansierte tjenestene. Men her henger dessverre SV etter, som de har gjort i så mange andre tilfeller. De står fast på de gamle prinsippene for hvordan norske kommuner og norske offentlig finansierte velferdstjenester skal produseres via dette monopolsystemet.

Jeg gjentar igjen de fem hovedelementene som etter mitt syn må endres i norsk offentlig forvaltning:

- Finansieringssystemet må endres. Vi må få stykkpris og fri beskatningsrett, og vi vil dermed få likeverdige tilbud til alle.
- Konkurranseselementet må påbys og alminneliggjøres. Vi må få bort de offentlige tjenestemonopolene, som i stor grad er ineffektive.
- Forvaltningsstrukturen må rasjonaliseres. Vi må ha færre og større kommuner.
- Vi må ha lovfestede rettigheter – jeg ber representanten Holmås merke seg det – når det gjelder tilgang på og tilgjengelighet til offentlige velferdstilbud.
- Vi må ha et system basert på økt lokalt selvstyre. Det er behov for å revitalisere det norske lokaldemokratiet.

Når det gjelder dette med høye skatter og avgifter, er det jo slik at SV tradisjonelt har vært et parti som vil ha meget høye skatter og avgifter. Og hvem er det som rammes av høye skatter og avgifter? Spesielt avgifter rammes dem som har lite å rutte med. Her har Fremskrittspartiet en mye bedre økonomisk resept for å hjelpe de svake grupper i dette landet.

Presidenten: Presidenten gjentar at for hvert minutt som brukes nå, blir det et minutt i tillegg på nattens møte. I morgen står Stortinget overfor vårens viktigste debatt, nemlig debatten om revidert nasjonalbudsjett – presidenten bare minner om det.

Sigbjørn Molvik (SV): Jeg tar ordet først og fremst på bakgrunn av innlegget fra representanten Per Sandberg her tidligere. Som representant for det partiet som framfor noe har hatt som sitt politiske fundament å beskrive elendigheten i norske kommuner, ikke minst i eldreomsorgen, presterer altså representanten Sandberg nå å beskyldte de andre opposisjonspartiene for å drive med svartmaling og pessimisme. Er det nå slik at Fremskrittspartiet ikke lenger er så bekymret over tilstanden i norsk eldreomsorg? I så fall er det helt nye toner fra Fremskrittspartiet.

Sandberg sa videre at «rammene til kommunene er store nok», norske kommuner har gode rammevilkår. Han sa videre at den lille økningen som ligger i det forliket som Fremskrittspartiet har inngått med Regjeringa om kommuneproposisjonen, egentlig skjer mot Fremskrittspartiets vilje.

Men hvis det er slik at det fortsatt er behov for økt innsats, bedre kvalitet og flere ansatte i eldreomsorgen og pleie- og omsorgssektoren i kommunene, hvorfor hamrer og hamrer Fremskrittspartiet da på sine løsninger om en statlig stykkprisfinansiering, som automatisk skal løse alle problemer i eldreomsorgen? Det ble nå gjentatt på nytt av representanten Andersen. SV mener at det er en overforenkling av verden, men la nå det ligge i denne omgang.

Det som blir spørsmålet til Fremskrittspartiet, er: Når skal Fremskrittspartiet trekke hodet opp av sanden og innse at det er et solid flertall i denne salen som vil at pleie og omsorg skal være et kommunalt ansvar, som skal finansieres gjennom de kommunale økonomiske rammene. Det Fremskrittspartiet nå gjør ved å nekte å innse at verden er slik den er, er å ramme ikke først og fremst rådmenn, ordførere og kommunepolitikere. Nei, det rammer de svakeste – de eldre, de funksjonshemmede og de pleietrengende. Når har Fremskrittspartiet tenkt å innse det? Om dette ikke er hykleri, så er det i alle fall – slik jeg ser det – et svik mot de funksjonshemmede, de eldre og de pleietrengende.

K j e l l E n g e b r e t s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Karin Andersen (SV): Først har jeg nok behov for å bemerke til presidenten at debatten om kommuneøkonomien neste år er en meget stor og viktig debatt, og jeg håper inderlig ikke det er Presidentskapets syn at dette er en debatt som ikke fortjener taletid.

Når det er sagt, har jeg behov for å kommentere et par av de viktige hovedpunktene.

Det som går som en rød tråd gjennom det Fremskrittspartiet sier, og det som spesielt Høyre har sagt i denne debatten, er en enorm mistillit til folk på kommunalt nivå

– de sløser bort penger, kaster dem i hytt og vær! Hvis de ikke vet hvordan de skal ordne opp med dette, så får de gå av. På den andre siden blir det sagt at vi som gjerne vil bruke penger på kommunesektoren, har en enorm mistillit til kommunesektoren. Bare man kunne fjerne noen få puslete øremerkinger på noen få millioner kroner, ville kommunene få så stor frihet at de kunne løse alle problemene sjøl.

Dette er ikke særlig seriøst. SV har full tillit til kommunesektoren. Derfor mener vi at de de best egnede til å disponere pengene. Vi bevilger pengene som en ramme, og vi mener det er riktig. Vi tror ikke at det er den enkelte representant her i Stortinget eller den enkelte statsråd som har best oversikt over hvordan dette er. Vi tror faktisk at folk som mottar tjenester og lokalpolitikere har mye bedre oversikt over hvor skoen trykker, og hvordan ting kan gjøres, enn det vi som sitter i denne salen, har.

Så til de særlig ressurskrevende brukerne: Dette har vært SVs kampsak i mange år, nettopp fordi dette er personer som ikke skal utsettes for svingninger i de kommunale tilbud. De har ikke mulighet til å bære det. De er totalt hjelpeløse og trenger hjelp til alt. Derfor har vi ment at de skal løftes ut og over i en statlig toppfinansiering. Det er en merkelig debatt som nå foregår mellom Arbeiderpartiet og Regjeringen, for ingen av dem har egentlig ønsket denne ordninga, og de trenger mer tid. Jeg har sittet i kommunalkomiteen i fem år, og hver eneste gang skal dette utredes mer, uansett hvilken regjering som sitter. Det synes jeg er veldig skuffende. Her kunne man ordnet opp for noen av dem som ikke har noen mulighet til å hjelpe seg sjøl.

Og så til slutt til storbytilskuddet: Representanten Bror Yngve Rahm fra Kristelig Folkeparti tok til orde nettopp for det forslaget Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet har sammen, nemlig at man skal yte storbytilskudd til de kommuner som har tilsvarende utgifter til rusfeltet og psykiatri som de fire bykommunene som er nevnt. Det er jo gledelig at representanter som ikke sitter i komiteen, er i stand til å se det, når de som sitter i komiteen, ikke er det.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg har behov for ein oppklaringsrunde på eit par punkt.

For det fyrste til statsråden sitt innlegg og pensjonskostnadene: Eg ber ho bekrefte at det har vore ei arbeidsgruppe med representantar frå KS og departementet som har gått gjennom kva vi kan få av ekstraordinære pensjonskostnader. Det er einigheit om tala, men det er ueinigheit om politikken. Eg ber òg statsråden bekrefte at pensjonsproblematikken ikkje er løyst. Det kjem ei rekning, og ho blir høg. Kommunane vil på lang sikt ha høgare premiar, og avtalepartane sin modell er så langt ei forskyving av eit problem som vil måtta løysast – det er rekningar som vil måtta betalast. Vi er einige i deira forslag om å endra rekneskapsreglane. Det vil jamna ut premiane på sikt, men på kort sikt må rekningane betalast, og det er kommunane sjølve, gjennom kutt, som må betala desse rekningane dersom dei ikkje får tilført midlar.

Så las eg delar av eit brev frå mora til eit funksjonshemma barn: Brevet beskriv kampen til det enkelte foreldreparet for å få høgst nødvendig hjelp til barnet sitt.

No har Regjeringa nyleg fått brei støtte i Stortinget for klare grenser i forhold til gen- og bioteknologi. For Senterpartiet er det samanheng mellom det å arbeida for eit samfunn som inkluderer alle, og det å gi rammer til kommunane som gir høve til oppfølging av funksjonshemma. Kanskje skulle ein ikkje forventa meir av Høgre enn det svaret eg fekk frå statsråden, som kort gjekk ut på: Vi må seia nei til enkelte svake grupper, for det er jo ein del av jobben vår. Men kor er Kristeleg Folkeparti? Kor er Kristeleg Folkeparti i ei sak som før har betydning så mykje for dei? Eg kan slå fast – og eg beklagar det veldig sterkt – at ut frå innlegga til representantane frå Kristeleg Folkeparti her i salen i dag synest det som om dei er meir opptekne av å forsvare eit opplegg som inneber klare kutt for kommunesektoren, enn av å ta hand om gode opplegg for svake grupper, inkludert gode opplegg for funksjonshemma barn.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Bror Yngve Rahm gav uttrykk for at vanskelig kommuneøkonomi ikke er noe nytt. Det er riktig. Det er samtidig riktig at kommunenes økonomiske situasjon er blitt enda vanskeligere, bl.a. som følge av de pensjonsforpliktelsene man står overfor. Da er det også slik at det er en noe merkelig situasjon at Regjeringen legger opp til at veksten i kommunesektorens økonomi skal bli om lag 1 milliard mindre fra 2002 til 2003 enn det den faktisk var fra 2001 til 2002. Det er neppe et svar på den større utfordringen.

Jeg merket meg også at representanten Rahm gav uttrykk for at kommunene nå får mer enn noensinne. Det er viktig når man vurderer utviklingen i kommuneøkonomien, også å ha med seg at det skjer en automatisk vekst i utgiftene som følge av vekst i befolkningen, og ikke minst som følge av veksten i antall eldre. Derfor har jeg vanskelig for å tro at det er særlig mange i kommunesektoren som føler at de får overstrømmende bedre økonomi neste år enn det de tidligere har hatt.

Så registrerer jeg et voldsomt utspill fra representanten Østberg, ut fra at jeg sa at Arbeiderpartiet aldri har blitt kontaktet. Jeg har selvsagt aldri gitt uttrykk for at man ikke har snakket sammen. Selvsagt har sakens ordfører bidratt til å opplyse saken i komiteen, gjennom at han har redegjort for den kontakt som har vært mellom regjeringens partiene og kommunesektoren, og den informasjon som han også redegjorde for i sitt innlegg. Man har også utvekslet synspunkter mellom Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti. Mitt poeng er at det aldri har vært et reellt opplegg for å finne en forhandlingsløsning mellom regjeringens partiene og Arbeiderpartiet. Her har man søkt til Fremskrittspartiet, og her har man også fått et flertall for de kutt som Regjeringen legger opp til, og for en politikk som Regjeringen selv beskriver som en politikk som betyr at man må redusere velferdstilbudene i mange kommuner neste år.

Da kommer vi heller ikke utenom, særlig sett under henvisning til de varsler som finansministeren har gitt

om økt skattelette fra neste år, at her har Regjeringen hatt et valg. Her har Kristelig Folkeparti hatt et valg, her har Høyre hatt et valg, og her har Venstre hatt et valg. Man velger å gi tilslutning til finansministerens forslag om ytterligere skattetilskudd, og man velger delvis å finansiere det ved at kommunesektoren må kutte i barnehagetilbud, kutte i skoletilbud og kutte i tilbud overfor eldre. Dette er et valg. Det er ikke noe som følger av allerede vedtatte budsjetter, det er ikke noe som er noen naturlov, men det er et valg som Regjeringen her gjør, og det er et valg som bestemmer dens politiske kurs. Det valget registrerer jeg, men det valget er altså Arbeiderpartiet uenig i.

Per Sandberg (FrP): Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV har min medlidenhet – ja, det mener jeg. Jeg forstår meget godt at disse partiene nå har panikk og bruker alle mulige former for uttalelser og påstander for å gi uttrykk for at dette går i feil retning. Det er ikke noen tvil om at vi er i ferd med å endre kurs, og det er Fremskrittspartiet stolt av å bli med på. Vi håper at Regjeringen vil stå fast på den kursen og fortsatt bevege seg i den retningen.

Jeg må først få lov til å si at det er veldig artig at SVs tre representanter i salen bruker 90 pst. av sin taletid til å snakke om Fremskrittspartiet. Det vitner bare om at de ikke har noe å snakke om selv, for det eneste de kan si til Stortinget og til folket, er: Vi skal pøse ut penger uvilkarlig.

Og når SVs representanter kritiserer mitt tidligere innlegg om krisemaksimering, så vil jeg si at vi har påpekt at det har vært dårlig omsorg for eldre, og det har vært på sin plass. Derfor kom det også en eldrepakke på 30 milliarder kr på plass. Men min påstand er at når det gjelder kommunal økonomi generelt, så er det nok penger. Her vil jeg dra fram historien til representanten Karin Andersen tidligere i dag, om dette dobesøket og disse fem kronene. Poenget er det at hvis SV hadde fått styre, hadde det ikke holdt med 5 kr. Da hadde dette dobesøket kostet 10 kr. Derfor hadde SV fortsatt hatt 5 kr i manko, selv om pengene ikke hadde falt på gulvet. Det er det som er situasjonen, men det sier altså SVs representanter ingenting om.

Og så må jeg til slutt få lov til å si igjen – min kollega Torbjørn Andersen har påpekt det flere ganger – at nå må det bli slutt på, både fra komiteens leder og andre, å prøve å fremstille det som om Fremskrittspartiet har snudd i enkelte saker. I innstillingen fremgår det tydelig at Fremskrittspartiet i forliket har fått fram 80 mill. kr til disse gruppene, til særlig ressurskrevende grupper er det 100 mill. kr mer neste år, pluss at det kommer 30 mill. kr til funksjonshemmede i institusjon. Vi har altså en rekke forslag som ligger til behandling, som bekrefter det. At Senterpartiet og SV føler seg snytt fordi de ikke har blitt med på et forlik, det får stå for deres regning, men her sørger vi for å ta vare på de oppgavene vi har sagt at vi skal gjøre. Vi følger opp våre lovnader også i forhold til dette med pensjonsutgiftene for kommunene. Vi har blitt med på et forlik der vi har gitt mer penger til kommunene, rett og slett fordi vi har innsett at staten har et ansvar for de pensjonsutgiftene som kommunene har.

Ola D. Gløtvold (Sp): Jeg må få lov til å kommentere litt det siste taler nå sa, og de innleggene han har holdt i dag på vegne av sitt parti Fremskrittspartiet. Fremskrittspartiet driver med et dobbelspill. Innenfor helse, omsorg og pleie er det Fremskrittspartiet som ønsker å fremstille seg som den store redningsengel. Men tidligere var tonen den at man med harmdirrende pekefinger påpekte og kritiserte manglende tjenesteopplegg innenfor offentlig sektor. Nå sier Fremskrittspartiets representant Sandberg at vi som påpeker problemene og manglene i offentlig sektor, svartmaler. Fremskrittspartiet prøver med denne svartmalingsteknikken og -taktikken å dekke over at de ikke er villige til å legge inn ressurser og virkemidler slik at bl.a. gamle og syke får sine behov ivaretatt, og det tror jeg folk etter hvert vil komme til å oppdage.

Jeg kommer fra Engerdal kommune, og der har formannskapet nettopp behandlet en plan for å kunne avhjelpe den økonomiske situasjonen som kommunen er i. Blant annet skal ordføreren gå ned til 10 pst. stilling, formannskapet skal avvikle møter kun annenhver måned, og det innføres tilsetnings- og investeringsstopp, noe som betyr bl.a. at bygging av omsorgsboliger og planlagte ungdomsboliger ikke blir igangsatt. Det er også slik at tjenestetilbudet innenfor helse- og omsorgstjenesten må reduseres. Det siste vil jeg si er meget alvorlig, for det kan gå ut over liv og helse, og det vet vi i andre sammenhenger ikke skal aksepteres.

Jeg mener at stortingsflertallet ikke tar situasjonen i kommunene innover seg og ser alvorlig. Jeg er enig med dem som har sagt at kommuneøkonomien har vært stram i lang tid. Unntaksårene på slutten av 1990-tallet kjenner vi alle, og alle på Stortinget var enige om at dette var år med unntaksbudsjettering, slik at det var lite til kommunene også den tiden. Men nå er situasjonen en annen, og de forhold som vi har innenfor pensjonsområdet, innenfor lønnsutvikling osv., gjør at dårlig oppfølging av kommuneøkonomien nå gir langt verre utslag.

Regjeringens opplegg innebærer at problemene bare vil skyves framover i tid og bli enda større neste år. Det er mulig at det er en høyrepolitikk, med Høyre og Fremskrittspartiet i spissen, som er en ønsket og villet politikk. Men hvor er Kristelig Folkeparti? Hva mener de? Jeg mener at vi kan plassere dem i dag – de har tatt skrittet over på den andre siden og befinner seg nå på den høyrepolitiske arenaen. Denne utviklingen som er villet, fører til kommunesammenslåing – vi fikk meldinger på nyhetene i dag om at det var så lønnsomt, men de har riktignok blitt tilbakevist noe i løpet av dagen – og vi får en sentralisering. Men hva blir det da igjen av den sosiale velferden og trivselen? Den blir i hvert fall ikke bedre, men vil sterkt forverre seg når vi får en påtvunget folkevandring der distriktene utarmes og forslummes og pressområdene oversvømmes og forslummes.

Statsråd Erna Solberg: Jeg tror Senterpartiet bør tenke gjennom hvordan de argumenterer i forhold til hva de selv gjorde i posisjon. Det er jo ikke sånn at 1998, 1999 og 2000 var voldsomme unntaksår. Det var ett budsjett i den perioden med unntaksår, men for det årets

kommuneproposisjon – før renten hadde gått opp og før de økonomiske problemene hadde oppstått – la altså Senterpartiet frem et kommuneøkonomiopplegg som hadde mindre vekst i frie inntekter enn det Regjeringen har lagt frem nå. De hadde ikke tilgodesett kommunene med mer penger, så nå synes jeg faktisk at historieskrivingen til Senterpartiet blir så riv ruskende gal at det får meg til å tenke over om man ikke burde ha bedre kvalitet i norsk skole for å få bedre forståelse av hvordan man burde karakterisere også vår nære historie.

Pensjonsforpliktelsene – nei, de er ikke løst. Det vi har lagt opp til, er en modell som innebærer at man tar det som er den gjennomsnittlige betalingen inn i budsjettet, altså de gjennomsnittlige utgiftene fremover, basert på et gjennomsnitt av finansavkastningen over år. Det betyr at man må betale regningene sine, det betyr et likviditetsmessig press, men sannheten er at de fleste kommuner har en mulighet til å løse det likviditetsmessige bedre enn hvis de må ta det inn i budsjettet uten at det går ut over aktiviteten. Den muligheten finnes i de fleste kommuner, og vi vil selvfølgelig se på kommuner i forhold til forskudd på rammetilskudd og andre ting som er mulig, hvis det er noen som ikke har likviditetsmessig evne til å gjøre det. Men det gir etter min mening en bedre og mer stabil ordning enn det opplegget Arbeiderpartiet har foreslått, fordi problemet med det er jo at pensjonen i utgangspunktet er fond. Det som skjedde i 1999 og 2000, var at det største kommunale pensjonsselskapet valgte å betale ut penger til eierne sine og satte ned premien på innbetalingene fordi de trodde de hadde høye nok fond, og dermed skapte de større behov for å ha høye innbetalinger i årene fremover. I en situasjon hvor det var høy kapitalavkastning, så brukte de altså mer av den for å senke regningen fremover. Jeg tror faktisk det er lurt at kommunene har en egeninteresse i forhold til dette, og at vi har et system hvor vi ikke må ta over større deler av pensjonsansvaret til staten.

Så til spørsmålet knyttet til disse enkeltskjebnene som vi alle synes det er vanskelig å forholde seg til, og som vi synes er vanskelig. Men selv med Senterpartiets opplegg hadde det vært enkelte funksjonshemmede som ikke hadde fått det tilbudet i dette landet som de egentlig ville hatt, hvis vi virkelig skulle velge hvordan vi ville hatt samfunnet hvis ikke penger hadde vært en beskrankning, eller menneskelige ressurser hadde vært en beskrankning. Det er jo ikke sånn at alle disse historiene kunne vært imøtekommet med Senterpartiets modeller heller, så der synes jeg på mange måter at han burde tenke litt mer gjennom, som jeg sa, også den nære historie.

Så til Arbeiderpartiet og størrelsen på økonomien. Det er altså sånn at det er 1 650 000 000 mer i frie inntekter neste år enn det man budsjetterte med fra Arbeiderpartiet for 2002. Det man glemmer, er at vi har lagt inn en ganske stor økning, større økning i frie inntekter enn det har vært gjort de senere år i revidert nasjonalbudsjett, og som videreføres.

Anita Apelthun Sæle (KrF): Kvar er Kristeleg Folkeparti, vart det spurt frå denne talarstolen. Eg kan for-

midla at Kristeleg Folkeparti sit i regjering og styrer landet, og at vi skal sørgja for at velferdssamfunnet skal veksa og trivast. Men ikkje alle år har tenåringsvekst, nokre år er normale, og dette er faktisk eitt av dei.

Eg reagerte også ganske sterkt på at Senterpartiet no er vantru over Kristeleg Folkeparti sine prioriteringar, som etter det som er sagt, skal bety kutt, og at det vert kutt i løyvingane til funksjonshemma barn spesielt. Eg trur det ikkje, og eg føreset at dette opplegget ikkje må bety at funksjonshemma barn får mindre tenester. Eg er sjølvsagt bekymra – eg har vore det i mange år mens eg har jobba med kommuneøkonomi – for at nokre kommunar får mindre til investeringar og kanskje til og med kuttar i vesentlege tenestetilbod, men ressurskrevjande brukarar får i dette opplegget meir.

Karl-Anton Swensen (Kp): Med de forsikringer som vi fikk fra kommunalministeren i stad om at man jobber intenst med å få til en ordning der selskapsskatten skal komme til den kommunen der produksjonen foregår, velger vi fra Kystpartiets side å omgjøre vårt forslag nr. 53 til et oversendelsesforslag, i og med at det imøtekommes fullt ut.

Presidenten: Karl-Anton Swensen har omgjort forslag nr. 53, fra Kystpartiet, til et oversendelsesforslag.

Reidar Sandal (A): Eg har vore veldig restriktiv med å be om ordet i denne delen av debatten for å bidra til at taletida ikkje skal bli for lang, men det som provoserte meg til å be om ordet, var innlegget til representanten Rahm. Han framstilte det slik når det gjeld ei av dei aller svakaste gruppene, nemleg dei ressurskrevjande brukarane, at Regjeringa har følgd opp det som har vore Stortinget sin føresetnad. Det er dessverre ikkje rett. Eit vedtak i Stortinget hausten 2001 påla Regjeringa å fremme ei sak om statleg toppfinansiering, og å leggje den saka fram for Stortinget i kommuneproposisjonen for 2003. Det er ikkje gjort.

Eg synest derfor det er ualminneleg dristig av representanten Rahm å komme med den påstanden som han gjorde. Dette er faktisk ei gruppe som vi har forsømt oss med å hjelpe tidlegare. Heller ikkje mitt parti har vore offensivt nok i den saka før. Det har vi teke lærdom av, og eg synest det er liten grunn til å kritisere når vi forbetrar politikken vår på dette området.

Så sa òg representanten Rahm at noverande regjering har større ramme for kommuneøkonomien enn nokon gong før. Det er òg feil. Eg viser til at regjeringa Stoltenberg i fjor fremma forslag om at veksten i dei totale inntektene skulle vere 3–3,5 milliardar kr, og at veksten i dei frie inntektene skulle vere 1,5–1,75 milliardar kr. Regjeringa Bondevik foreslår no ein vekst i dei totale inntektene på 2–2,5 milliardar kr og ein vekst i dei frie inntektene på 0,75 milliardar kr. Det blir lett for mange tal i ein lang og krevjande debatt, men eit visst minimum av korrektheit synest eg at òg representanten Rahm sjølv kan vise når han kastar seg inn med ei slik tyngd som han gjorde.

Presidenten: Torbjørn Andersen har hatt ordet to ganger før og får nå ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Torbjørn Andersen (FrP): Det skal bli særdeles kort.

Etter det som er kommet fram i denne debatten, vil jeg gjerne be om at forslag nr. 35, fra Fremskrittspartiet, blir omgjort til et oversendelsesforslag, slik at dette skulle være i orden.

Presidenten: Torbjørn Andersen har omgjort forslag nr. 35, fra Fremskrittspartiet, til et oversendelsesforslag.

Presidenten: Magnhild Meltveit Kleppa har hatt ordet to ganger før og får nå ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Senterpartiet si nære historie har blitt etterlyst fleire gonger i denne debatten. Og berre for å gjera det heilt klart: Den reelle veksten i inntektene i kommunesektoren frå 1998 til 1999 svarte til mellom 2 og 2,5 milliardar kr, og for 1998 var det tilsvarende talet 2 milliardar kr.

Så må eg få retta opp ei misforståing i forhold til Anita Apelthun Sæle sitt innlegg. Det som er det store dilemmaet, er at ho har latt seg narra til å tru at dette året er eit normalår. Det er det som er hovudpoenget, at det ikkje er det. Det er ekstraordinære pensjonskostnader, og statsråden har bekrefta at med det opplegget som ligg her førebels, er dei ikkje dekte. Regjeringa sitt opplegg betyr eit lågare engasjement og lågare ambisjonar i forhold til å vareta svake grupper. Viss ho ikkje har fått brev frå ordførarane som viser kvar kutta vil koma, skal ho få låna dei frå Senterpartiet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 3522)

S a k n r . 2

Innstilling fra kommunalkomiteen om nye oppgaver for lokaldemokratiet – regionalt og lokalt nivå (Innst. S. nr. 268 (2001-2002), jf. St.meld. nr. 19 (2001-2002))

Presidenten: Etter ønske fra kommunalkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 55 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet 10 minutter hver, de øvrige grupper 5 minutter hver.

Videre vil presidenten foreslå at det gjøres unntak fra forretningsordenens § 37 første ledd ved at det gis adgang til replikker, men slik at replikk og svar begrenses til inntil ett minutt varighet hver. Det foreslås at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre ettminuttsreplikker med svar etter innlegg av hovedtalerne for hver partigruppe og fem ettminuttsreplikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Per Sandberg (FrP) (ordfører for saken): Denne saken griper på en måte litt inn i kommuneøkonomi også, så det er en fin oppfølging av den forrige saken.

Innst. S nr. 268 for 2001-2002 og St.meld. nr. 19 for 2001-2002 er et resultat av Regjeringens varslede vurdering av de vedtak Stortinget sluttet seg til våren 2001 i Innst. S nr. 307 for 2000-2001, eller det er kanskje mer riktig å kalle det «omkampen» fra Regjeringen.

Som saksordfører og fra Fremskrittspartiet sa det seg selv at det ville bli vanskelig å få samlet partiene i komiteen i et forlik. Innstillingen bærer da også litt preg av det, ved at flertallet i komiteen, Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, stort sett holder fast ved de vedtak som Stortinget gjorde våren 2001. Regjeringspartiene følger naturlig nok opp Regjeringens forslag til endringer. Det som imidlertid alle partiene i komiteen, med unntak av Fremskrittspartiet, står sammen om, er at det skal være tre forvaltningsledd, altså at fylkeskommunen skal bevares. Men de prinsipper som legges til grunn for denne omkampen, er at

- lokale og regionale folkevalgte organer bør ha ansvaret for oppgaver som krever lokal- og regionalpolitiske skjønn
- staten bør ha ansvaret for standardiserte og regelorienterte oppgaver og kontrolloppgaver
- staten bør ha ansvaret for oppgaver som krever et nasjonalt helhetsgrep for god oppgaveløsning
- oppgaver bør legges på lavest mulig effektive nivå
- fylkeskommunen ikke bør utvikles til en overkommune
- endringene i oppgavefordelingen skal bidra til redusert byråkrati

Dette er det ingen partier som har tilkjennegitt uenighet om. Det fremgår heller i innstillingen en noe ulik tolkning av hvilke grep som er nødvendig for å følge opp dette i praksis, og det er det innstillingen stort sett handler om.

Det som måtte være av meningsforskjeller mellom de ulike partiene og konstellasjonene i komiteen, vil jeg overlata til de ulike partiene å kommentere. Men det som klart kommer fram, er at det er ulike syn – et skille – mellom flertallet, Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet, og regjeringspartiene og Fremskrittspartiet vedrørende hvilken rolle fylkeskommunen har i forhold til primærkommunen, eller hvorvidt fylkeskommunens rolle er å betrakte som en overkommune.

Komiteen er samstemt i at beslutningene skal tas nærmest mulig bruker. Men flertallet, alle med unntak av Fremskrittspartiet, mener altså at dette på enkelte områder kan tillegges fylkeskommunen. Her er det også forskjeller.

Flertallet i komiteen, Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet, mener at flere oppgaver bør tillegges fylkeskommunen, mens mindretallet, Høyre, Kristelig Folkeparti

og Fremskrittspartiet, deler Regjeringens mål om at mange av de oppgavene som ble vedtatt flyttet fra fylkesmannen til fylkeskommunen våren 2001, hører hjemme hos primærkommunen, og at ytterligere oppgaver innenfor miljøvern og landbruk også kan flyttes til primærkommunen.

Når det gjelder plan- og arealforvaltning, er mindretallet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet, enig med Regjeringen i at man må avvente å ta stilling til regional planlegging inntil Planlovutvalgets arbeid er avsluttet, mens flertallet, Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet, mener at en styrking av fylkeskommunens planmyndighet bør på plass nå.

Det er ingen uenighet i komiteen om at det må skapes en helhetlig og ønsket samfunnsutvikling. Dette gjelder:

- økt verdiskaping
- tilgang på arbeidskraft
- variert arbeidsmarked
- godt tjenestetilbud
- vekstkraftige regioner

Her får altså Regjeringen full tilslutning til målene. Men undertegnede vil heller ikke her gå inn i de forskjellige partiers oppskrifter på å nå disse målene. Det hadde jeg hatt veldig lyst til, men igjen overlater jeg til de respektive partiene å redegjøre for det.

Når det gjelder fylkeskommunen som regional utvikler, er det et stort flertall – litt overraskende, kanskje – men Fremskrittspartiet står alene om å styrke fylkeskommunen som utviklingsaktør.

Regjeringen foreslår også enkelte forsøksordninger. Det gjelder ikke minst en forsøksordning med enhetsfylket. Her er det et stort flertall som ikke bare ønsker noen eller få forsøksordninger, men faktisk mange. Sosialistisk Venstreparti og Fremskrittspartiet utgjør et mindretall som ikke vil iverksette slike forsøk.

Det er også foreslått å desentralisere noen oppgaver. Her er komiteen på en måte omtrent samstemt. Men et flertall i komiteen ønsker ikke at dette skal gjelde videregående skole.

Nå prøver jeg sånn forsiktig å forlate rollen som saksordfører og går over til å gi noen kommentarer fra Fremskrittspartiet.

Fremskrittspartiet er veldig overrasket over – særlig i forhold til den debatten som vi hadde i forrige sak – å se at vi er det eneste partiet som faktisk ser at fylkeskommunen, uavhengig av hvilken rolle den måtte få, vil få en overkommunerolle. Vi tror at den vekt det blir lagt på at fylkeskommunen nå skal få noen ekstra millioner til å drive partnerskap og næringsutvikling i de enkelte regionene, er – for å si det mildt – sterkt overdrevet. Jeg har ikke funnet tallene for de enkelte regioner og fylkeskommuner, men for Nord-Trøndelag vil dette dreie seg om mellom 20 mill. kr og 30 mill. kr. Det er ikke det at ikke Nord-Trøndelag får de pengene i dag også, men det er bare det at denne gangen skal de tilflytte fylkespolitikere, som på en måte skal skape en helt ny situasjon i Nord-Trøndelag ved at sola skal skinne hver dag, og arbeidsplassene skal dukke opp både på den ene og andre plassen – med 30 mill. kr! Nei, dette har ikke Frem-

skrittspartiet noen tro på. Jeg må også si at den som måtte tro at det skulle bli fred og ro mellom fylkeskommunene og primærkommunene – den rollen komiteen nå ønsker seg – tror jeg vil få seg noen overraskelser i fremtiden. Når i tillegg flertallet på en måte ønsker å sette i gang forsøk med enhetsfylke, blir jeg meget bekymret. Hvis det er slik at alle de andre partiene, unntatt SV og Fremskrittspartiet, tror at dette med enhetsfylke skal være så greit med hensyn til forholdet mellom fylkeskommunen og fylkesmannen, og gjennom det forholdet til primærkommunene, ja, så vil de få seg noen kjempeoverraskelser i framtiden. Jeg blir direkte bekymret når regjeringspartiene er blitt med Arbeiderpartiet på at dette også skal gjelde mange fylker. Jeg var bekymret i utgangspunktet når de snakket om ett og to fylker. Jeg skal ikke påstå noen ting, men jeg lurar på om ikke noen partier har en agenda her, og at dette er den siste krampe- trekningen for å bevare fylkeskommunen. Jeg håper selvfølgelig at ikke det er formålet med dette fra Regjeringens side, men jeg mistenker i hvert fall Arbeiderpartiet for å ha en sånn agenda.

Dette med struktur ble også nevnt i den forrige debatten. Jeg synes det er beklagelig at komiteen ikke legger større vekt på akkurat struktur. Vi har i dag fått oss forelagt tall, og det påstås, uten at det er noe sannhetsbevis eller dokumentasjon, at en ved sammenslåinger av noen kommuner kan få besparelser på 4 milliarder kr. Det kan vi ikke bare slenge over bord, for her vil både Senterpartiet, SV og Arbeiderpartiet få 4 milliarder kr til tjenestetilbudet til innbyggerne gjennom at en får besparelser på enkelte administrasjoner.

Det er greit nok å konsentrere seg om kommunalt samarbeid, men fram til nå har ikke, slik jeg ser det, resultatet blitt besparelser og bedre tjenesteyting.

Til slutt bare en avklaring: Fremskrittspartiet foretok ikke noen avklaring i forhold til BU-midlene i komiteen. Jeg vil her og nå signalisere at etter grundig etterforskning den siste uken vil Fremskrittspartiet stå på at BU-midlene skal ligge i SND.

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen

Presidenten: Skal ikke representanten Sandberg sette fram forslag?

Per Sandberg (FrP): Jeg tar selvfølgelig opp de forslag som Fremskrittspartiet har i innstillingen.

Presidenten: Per Sandberg har da tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Signe Øye (A): Først vil jeg gi ros til Fremskrittspartiet for at de har tenkt nøye igjennom hvor BU-midlene skal ligge. De har tatt en klok beslutning som gjør at det kan bli en bedre utnyttelse av BU-midlene, det blir mindre byråkrati ute i kommunene osv.

Når det gjelder enhetsfylke, er Fremskrittspartiet veldig skeptiske. De mener det vil bli veldig vanskelig i forholdet mellom fylkesmannen, fylkeskommunen og primærkommunene hvis en skal ha et slikt forsøk. Arbeiderpartiet har stor tro på at dette kan det være lurt å prøve ut, og vi ønsker mange forsøk som er forskjellige, men som er tuftet på en demokratisk styringsform.

Mener ikke Fremskrittspartiet at det vil være en forenkling, at det vil bli mindre byråkrati, og at det vil bli slik at folk får ett nivå å forholde seg til i fylket i stedet for flere, slik vi har nå?

Per Sandberg (FrP): Nå er det slik at det foregår forsøk, og det er satt ned arbeidsutvalg i nesten alle fylker som faktisk fortsatt driver på med prosesser for å finne ut hvilken stilling de skal ha, om de skal slå seg sammen som fylker eller hva. Her er det brukt millioner av kroner for å komme fram til ingen ting!

Hvis det blir slik, som Arbeiderpartiet nå har presset fram i komiteen, at det skal dras i gang forsøk med flere fylker, vil man bruke en hel masse millioner kroner på forsøksordninger og utredninger i utgangspunktet – bare for å legitimere fylkeskommunen.

Hvorvidt det blir besparelser i forhold til byråkrati, gjenstår jo å se, men det som er helt klart, er at hvis en hadde lagt ned fylkeskommunen, så hadde en i hvert fall fått besparelser. Da hadde en vært helt sikker på det. Det som er poenget her, er problemet med fylkeskommunen og fylkesmannens rolle. Det blir slik at fylkesmannen skal være saksforbereder til fylkestinget, og så skal han få saken tilbake i ettertid for å kontrollere hvorvidt saken er riktig behandlet! Det er for meg meget, meget farlig.

Kari Lise Holmberg (H): Fremskrittspartiet klargjorde akkurat nå sin stemmegivning i forhold til BU-midlene. Ifølge Nationen den 19. juni fremgikk det at Per Sandberg selv ville at BU-midlene også skal gå til andre næringer i tillegg til landbruk. For Høyre er det viktig at det er samsvar mellom kommunenes oppgaver og kommunenes økonomiske muligheter og handlingsrom. Derfor mener vi BU-midlene bør følge oppgavene og legges til kommunenivået.

Jeg ville sette pris på om Fremskrittspartiet kunne klargjøre sitt syn på BU-midlene, og i den forbindelsen blir spørsmålet: Har ikke Fremskrittspartiet tillit til kommunenivået?

Per Sandberg (FrP): La meg slå fast med én gang at Fremskrittspartiet ønsker ikke BU-midler. Dette er uansett vår subsidiære holdning. Vi ønsker å fjerne BU-midlene.

Men når vi har falt ned på det vi har gjort nå, kan jeg utdype det ved igjen å bruke Nord-Trøndelag som eksempel. Det er jo også slik i dag at det er deler av BU-midlene som går til andre næringer, men en veldig stor del av dem går til landbruket. Det er jo fordi det er en del av jordbruksoppkjøret. – Så det er det ingenting vi kan gjøre noe med her i hvert fall.

Situasjonen er slik at Nord-Trøndelag får mellom 20 og 30 mill. kr, og hvis dette skal strøs over på alle 24 kommunene i Nord-Trøndelag, blir det ingenting igjen i den enkelte kommune. Men så har jeg konkludert med at hvis en i hvert fall får hele potten samlet, kan det være mulig å gjøre et eller annet krafttak en eller annen plass, slik at en får igjen et eller annet av de midlene. Jeg er redd for at hvis vi skal spre dette på kommunene, blir det småpenger, som forsvinner enten til en ansatt næringsutvikler eller til byråkratiet i selve kommunen. Det er årsaken til at vi har konkludert slik vi har gjort.

Heikki Holmås (SV): Jeg tenkte jeg skulle si to ting. Det ene er, som Per Sandberg ganske riktig sier, at det er kommet på bordet en analyse fra Statistisk sentralbyrå der de sier at det går an å spare penger på kommunesammenlåing. Men rapporten er veldig klar på at de verken tar innover seg eller analyserer hva slags virkning dette vil ha på politisk deltakelse og lokaldemokrati. De sier ingen ting om kvaliteten av og effektiviteten i tjenesteproduksjonen, og de sier ingen ting om reiseutgifter og tidsbruk knyttet til lokaliseringen av tjenestetilbudet, eller om mange andre ting som er viktige bl.a. for oss i SV.

Jeg har et spørsmål til Fremskrittspartiet som går på dette med videregående skoler: Er det riktig at Fremskrittspartiet likevel ønsker at kommunene skal overta driften av de videregående skoler ved en nedlegging av fylkeskommunen, selv om alle utdanningsinstitusjoner og Utdanningsforbundet er imot dette?

Per Sandberg (FrP): Det er nesten riktig. I vår oppgavefordeling er det slik at vi legger ned fylkeskommunen, og at de oppgavene som fylkeskommunen sitter igjen med, kan fordeles på primærkommuner og staten.

Når det gjelder videregående opplæring, sitter faktisk enkelte bykommuner og store kommuner med større ressurser og større kompetanse enn det enkelte fylkeskommuner samlet sett gjør. Da kan det ikke være vanskelig å la disse – bykommunene og de store kommunene med sine ressurser – få mulighet til å drive videregående skoler. Jeg kan ikke se noe kontroversielt i det.

Med vår finansiering på skolesektoren ser jeg heller ikke noe problem i at pengene følger eleven. Hvem som helst kan drive skoler dersom elevene selv velger dem. Det kan være organisasjoner, og det kan faktisk være private. Det er vår politikk på dette feltet. Da vil tilbudet også legges til rette ut fra det behovet den enkelte eleven har, i motsetning til slik som i dag, at eleven blir tvunget.

Vi hadde nettopp en undersøkelse i Nord-Trøndelag. 14 pst. av elevene ønsket å velge skole selv, og det må vi lytte til.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Reidar Sandal (A): For akkurat eitt år sidan debatterte Stortinget oppgavedeling mellom stat, fylkeskommune og kommune. Som grunnlag for debatten låg det føre ei stortingsmelding frå regjeringa Stoltenberg. Eit breitt

fleirtal i Stortinget fastsette kva som skulle vere oppgavene for det regionale nivået frå 2003.

Ein sentral konklusjon var at fylkeskommunen skulle styrkjast. Den skulle ha ei meir sentral rolle som utviklingsaktør. Regionale utviklingsoppgåver skulle leggjast under direkte folkevald styring. Fylkeskommunen skulle på denne måten få eit tydeleg og samla ansvar for utviklinga i regionen. Det blei peikt på det prinsipielt uheldige i at fylkesmannsambetet har oppgåver som krev avveging og prioritering mellom ulike interesser og regionalpolitisk skjønn og vurdering.

Stortinget la i fjor vekt på at landbruks- og miljøoppgåvene skulle flyttast frå fylkesmannen til fylkeskommunen. Det blei dessutan bestemt at fylkesplanen skulle styrkjast. Fylkeskommunen som planstyresmakt skulle bli sterkare.

Dette var viktige vilkår for at den regionale utviklingsaktøren skulle bli vitalisert. Eit breitt fleirtal i Stortinget stod bak denne politikken: Arbeidarpartiet, Kristeleg Folkeparti, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Venstre. Kjølén var dermed strekt for sterkare folkevald styring på regionalt nivå. Førebuinga til det nye systemet kom straks i gang. Så reverserer regjeringa Bondevik utviklinga. Kommunal- og regionalministeren signaliserer omkamp om den politikken som Stortinget vedtok i juni i fjor. Statsråden vil ha endra den politikken som blei vedteken, og som hennar parti var ueinig i. Prosessen endar med at regjeringa Bondevik fremmar St. meld. nr. 19 for 2001-2002.

Trass i massive protestar frå sentrale fylkespolitikarar frå Kristeleg Folkeparti er det Høgre sine hovudsynspunkt som vinn fram. Viktige næringspolitiske spørsmål blir fjerna frå fylkeskommunen. Desse oppgåvene skal delast mellom fylkesmannen og kommunane. Det vil seie at delar av landbruksoppgåvene skal handterast av byråkratiet hos fylkesmannen, ikkje av det regionale folkevalde nivået. Resten av feltet skal kommunane ta seg av, oppgåver som krev lokalt skjønn.

Regjeringa sin politikk fører til at dei folkevalde får mindre makt. Det er klart uheldig. Det er definitivt i strid med den politikken som Kristeleg Folkeparti gjekk inn for i juni i fjor. Når landbruksoppgåvene skal delast mellom fylkesmannen og kommunane, må det nødvendigvis føre til meir byråkrati. Regjeringa proklamerer i meldinga at det er eit mål å redusere byråkratiet. Den praktiske politikken gir eit stikk motsett resultat. Same oppgåvene skal løysast på to nivå – delvis i kompetansestrid med kvarandre, vil eg tru!

Fleire fylkesmenn har uttalt at dei treng det personellet som no arbeider med landbruksoppgåvene, når det nye systemet begynner å verke. Kommunal- og regionalministeren har ikkje kunna peike på noka nedbygging av byråkratiet, iallfall ikkje på kort sikt. Dessutan må kommunane styrkje bemanninga på dette feltet for å gjere sin del av arbeidet.

Ei tilsvarande ordning vil ein få på miljøområdet. Fylkeskommunen skal ikkje få hand om dette arbeidsfeltet. I staden skal det delast mellom fylkesmannen og kommunane. Ein flyttar eit viktig politikkområde bort frå eks-

klusiv politisk styring til delvis å bli kontrollert av byråkratiet hos fylkesmannen. Stikk i strid med det som Stortinget vedtok i juni i fjor.

Regjeringa sitt forslag fører til meir byråkrati. Det er uforståeleg at Kristeleg Folkeparti kan forsvare eit slikt omskifte i forhold til standpunktet for eitt år sidan. Det fortel kven det er som styrer skuta. Kristeleg Folkeparti står ikkje ved rattet, tydelegvis.

Den ordninga som Regjeringa foreslår, må bli dyrare enn å samle styringa av landbruks- og miljøoppgåvene hos fylkeskommunen. Fleire instansar skal no behandle same saksområde. Ny kompetanse må skaffast. Det vil krevje meir ressursar.

Arbeidarpartiet meiner at forslaget frå Regjeringa inneber ei klar svekking av det folkevalde regionale nivået. Fylkeskommunen mister eit viktig verkemiddel i næringspolitikken. Miljøpolitikken blir også teken bort frå det regionale folkevalde nivået. Dessutan blir det ikkje lagt opp til å styrkje fylkesplanen. Fylkeskommunen får ikkje spele noka viktig rolle som planstyresmakt.

Regjeringa legg opp til styrt avvikling av fylkeskommunen. Høgre vinn rett nok ikkje fram med sitt prinsipale syn i meldinga, nemleg å leggje ned det regionale folkevalde nivået. Regjeringa tek likevel viktige grep for å underminere det same nivået. Politikken har ei klar retning. Ein vil etter kvart oppnå det resultatet som Høgre ønskjer. Det vil berre ta noko ekstra tid.

Kristeleg Folkeparti har vore med på denne politikken i Regjeringa. No gir partiet også klarsignal for den nye kursen i Stortinget. Det blir sagt rett ut at nedlegging av fylkeskommunen er aktualisert. Kristeleg Folkeparti uttalar det saman med Høgre og Framstegspartiet. Snuoperasjonen er fullført.

Regjeringa er diffus når den gjer greie for kva rolle fylkeskommunen skal ha som utviklingsaktør. Arbeidarpartiet meiner at dersom fylkeskommunen skal vere ein effektiv utviklingsaktør med nødvendig legitimitet, må ein særleg ta omsyn til befolkninga sine interesser innanfor arbeids- og næringsliv, utdanning og velferdsordningar.

Næringslivet stiller aukande krav til kompetanse. Dersom næringslivet skal få ekspandere og rekruttere ny arbeidskraft, må opplæringstilbodet i regionen ta mykje omsyn til krava som næringslivet stiller. Fylkeskommunen si oppgåve blir å finne balansen mellom ønska til dei som skal ta utdanning, og næringslivet og samfunnet sitt behov for arbeidskraft.

Den same avveginga må også gjerast for regionale høgskuletilbod. Dessutan må fylkeskommunen kunne få større ansvar for Aetat sitt kompetansearbeid. Utvikling av kompetanse og infrastruktur vil vere heilt sentralt i arbeidet med å utvikle regionane. Derfor må utviklingsaktøren ha kjerneoppgåvene sine på desse områda. Det er ikkje tilstrekkeleg å avgrense rolla som utviklingsaktør til å forvalte nokre distrikts- og regionalpolitiske verkemiddel, slik Regjeringa legg opp til.

Regjeringa foreslår at dei bedriftsretta bygdeutviklingsmidlane skal forvaltast av kommunane. Dei to siste åra har SND hatt den oppgåva. Endringa som no blir

foreslått, vil føre til meir byråkrati. Ein vil tape synergieffektar og miste sjansen til å sjå innsatsen i ein større geografisk samanheng. Midlane vil i stor grad bli oppsplitta. Derfor avviser Arbeidarpartiet forslaget frå Regjeringa også på dette punktet.

Arbeidarpartiet er einig i at det kan drivast forsøk med kommunal oppgåvedifferensiering, men med eitt unntak: Kommunal drift av vidaregåande opplæring er uaktuelt. Det vil redusere breidda i tilbodet som er bygt opp på regionalt nivå, og det vil særleg ramme den yrkesfaglege opplæringa. Det kan sjølvstøtt ikkje Arbeidarpartiet godta.

Regjeringa får stort sett støtte frå Framstegspartiet i saka om oppgåvefordelinga mellom regionalt og lokalt nivå. I denne saka blir det teke eit viktig steg i retning av Høgre og Framstegspartiet sin politikk: å avvikle det regionale folkevalde nivået. Formelt sett held ein fast ved fylkeskommunen. Nedbygginga har likevel starta for fullt. Avviklinga er innanfor rekkevidde, og det med hjelp av Kristeleg Folkeparti.

Eg vil gjerne ta opp forslaget frå Arbeidarpartiet og Sosialistisk Venstreparti i innstillinga.

Presidenten: Representanten Reidar Sandal har tatt opp det forslaget han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Peter Gitmark (H): Er det ønsket om å undergrave fylkeskommunens legitimitet overfor kommunene som gjør at Arbeiderpartiet ønsker å legge miljø- og landbruksoppgaver til fylkeskommunen og ikke til primærkommunene? Eller er det en overkommune Arbeiderpartiet ønsker at fylkeskommunen skal fortsette å være på mange områder? Er det mangelen på tillit til lokalpolitikere her i landet som gjør at Arbeiderpartiet ikke støtter nærhetsprinsippet om at avgjørelser skal tas så nær den det angår, som mulig. Er det denne mangelen på tillit som gjør at Arbeiderpartiet er livredd for forsøksordninger med kommunalt drevne videregående skoler?

Reidar Sandal (A): Når Arbeidarpartiet i det heile ikkje godtek at det skal vere kommunal drift av vidaregåande opplæring, er det nettopp fordi vi vil stå vakt om det differensierte og breie tilbodet vi har på dette feltet, eit tilbod som er utvikla i nært samarbeid med næringslivet i forhold til dei behova som næringslivet har for arbeidskraft i åra som kjem.

Arbeidarpartiet ønskjer sjølvstøtt ikkje at fylkeskommunen skal vere ein overkommune, men eg vil seie til representanten Gitmark at eg aksepterer ikkje den innfallsvinkelen at fylkeskommunen har karakter av overkommune, slik som han for så vidt indikerer. Eg trur at folk flest og lokalpolitikarar flest ikkje opplever fylkeskommunen som ein overkommune. I den grad vi snakkar om eit overkommunepreg, er det nok heller byråkratiet hos fylkesmannen som har den rolla.

Per Sandberg (FrP): Representanten Sandal var inne på at dette var startskuddet på nedbygging av fylkeskom-

munen. Selvfølgelig håper jeg det, men jeg er ikke like overbevist som Sandal.

Jeg vil gjerne ha representanten Sandal til å forklare meg hvorfor Arbeiderpartiet har så stor interesse av forsøk med enhetsfylket. I utgangspunktet var det snakk om et forsøk i ett eller kanskje to fylker. Nå er Arbeiderpartiet den ivrigste forkjemperen for å få til mange slike forsøk. Er det slik at Arbeiderpartiet ser forsøk med enhetsfylket som en motvekt til hva de frykter, nedbygging av fylkeskommunen? Er dette på en måte et siste halmstrå for eventuelt å bevare fylkeskommunen, eventuelt å styrke fylkeskommunen for videre eksistens?

Reidar Sandal (A): Arbeiderpartiet vil ha forsøk med einskapsfylke og stør Regjeringa på det punktet. Vi trur at det forsøket kan gi oss ny kunnskap som i neste runde vonleg kan resultere i eit redusert byråkrati, at vi brukar mindre midlar på regionalt nivå til administrasjon og meir midlar til tenesteproduksjon.

Eg vil òg seie at eit slikt forsøk kan kanskje òg bidra til at vi vitaliserer det politiske nivået på regionalt nivå, fordi vi får nærare sambandsliner mellom dei som no er den statlege, tunge aktøren, og dei som er den fylkeskommunale aktøren. Eg trur faktisk at her er det ein effektiviseringsgevinst å hente ut.

Heikki Holmås (SV): Jeg er veldig glad for at Arbeiderpartiet og SV står sammen om et forslag der vi prøver å løfte blikket litt og se hvordan vi kan skape et tredje folkevalgt nivå, et regionalt folkevalgt nivå, som kan være motor i utviklingen av demokrati og næringspolitikk og skape gode distrikter og et vel fungerende Norge. Men jeg vil gjerne si at det er ikke slik at det er Regjeringens endrede oppfatning av overføringer av miljø- og landbruksavdelingene i forbindelse med denne meldingen som på en måte er det store skuddet for baugen for fylkeskommunen. Denne prosessen ble startet av Arbeiderpartiet. Det er Arbeiderpartiet som har ført oss inn i denne situasjonen, gjennom å løfte sykehusene, som var det viktigste fylkene drev på med ved siden av de videregående skolene, ut av fylket. Arbeiderpartiet har drevet på med en omlegging av alle statlige etater, slik at trygd, helse og samferdsel er borte. Dette ansvaret må Arbeiderpartiet være med på å ta selv.

Reidar Sandal (A): Det er lite interessant å diskutere den saka som representanten Holmås no legg opp til å debattere, nemleg kven som skal vere sjukehuseigar i dette landet. I denne salen er det tidlegare bestemt korleis det skal vere, og det må vi halde oss til, uansett kva slags standpunkt vi har hatt.

Det som er det gledelege, og det som er det framtidsetta, er at eit fleirtal i kommunalkomiteen lyftar blikket og peikar på nye utviklingsoppgåver, nye viktige tema å jobbe med på politisk nivå i dei ulike regionane. Eg trur at det er slik at vi ikkje har for mange politikarar som er med og styrer dette samfunnet vårt. Vi har heller for få. Derfor meiner Arbeiderpartiet at vi skal ha tre forval-

tingsnivå, og vi treng då viktige oppgåver for desse personane som dei kan stelle med i sitt politiske arbeid.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Kari Lise Holmberg (H): I lys av Sem-erklæringen har Regjeringen på ny vurdert oppgavefordelingen mellom kommune, fylke og stat. I forhold til hvordan det offentlige skal løse sine oppgaver, er to ord for meg helt vesentlige: Identitet og tilhørighet. Det er i forhold til lokalmiljøet at våre innbyggere først og fremst føler tilhørighet og har sin identitet. Det er lokalmiljøet som for de aller fleste betyr mest. Lokale tilbud, lokal delaktighet og lokale beslutninger er hva våre innbyggere først og fremst er opptatt av. Det er her deres identitet er forankret. Nettopp derfor er Høyre opptatt av å styrke det lokale forvaltningsnivået. Det er derfor vi sier at avgjørelser skal fattes så nær dem det angår, som mulig. Nærhet, identitet og tilhørighet er nøkkelordene.

Stortingsmelding nr. 31 for 2000-2001, bedre kjent som oppgavefordelingsmeldingen, var i stor grad en fylkeskommunereform. Med regjeringsskiftet kom Sem-erklæringen, og fylkeskommunen skulle styrkes som regional utviklingsaktør. I forhold til oppgavefordelingen ble følgende slått fast: Oppgavene må klargjøres bedre, byråkratiet skal reduseres, fylkeskommunen skal ikke være en overkommune. På denne bakgrunn sa Regjeringen i november 2001 at den ville vurdere fylkeskommunens oppgaver i lys av Sem-erklæringen, og Regjeringens vurdering ville hovedsakelig være knyttet til de planlagte endringene innenfor miljø, landbruk, planlegging og arealforvaltning. Høyre er godt fornøyd med at det er et flertall i denne salen for å støtte Regjeringens hovedprinsipper for oppgavefordeling.

Den meldingen vi nå behandler, er i langt større grad enn den forrige, en kommunereform. Den foreslår flere oppgaver lagt på kommunenivå. En styrking av lokaldemokratiet krever store reformer og en kraftig desentralisering av makt til det lokale nivået.

I motsetning til Stoltenberg-regjeringen vil Samarbeidsregjeringen overføre landbruks- og miljøoppgavene til kommunene. Oppgaver som krever lokalt folkevalgt skjønn, må overføres til primærkommunene. Dette vil føre til mindre byråkrati, og ikke mer. Forenkling og bedre ressursdisponering er dessuten en forutsetning. Miljø- og landbrukssakene er ikke utpregede utviklingsoppgaver som er nødvendige for at fylkeskommunen skal være en regional utviklingsaktør.

Dersom oppgaver som krever lokalt folkevalgt skjønn, blir overført til fylkeskommunene, slik både Arbeiderpartiet og SV ønsker, vil disse oppgavene gi fylkeskommunen en karakter av overkommune. Vi er enige med Regjeringen i at fylkeskommunen ikke bør utvikles til en overkommune. Det er uheldig å bryte med prinsippet om at de to nivåene skal være likestilte. Myndigheten og oppgavene gitt til de to nivåene må være utfyllende, ikke overlappende.

Å gi fylkeskommunen overkommunal myndighet kan bidra til å undergrave legitimiteten til kommunene og

slik svekke det viktigste og mest sentrale organ for lokaldemokratiet. Nettopp det ville være et stort tap for det norske folkestyret. Vi beklager sterkt at Arbeiderpartiet ikke står for de samme synspunktene. Mangt et kommunestyre burde merke seg og reflektere over dette partiets standpunkt i denne saken.

Plan- og arealforvaltningen ønsker vi ikke å ta standpunkt til i denne omgang. Regjeringen får støtte for å avvente Planlovutvalgets innstilling ved utgangen av 2002. Vi erkjenner at arealforvaltningen har stor betydning for den enkelte kommune, og vi vet at erfaringene med fylkesplanarbeidet er langt fra bare positive. Både på kommunenivå og fylkesnivå er meningene om disse oppgavene sterke. Det er derfor forunderlig at Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet ikke vil vente med å ta standpunkt til alle er blitt hørt. Demokratiet står nok svakere enn antatt, for disse partiene fastslår allerede nå at det er fylkeskommunen som skal ha disse oppgavene. Høringsinstansene trenger ikke disse partiene å vente på.

Det er et bredt politisk flertall som støtter fylkeskommunen som regional utviklingsaktør, og som sier at fylkeskommunen skal gis økt myndighet i forvaltningen av distrikts- og regionalpolitiske virkemidler. Fylkeskommunen skal være en viktig samarbeidspartner for næringsliv, kommuner og regionale statlige myndigheter, og fylkeskommunen bør spille en sentral rolle i det regionale partnerskapet.

I Høyre legger vi vekt på at fylkeskommunene får et utvidet handlingsrom, og vi har stor tillit til at fylkeskommunene bruker dette handlingsrommet for å utvikle sin lederrolle i det regionale partnerskapet. Vi åpner for forsøk på to områder, og jeg er glad for at disse to områdene får flertall, både oppgavedifferensiering og enhetsfylke, for vel utprøvde forsøk vil kunne gi oss et godt vurderingsgrunnlag.

Til slutt vil jeg ta opp det forslag som Høyre er medforslagsstiller til i innstillingen.

Presidenten: Representanten Holmberg har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Signe Øye (A): I innstillingen har Høyre sluttet seg til Arbeiderpartiets merknad om at det skal settes i gang mange forsøk med enhetsfylke for å få en bredest mulig erfaring med en ny modell. Det vil det nå være et flertall for å komme med et pålegg til Regjeringen om. Tidligere har Høyre-statsråden uttalt at det skulle settes i gang kun et par forsøk. Har Høyre endret standpunkt i denne saken?

Regjeringen foreslår at bygdeutviklingsmidlene, som i dag forvaltes av SND, skal overføres til kommunene. Her snakker vi om 450 mill. kr som skal fordeles på 435 kommuner. Kommunene har i stor grad bygd ned sin kompetanse på dette området, og det vil være helt nødvendig å tilføre store beløp til kommunene bare for at kompetansen skal bygge seg opp igjen. Hva er det som gjør at Høyre, som er så imot at man skal ha byråkratiske løsninger, går inn for en slik løsning av denne saken?

Kari Lise Holmberg (H): Høyre er med på å åpne for to forsøk og et bredere forsøk hvis det er ønskelig når det gjelder enhetsfylket.

Alle forsøk er jo frivillige i utgangspunktet. De er begrenset til et visst antall år, og jeg frykter ikke at dette skal være noe negativt i saken. Jeg synes tvert imot det er veldig interessant med de forsøk som skal iverksettes, når vi nå får overført landbruks- og miljøoppgavene til kommunenivået. Kunne vi deretter få vellykkede forsøk med enhetsfylket kombinert med fylkesmann, vil jo det føre til ytterligere avbyråkratisering, så jeg synes det kan være vel verdt å forsøke.

Når det gjelder BU-midlene, ser Høyre det som helt naturlig at disse følger med på lokalt nivå. Nå skal vi til høsten vurdere virkemiddelordningen, og ting kan ses i sammenheng. Det er helt klart at en reform som den vi er inne på nå, vil føre til konsekvenser på sikt, og vi får nye oppgaver som vi må ta stilling til.

Per Sandberg (FrP): Meg bekjent har Høyre programfestet å legge ned fylkeskommunen. Denne innstillingen gir ikke mye uttrykk for det.

For et år siden satt ikke representanten Holmberg i kommunalkomiteen, men det gjorde dagens statsråd. Og i forbindelse med Innst. S. nr. 307 for 2000-2001 var det lagt inn en hel mengde fellesmerknader fra Fremskrittspartiet og Høyre. Det var også en hel mengde forslag som Høyre og Fremskrittspartiet stod sammen om. Mange av de samme merknadene står i Innst. S. nr. 268, som vi behandler her i dag, og mange av de samme forslagene står i Innst. S. nr. 268, som vi behandler her i dag.

Mitt spørsmål til representanten er: Er det nå slik at Høyre har forlatt sitt program og i neste års valgkamp – i forhold til kommune- og fylkestingsvalgene – vil fremstå som fylkeskommunens fremste forsvarer, i og med at Høyre nå går inn for å frede fylkeskommunen i mange, mange år?

Kari Lise Holmberg (H): Høyre har ikke endret sitt program. Vi står fortsatt for det vi har gjort, men som representanten godt vet, har vi nå en ny regjering. Det foreligger en Sem-erklæring, og vi forholder oss lojalt til den Sem-erklæringen.

Så er det jo slik at verden forandrer seg. Vårt samfunn forandrer seg også. Vi ser på mange områder at Europas regioner er sentrale faktorer. Vi er også avhengige av å kunne forholde oss til Europa og til regionene. Nettopp derfor synes jeg det er interessant med fylkeskommunen som en regional utviklingsaktør.

Heikki Holmås (SV): Høyre er skrekkelig bekymret for overkommuneproblematikken. Det er ikke jeg. Jeg mener det kan være helt riktig i enkelte sammenhenger at et folkevalgt regionalt nivå skal ha avgjørelsesmyndighet på noen områder som ligger der, og som er av regional karakter, selv om kommunene i utgangspunktet er de som har myndigheten.

Et eksempel på at dette kan skje, kan f.eks. være det vi var og snakket med Rogaland om – denne fylkesplanen

for Nord-Jæren, som jo har fungert på en utmerket måte, der fylkeskommunen har hatt en rolle.

Hvis man er bekymret for dette med en overkommune, er det helt «crazy» av Regjeringen å foreslå et enhetsfylke. Er det noe som er en sammensausning av kontrolloppgaver og problemer knyttet til legitimitet og folkevalgte avgjørelser, så må det være enhetsfylket. Jeg vil gjerne høre hvordan man kan unngå at folk blander sammen dette.

Kari Lise Holmberg (H): Jeg tror ikke Heikki Holmås har skjønnet hva som ligger i Regjeringens melding når det gjelder enhetsfylket. Vi overfører landbruks- og miljøoppgavene til kommunen. Fylkesmannen sitter igjen med kontrolloppgavene. Så dette er en ryddeprosess og en avbyråkratiseringsprosess.

Overkommuneproblematikken synes jeg er helt reell. For oss er det viktig med nærhet og identitet. Den vet best hvor skoen trykker, som har den på, heter det i et ordtak. Derfor bør viktige avgjørelser som skal fattes ut fra politisk skjønn, fattes der hvor innbyggerne bor, der hvor identiteten ligger. Det er helt sentralt i forhold til å utvikle et velfungerende samfunn.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Heikki Holmås (SV): Det hadde vært ålreit om Kari Lise Holmberg kunne ha svart på mitt spørsmål. Jeg spurte om sammensausningen av de politiske vedtakene i det folkevalgte organet i fylkeskommunen, og det som ligger av kontrolloppgaver hos fylkesmannen. Hvis man samler dette under felles administrasjon, hvordan skal man da kunne klare å skille dem fra hverandre? Representanten får sikkert anledning til å svare på dette spørsmålet senere.

Det er én grunn til at denne saken behandles her i dag, og det er at Kristelig Folkeparti frivillig har overgitt seg til Høyre og sitter som gissel når fremtiden for landets kommuner og fylkeskommuner skal avgjøres. Et parti som har i programmet sitt at de vil kjempe for det regionale nivået, er med og skriver følgende på side 6 i innstillingen:

«Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser videre til at endringer i statlig politikk de siste årene har aktualisert nedleggelse av fylkeskommunen som selvstendig forvaltningsnivå.»

Det får meg til å lure, for statlig politikk er ikke noe som bare skjer, den vedtas jo av Stortinget. Det er først når Kristelig Folkeparti inngår som en del av det flertallet som ikke er interessert i å skape et fungerende regionalt demokrati, at resten av høyresiden får gjennomslag for å styre fylkeskommunen mot en sikker død.

Jeg skal ikke bruke tiden min nå til å snakke om fylkeslandbruksstyre eller innsigelsesretten til miljøavdelingen, men heller ta opp det SV mener er kjernen i debatten om et tredje folkevalgt nivå, nemlig demokrati, demokrati i betydningen folkestyre. SV mener at nedgang i valgdeltakelse, forverring av økonomien i kommuner og fyl-

ker, nedgangen i antall lokalpolitikere, overføring av oppgaver til staten og skepsisen til politikere henger nøye sammen. Det er SVs klare oppfatning at avgjørelser bør tas så nært dem som beslutningene angår, som mulig. Det betyr at kommunene må få styrket økonomi og ansvar for flere oppgaver enn det de har i dag. For eksempel kan de få styrket ansvaret for boligpolitikken gjennom en egen boliglov, og vi kan vurdere å gi flere samferdselsoppgaver til de største kommunene og å gi dem større frihet til lokal skattlegging. Kort sagt betyr det at makt flyttes fra et statlig embetsverk, fra mer eller mindre lukkede styrerom i helseforetak eller andre foretak, og fra sentrale myndigheter og storting til lokale eller regionale folkevalgte organer. Problemet er at når Regjeringen i denne meldingen varsler en styrt avvikling av det regionale folkevalgte nivået, fjernes helt muligheten for at en del beslutninger kan legges til et regionalt folkevalgt nivå. Da må vi bygge opp et stort, statlig byråkrati i stedet. Jeg kunne ikke i mine vildeste drømmer forestille meg at Høyres moderniseringsprosjekt i utgangspunktet ville dreie seg om å erstatte lokalt og regionalt byråkrati med et statlig ett, men det er i den retning vi går. Det er betegnende at Regjeringen, når den skal sette opp sine mål for moderniseringsarbeidet, ikke nevner demokrati og borgerrettigheter. Når kommuner skal slås sammen, nevnes behovene for effektivitet og et enklere samfunn, men ikke behovet for demokrati.

SV vil ha et regionalt folkevalgt nivå, for vi tror at vi oppnår mer demokrati på den måten. Regjeringen er i ferd med å gjøre Norge til et annerledesland i europeisk sammenheng. I regionenes Europa er det nettopp styrkingen av det regionale demokratiet og styrkingen av regionenes ansvar for utviklingen av næringsliv, arbeidsplasser, infrastruktur og samferdselstilbud samt kompetanseutvikling som står støtt plassert på dagsordenen, utvikling av folkestyre og en reell avgivelse av makt fra de nasjonale nivåer. Det er sikkert mange som synes det er rart at SV er mer villig til å lære av EU enn en Høyre-statsråd, men så lenge vi videreutvikler demokratiet, er det rett vei å gå for oss.

Når man hører på stortingsrepresentanter fra talerstolen, høres det av og til ut som om folk i fylkene sitter helt i ro og blir akterutseilt av utviklingen, men det er helt feil. Rundt omkring i det ganske land jobbes det hardt for utvikling av større fylker som skal kunne ivareta oppgavene som regionale utviklere – visjoner for utvidelse av demokratiet. Da må vi kvittere med å si: Dette er kjempebra. Her skal dere få flere statlige oppgaver som dere kan utføre. Derfor har vi sammen med Arbeiderpartiet fremmet et forslag om akkurat det.

Når vi har gått inn for en utvikling der flere og flere av de statlige etatene regionaliseres, slik som samferdselskontorene, sykehusene, trygdeetaten og Aetat, har vi gjort dette helt uten å se på hvordan vi kunne forankre dette demokratisk. Det mener vi det nå er viktig å prøve å gjøre noe med, og derfor fremmer vi – som sagt – sammen med Arbeiderpartiet et forslag som innebærer akkurat det. Jeg er litt gretten for at regjeringspartiene ikke støtter dette forslaget vårt om større fylker, for det er

helt i tråd med forslaget fra Oppgavefordelingsutvalget om færre fylker og mer ansvar. Jeg synes godt at de kan komme med argumenter for å imøtegå vårt gode forslag. Vi er nødt til å løfte blikket og se hvor hen vi vil med det regionale demokratiet, og så må Regjeringen være med og svare på det.

Signe Øye (A): Arbeiderpartiet og SV er jo enige på mange områder når det gjelder den innstillingen som vi nå behandler. Men på et område er vi helt uenige, og det gjelder enhetsfylket, der SV går sammen med Fremskrittspartiet.

Når representanten Holmås sier at vi må prøve å finne modeller som gjør at vi ikke får nedgang i valgdeltagelsen, at det er nødvendig å overføre oppgaver til staten, og at SV ikke vil være med på å få en styrt avvikling av det folkevalgte nivået, klarer ikke vi i Arbeiderpartiet å følge tankegangen. Vi mener at nettopp et enhetsfylke vil kunne være med og ivareta mange av de punktene som ble fremhevet av representanten i hans innlegg. Er det ikke slik da at hvis vi får til et enhetsfylke, kan vi ivareta veldig mange av de utfordringene som representanten argumenterer for?

Presidenten: Skal Heikki Holmås ta opp noen forslag?

Heikki Holmås (SV): Ja, jeg kan begynne med å ta opp forslagene der SV er medforlagsstiller.

Jeg begriper ikke hvordan Signe Øyes argumenter knyttet til dette med enhetsfylke henger sammen med det jeg sa. Enhetsfylke er på en måte et misfoster av en demokratisk modell, for det innebærer jo at den øverste lederen for administrasjonen, fylkesmannen, skal være den som innstiller overfor et fylkesting, og som deretter skal være den som gjennomfører eksempelvis lovlighetskontroll av vedtak fattet i fylkestinget. Jeg skjønner ikke hvordan dette kan føre til noen klarhet i forhold til disse oppgavene.

Jeg mener heller ikke at det vil bidra til å løfte opp problemstillingene og sørge for å bidra til at man kan få flere oppgaver overført til fylkesnivået. Jeg mener derfor det ikke er riktig å gå i retning av et enhetsfylke, og da mener jeg vi like godt kan si nei til forsøk.

Presidenten: Heikki Holmås har tatt opp de forslagene han refererte til.

Anita Apelthun Sæle (KrF): Eg meiner at SV sine slutningar ikkje alltid er heilt logiske, for korleis kan Kristeleg Folkeparti vera gissel for Høgre når Høgre får påpakning frå Framstegspartiet for å gå bort frå sitt program og sine tidlegare standpunkt?

Eg er glad for at SV, som Kristeleg Folkeparti, er oppteke av folkestyre og prinsippet om nærleik. Men då undrar det meg at SV er så redd for at landbruks- og miljøoppgåvene skal leggjast til kommunenivå. Her maktar

faktisk kommunane våre å styra grunnskule, eldreomsorg, barnevern, arealplanlegging osv. Kvifor i alle dagar skulle dei ikkje kunna ta vel vare på landbruks- og miljøoppgåvene i tillegg?

Heikki Holmås (SV): Jeg er overbevist om at kommunene helt sikkert kommer til å gjøre en grei innsats i forhold til oppgavene med landbruk og miljø. Poenget er at hvis vi ønsker å utvikle fylket som en motor i forhold til regionstankegangen og næringslivet, så er det helt naturlig at også miljø- og landbruksaspektene kommer inn.

I meldingen står det helt klart at en vesentlig del av de oppgavene som miljøvernavdelingen og landbruksavdelingen driver på med, er planarbeid. Og hvis vi skal klare å ivareta en sterkere utvikling av fylkesplanen, som flere av de andre partiene også vil, trenger vi den kompetansen på fylkesnivå. Flere av de andre partiene vil jo også ha en sterkere fylkesplan, men når Regjeringen ikke vil det, så skjønner jeg jo godt at de vil dytte alt dette ned på kommunenivå i stedet, for da trenger man ikke den kompetansen i fylket. Det er derfor jeg sier at dette er en styrt avvikling. Regjeringen er ikke villig til å gå inn med den kompetansen som trengs for å ivareta de regionale utviklingsoppgaver, og det sitter Kristelig Folkepartis ledere og ser på.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) (leiar i komiteen):

Senterpartiet, SV og Arbeidarpartiet står gjennomgåande saman i denne innstillinga. For eit år tilbake var det eit parti til som stod for same syn, nemleg Kristeleg Folkeparti. No er dei diverre i Høgre sin famn, og følger Høgre sitt opplegg.

Eg merka meg at Holmås her kom med viktige motforestillinger i forhold til den rapporten som har blitt kjend i dag, og som gjeld innsparingar som følgje av kommunesamanslåingar. Det er eit punkt i innstillinga som undrar meg når det gjeld SV. Det er det engasjementet som dei har i høve til større fylke. Dei må vel vita at mange av dei prosessane som der er sette i gang, er lagde på vent. Kvifor då dette engasjementet i retning av større fylke?

Heikki Holmås (SV): Jeg hadde jo håpet at jeg skulle klare å engasjere Magnhild Meltveit Kleppa også i forhold til dette med større fylker. Det er fordi dette er initiativ som tas av senterpartifolk og andre rundt omkring i fylkene som en konsekvens av Oppgavefordelingsutvalgets innstilling, der en sier at en ser for seg en struktur med mellom 10 og 15 fylker.

Dersom det skal være noe håp overhodet om å klare å få overført flere statlige oppgaver til fylkene – for vi ser at det er ikke flertall for det i denne sal, slik fylkene er i dag – må en samle seg om større fylker, som kan få mer kraft i forhold til å fravriste staten oppgaver knyttet til f.eks. det som er det viktigste av alt i lokaldemokratiet, nemlig spørsmål som vedrører samferdsel, veier og vei-strukturer. Det å ha større fylker kan være én vei å gå. Derfor er det vi fremmer forslag om forsøk med dette, men det skal ikke være noe vi trer ned over hodet på fyl-

keskommunene. Det må være etter initiativ som kommer fra dem. Grunnen til at det er bremsset opp der nå, er at Regjeringen har gått ut og sagt: Vent med alt!

Presidenten: Den reglementsmessige tid for formiddagsmøtet er straks omme. Møtet blir nå avbrutt, og nytt møte settes kl. 18.

Møtet hevet kl. 15.

Møte torsdag den 20. juni kl. 18

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n :

Sakene på dagens kart (nr. 103)

Man fortsatte behandlingen av

s a k n r . 2

Innstilling fra kommunalkomiteen om nye oppgaver for lokaldemokratiet – regionalt og lokalt nivå (Innst. S. nr. 268 (2001-2002), jf. St.meld. nr. 19 (2001-2002))

Anita Apelthun Sæle (KrF): Eg vil starta med ærleg å innrømme at dette har vore ei vanskeleg sak både for Kristeleg Folkeparti og for meg.

Kristeleg Folkeparti er oppteke av nærleiksprinsippet, av folkestyret og av at dei som er sette til å ta avgjersler, skal ha lojalitet nedover mot folket, ikkje oppover mot eit vesen, eit direktorat eller endåtil staten.

Det har prega standpunkta våre. Det var grunnen til at Kristeleg Folkeparti kjempa mot statleg styring av sjukehusa våre der folk ikkje lenger kan nå dei som styrer denne viktige delen av helsevesenet vårt. Det var styrande for våre standpunkt i fjor sommar. Det har vi, meiner eg, også vareteke i Sem-erklæringa, trass i dei endringane som denne saka presenterer.

At vi i Sem-erklæringa i tillegg har som mål å bidra til ein reduksjon av byråkratiet, er i god tradisjon frå sentrumsregjeringa sin visjon om eit enklare Noreg.

Nærleiksprinsippet er viktig når landbruk og miljøoppgåver no vert flytta til kommunane. Det er på kommunalt nivå at desse oppgåvene bør få si løysing. Slik tek vi også vare på den folkevalde styringa, som jo fungerer utmerkt i kommunane våre.

Eg meiner at kommunane også kan handtera BU-midlane, bygdeutviklingsmidlane, på ein tilfredsstillande måte. Men avstemminga vil avgjera om dei vert flytta, eller om dei vert hos SND. Kunne fylka ha gjort denne jobben? Sjølvsaagt. Eg har stor tru på fylkeskommunen som regional utviklingsaktør. Regionen kunne vareta både landbruksinteressene og miljøinteressene på ein utmerkt måte. Men kommunane er endå nærare dei som skal leva med vedtaka.

Det er eit solid fleirtal i komiteen som er einig i at fylkeskommunen skal styrkjast som regional utviklingsaktør. Intensjonane er at fylkeskommunen skal vera ein viktig samarbeidspartnar for næringslivet, kommunane og den ytre staten. At fylkeskommunen skal få mynde når det gjeld forvaltninga av distrikts- og regionalpolitiske verkemiddel, sluttar også eit breitt fleirtal seg til. Det er faktisk berre Framstegspartiet som heilt vil leggja ned regionalt folkevalt nivå.

Å skaffa nok og rett kompetanse for at næringslivet skal ekspandera og nyskaping skje, vert ei utfordring i alle landsdelar. Fylkeskommunen vil spela ei heilt sentral rolle her.

Regjeringa sin moderniseringspolitikk inneber også auka delegering og desentralisering. Fleksibilitet og mindre regelstyring betyr auka fridom og større handlingsrom for fylkeskommunen på sektorområde som kultur, som dei har ansvar for, samferdsel, folkehelse og naturlegvis utdanning.

Også regionale statsetatar skal verta fristilte, og det trur Kristeleg Folkeparti vil skapa moglegheiter for ein spennande partnarskap på regionalt nivå. Oppland fylkeskommune sitt prosjekt «Fritt fram» er eit eksempel på korleis ein kan skapa entusiasme og handling.

Regjeringa opnar for forsøk. Det er positivt. Det er viktig at fylkeskommunar som slår seg saman, skal få behalda effektiviseringsgevinsten, om den skulle finnast. Mest revolusjonerande er vel forsøket med einskapsfylke. At den regionale staten vert integrert med det regionale folkevalde nivået, synest eg er spennande og utfordrande. Resultatet vil verta ein meir oversiktleg og forståeleg region for meinigmann. At fylkeskommunen, fylkesmannen, Statens Utdanningskontor og fylkeslegeembeta vert integrerte, må innebera ei forenkling. Det må også vera mogleg å skilja ut kontroll og tilsyn frå dei mange oppgåvene som er prega av skjønn, og leggja dei siste inn under folkevald styring. Dette er ei moglegheit for demokratisering.

Regjeringa ynskjer å halda fylkeslandbruksstyra ved lag. For at det ikkje skal oppstå ein uklar situasjon, trekjer Høgre og Kristeleg Folkeparti sitt mindretalsforslag, forslag nr. 2, og vi nøyer oss då med å stemma mot forslag til vedtak III.

Mi anbefaling til Kristeleg Folkeparti sine medlemmer er å stemma for I og mot andre forslag.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Reidar Sandal (A): I fjor vår sat representanten Anita Apelthun Sæle i kommunalkomiteen og motarbeidde Høgre og Framstegspartiet sitt syn på det regionale folkevalde nivået. Kristeleg Folkeparti stemde i juni 2001 for å gi fylkeskommunane nye oppgåver. I dag står Kristeleg Folkeparti-representanten og argumenterer for ei styrt avvikling av den same fylkeskommunen. Det gjer ho i lag med Høgre og Framstegspartiet.

Avvikling av fylkeskommunen er aktualisert, skriv Kristeleg Folkeparti og Apelthun Sæle i ein merknad i innstillinga. Då stiller eg spørsmålet: Kva slags tankar gjer representanten Apelthun Sæle seg etter å ha gjennomgått eit slikt hamskifte?

Anita Apelthun Sæle (KrF): Tankane er mange, og mykje vatn har runne i havet på eit år.

Sem-erklæringa har skapt samarbeidsforhold der det ikkje fyrst og fremst er Kristeleg Folkeparti som har endra syn, men faktisk Høgre, i denne saka. Men det er eit samarbeid, og derfor er det også endringar.

Representanten Sandal seier at vi går inn for ei styrt avvikling. Eg ser det ikkje slik. Også fleirtalet, inkludert Arbeidarpartiet, skriv både i vedtaket og i ein merknad at dei ynskjer

«ein modell som skaper reelle partnerskap mellom fylkeskommunane og ulike statlege aktørar, der partane deltek forplikande i ulike regionale utviklingsprosjekt».

Det er jo nettopp det vi skal skapa, og det trur eg faktisk at vi skal klara å skapa.

Så seier representanten frå Arbeidarpartiet at nedlegging av fylkeskommunen er aktualisert. Ja, som følge av at Arbeiderpartiet overførte sjukehusa til staten, er det aktualisert, men vi konkluderer likevel ikkje slik.

Per Sandberg (FrP): Representanten Apelthun Sæle argumenterer veldig sterkt for nærhetsprinsippet, at vedtak skal gjøres så nærme brukeren som overhodet mulig. Da blir min utfordring til representanten: Hvilken tillit og tiltro har hun da til de folkevalgte på kommunalt nivå eller primærnivå i forhold til det? Ser ikke Apelthun Sæle noen mulighet for at kommunene kan bli styrket eventuelt gjennom interkommunalt samarbeid, sammenlåing, og at de sammen kan drive det regionale utviklingsarbeidet som Apelthun Sæle nå ønsker at fylkeskommunen skal drive?

Er ikke de grepene vi nå gjør i forhold til fylkeskommunen, bare en videre seigpining av fylkeskommunen og de ansatte som skal drive dette videre? Eller er det rett og slett for å opprettholde de folkevalgte organer med fylkespolitikere, uavhengig av hva som er det beste for innbyggerne i den enkelte region?

Anita Apelthun Sæle (KrF): Ja, eg trur på nærleiksprinsippet. Eg trur på at dei folkevalde skal stå for styringa og retninga i samfunnet vårt, og at ein ikkje skal overlata det til embetsmenn eller direktorat eller vesen eller kva ein no vil kalla det. Eg trur på at dei folkevalde skal ha handa på rattet når vi styrer samfunnsutviklinga.

Så finst det saker som er for store for lokalt nivå. Eg vil seia at vidaregåande skule faktisk er ei slik sak. Det går ikkje an at kvar kommune har sin vidaregåande skule, og det går slett ikkje an at kvar kommune har eit fullt tilbod innanfor vidaregåande skule til alle sine elevar. Då trengst det større regionar.

Sjølvsagt går det an med interkommunalt samarbeid, og sjølvsagt vil det oppstå, for det er naturleg. Men det vil vera mykje meir naturleg og ryddig å ta eit litt større område og seia at dette er den naturlege regionen der det føregår interkommunalt samarbeid mellom *mange* kommunar, nemleg fylkeskommunen.

Heikki Holmås (SV): Jeg mener ikke at dette er en styrt avvikling. Jeg mener at dette er en stø kurs mot den sikre død for fylkeskommunen, som Kristelig Folkeparti har kastet seg på.

Jeg vil stille et veldig, veldig enkelt spørsmål til Anita Apelthun Sæle. Hun sier at det er kjempeflott med regional utvikling osv. Men hvis man ser på fylkeskommunen i denne St.meld. nr. 19 som regional utvikler, så kuttes det altså i budsjettene til den regionale utviklingsmuligheten til fylkene. Man flytter miljø- og landbruksavdelingen, enten til staten eller til kommunen. Det åpnes ikke

for styrking av fylkeskommunen som planorgan på fylkesplan. Det åpnes for at barnevernet skal kunne desentraliseres, og det er prosjekter med desentralisering til kommunene, tilsvarende for rusomsorg og også for videregående skole. Da er det familievern og tannleger som stort sett er igjen.

Da vil jeg spørre: Kan Anita Apelthun Sæle peke på én eneste ting i dette dokumentet som styrker fylkeskommunen som en regional utvikler?

Anita Apelthun Sæle (KrF): Eg fekk lyst til å sitera Piet Hein, for han seier:

«Pessimisterne
er dog
de reneste tåber –
de tror
på det modsatte af,
hvad de håber.
Nej, de optimister,
som livet
beror på,
er dem,
som tør håbe
på noget, de tror på.»

Eg trur faktisk på at ein skal klara å skapa eit fylke som fungerer som ein regional utviklingsaktør, fordi vi har bruk for fylket som ein regional utviklingsaktør. Eg trur på alle dei fridomsmomenta som er lagde inn i denne saka, i tillegg til dei oppgåvene som fylkeskommunen har, har hatt og framleis kjem til å ha. Eg trur at ein kan klara å skapa ei ynskt samfunnsutvikling ved å satsa på dette.

Fylkeskommunen har vi bruk for, fordi vi treng nokon som aukar verdiskapinga, nokon som sørgjer for stabil arbeidskraft, nokon som sørgjer for ein variert arbeidsmarknad, gode tenestetilbod og vekstkraftige regionar osv.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Då Stortinget i fjor vår drøfta oppgåvefordelinga mellom stat, fylke og kommune, var det med statleg overtaking av sjukehusa som bakteppe. I år er debatten tilsørt av Høgre sitt openberre ynske om å fjerna fylkeskommunen som forvaltningsnivå og det like openberre ynsket om å fjerna ei rekkje kommunar og dermed svekkja lokaldemokratiet.

Knapt noko tema er så grundig analysert og utgreidd som nettopp oppgåvefordelinga og det regionale forvaltningsnivået. Offentlege utgreiingar og forskingsrapportar slår ettertrykkjeleg fast at det tredje nivået i forvaltning og politikk bør haldast ved lag. Senterpartiet meiner også det. Vi vil understreka at velvalde ord ikkje er nok. Skal innbyggjarane oppleva fylkeskommunen som utførar av viktige tenester, må fleirtalet i denne salen vera villige til å stilla opp med nødvendige midlar, jf. revidert nasjonalbudsjett og Regjeringa sin manglande vilje til eit raust og ryddig sjukehusoppgjær.

Senterpartiet står fast ved dei prinsippa som vi heldt fram i vår. Fylkeskommunane har viktige oppgaver –

innan vidaregåande skule, innan samferdsel, innan kultur og innan regional utvikling. Fylkeskommunane skal overta oppgåver som krev politisk skjøn på regionalt nivå, her medrekna planarbeid og andre oppgåver som krev politisk samhandling og partnerskap mellom stat, fylke og kommune.

Vi meiner at fylkeskommunen skal ha myndigheit til å ta avgjerd i saker som har konsekvensar for heile fylket eller for fleire kommunar. Vi meiner at det er ei anna og meir likeverdig form for samarbeid enn at fylkesmannen har si hand over kommunane. Vi ser ikkje denne trusselen om overkommunar som regjeringspartia her prøver å mala på veggen. Tvert imot er det òg undersøkingar som viser at kommunane ikkje har noko imot det tette samspelet som no allereie er utprøvt i nokre fylkeskommunar. Vi vil at dei regionale miljø- og landbruksoppgåvene skal liggja hos fylkeskommunen, med unntak av klagesaker og legalitetskontroll, som fylkesmannen skal ha ansvaret for.

Senterpartiet er svært godt fornøgd med vedtaket i dag om at dei bedriftsretta bygdeutviklingsmidlane blir liggjande hos SND. Det er ei ordning som har fungert i to år, og som har brei støtte. Vi meiner dette blir eit viktig bidrag til det samspelet om regional utvikling som etter vårt syn skal vera mellom kommune, fylkeskommune og ulike statlege aktørar. Regjeringa sitt forslag ville gitt ei uheldig oppsplitting og eit auka byråkrati.

Reidar Sandal har veldig ryddig gjort greie for vårt felles nei til forsøk med kommunalt ansvar for vidaregåande skular. I mitt fylke, Rogaland, har vi sett kor viktig fylkeskommunen er i forhold til den heilskapsvurderinga som må liggja i botnen når det gjeld opplæringsstilbodet. Det er slik skular som Sauda, Ryggjabø og Dalane har hatt moglegheit til å utvikla seg til livskraftige opplæringscenter med store ringverknader både for anna utdanning og for næringslivet.

Vi frå Senterpartiet ser gjerne at nye oppgåver blir lagde over frå staten til fylkeskommunane. Vi skjønar ikkje at Regjeringa ikkje kunne vera såpass kreativ at ho såg både på Aetat, på vaksenopplæringa, på kompetansereforma og òg meir på samferdsel i samband med det.

Så er det teke visse initiativ frå ulike fylkeskommunar når det gjeld einskapsfylke. Vi går inn for slike forsøk. Vi ynskjer ei klargjering i forhold til den usikkerheita som no måtte vera om korleis desse forsøka skal leggjast an. Vi meiner nok at skal ein få ei reell samordning, og skal ein få til reduksjon og forenkling av byråkratiet, bør ein prøva på tettare forsøk enn det som så langt er meldt.

Vi er overraska over Kristeleg Folkeparti, eit parti som vi stod nær saman med både i fjor og tidlegare, og den snuoperasjonen som dei no har foreteke. Dei kan f.eks. ikkje vera med på å seia at fylkeskommunane skal overta oppgåver som krev politisk skjøn på regionalt nivå, her medrekna oppgåver som krev politisk samhandling og partnerskap.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Signe Øye (A): Arbeiderpartiet og SV ber Regjeringa iverksette forsøk med større fylker, fylker som kan få delegert myndighet over næringspolitikk, distriktpolitikk, samferdselspolitikk, kompetanseutvikling, overordnet arealpolitikk og kultur- og arbeidsmarkedspolitikk. Her er det mange spennende løysningar som kunne ha kommet fram. Og meg bekjent er det faktisk flere senterpartifylkesordførere som ønsker slike forsøk. Dette kan gi mer demokrati, og beslutningene kommer nærmere brukeren. Da er mitt spørsmål: Hvorfor er ikke Senterpartiet med på dette forslaget?

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): I Senterpartiet har vi følgt desse innspela som Signe Øye no omtalar, med stor interesse. Det er heilt rett, som ho seier, at vi har fylkesordførarar og andre folkevalde på fylkesnivå som har stått sentralt i desse prosessane.

Vi er likevel litt overraska over at Arbeidarpartiet stressar dette så kraftig akkurat no, for det er jo faktisk slik, ifølgje Kommunal Rapport så seint som 6. juni i år, at desse prosessane er lagde på vent rundt om i dei ulike fylka. Då ynskjer ikkje vi å overprøva det som desse samarbeidande fylka rundt omkring – anten vi snakkar om innlandsfylke eller fylke på Vestlandet – no har funne ut sjølve. Dei vil heller satsa meir på samarbeid på tvers av fylka, framfor å gå til oppløysing av fylkesgrensene. Difor er ikkje vi med på dette forslaget.

Hans Kristian Hogsnes (H): Senterpartiet mener de regionale miljø- og landbruksoppgåvene skal ligge hos fylkeskommunen, mens klagebehandling og legalitetskontroll fortsatt skal være hos fylkesmannen. I merkna den er partiet bekymret for det dobbeltarbeid og det unødvendig store byråkrati en desentralisering til kommunen vil bety.

Mitt spørsmål til Senterpartiet er: Er partiet her mest bekymret for hvordan landbruket vil bli behandlet om kommunene får for mye å si, eller er partiet mest bekymret for at fylkeskommunen ellers får litt lite å rusle med? Eller er det egentlig slik at Senterpartiet ikke tar sjansen på at kommunene, som de hyller i de fleste andre sammenhenger, har nødvendig kompetanse og evne til å ta ansvaret for en effektiv og rasjonell behandling av landbruksakene?

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): I samband med kommuneproposisjonen kan Hogsnes lesa seg til at Senterpartiet har eit sterkt engasjement for at det skal vera oppgåande landbrukskompetanse i den enkelte kommunen. Han kan òg i denne innstillinga lesa seg til at det er oppgåver innan både landbruk og miljø som Senterpartiet ynskjer å desentralisera ut til kommunane. Samtidig meiner vi at det her er visse oppgåver som heilt tydeleg gjeld interkommunale tema, der det er viktig at fylkeskommunen har det overordna ansvaret. Det gjeld både landbruk og miljø.

Så går det ein spesiell diskusjon om bygdeutviklingsmidlane. For oss er det avgjerande viktig at dei kan bli

brukte frå region til region, og at SND der har det overordna ansvaret.

Heikki Holmås (SV): I forbindelse med Oppgavefordelingsutvalgets innstilling ble det foreslått færre fylker i landet vårt. Det ble foreslått mellom 10 og 15 fylker. Dette var noe som Senterpartiet på det tidspunktet sluttet seg til.

Når SV og Arbeiderpartiet i fellesskap har fremmet et forslag om å sørge for å gi de fylker som ønsker det, muligheten til å prøve ut prosjekter der de slår fylkene sammen, med det utgangspunkt at de skal overta flere statlige oppgaver, støtter ikke Senterpartiet dette.

Jeg er trygg på at Senterpartiet er tilhenger av et tredje regionalt nivå som en drivkraft, fordi det er viktig for demokratiet. Mitt spørsmål er: Hva slags visjoner har Senterpartiet for hvordan man kan styrke det tredje nivået, hvis man ikke ønsker å gjøre det på den måten som Arbeiderpartiet og SV foreslår her?

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg er veldig glad for at Arbeidarpartiet, SV og Senterpartiet i hovudsak står saman i denne innstillinga. Eg er desto meir overraska over at Kristeleg Folkeparti har gått frå sine tidlegare standpunkt. Vi får derfor ikkje fleirtal i denne salen for nettopp å styrkja det regionale nivået med fleire oppgaver. I den førre runden, for eit år tilbake, peikte vi på denne moglegheita når det gjaldt delar av Aetat si verksemd, kompetansereforma og viktige oppgaver innan samferdsel. Vi må koma tilbake til dette når vi ser Regjeringa si vurdering når det gjeld både rusfeltet, barnevernet og mange andre område.

Eg skjønar ikkje at det å styrkja det regionale nivået med fleire oppgaver skal vera avhengig av å endra fylkesgrensene. Når fylkeskommunane sjølve har lagt slike endringar på vent, har ikkje vi noka særleg interesse av å pusha på det. Men styrkja fylkeskommunen vil vi.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

May Britt Vihovde (V): Offentlege oppgaver bør løysast nærast mogleg brukarane. Med denne saka tek Regjeringa viktige skritt for desentralisering og styrking av lokaldemokratiet. Samtidig blir det lagt til rette for ei klargjering av oppgåvene til det regionale forvaltingsnivået på ein positiv måte. Dette er moglegheitenes landskap.

Venstre tek sterkt avstand frå påstandane om at dette er ei undergraving av fylkeskommunane eller ein start på ein ønskt prosess mot nedlegging. Tvert imot blir det no streka under det som er hovudgrunngevinga for eit folkevalt regionalt nivå, nemleg behovet for samordning, samarbeid og planlegging innanfor oversiktlege og naturlege regionar og løysing av oppgaver som kommunane kvar for seg er for små til å løysa, fordi dei må sjåast i ein større geografisk samanheng.

Det er inga meining i å ha eit regionalt nivå for å løysa oppgaver som andre, spesielt lågare nivå, kan løysa betre eller like bra. Venstre var mot statleggjering av sjukehu-

sa, men ikkje for å behalda oppgaver på fylkesnivå. At andre oppgaver etter dette blir flytta ned på kommunenivå, er positivt. Oppgaver som skal liggja i fylka, må grunnleggjast i at dei kan løysast best der. Difor er vi ikkje imponerte over all sutringa frå einskilde fylkespolitikarar over at dei har mista oppgaver. Tvert imot treng vi fylkespolitikarar og parti som no tek dei nye utfordringane og utviklar rolla som regional utviklingsaktør.

Dersom fylkeskommunane ikkje klarer dette, er det verkeleg grunn til å spørja om dette har noka framtid. Venstre trur det. Vi vann fram – saman med Kristeleg Folkeparti – i Sem-erklæringa om å behalda eit regionalt, folkevalt nivå. Dette er Regjeringa sin politikk, og vi trur framtida vil visa at det er nødvendig med eit ledd mellom stat og kommune. Noko anna vil i realiteten bety ei stortilt sentralisering, fordi så mange samordningsoppgaver og avgjerder må bli flytta til statleg nivå.

For Venstre er det viktig å skilja mellom utøvande politikk på den eine sida og typisk statlege oppgaver som tilsyn, kontroll og godkjenning på den andre. Dette har Regjeringa gjort i opplegget sitt. Det gjeld også planane om forsøk med einskapsfylke. Dette er ei anna stor moglegheit for det regionale nivået. Med samordning av ressursar kan ein få eit meir effektivt og mindre byråkratisk forvaltningsnivå.

Alt i dag gjer kommunane mykje av jobben innanfor miljø- og landbrukssaker. Dei får berre ikkje ta avgjerdene, og vi synest det er fornuftig at dei også får det. Overføring av desse oppgåvene er desentralisering og demokratisering – mykje positivt! Det vil det også vera dersom BU-midlane blir forvalta av kommunane, og vi beklagar at det ikkje synest å bli fleirtal for det i dag.

Utviklinga av lokaldemokrati og forvaltning er ein dynamisk prosess, og den bør ikkje stansa med det som blir handsama i dag. Etter Venstre sitt syn bør kommunar og fylkeskommunar sjå seg om etter nye oppgaver dei kan ta på seg og løysa betre enn det som blir gjort i dag, på eit høgare forvaltningsnivå.

Elles meiner Venstre at dei reformgrepa som no blir tekne, vil føra til ei utvikling som gjer at det blir mindre aktuelt med store regionfylke. Dei demokratiske legitimitetsproblema som fylkeskommunane har, vil ikkje bli mindre med ei endå større og fjernare eining. Vi har stått på for forsøk med einskapsfylke, og vi trur det er vegen kan å gå for å styrkja eit viktig folkevalt regionalt nivå for framtida. Dette krev at våre fylkespolitikarar tek utfordringane. Det har vi tru på at dei vil gjera.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karin Andersen (SV): Jeg blir til stadighet forbauset over den litt arrogante tonen jeg synes Venstre tar i forhold til lokalpolitikere. Før i dag gjaldt det kommunepolitikere og kommuneøkonomien, nå gjelder det fylkespolitikere og hva de måtte mene. Representanten Vihovde sier for det første at hun er lei av sutringa fra fylkespolitikere som gjerne vil gjøre den jobben Stortinget faktisk har pålagt dem å gjøre. Når de påpeker hvilke oppgaver de mener er meningsfylte, og som de mener de kan løse

på en bedre måte enn oss, så får de beskjed om at det har de ikke greie på. Men nå når Venstre har bestemt hva de skal gjøre, skal de få beskjed om at da må de finne på noe nytt.

Jeg lurer litt på hva Venstre egentlig mener disse fylkespolitikerne skal få lov til å finne på. Jeg har også lyst til å spørre: Hvis det var slik at Venstre også var imot sykehusreformen, men ikke mente at sykehusene skulle drives av fylkeskommunene, hvem skulle i så fall drive dem?

Eirin Faldet hadde her overtatt presidentplassen.

May Britt Vihovde (V): Først til det siste: Der trur eg representanten Karin Andersen har misforstått meg.

Venstre var imot at staten skulle overta sjukehusa, men Venstre meinte at sjukehusa skulle vera ei oppgåve for fylkeskommunane. Men slik blei det ikkje, og då ser vi også at det er ein del oppgåver som naturleg har samanheng med sjukehus og helsetenester, som på sikt må flyttast. Men eg meiner faktisk at i den situasjonen som fylkeskommunane er komne i, ved at dei har mista ein del oppgåver, må fylkespolitikarane våre sjå på kva for oppgåver dei kan løysa betre enn staten. Vi ønskjer å flytta oppgåver nedover, kanskje frå det statlege nivået. Først må vi sjå om kommunane er i stand til å løysa oppgåvene, for vi ønskjer at dei skal løysast nærast mogleg brukarane. Vi ser positivt på dei moglegheitene fylka har, men vi etterlyser litt kreativitet frå fylkespolitikarane til å sjå moglegheitene for fylkeskommunen til å vera ein regional utviklingsaktør og til å sjå dei moglegheitene som måtte liggja både i infrastrukturen og i planleggingsoppgåvene.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Statsråd Erna Solberg: Utgangspunktet for Regjeringens arbeid med videreoppfølgingen av oppgavefordelingen har vært Regjeringens moderniseringsarbeid i forhold til offentlig sektor. Utgangspunktet for dette arbeidet er prinsippet om delegering og desentralisering av ansvar og myndighet, og at avgjørelsene skal fattes så nær dem det angår, som mulig. Når det gjelder de spørsmålene vi diskuterer i dag, har også Sem-erklæringen lagt et grunnlag for de prinsipper som Regjeringen har gjennomført ut fra en evaluering av det vedtaket som ble fattet i fjor.

Når representanten Reidar Sandal gir uttrykk for at det vi sier om regional utviklingsstruktur, er diffust, har jeg lyst til å si at man må gå tilbake til meldingen fra i fjor og se om ikke det som ble sagt i fjor, var noe mer diffust. Det vi har forsøkt å gjøre, er å gå gjennom dette for å se på den praktiske gjennomføringen – hva man faktisk skal gjøre i de forskjellige delene av offentlig virksomhet som det var foreslått å flytte på, og finne prinsippene vi kan måle mot, nemlig om man får en overkommune, eller om det blir mer byråkrati. Jeg synes nok kanskje at den vurderingen vi har gjort ved pragmatisk å se på hva land-

bruksavdelingen egentlig gjør, og hva miljøavdelingen egentlig gjør, som prinsipper for om de skulle flyttes til fylkeskommunene eller om det var andre og bedre måter å løse det på, har vist at man i fjor i større grad tok utgangspunkt i fylkeskommunenes behov for oppgaver i stedet for å ta utgangspunkt i det som Regjeringen gikk inn for, nemlig en oppgavefordeling som kan skape gode løsninger for brukerne, gjennom beslutninger om en effektiv måte å løse oppgavene på. Det synes jeg er et annet utgangspunkt enn det jeg syntes gikk frem av hoveddelen av denne debatten, nemlig hvordan man skulle organisere offentlig sektor til en lavest mulig kostnad, men på en mest mulig effektiv måte og en best mulig måte for brukerne. I stedet synes jeg jeg har hørt mange innlegg om hva vi skal gjøre, og hvordan vi skal sikre fylkeskommunen oppgaver. Jeg mener at hvis fylkeskommunen har en berettigelse, vil den også vise sin berettigelse ved de oppgavene som Regjeringen nå legger til fylkeskommunen. Vi har lagt et reelt meningsinnhold i spørsmålet om å bli en regional utviklingsaktør ved at vi også har gitt virkemidler, som regjeringen Stoltenberg i fjor ikke definerte at man skulle få, gjennom å desentralisere virkemidler som Kommunal- og regionaldepartementet i dag har i distrikts- og regionalpolitikken, til fylkeskommunene. Det gir handlingsrom for fylkespolitikerne til å se om de gjennom partnerskapstankegangen kan klare å sørge for at man bruker disse virkemidlene, og skaper et grunnlag for fylkeskommunen som regional utviklingsaktør. Alle svarene gis ikke i disse sammenhengene fra Stortinget eller i form av vedtak i denne salen. Like mange av disse svarene gis i forhold til hvordan fylkespolitikerne faktisk selv utøver sin rolle og bruker det handlingsrommet de har fått gjennom de vedtak vi gjør i dag.

Og så har vi sagt, og det er et ganske vesentlig punkt i de tingene vi har tatt opp, at vi ønsker å ha forsøk for å finne frem til bedre løsninger og modeller for det regionale nivå og ikke minst for de tjenestene som fortsatt ligger på fylkeskommunens nivå og på statlig nivå, og for å finne bedre løsninger i forhold til brukerne. Det er ikke slik at vi ikke har tenkt på spørsmålet om lovlighetskontroll. Unnskyld meg, men vi gjør faktisk et arbeid også i departementskontorene ut fra de prinsippene vi har. Selvfølgelig har vi problematisert de forholdene som Heikki Holmås tok opp i et innlegg her tidligere knyttet til lovlighetskontroll og kontrollsystemene. Det står ganske klart også i meldingen, på side 47, at vi nettopp problematiserer dette i forhold til dette forsøket, og vi sier at dette er områder som vi, når vi gjennomgår forsøkene i detalj, må finne praktiske løsninger på. Derfor har vi også sagt at vi er åpen for at fylkeskommuner som ønsker å delta i disse forsøkene, skal få være med og utforme ulike typer enhetsfylker, med ulike typer styringsmodeller. Men vi skal sørge for at lovlighetskontrollen, rolledelingen opprettholdes. Det er ikke slik at fylkespolitikerne skal få lov til å kontrollere seg selv. De skal heller ikke få kontrollere primærkommunene i forhold til kontrollorganene. Det skal vi sørge for fortsatt ligger under fylkesmannens ansvar, og ikke på det politiske nivået.

(Statsråd Solberg)

Jeg tror vi gir kommunene gode nye oppgaver i det vi gjør her, som gjør at kommunene kommer til å oppleve at de får et større ansvar, men også en større mulighet til å gå løs på viktige oppgaver som kommer til å berike det lokale demokratiet både på miljø- og landbruksområdet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Det er liten tvil om at det opplegget som statsråden i dag presenterer, innebærer at fylkeskommunene svekkes i forhold til de arbeidsoppgaver som de ville hatt med det opplegg Stortinget sluttet seg til i fjor vår. Regjeringen er for å beholde fylkeskommunen, Regjeringens politikk svekker grunnlaget for fylkeskommunen.

For det andre har statsråden tidligere gitt uttrykk for sympati for et færre antall kommuner. Det er ikke Regjeringens politikk. Men er ikke resultatet av en politikk hvor man vurderer å overføre flere oppgaver fra fylkeskommunesektoren til kommunesektoren, at man har en drivkraft i retning av færre og større kommuner på grunn av at de større kommunene vil kunne ivareta en større bredde av oppgaver enn de mindre kommunene – altså nærmest som det man diskuterer i EU, to ulike faser, men hvor det da reelt sett vil være de som er i stand til å ta de nye oppgavene, som vil ha størst utviklingsmuligheter? Kort sagt, er ikke realiteten at statsråden her formelt sett står bak en politikk i Regjeringen hvor man skal beholde fylkeskommunen, og hvor man ikke endrer kommunestrukturen, mens man reelt sett fører en politikk som svekker fylkeskommunen, og som gradvis vil være et press i retning av endringer i kommunestrukturen?

Statsråd Erna Solberg: Jeg har altså bare én agenda i disse spørsmålene om organiseringen av offentlig sektor, og det er å skape en bedre offentlig sektor for brukerne. Jeg synes på mange måter at alle diskusjoner med innfallsvinkler som dreier seg om struktur og organisering og ikke har brukerne i fokus, blir litt rare diskusjoner. Jeg mener også at dette har et viktig demokratiement. Hvis offentlig sektor ikke fungerer i forhold til gjennomsiktighet når det gjelder demokrati, så vil det heller ikke bli et bedre demokrati.

Det vi gjør her, er etter min mening å gi fylkeskommunen helt klare rolleoppgaver som ikke andre har, og som først og fremst skal være fylkeskommunens oppgaver, ved å desentralisere en del av beslutningene når det gjelder rollen som regional utviklingsaktør.

Når det gjelder spørsmålet om færre kommuner, er det i og for seg interessant at Arbeiderpartiet tar det opp. Arbeiderpartiet er det eneste partiet her på Stortinget som ikke er for frivillighet, og som gjerne vil tegne kartet på nytt igjen og alt slikt. Utgangspunktet mitt er at også kommunestrukturen bør følge av det at vi kan gi gode oppgaveløsninger for brukertjenestene. Det kan man gjøre i samarbeid, eller man kan gjøre det gjennom sammenlutning.

Per Sandberg (FrP): At fylkeskommunen driver med regional utvikling, er ikke noe nytt. Ut fra debatten i dag og innstillingen i denne saken virker det som om fylkeskommunen nå skal bli en ny utviklingsaktør. Professor Tor Selstad skriver i Dagbladet 11. juni:

«Optimistene hevder at når fylkeskommunen får ansvaret for de regionalpolitiske virkemidlene, da er ikke fylkesplanlegging lenger «å ro uten årer».»

Mitt første spørsmål til statsråden er: Deler statsråden det inntrykket? Og hvis det nå er slik at det er årene som har kommet på plass i fylkeskommunen, fører ikke det da rett og slett til at fylkeskommunen utvikler seg til en overkommune? Og når fylkeskommunen nå får årer, har statsråden intensjoner om at disse årene skal bli større og større og flere og flere etter hvert, slik at fylkeskommunen tar over hele rollen til primærkommunene?

Statsråd Erna Solberg: Nei, jeg har ikke tenkt at årene skal bli større og større, og at fylkeskommunene derfor skal overta primærkommunenes rolle. Det er nettopp det motsatte vi har forsøkt å sikre oss, ved å måle alle disse endringene som skulle skje i forhold til oppgavefordelingen, ut fra ønsket om at vi ikke skulle ha noen overkommune.

Jeg synes at de vurderingene som gjøres når det gjelder hvilken rolle dette har i forhold til fylkesplanleggingen, bærer preg av den samme tankegangen, at den eneste måten man i dette samfunnet kan utføre en oppgave på, er gjennom myndighetsutøvelse definert i lov og roller. Det vi forsøker å si, er at nei, det er ikke den rollen fylkeskommunen skal ha i fremtiden. Det er en partnerskapsrolle. Det er en rolle hvor man ved fordeling av virkemidler i form av penger kan gå inn i konstruktivt samarbeid med andre aktører som er villige til å samarbeide, ikke fordi man står med loven i hånd – med plan- og bygningsloven eller andre lover – og sier at dette skal dere gjøre. Det er for at fylkeskommunen skal kunne si: Vi kan bidra i et konstruktivt samarbeid, og vi vil gjerne bidra på et planleggingsområde for å løse de og de oppgavene i samfunnet. Det er nettopp derfor vi synes at dette blir noe annet enn å knytte det bare til arealplanlegging.

Heikki Holmås (SV): Hvis vi spoler litt tilbake igjen til tiden før Sem-erklæringen, så var Høyre et parti som klart og sterkt ville legge ned fylkeskommunen og la kommunene overta bl.a. oppgaven med videregående skole. Så kommer Sem-erklæringen, og Høyre får ikke lov til å legge ned fylkeskommunen i denne perioden, men må vente til neste stortingsvalperiode før det skjer. Men hva gjør da statsråden? Jo, for det første så sørger hun for at fylkeskommuneøkonomien er så elendig at videregående skole rammes hardt, og dette går klart ut over skoletilbudet som gis. Og gjelden blir værende igjen i fylkeskommunene etter sykehusene. I tillegg signaliseres det at kommunene skal få overta videregående skole, selv om et samlet Utdannings-Norge er imot og brukerne, som det snakkes så pent om, også er imot. Da er spørsmålet mitt: Kan statsråden avklare om hun ønsker å

utsette videregående skole til kommunene, og i så fall komme med noen gode argumenter for?

Statsråd Erna Solberg: Statsråden kan understreke at Regjeringen ikke har tenkt å overføre videregående skoler til primærkommunene.

Det hadde vært fint om man hadde lest det som står i selve meldingen her. Her står det veldig klart at fylkeskommunens kjerneområder ønsker vi ikke å utsette for noen særlige forsøk, og videregående skole er etter min mening, slik fylkeskommunen er i dag, et kjerneområde. Men vi er svært åpne for at det noen få steder ut fra en pedagogisk tankegang kan være tanker om å se hele grunnskoleløpet i sammenheng med det videregående skoleløpet, og jeg synes egentlig at det ville være dumt for norsk skole hvis vi bombastisk og ut fra denne diskusjonen ikke kunne tillate et og annet lite forsøk med dette, f.eks. i forhold til én kommune, et par videregående skoler eller annet. Jeg tror faktisk at når vi kommer så langt, vil mange fylkeskommuner også se at det er et poeng, og at det vil være noe vi kan være med og stimulere til, fordi det kan bli en ny utvikling i den fremtidige måten å organisere skoler på ut fra pedagogiske tankeganger (presidenten klubber).

Alle våre forsøk skal være basert på at de kan gi oss bedre tjenester, ikke bare på at andre kan løse oppgavene.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): La det ikkje herska nokon tvil om intensjonane til fleirtalet og mindretalet her. Vi er nok alle på våre eigne premisser opptekne av at det er brukarane sine omsyn som skal vera overordna. Eg meiner då det er grunn til å stilla spørsmål i forhold til statsråden si understreking av nettopp dette når ho foreslår endringar på to område som i dag fungerer svært godt. Det eine gjeld denne ordninga med bygdeutviklingsmidlar som SND har hatt hand om i to år, og som brukarar faktisk er svært interesserte i skal verta verande der dei er. Det andre som eg gjerne vil ho skal utdjupa meir enn i førre replikk, er synet på dei vidaregåande skulane. Kvi-for skapa denne utryggleiken? Det gjeld òg alle desse forventingane som ho har skapt med dei signala ho har gitt så langt, til store bykommunar om å overta ei overordna rolle i forhold til andre kommunar.

Statsråd Erna Solberg: La meg få si et par ord først om bygdeutviklingsmidlene. Argumentene for at vi ønsket å overføre ansvaret for bygdeutviklingsmidlene fra SND til kommunene, var at vi ønsket at ansvaret skulle legges nærmere søker. BU-midlene er lokale. Det skal ikke finnes frem til noen regionale løsninger ved hjelp av BU-midlene, og derfor syntes vi det var naturlig at de legges til et lokalt nivå, siden de skal bidra til lokal landbruks- og næringsutvikling. Vi mente at det ville gi mindre byråkrati, fordi kommunene i dag allerede gjør en stor del av jobben med å behandle søknadene. Så ut fra et byråkratis synsvinkel syntes vi det var riktig.

Vi har også gode erfaringer med forsøk på interkommunal forvaltning av BU-midlene i to regioner, i Opp-

land-Valdres og i Nord-Gudbrandsdalen. De har overbevist oss om at det faktisk var en god idé med nærhet til brukerne, men samtidig på et nivå som gjorde at det ikke bare var én søker til potten, men at det var et stort nok oppland. Vi mente derfor at det var mulig å få til en god bruk av de pengene med mer nærhet innenfor lokaldemokratiets rammer, og at dette var en god måte å organisere denne ordningen på.

Reidar Sandal (A): Regjeringa meiner at det må drivast ei rekkje forsøk. På den måten kan ein vinne erfaring og skaffe seg ny innsikt.

Statsråden har også ønske om at det skal drivast eit omfattande interkommunalt samarbeid, og òg eit ønske om å endre struktur i kommunane våre.

Regjeringspartia går imot forsøk med større fylke som får delegert styresmakt innanfor regional og strategisk utvikling. Kommunal- og regionalministeren har heller ikkje vist engasjement for denne typen forsøk på regionalt nivå. Derfor vil eg gjerne stille følgjande spørsmål: Er statsråden uroleg for at dette kan resultere i samanslåing, noko som kan vitalisere det regionale folkevalde nivået?

Statsråd Erna Solberg: Det er ikke slik at vi er redd for et regionalt samarbeid eller en regional sammenslåing. Vi har derimot utvidet litt begrepene i oppgavemeldingen. Vi har sagt at det kan være mange mellomveier i forhold til full sammenslåing, og at vi bør stimulere til og se på interfylkesamarbeid på samme måte som vi har interkommunalt samarbeid, bl.a. fordi vi får inntrykk av at når vi følger debatten rundt omkring i landet, er det mange som synes at en full sammenslåing er et veldig langt skritt å ta, og som derfor ønsker andre varianter på veien.

Vi har også sagt at det er mulig for fylkeskommunene å ha forsøk på noen av områdene, men vi har ikke signalisert ut noen enkeltområder for denne typen forsøk. Vi har sagt at innspillene må komme fra fylkeskommunene og fra kommunene i forhold til oppgavedifferensiering. Jeg ser noen områder som kan være mulige.

Oppland og Hedmark fylkeskommuner har allerede sendt inn en søknad knyttet til noen områder som staten har ansvaret for, og som jeg også i spørretimen i Stortinget har svart positivt på. Men vi må finne frem til en ramme rundt disse forsøkene som gjør at man ikke forutsetter mye mer penger enn det som brukes på disse områdene i dag, og ikke gir helt andre rettigheter enn det folk har innenfor områdene.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 3527)

S a k n r . 3

Innstilling frå kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentant Karl-Anton Swensen om øremerket

transportstøtte for å gi norsk transportnæring like gode rammebetingelser som EUs transportstøtteordning gir næringen i Finland og Sverige (Innst. S. nr. 248 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:132 (2001-2002))

Presidenten: Etter ønske fra kommunalkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til sakens ordfører og 3 minutter til øvrige talere.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker.

– Det anses vedtatt.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) (leiar i komiteen og ordfører for saka): Det er omsynet til ei omfattande sakliste som gjer at komiteen har funne det nødvendig å bidra med berre eit hovudinnlegg i denne saka. Eg finn grunn til å seia det i innleiinga, for det er ikkje tvil om at i Dokument nr. 8:132 tek Kystpartiet opp eit svært viktig spørsmål, nemleg den forskjellen i kostnader som vi har i dag i transportnæringa i dei nordlegaste fylka samanlikna med i Sverige og Finland.

Komiteen er einig i at transportkostnader og avstandsulemper er ein svært stor utgiftspost for næringslivet i distrikta, og dei nordlegaste fylka har heilt spesielle utfordringar både når det gjeld avstandskostnader og klimatiske forhold. Dette gjeld både for produsentbedrifter og for transportnæringa.

Så finn komiteen det nødvendig å visa til dagens ordning med differensiert arbeidsgjevaravgift, som er godkjent av ESA fram til 31. desember 2003, og som er godkjent som ei indirekte transportstøtte. Av mange blir denne differensierte arbeidsgjevaravgifta rekna som det viktigaste distriktspolitiske verkemidlet. Men ordninga vart altså akseptert av ESA fordi Noreg kunne dokumentera at næringslivet har transportmeirkostnader som overstig fordelane med nedsett arbeidsgjevaravgift.

Vi er no kjende med at Regjeringa har til vurdering korleis dei skal møta ESA sine vidare krav på dette området. Vi finn det då nødvendig å understreka frå heile komiteen: Differensiert arbeidsgjevaravgift er eit svært viktig nærings- og distriktspolitisk verkemiddel, og det er heilt avgjerande for næringslivet og busetjinga at Regjeringa prioriterer ein solid innsats for at denne ordninga kan haldast ved lag og etter 2003. Dette er tidlegare understreka ved behandlinga av eit eige Dokument nr. 8-forslag, Dokument nr. 8:32 for 2000–2001, i Stortinget.

Denne differensierte arbeidsgjevaravgifta medverkar til å sikre rammevilkåra både for produksjonsbedrifter, transportbedrifter og anna verksemd. I sum ser komiteen det som eit betre verkemiddel overfor næringslivet å behalda ei slik ordning framfor ei transportstøtteordning. Difor er det eit fleirtal i komiteen som meiner at Regjeringa bør føreta ein grundig gjennomgang av rammevilkåra for næringslivet i distrikta, under dette også transportbedriftene. Dei som står bak det, er Arbeidarpartiet, Framstegspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet. Vi meiner at det må vera ein viktig del av Regjeringa si førebuing til arbeidet for å behalda den differensierte

arbeidsgjevaravgifta og etter 2003. Vi legg heller ikkje skjul på at den reduserte satsinga, som Regjeringa har motteke atskillege reaksjonar på i budsjettet for 2002, og gjer ein slik gjennomgang nødvendig.

Så finn Arbeidarpartiet og SV det nødvendig å fremja eit eige mindretalsforslag, der dei ber om ein gjennomgang av praktiseringa av den regionale transportstøtta, og under dette og å vurdere om den bør vera statleg. Det er i tråd med merknader som desse to partia hadde i Budsjettinnst. S. nr. 5. Høgre og Kristeleg Folkeparti viser til Effektivtvalet, som ser på effekten av dei ulike verkemidla i distrikts- og regionalpolitikken, og ynskjer i denne fasen ikkje å leggja spesielle føringar på bruken av bestemte ordningar retta mot transportnæringa.

I sum trur eg no eg har gjort greie for dei ulike partia sine standpunkt. Innstillinga er at Stortinget ber Regjeringa føreta ein grundig gjennomgang av rammevilkåra for næringslivet i distrikta, under dette og av transportbedriftene.

Karl-Anton Swensen (Kp): Det er gledelig at kommunalkomiteen har gitt denne saken en slik seriøs og konstruktiv behandling som man her ser.

Årsaken til at undertegnede har fremmet dette forslaget, er at avstandsulemper ofte er en avgjørende faktor for eksistensen til enkelte bedrifter i distriktene der for-tjenestemarginene ofte er marginale. Når man i tillegg opplever at nabolandene har betydelig bedre ordninger, er det umulig å konkurrere med dem, dette på grunn av at EU har så gunstige støtteordninger vedrørende transportstøtte i bl.a. Nord-Sverige. Det nasjonale støttebeløpet i Sverige var i 2001 345 mill. kr. I Norge er det stort sett bare Nordland fylkeskommune som yter transportstøtte, som for 2001 utgjorde 5 mill. kr.

I Sverige får transportøren tilskudd helt fram til mottakeren, selv om mottakeren ligger i Norge. Det får vi ikke i Norge. Den svenske transportstøtteordningen blir i tillegg beregnet etter langt gunstigere vilkår enn den ordningen som er i Nord-Norge for tiden.

Den norske transportstøtteordningen er avhengig av fylkeskommunenes prioriteringer på grunn av at den ikke er øremerket. Man har gradvis redusert og fjernet støtteordningen over år, siden den ble en del av rammetilskuddet, noe som jeg har beskrevet i forslaget. Dette synes undertegnede er uheldig og støtter derfor forslaget fra Arbeiderpartiet og SV om en gjennomgang av praktiseringen av den regionale transportstøtteordningen.

Undertegnede mener at differensiert arbeidsgiveravgift er et viktig distriktspolitisk virkemiddel. Det finnes undersøkelser og beregninger på at den differensierte arbeidsgiveravgiften på langt nær veier opp for de fordeler svensk og finsk transportnæring har av sin ordning med transportstøtte. Derfor er det viktig å legge til rette for bedre rammebetingelser for dem som har avstandsulempe som et negativt konkurranseforhold i forhold til konkurrenter.

Det er derfor gledelig å registrere at flertallet i komiteen har vurdert problemstillingene i forslaget som så viktige og alvorlige at man ber Regjeringen føreta en

grundig gjennomgang av rammevilkårene for næringslivet i distriktene, herunder også transportbedriftene.

Dette må bety at man ikke bare skal tilpasse seg EU der man har ulemper, men også der man kan få fordeler. Derfor er det merkelig at ikke ESA har registrert denne konkurransevridningen mellom EØS-landet Norge og Sverige, som er med i EU. Man er jo ellers veldig snar til å reagere når det er motsatt.

På denne bakgrunn må man kunne forvente at Regjeringen kommer med en grundig vurdering til høsten, slik at det så snart som mulig blir gjort de nødvendige grep for å rette opp den konkurranseulempen som er for bedriftene i distriktet.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Jeg viser til Arbeiderpartiets merknader i innstillingen, og tar opp forslaget fra Arbeiderpartiet og SV.

Presidenten: Karl Eirik Schjøtt-Pedersen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr 3.

(Votering, se side 3528)

S a k n r . 4

Innstilling fra kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Magnhild Meltveit Kleppa og Ola D. Gløtvold om bedre bostøtteordning (Innst. S. nr. 270 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:133 (2001-2002))

Presidenten: Etter ønske fra kommunalkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til sakens ordfører, og 3 minutter til de øvrige talere.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker.

– Dette anses vedtatt.

Signe Øye (A) (ordfører for saken): Først vil jeg rette opp en feil i innstillingen. På side 2 i annen spalte midt på siden står det: «Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet fremmer følgende forslag:...» Her skal Fremskrittspartiet ut.

Innst. S. nr. 270 om en bedre bostøtteordning er et forslag fra representantene Magnhild Meltveit Kleppa og Ola D. Gløtvold. Forslaget innebærer flere endringer i dagens bostøtteordning:

- justere inntektsgrensene slik at flere kan omfattes av ordningen
- endre avkortingen av bostøtten ved stigende inntekt, slik at kurven ikke blir så bratt
- inkludere enpersonshusholdninger i bostøtteordningen utover dem som har sosialhjelp som eneste inntektskilde over tid

I tillegg er det under behandlingen i komiteen kommet fram følgende punkter som man også vil utrede, bl.a.:

- fjerning av kravet om at boligen skal ha lån i Husbanken som vilkår for å få bostøtte

- spørsmålet om bostøtteordningen skal deles i to, en for pensjonister og en for barnefamilier og andre mottakere av bostøtte

- en vurdering av månedlige utbetalinger av bostøtten

Komiteen er kjent med at det boligutvalget som har vært nedsatt, har kommet med en innstilling – NOU 2002:2 – og at Regjeringen på denne bakgrunn vil komme til Stortinget med en omfattende boligmelding høsten 2003. Det betyr behandling i 2004, og at virkningene først vil komme fra 2005. Det er lang tid.

Et flertall i komiteen bestående av Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet, som er et mindretall i salen, mener at etter at vi i lang tid har ført en debatt om fattigdomsbekjempelse der bostøtte er ett virkemiddel – et målrettet og treffsikkert virkemiddel som det er all grunn til å utvikle videre – må det være mulig å behandle bostøtten separat og før det Regjeringen legger opp til, med virkning først fra 2005. Og det haster med å få til bedre bostøtteordninger for dem det gjelder, slik at boutgiftene ikke tar mesteparten av inntekten – slik vi ser med dagens høye boligpriser – og man får enda mindre penger til andre utgifter.

Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet mener derfor det er fullt mulig å behandle bostøtten separat, og foreslår at det i budsjettet for 2003 legges opp til en gjennomgang av bostøtten med påfølgende endringer innbakt i budsjettet. Det vil bety endringer som vil få virkning fra 1. januar 2003. Det ville vært bra. Men det ser ikke ut til at vi får flertall for dette. Det vil ikke regjeringspartiene, og det vil ikke Fremskrittspartiet.

Fremskrittspartiet snakker hele tiden om at de har omsorg og bekymring for de svakeste, for pensjonistene – og det er mange pensjonister som kommer inn under reglene om bostøtte. Men når Stortinget kan gjøre noe, nei, da haster det ikke så mye allikevel. Da har de tid til å vente, ja vente i flere år før positive endringer kan vedtas og gjennomføres. Det er utrolig, men det viser seg nå gang på gang.

Representanten Torbjørn Andersen sier fra denne talerstolen i dag:

«Når det gjelder prioritering av de fattige, er det slik at Fremskrittspartiet skal være den største garantist for å yte gode velferdstilbud og tilbud for øvrig for de grupper i Norge som ikke har så mange ressurser som andre grupper.»

De som får bostøtte, er nettopp en slik gruppe, men da vil man ikke være med. Da blir også troverdigheten ved slike uttalelser bortimot null.

Arbeiderpartiet vil også vise til det forslaget vi har fremmet om boligtiltak for ungdom og vanskeligstilte, som ligger til behandling i Stortinget, og som inneholder flere forslag om forbedringer av bostøtten.

Det er umulig på denne korte tiden å gå inn på de enkelte forslag til forbedringer som et flertall i komiteen ber om blir vurdert i en helhetlig gjennomgang i forbindelse med budsjettet for 2003.

Peter Gitmark (H): Et av Samarbeidsregjeringens satsingsområder er kampen mot fattigdom. Det er det i denne salen få som er uenig i viktigheten av.

For 2000 mottok 110 000 husstander bostøtte en eller flere ganger. Av dem som mottok bostøtte, sier 60 pst. at den er helt avgjørende. Så langt er vi alle enige.

Uenigheten begynner når Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet vil legge inn hva de selv har kalt bestillinger i budsjettet for 2003. Det ønsker de samtidig som Regjeringen vil legge fram en fattigdomsmelding for Stortinget til høsten, i år. I fattigdomsmeldingen vil bostøtten være et av temaene som tas opp. I tillegg til det vil boligmeldingen bli fremmet for Stortinget høsten 2003. Denne meldingen vil inneholde en fullstendig gjennomgang av hele bostøtteordningen.

Bostøtten er en så viktig ordning at den ikke kan tas ut av sammenheng. Det er kun i ovennevnte melding at bostøtten vil få den grundige gjennomgangen ordningen skal og må ha. Det vil være gjennom koblinger til fattigdom og boligspørsmål at bostøtten blir behandlet i sin rette sammenheng.

Jeg tar derfor opp mindretallets forslag i innstillingen.

Presidenten: Peter Gitmark har tatt opp de forslag han refererte til.

Torbjørn Andersen (FrP): Jeg vil på det sterkeste avvise den kritikk av Fremskrittspartiet som er kommet i denne sak, og vise til at vi er inne i en flertallsmerknad der det står at

«Regjeringen har varslet en egen boligmelding i 2003 som oppfølging av Boligutvalgets innstilling ... I denne meldingen bes Regjeringen foreta en fullstendig gjennomgang av bostøtteordningen med sikte på å vurdere ordningens struktur og regelverk, hvorvidt andre grupper enn dagens bør komme inn under ordningen samt vurdere hvordan ordningen kan gjøres enda mer treffsikker».

Det er derfor ikke «hensiktsmessig å foreta en gjennomgang av bostøtten også i statsbudsjettet for 2003», slik mindretallet her legger opp til.

Fremskrittspartiet vil derfor avvente en debatt om bostøtten når den tid kommer, og slik regjeringspartiene sammen med Fremskrittspartiet legger opp til. Vi mener det er den beste løsningen. Da vil vi få en grundig gjennomgang av dette, og da er jeg ikke i tvil om at Fremskrittspartiet skal være med på å lage en bostøtteordning som er til hjelp nettopp for dem som trenger den mest i dette landet.

Heikki Holmås (SV): Jeg tenkte jeg skulle snakke litt om urettferdighet.

Når et barn i en barnefamilie tjener penger, legges de til husholdningens samlede inntekt og fører til at en fattig familie får mindre bostøtte. Aleneforsørgere får trekk i bostøtten sin dersom de er under utdanning, fordi studielånet regnes som inntekt. Enslige menn som betaler høye barnebidrag, får ikke bostøtte fordi enslige er ekskludert fra bostøtteordningen. Hvis barnefamilier prøver å gjøre seg selvforsørgende og kjøper seg en borettslagsleilighet, men det viser seg at det ikke er Husbanken som har finansiert leiligheten, har de ikke rett til bostøtte.

Færre omfattes av bostøtteordningen etter de innstrammingene som Regjeringen foretok til jul, og over hele landet er det færre folk som nå får bostøtte. Den bostøtten er for dårlig og må suppleres med mer kommunal bostøtte, og kommunene får også strammet inn sin økonomi.

Når vi konfronterer Regjeringen med dette, sier de at de skal komme tilbake til Stortinget i forbindelse med boligmeldingen høsten 2003 eller i forbindelse med fattigdomsmeldingen til høsten. Men helt enkelt betyr dette at urettferdighetene i bostøttesystemet kommer til å forbli urettferdige i tiden som kommer.

Vi gidder ikke å vente. Derfor har SV fremmet forslag sammen med Arbeiderpartiet og Senterpartiet om at bostøtteordningen må gjennomgås nå fram til budsjettet for 2003. SV viste i forbindelse med forskjellsmeldingen at bostøtten er noe som fungerer veldig bra for å utjevne forskjeller. Regjeringens egen boligmelding anbefalte en økning i bostøtten på 500 mill. kr.

At Regjeringen ikke er opptatt av å gjøre noe med bostøtten, er ikke noe rart. De har ikke råd til å gjøre noe med urettferdighet i budsjettene sine, fordi de er jo mer opptatt av å bruke pengene på skattelette og sabotere barnehagevedtak fra Stortinget! Men at Fremskrittspartiet, som utgir seg for å være de svakes forsvarer i samfunnet, ikke vil ta et løft, da tenker jeg: pinadø, altså!

Så til Torbjørn Andersen som nettopp holdt innlegg her. Jeg ville gjerne bedt ham komme opp på Stortingets talerstol og forklare hvorfor han synes det er helt greit å vente med å gjøre noe med disse urettferdighetene. Kan han komme opp og fortelle hvorfor han mener at dersom han bygger et hus uten husbankfinansiering, så skal folk som bor i det huset, ikke ha rett til bostøtte? Kan han forklare hvorfor han mener at enslige menn, fordi de ikke har omsorg for sine barn, ikke skal kvalifisere for bostøtte? Kan Fremskrittspartiet se den 14 år gamle gutten som går med avisene for å få lommepenger, inn i øynene å si: Når du går med avisene, må du også være med på å betale husleien til familien din?

Det er mulig Fremskrittspartiet synes det er rettferdig. Det synes ikke jeg. Jeg er utålmodig, og jeg har lyst til å gjøre noe med dette allerede i budsjettet for året som kommer.

Presidenten: Presidenten har stor sans for engasjement, men vil gjerne bidra til at det parlamentariske miljøet synker hen over representanten, og «pinadø» er altså ikke et parlamentarisk uttrykk.

Anita Apelthun Sæle (KrF): Kristeleg Folkeparti meiner at bustøtta er eit treffsikkert verkemiddel for å utjamna forskjellar og nedkjempa fattigdom. Derfor vert bustøtteordninga sjølvstøtt ein viktig del av ei stortingsmelding om fattigdomsnedkjemping som kjem til hausten allereie. Det er ikkje lenge til. Det er rett rundt hjørnet. Og då vert det også rikeleg høve til å meina noko om korleis bustøtta bør endrast og innrettast. Det er ingen grunn for opposisjonen til å vera uroleg for Regjeringas

vilje og evne til å fokusera både på bustadpolitikk og nedkjemping av fattigdom.

Samarbeidsregjeringa klarte alt i sitt første budsjettforslag å prioritera nedkjemping av fattigdom, noko som Stoltenberg-regjeringa i sitt budsjettforslag slett ikkje hadde den same fokuseringa på.

Kristeleg Folkeparti meiner også at det er behov for ei omfattande behandling av bustadpolitikken, og Regjeringa vil i den samanhengen koma med ei bustadmelding neste haust. Det er ikkje lenge til det heller. Om vi skal gjera det skikkeleg, treng vi faktisk litt tid.

Dette er eit omfattande politikkområde. Det er lite føremålstenleg å la det verta ein del av budsjettbehandlinga til hausten. Eg anbefaler mindretalsforslaget, som etter alt å døma får fleirtal her i salen.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) (leiar i komiteen): Dette er ikkje tidspunktet for å dra opp den store bustadpolitiske debatten, men nokre korte merknader frå Senterpartiet, sidan det er eg som har fremma dette forslaget som er til behandling no. Hovudspørsmålet i dag er om Stortinget skal bestilla ein gjennomgang av bustøtta i budsjettet for 2003. Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti må ta eit stort ansvar for at så ikkje skjer.

På spørsmål til leiaren i Boligutvalget, Kristian Wibe, om kva som det no hastar mest med å følgja opp, var svaret klart: Sørg for ei utviding av moglegheitene for bustøtte.

Ei melding i 2003 står i sterk kontrast til påstått engasjement for å gjera noko for dei som har det vanskeleg no.

NOU 2002:2 er svært tydeleg i forhold til kva det betyr å få dekt sine bukostnader. 60 pst. svarar i ei undersøking frå 2002 at bustøtta var heilt avgjerande for om dei hadde moglegheit til å behalda bustaden. 33 pst. svarte at den betyr mykje.

Det går fram av forslaget, og det går fram av innstillinga, at ein no ber om ei avklaring på om fleire kan verta omfatta av ordninga, om ein skal gå for ei heving av inntekta – ikkje så bratt inntektskurve – og noko som er avgjerande viktig å sjå nærmare på, er om ein skal inkludera ein-personshushalda.

I dag er det slik at det er somme som har så dårleg standard på bustaden sin at dei ikkje får stønad til å dekkja sine utgifter av den grunn. Det ville jo ha vore svært viktig å få dei med i ei slik vurdering.

Anita Apelthun Sæle hadde nokre roande ord her. Eg synest ikkje dei var overtydande – slett ikkje sett i forhold til det som statsråden skriv i eit brev der ho vurderer dette forslaget, at ho finn det nødvendig å peika på at bustøtteordninga har både positive og negative sider i forhold til incentiv for å skaffa seg arbeid. Eg synest faktisk begge delar er viktig, både å engasjera seg for at fleire skal få arbeid, og at fleire skal få dekt sine utgifter til bustad – noko som er eit avgjerande og viktig grunnlag for livet i kvardagen. Og eg synest rett og slett at det er trist at Kristeleg Folkeparti og Framstegspartiet ikkje kan vera så framsynte at dei ber om ei slik vurdering i budsjettet for 2003.

Statsråd Erna Solberg: Det er ikke for å starte en debatt utenom dagsordenen, men jeg tror det er litt forskjellige norsk-etniske varianter av hva vi synes er støtende. På bergensk er «pinadø» et helt vanlig uttrykk. Jeg vet ikke om jeg ville anse det som særlig uparlamentarisk.

Så til saken om bostøtte. Ja, det er urettferdigheter i bostøtteordningen. De urettferdighetene har vi diskutert lenge. Boligfinansieringsavgrensningen har f.eks. vært en urettferdighet som alle partier på Stortinget har vært opptatt av, men som ingen så langt har klart å finansiere i sine alternative budsjetter. Jeg skjønner at det haster å få gjort noe med dette, men jeg vil faktisk si at ikke alle disse temaene er nye. Regjeringen kommer tilbake til bostøtteordningen i flere omganger. Vi kommer tilbake til spørsmålet knyttet til fattigdomspolitikken i forbindelse med handlingsplanen mot fattigdom. Der er det viktig å ha bostøtte som et element, for bostøtten er treffsikker for dem som har det vanskeligst. Og det er helt klart at alle de temaene som har vært tatt opp her, vil etter hvert også bli berørt både i denne sammenhengen og i forbindelse med boligmeldingen.

Jeg synes på mange måter at det har blitt slik at med en gang det kommer en ny NOU, tar vi ut biter av den og fremmer det som forslag i Stortinget. Nå følger vi det opplegget som et enstemmig storting faktisk mente da vi behandlet forslaget fra Bondevik I-regjeringen, nemlig at vi skulle ha en helhetlig gjennomgang av boligpolitikken, også på disse virkemiddelområdene. Og det er behov for en helhetlig gjennomgang – det er klart at bostøtten fungerer best sammen med en del andre boligpolitiske virkemidler – hvor vi kanskje ikke bare ser på bostøtten, men også på boligtilskuddsordningen. For innenfor de sosiale boligbehandlingsplanene i kommunene kan noen flyttes, slik at de fra å være i en leiesituasjon kan gå over i eiermarkedet og dermed få en tryggere situasjon – en kombinasjon av disse tingene.

Det er klart at vi også må se dette i forhold til en fattigdomsstrategi. Vi skal ikke lage sosiale ordninger som gjør at noen mennesker blir sittende igjen i en fattigdomsfelle. Det kan man fort gjøre hvis man har en bostøtteordning som ikke tar hensyn til hvilke incentiver man har for å være i arbeid, og hvordan det slår ut hvis man er i jobb. Det har også noe å gjøre med hvilken respekt en slik ordning får hvis noen mennesker i dette landet får mer ved å motta ulike typer sosiale ytelser og bostøtte samtidig, enn de som er i full jobb. Derfor tror jeg det vil være feil ikke å se på den arbeidslinjen som storparten av Stortinget er enig om. Vi må også se hvordan bostøtten virker i den sammenhengen. Derfor kan deling av bostøtten, med litt ulike regler, være riktig. Men jeg må minne om at før 1997 var faktisk bostøtten to forskjellige ordninger. Og noen partier i Stortinget stemte faktisk imot å slå den sammen, fordi det kunne medføre problemer. Men Regjeringen kommer tilbake. Vi kommer til å belyse alt dette, men i sammenheng med andre ting, og ikke bare bostøtten alene.

Presidenten: Presidenten vil bare bemerke til statsråden at vi har forskjellig dagligtale, både fra Nordland og Hedmark, som kanskje likevel ikke passer i dette hus.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.
(Votering, se side 3528)

S a k n r . 5

Forslag fra stortingsrepresentant Torbjørn Andersen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 5. juni 2002 (jf. Innst. O. nr. 52):

«Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige lovforslag slik at riksmeglingsmannen kan påby en organisasjon å sende meglingsforslaget til uravstemning og at det bør være lovfestet fredsplikt i avstemningsperioden.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3529)

S a k n r . 6

Forslag fra stortingsrepresentant Torbjørn Andersen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 5. juni 2002 (jf. Innst. O. nr. 52):

«Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige lovforslag slik at den enkelte bedriftsklubb selv gjennom uravstemning kan godta eller motsette seg arbeidsnedleggelse som er bestemt sentralt.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3529)

S a k n r . 7

Forslag fra stortingsrepresentant Karin Andersen på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 5. juni 2002 (jf. Innst. O. nr. 52):

«Stortinget ber Regjeringen utrede og vurdere nærmere om någjeldende ordning med plassoppsigelse som vilkår for iverksettelse av streik/lockout bør endres til et system med konfliktvarsel etter svensk mønster.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3529)

S a k n r . 8

Forslag fra stortingsrepresentant Per Sandberg på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 5. juni 2002 (jf. Innst. O. nr. 59):

«Stortinget ber Regjeringen arbeide for at man i FN starter arbeidet med en revisjon og fornying av flyktningkonvensjonen.»

Presidenten: Presidenten vil foreslå at taletiden begrenses til 5 minutter.
– Det anses vedtatt.

Carl I. Hagen (FrP): Presidenten har lest opp forslaget, som er saken:

«Stortinget ber Regjeringen arbeide for at man i FN starter arbeidet med en revisjon og fornying av flyktningkonvensjonen.»

Det burde egentlig være åpenbart at det er et behov for dette. Flyktningkonvensjonen er fra 1951, den ble basert på erfaringene fra 2. verdenskrig da den ble laget. Vi ser at denne flyktningkonvensjonen nå misbrukes av mange i de aller fleste land. Der hvor vestlige land har søkt å få en begrensnings og en regulering av sin innvandring, er det nå bl.a. iverksatt en massiv menneskesmugling og omgåelse av lovgivningen for å prøve å få opphold under dekke av å late som at man er flyktning og kommer inn under Flyktningkonvensjonen. Det er i alle europeiske land nok av eksempler på denne strømmen, og på hvor desperate mennesker er. Og det kan jeg ha stor forståelse for når vi vet hvor vanskelig det er i mange land. Men det er ikke nok til at man kan la være å foreta en regulering, og her er det ganske åpenbart behov for det. Det vises i den allmenne debatt ofte til flyktningkonvensjonen. Når det i Norge er prognosert at 18 000 kommer hit dette året, for så i henhold til denne Flyktningkonvensjonen å søke om opphold som flyktning, vet vi at alle disse asylsøkerne ikke er reelle flyktninger. Når det kommer folk på forskjellige forbryterske måter, må man ikke kunne påberope seg denne konvensjonen. Vi har sett de siste dager at det er personer som er tatt for flykapring – en av de verste terrorhandlingene som fins – som etter å ha sonet en altfor liten straff for dette i et annet land likevel er kommet til Norge og har fått opphold og snakker om seg selv som flyktninger – og viser til konvensjonen. Behovet for å revidere denne Flyktningkonvensjonen er relativt åpenbart etter min oppfatning.

Det fremgår også av et brev jeg har fått fra statsråden i dag, at det ikke er så klart at man i et land ikke har adgang til å utvise personer som ikke har fått opphold, eller som har søkt asyl og ikke får det, og sende dem tilbake til eget land. Man sier ofte at det ikke kan gjøres fordi den det gjelder, risikerer dødsstraff. Det er også en del som nå har vært misforstått, og det er meget uklart etter brevet som jeg har mottatt i dag fra statsråden. Særlig når det gjelder de nevnte to kaprere som har fått opphold, vil jeg for så vidt skyte inn og spørre statsråden om hun virkelig aksepterer at UDI har en direktør som til de grader viser mangel på fornuftig skjønn, mangel på evne til å forstå hvordan man skal opptre. At vedkommende kan fortsette som direktør etter å ha gitt opphold til to flykaprere, er meg komplett ubegripelig. Vi har da vel allmenngyldige bestemmelser om kompetanse og evne til å utvise et fornuftig skjønn, undersøke saker, sette seg inn i saker – noe som her åpenbart ikke er tilfellet for vedkommende som har denne stillingen.

Jeg vil også be om å få en bekreftelse fra statsråden på at Regjeringen i et av de første møter til høsten vil overlevere til Odelstinget eller til Stortinget et forslag om at i vanskelige saker skal styringen tas tilbake til departementet og det politiske miljø, og ikke sånn som nå hvor flertallet, alle unntatt Høyre og Fremskrittspartiet, dess-

verre overførte ansvaret til UDI. Det har også med konvensjonen å gjøre når det gjelder å være veldig klar på dette med utvisning og også hva som er kriteriene for utlevering. Det er en del av begrepene i flyktningkonvensjonen jeg nå snakker om. Det har vært hevdet at man ikke kan utvise eller utlevere personer til land som har dødsstraff i sitt system. Det er feil, hvis man tenker på utleveringsloven. I utleveringsloven § 1 står det:

«Den som i fremmed stat er siktet, tiltalt eller domfelt for straffbar handling, og som oppholder seg her i riket, kan utleveres etter bestemmelsene i denne lov.»

De to kaprerne jeg har snakket litt om, er ikke tiltalt eller siktet eller har dom i Iran for noe som helst. De er vanlige iranske borgere som har sonet ferdig en straff, og de risikerer ikke noe spesielt, hvis det ikke er noe annet de har gjort i Iran som eventuelt kan medføre risiko for dem. Denne praktiseringen fra UDIs direktør betyr at enhver som kommer fra et land som i sin lovgivning har en mulighet for dødsstraff, kan hyle om asyl i Norge og være garantert å få varig opphold uten å ha gjort noe som helst annet galt, fordi man altså i hjemlandet praktiserer dødsstraff.

Jeg håper at statsråden kan svare på et par av de spørsmålene jeg har tillatt meg å stille. Og så regner jeg faktisk med etter det som har skjedd, at det er flere enn Fremskrittspartiet som stemmer for at vi får nødvendig initiativ til en revisjon av Flyktningkonvensjonen.

Statsråd Erna Solberg: La meg begynne med å hen vise til debatten under Odelstingets behandling av selve loven, da dette forslaget ble tatt opp. Der omtalte jeg også dette forslaget. Dette er et forslag som er kjent, det er ikke første gangen Fremskrittspartiet fremmer et slikt forslag i Stortinget.

Høykommissæren for flyktninger foretok i forbindelse med 50-årsjubileet for Flyktningkonvensjonen en gjennomgang og en evaluering av hvorvidt konvensjonen i seg selv fortsatt var en brukbar konvensjon i forhold til det nye flyktningbildet. Det de selv kom til da, og som fikk tilslutning fra undertegnerne av konvensjonen på et møte som jeg deltok på i Genève før jul i fjor, var at konvensjonen var anvendelig, den var brukbar. Vi tok opp ulike problemer knyttet til asyltilstrømmingen, men man mente at regelverket som ligger i konvensjonen, var godt nok til å løse problemene, og man ønsket derfor ikke å sette i gang i en ny, stor gjennomgang.

Jeg vil derfor synes at det er litt rart å komme tilbake igjen med norske synspunkter nå på hvordan dette skal være. Det vi sa da, var i tråd med det Stortinget tidligere har sagt. Jeg mener faktisk at vi innenfor konvensjonen nok kan løse noen av asylankomstproblemene våre bedre enn det vi har gjort så langt. Jeg kan da også glede representanten Hagen med at vi ikke lenger antar at det er 18 000 asylsøkere som kommer i år. Tallet går ned for tiden. Et sted mellom 15 000 og 16 000 ser det ut til å bli etter de siste asylankomstanslagene. Så noen av de innstramningstiltak som har vært gjort, har kanskje virket. Eller så har det skjedd andre ting. Jeg vil aldri ta rosen for at vi har fått til dette på egen kjøl gjennom de tiltake-

ne som vi har foretatt, men for øyeblikket er det noe mindre ankomst. Vi står imidlertid foran en sommer, som gjør at vi ikke kan garantere at det fortsatt blir sånn. I fjor sommer hadde vi jo en eksplosjon, ikke minst fra Bulgaria.

Så til spørsmålet knyttet til om jeg har tillit til UDI-direktørens vurderinger. Jeg har sagt at jeg mener at man ikke har utnyttet det handlingsrommet som kunne ha vært i denne saken ved at man hadde hatt en politisk behandling. Man kunne ha trukket inn Utenriksdepartementet for å finne andre avtaler og få garantier fra de landene vi eventuelt ville sende tilbake igjen til, ikke minst i forhold til at vi hadde en avtale med Russland.

Likevel mener jeg at det – så langt vi har gått igjen om saken nå – ikke er gjort noen lovbrudd, det er ikke gjort noen regelverksbrudd, det er ikke gjort noen ting som kan tilsi at det ikke er et korrekt vedtak ut fra det regelverket som UDI har å gjøre med. Men vi mener altså at det er et annet handlingsrom som burde vært utnyttet, og som vi i fremtiden må skjerpe inn at skal utnyttes. Derfor må vi ha noe bedre mulighet til kommunikasjon. Vi ser nå på om vi i fremtiden bør ha endringer i kommunikasjonen og muligheten til å være i forkant av sånne vedtak, som gjør at en statsråd eventuelt kan skrive ut en forskrift, som loven i dag sier at er den måten man kan instruere på, og om det kan gjøres innenfor det lovverket som finnes i dag, eller om vi må ha en ytterligere endring av lov- og regelverk. Jeg lover å komme tilbake igjen til Stortinget med en gjennomgang av dette – jeg kan ikke love at det blir ved første møte til høsten!

Dette henger også sammen med den evalueringen vi har av Utlendingsnemnda, for å se hvordan systemet egentlig fungerer. Men jeg tror nok at vi har behov for et hasterarbeid for å se på om det er et større handlingsrom innenfor loven, eller om vi må gjøre lovendringer sånn som det er.

Så vi lover å komme tilbake igjen med en gjennomgang av dette i løpet av høsten og av det løpet som eventuelt blir hvis vi også kommer med ytterligere lovendringer. Men jeg tror vi må bruke noe mer tid enn en eller to dager på å bestemme oss for akkurat hvor vi skal plassere oss, og hvor stort rom det eventuelt finnes i loven.

Så til spørsmålet om at man ikke kan sende tilbake igjen. Det brevet vi har sendt til representanten Carl I. Hagen, er nok riktig i den forstand at Flyktningkonvensjonen i seg selv har noen unntak for å kunne returnere også til land med dødsstraff. Men det er sånn at vi også har Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen, og den har så langt blitt praktisert slik i Norge og av Menneskerettighetsdomstolen selv at man ikke sender noen tilbake til et land hvor det er fare for dødsstraff.

Jeg er enig i at vi ikke kan påberope oss dette i en hvilken som helst sak, det må sannsynliggjøres at man vil kunne risikere dødsstraff. Og vi har altså muligheten for politisk å inngå avtaler, som vi gjorde med Russland. I forbindelse med utsendingen av flykaprerne til sikting og domsbehandling i 1994, hadde man en avtale om at russerne ikke skulle bruke dødsstraff. Det er fullt mulig med noen politiske handlingsparametre som gjør at man ikke

nødvendigvis skal konkludere med at selv om det finnes dødsstraff i et land, kan man ikke sende hjem. For det er mulig å få garantier.

Karin Andersen (SV): Det er riktig som statsråd Solberg sier, at det forslaget som vi nå skal stemme over, ble debattert da Odelstinget hadde saken oppe til behandling. Det ble gjennomgått da. Fra SVs side finner vi ingen grunn til at dette spørsmålet skal reises fra norsk side, sjøl om Fremskrittspartiet har et helt annet syn på hvem som er verdige flyktninger, enn SV har. Vi velger å forholde oss til de internasjonale avtaler vi har.

Så til den saken som jeg antar er grunnen til at representanten Hagen velger å bruke talerstolen her i dag på dette temaet. Det er en uhyre vanskelig sak som har kommet opp. Prinsippene om ikke å sende mennesker tilbake til dødsstraff eller tortur er viktige. Det dreier seg ikke om vi liker disse personene eller ikke, om man har noen som helst aksept for hva som har skjedd eller ikke, men om et prinsipp. Det er jo når det er som vanskeligst, prinsippene er viktigst. Hvis man ikke greier å holde dem da, er det ikke prinsipper, da har man bare pragmatisme igjen.

Jeg er enig med statsråden i at handlingsrommet på forhånd ikke var utnyttet, og at det burde vært det. Når statsråden nå igjen konkluderer med at det ikke er begått noen feil, mener SV at det riktigste hadde vært da å stå bak den avgjørelsen som er tatt, og ikke fortsette å gi signaler som kan tolkes som om man egentlig er uenig.

SV har også vært kritisk til det systemet som har vært etablert nå, der det politiske miljøet nesten har kastret seg sjøl i forhold til alle disse typer spørsmål. Vi er enig i at det bør være et system der man ikke politisk skal gå inn i alle enkeltsaker, men der prinsippaker bør kunne håndteres mye mer smidig enn man har gjort til i dag. Det signaliserer Regjeringen at den kan tenke seg når det gjelder forholdet som vi nå har fått på plass i utlendingsloven, der det nå skal utarbeides en forskrift for hva som skal kunne gi grunnlag for asyl eller opphold på humanitært grunnlag. Det er en mulighet der Stortinget kan be Regjeringen om å agere, eller der Regjeringen kan agere på eget initiativ når man ser at noe blir feil. Det bør også bli et system der man greier å håndtere slike saker på en skikkelig og ordentlig måte på forhånd, før de kommer ut slik som denne har gjort, for det er ikke noen tvil om at dette er en sak som ikke gjør det lettere for dem som trenger asyl. Her er det et rom innenfor loven som bør bli brukt også til fordel for noen av dem som nå får nei, som så absolutt burde fått lov å bli.

Vi ser også fram til vurderingen av Utlendingsnemnda, som SV har bedt om lenge, og som Regjeringen nå sier skal komme. For norsk politikk på dette området har jo fått utvikle seg gjennom praktiseringen av bestemmelsene gjennom UDI og departementet før, og nå gjennom Utlendingsnemnda, uten at man har fått innsyn i hva som faktisk har skjedd, og om rettspraksis utvikler seg i tråd med det som man politisk sett mener er riktig, og det som det er politisk flertall for. Vi ser fram til det, fordi vi ønsker et system der Norge forholder seg til sine forpliktel-

ser når det dreier seg om å ivareta flyktninger både når det gjelder asyl og humanitært grunnlag – at vi skal greie det i de sakene som vi alle har hjertet vårt med i, men at vi også skal greie å forholde oss til disse prinsippene når sakene er vanskelige. Da er det imidlertid også viktig at Regjeringen nå i ettertid ikke gir doble signaler, men står fast ved at den beslutningen som forvaltningen tok i denne saken, er riktig. Det tror jeg er den eneste rette måten å håndtere det på.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Ein kort merknad frå Senterpartiet si side, sidan Framstegspartiet no har teke opp ei sak som egentleg var ferdigdrøfta i Odelstinget og oversend til Stortinget derfrå.

Aller fyrst til Flyktningkonvensjonen. Vi stiller oss bak den vurderinga som statsråden her har gitt i høve til om Flyktningkonvensjonen er ein tenleg reiskap i dag, som han var det den gongen han vart grunnlagd. Vi ser ingen grunn til å overprøva FN sine eigne vurderingar av dette, og vi har forstått så langt av Framstegpartiet sitt engasjement at det som har vore deira ynske, er her å ta opp ein stor debatt om innsnevring av omgrepet «flyktning».

Så til den vanskelege saka, som eg skjønar er grunnlag for det spørsmålet som er stilt i dag. Frå Senterpartiet si side skal det vera klart at det er ingen som skal kapra seg til opphald i Noreg. Samtidig skal prinsippet om at ingen skal sendast tilbake til tortur og død, stå fast. Denne saka har vist at det er nødvendig med ein gjennomgang i høve til det politiske ansvaret som statsråden har for korleis lovverket blir utøvt. Ho har det politiske ansvaret. I denne saka synest det å ha vore høgst nødvendig med politiske konsultasjonar, og det er viktig at ho følger opp dei initiativa som har vore varsla i høve til å ha rutinar som gjer at slikt kan føregå i prinsipielt viktige saker. For vår del vil vi leggja til at det gjeld òg, slik vi ser det, i høve til ankesaker. Fleire av oss blir kontakta om saker som det blir stilt spørsmål ved avgjersler på ute i ulike lokalsamfunn, særleg når barnefamiliar i vanskelege situasjonar blir sende ut av landet. I prinsipielt viktige saker som gjeld korleis ankar skal handterast, synest vi det er viktig å drøfta gjennom på kva måte ein kan styrkja rutinane, slik at òg det politiske ansvaret på det området har kanalar som gjer at det ansvaret kan utøvast.

Eg vil i tråd med det eg har sagt, be Senterpartiet si gruppe avvisa forslaget frå Framstegspartiet.

Per Sandberg (FrP): Det er riktig at det ikke er først gang Fremskrittspartiet fremmer dette forslaget. Men kanskje har det aldri vært så aktuelt som nå for de andre partiene seriøst å vurdere å støtte Fremskrittspartiets forslag. Situasjonen er alvorlig, og det er selvfølgelig vanskelig når en får slike saker som dette. Men det burde ikke være vanskelig, tror jeg, for Norge å ta opp denne saken igjen. EU har i helgen et toppmøte i Sevilla, og jeg tror nok at jeg kan garantere overfor Stortinget at denne saken er et aktuelt tema på det toppmøtet. Jeg har i hvert fall blitt intervjuet i denne sammenheng i dag, så EU er faktisk klar over situasjonen. Og jeg kan melde til Det

norske storting at de jeg har snakket med i dag, er sjokkert over at Det norske storting ikke er klar over hvilke personer som får opphold i Norge. En slik praksis er de sjokkert over.

Det er mulig at statsråden mener at konvensjonen er dekkende, men problemet er jo at i Norge praktiserer vi denne Flyktningkonvensjonen på en helt merkelig måte. For vi blander begrepene. Hvis vi hadde forholdt oss til FNs egne definisjoner på en flyktning, hadde det ikke vært noe problem. Men i Norge siler vi ut asylinstituttet for å bruke det til å gi opphold til folk på flukt.

FN er helt klar på dette når de snakker om verdens 40 mill. flyktninger. Det er 25 mill. mennesker som er på flukt i eget land. De resterende har flyktet over landegrensene. De menneskene som har flyktet fra sitt eget land til et annet land i FNs regi, er flyktninger etter FNs definisjon. Mens de menneskene som på eget initiativ beveger seg til Norge og kakker på døra og ber om opphold, er asylsøkere. Og da skal de også behandles som asylsøkere. Men i Norge gir vi dem opphold på humanitært grunnlag, på basis som flyktning. Det er det som er feil i Norge. Og akkurat dette ønsker jo Det norske storting å utvide. Vi ønsker å bruke asylbegrepet også om folk som er forfulgt på andre måter, eksempelvis på grunn av kjønn. Det har Stortinget nylig sagt. Derfor er det enda viktigere at vi får definert hva som er en flyktning, og hva som er en asylsøker.

Statsråden prøver på en måte å roe ned det alvorlige i situasjonen ved å si at det nå bare ligger an til 15 000–16 000, men det er bare å se på situasjonen fra i fjor. Det var heller ingenting i fjor på denne tiden som tilsa at vi skulle få 15 000. Men det er nå de kommer. Kanskje kan det være at vi får en litt mindre tilstrømning nå når vi faktisk har en debatt, og har hatt en debatt over lang tid.

Så over til den saken som har vært så vanskelig for mange. Jeg ser ikke at den saken er vanskelig lenger. Hvis vi mener at den er vanskelig, sår vi på en måte tvil om de iranske myndighetene og den norske ambassaden, som har konkludert med at det ikke er noen fare å sende de menneskene til Iran. Og det vil ikke Fremskrittspartiet være med på. Det er klart og tydelig sagt derfra at det ikke er noen fare for liv og helse forbundet med å sende dem tilbake til Iran.

Og en annen ting: Det er jo slik nå at i hvert fall har undertegnede i løpet av dagen fått signaler om at det er flere kriminelle som har fått opphold i Norge, men at UDI ikke vil tilkjennegi hvilken kriminell handling disse har gjort. De bekrefter imidlertid at det er flere som har fått opphold i år. Det er altså én til to personer i år, og så vet vi da ikke hvor mange som har fått opphold i 2000 eller 2001. Dette er meget alvorlig. Det er meget alvorlig at det norske folk og Det norske storting ikke får vite hvilke personer som får opphold i Norge. Derfor må Fremskrittspartiet be statsråden om å sette i gang en granskning av hele UDI. Hele UDI må granskes, og det tilbake i tid.

Vi kan ikke akseptere at direktør Nordby i dag igjen står fram og sier rett ut at han ville ha gjort det samme vedtaket igjen. Da står han altså fast på at det han har

gjort, er riktig, uaktet at beslutningen er gjort på feilaktig grunnlag. Og det er en alvorlig situasjon for en person i en slik stilling. Så jeg ber statsråden videre vurdere direktør Nordbys stilling. Det kan verken være i Regjeringens eller Det norske stortings interesse at Nordby nå fortsetter i sin stilling.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Norge må selvsagt opptre i samsvar med våre internasjonale forpliktelser, herunder våre forpliktelser i spørsmål om tilbakesending med fare for dødsstraff. Den aktuelle saken om opphold for personer som har utført flykapring, reiser spørsmål av prinsipiell karakter som åpenbart bør underlegges en prinsipiell politisk vurdering. Saksbehandlingssystemet må innrettes slik at slike prinsipielle politiske vurderinger blir foretatt i denne type saker.

Jeg har ikke noe å bemerke til statsrådets uttalelser om manglende saksbehandling i den aktuelle saken, om ønskene om en bredere prinsipiell politisk vurdering og behovene for å vurdere saken i et bredere lys. Arbeiderpartiet forutsetter også at statsråden vurderer grunnlaget for også i den foreliggende saken å foreta en slik prinsipiell politisk vurdering, slik hun også har uttrykt ønskeligheten av.

For øvrig vil jeg i forhold til det forslag som foreligger i den sak som nå er til behandling, rå Arbeiderpartiets gruppe til å stemme imot, og viser til statsrådets redegjørelse om saken.

Carl I. Hagen (FrP): Jeg konstaterer med bedrøvelse at samtlige øvrige partier som har hatt ordet – det inkluderer også statsråden – ikke synes det er noe grunnlag for å foreta seg noe overfor UDI-direktøren, på tross av at flere har sagt at denne saken burde vært lagt frem for departementet, fordi den var en prinsipiell sak, før avgjørelsen ble truffet. Det ble ikke gjort. Det vil heller ikke bli gjort for fremtiden, fordi UDI-direktøren – så vidt jeg har oppfattet ham – ville gjort det samme om igjen, altså latt være å legge saken frem for politisk ledelse. Han ville truffet den samme avgjørelsen og foretatt de samme uakseptable skjønsmessige vurderinger.

Det ingen har forsøkt å fortelle oss og det norske folk, er: Hvor i all verden har man det fra at disse to flykaperne skulle risikere dødsstraff hvis de ble sendt til Iran? Det foreligger meg bekjent ingen siktelse, sak eller tiltale mot dem i Iran. Etter vår egen ambassades vurdering risikerer de ingenting i Iran. Er det bare fordi Iran har dødsstraff i sitt arsenal av straffereaksjoner dette har skjedd? Hva er det disse to risikerer dødsstraff for? Er det slik at enhver iraner som har kommet til Norge og søkt asyl, og som ikke får asyl og ikke får opphold og skal returneres til Iran, ikke kan returneres fordi det landet har dødsstraff for visse forbrytelser? Det ville være helt meningsløst. Det er også i FNs konvensjon helt klart at flykaperere er det unntak for. Det står det i brevet fra statsråden til meg i dag. Det er unntak i artikkel 1 F. Det samme gjelder terrorister. Og hvis det ikke er det, burde det være det.

Men jeg konstaterer at resten av Stortinget synes det er i orden. De har noen kritiske synspunkter, men i ho-

vedsak tiltrer de at direktøren blir sittende og fortsetter på samme måte som tidligere, og aksepterer at disse to kaprerne blir værende i Norge, og igjen gjør Norge til litt spott og spe ute i Europa, hvor dette stort sett ikke ville vært en vanskelig sak, fordi man er enig om at flykaprere skal ikke få opphold – punktum! Det er også Fremskrittspartiets standpunkt. Dette er ikke en vanskelig sak. Det er ikke akseptabelt at flykaprere får opphold i Norge, og særlig ikke når det er opphold på humanitært grunnlag fordi vi skal synes synd på flykaprerne. Her er verden, i Norge, snudd på hodet.

Statsråd Erna Solberg: La meg bare få lov til å si to ting til representanten Hagens innlegg nå. Det er altså ikke slik at UDI-direktøren sier at han ville gjøre akkurat det samme på nytt igjen. UDI-direktøren har i samtale med meg og til media sagt at han ser at det burde vært gitt informasjon til politisk ledelse om dette, og at vi har et behov for å skape et handlingsmønster i forhold til prinsipielle saker som man ser skaper store politiske, eventuelt store økonomiske konsekvenser, og at det er en dialog som må opp. Vi må også se hvor sterkt dette skal gjøres, som jeg sa tidligere, om det også betyr at vi må gjøre noe i forhold til det lov- og regelverkssystem vi har knyttet til dette.

Det at man ikke gir opphold med status som flyktning etter Flyktningkonvensjonen, er jo nettopp det UDI har gjort. De har altså avslått deres søknader om asyl. Disse personene har altså ikke blitt flyktninger, nettopp fordi de har begått en kriminell handling, som gjør at de ikke faller inn under kategorien, og man har nettopp brukt denne artikkel 1 F.

Men så er det da det andre spørsmålet, som selvfølgelig kan diskuteres, men hvor det er en vurdering i UDI som ikke går på at man nødvendigvis vil bli straffet på nytt igjen for flykappingen, men som går på at disse personene ved en retur til Iran ville bli oppfattet som fiender av staten Iran – og for det området er det altså mulig å bli utsatt for dødsstraff i Iran. Iran er ikke et land Norge synes skårer høyt på menneskerettighetsstatistikken generelt sett. Det har jeg lyst til å si.

Men det som altså var handlingsrommet, og som har vært min kritikk, er at vi gjennom politiske samtaler kunne ha løst dette. Disse personene har altså vært i Danmark. De har fått tålt opphold i Danmark. Til tross for den strenge innvandringspolitikken som Danmark har, har man valgt ikke å sende disse tilbake til Iran, men gitt dem tålt opphold. Det betyr at de fikk lov til å bli i Danmark uten status. Men det hadde altså vært mulig for oss å ha en politisk kommunikasjon med danske myndigheter, med Russlands myndigheter, også eventuelt med aserbajdsjanske myndigheter. Det er det rommet vi burde ha utnyttet, og som vi i fremtiden må sørge for at vi utnytter i denne typen vanskelige saker. For jeg er helt enig med representanten Hagen i én ting: Vi skal ikke akseptere flykapping. Vi skal heller ikke akseptere at vi får et rykte på oss som å være et fristed for folk som har begått flykappinger, ved at vi ikke bruker det handlingsrommet vi har til nettopp å sørge for avtaler med andre land og

returnere folk, men innenfor våre menneskerettighetsforpliktelser.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8. (Votering, se side 3529)

S a k n r . 9

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 5. juni 2002 (jf. Innst. O. nr. 59):

«Stortinget ber Regjeringen om å klargjøre praksisen i bosettingssaker ved forskrift som presiserer hva som kan regnes som rimelighetsgrunner.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 3529)

S a k n r . 1 0

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 14. juni 2002 (jf. Innst. O. nr. 77):

«Stortinget ber Regjeringen legge fram forslag som sikrer brukermedvirkning i Aetat.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 3529)

S a k n r . 1 1

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 14. juni 2002 (jf. Innst. O. nr. 75):

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at det settes som vilkår for inngåelse av samarbeidsavtale mellom en juridisk person og kommunen at ved opphør av samarbeidsavtalen, kan angjeldende andel eller eierseksjon ikke lenger beholdes til annet formål av vedkommende juridiske person.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 3529)

S a k n r . 1 2

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 14. juni 2002 (jf. Innst. O. nr. 75):

«Stortinget ber Regjeringen vurdere forslag til hvordan samarbeidsordninger mellom borettslag, sameier, kommunen og andre aktører kan styrkes for å sikre gode bomiljøer.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 3530)

S a k n r . 1 3

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 13. juni 2002 (jf. Innst. O. nr. 74):

«Stortinget ber Regjeringa vurdere om lov om arbeidstiden på skip ikkje skal gjelda for dei sjøfolka som

skattemessig ikke høyrer inn under ordninga med sjømannsfrådrag, men at dei i staden kjem inn under arbeidsmiljølova.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3530)

S a k n r . 1 4

Innstilling fra sosialkomiteen om spesialisthelsetjenestens økonomi og budsjett 2002 (Innst. S. nr. 243 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 59 (2001-2002))

Presidenten: Etter ønske fra sosialkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 5 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene: Arbeiderpartiet 10 minutter, Høyre 10 minutter, Fremskrittspartiet 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 10 minutter, Kristelig Folkeparti 10 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Venstre 5 minutter og Kystpartiet 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Bent Høie (H) (ordfører for saken): Regjeringen varslet allerede i sitt korrigerede statsbudsjett at det var behov for å komme tilbake i revidert budsjett med en fornyet vurdering av økonomien i sykehussektoren, fordi det var et behov for å høste erfaring med reformen. Det er dette denne saken nå følger opp.

Gjennom denne saken er det etablert en bred enighet om bevilgningsnivået og kravet om effektivisering. Jeg er spesielt glad for at regjeringspartiene og Fremskrittspartiet i samråd med departementet har lagt grunnlaget for en produktjonsvekst i 2002 på i underkant av 1,5 pst. Hvis en ser revidert nasjonalbudsjett under ett, er det ikke tvil om at det er pasientene som er vinnerne.

Underveis i behandlingen fikk vi informasjon fra departementet om at det har vært en positiv utvikling på sykehusene. I 1. tertial 2002 er det indikert en aktivitetsvekst på 1,8 pst. sammenliknet med samme periode i 2001. Pr. 6. juni 2002 er det 12 000 færre pasienter på ventelistene sammenliknet med årsskiftet, og den gjennomsnittlige ventetiden har gått ned med sju dager på samme tid.

Det viser at sykehusreformen allerede begynner å gi positive resultater for pasientene.

Men en annen viktig begrunnelse for reformen var også å få en mer effektiv drift i helsevesenet. Det var en bred enighet om målsetting – mer behandling for hver krone.

Derfor har også komiteen sluttet seg til Regjeringens krav om effektivisering på sykehusene. Kravene er betydelige, og det er derfor viktig å gi sykehusene et balansekrav først i 2003, med en økt ramme for driftskreditt på

1 milliard kr. Spesielt i en periode med så sterk produktjonsvekst som vi er inne i nå, er det viktig at foretakene har god kostnadskontroll.

Fordelingen av basisbevilgningen for 2002, og i denne saken, bygger i hovedsak på historiske tall. De ulike foretakene har over tid blitt utsatt for ulike omstillings- og effektiviseringskrav. Dette gjenspeiles dermed i denne fordelingen. Det betyr, som komiteen sier i sin merknad, at omstillings- og effektiviseringspotensialet er ulikt mellom helseforetakene.

Opptappingsplanen for psykisk helse innebærer en helhetlig styrking av det psykiske helsetilbudet. Dette er som det fremkommer av proposisjonen, et område som statsråden har en spesiell oppmerksomhet på gjennom styringssignalene til helseforetakene. Den siste gjennomgangen viser at samtlige regionale helseforetak holder aktivitetsnivået for 2001, og de øremerkede tilskuddene kommer i tillegg for å realisere ny aktivitet. Komiteen er enig med statsråden i at det er viktig å følge dette spesielt opp i forhold til foretakene.

Utvalget som gav sin innstilling til Helsetilsynet i 2001 om nyfødtsomsorgen, har skapt mye uro omkring tilbudet til de minste og mest ressurskrevende for tidlig fødte. Dette er en pasientgruppe som på lik linje med andre må sikres et godt faglig tilbud. Men komiteen slår allerede nå fast at det ikke skal være kun regionsykehus som skal ha dette tilbudet. I samsvar med brevet til komiteen fra helseministeren pekes det på at det er utviklet gode faglige miljøer i enkelte av sentralsykehusene. Den endelige konklusjonen vil bli trukket i forbindelse med budsjettbehandlingen høsten 2002.

Det har vært mye debatt om finansieringen av tilbudet om assistert befruktning. Jeg er derfor glad for at regjeringspartiene i samarbeid med Fremskrittspartiet kom fram til en løsning som nå får tilslutning fra en samlet komite. Ordningen innebærer en egenandel på 18 000 kr, som gir inntil tre forsøk. Denne modellen har mange likhetstrekk med det forslaget som SV fremmet allerede i forbindelse med budsjettet for 2002. Spesielt gledelig er det at vi fant rom for en ordning som også gir tilbakevirkende kraft. Dermed er det ingen som faller mellom to stoler. Nå har også departementets nyoppnevnte prioriteringsutvalg kommet med sin anbefaling i saken. Etter min vurdering er det opplegget som blir vedtatt her i dag, godt i samsvar med utvalgets anbefaling.

Samlet sett gir innstillingen en bred tilslutning til Regjeringens styringssignal overfor de regionale helseforetakene. Dette lover godt for muligheten til å lykkes med gjennomføringen av helsereformen.

Asmund Kristoffersen (A): Vi er nå ved den årlige anledning hvor vi fyller på sykehusenes, dvs. spesialisthelsetjenestens, budsjett midt i budsjettåret. Ja, behovet for mer penger er definitivt til stede, for vi ser ennå for lange ventelister og pasienter som er henvist til sykehuskorridorene, selv om det er signal, slik saksordføreren var inne på, som tyder på at pasientbehandlingen øker så mye at køene minker og tiden i køen blir kortere. Det er et positivt tegn som vi skal ta med oss.

Jeg, og flere med meg, har tro på at reformen om å organisere spesialisthelsetjenesten i foretak vil bedre vårt helsevesen.

En av de sentrale intensjonene i reformen var å bedre ressursutnyttelsen, både de materielle og de menneskelige, gjennom å gi helseforetakene betydelig større frihet i sin daglige drift og samtidig oppfylle de nasjonale helsepolitiske målene. Klarere ansvar, en tydelig eier og desentraliserte beslutninger er en viktig forutsetning. Samtidig har helseforetaksloven vektlagt statens behov for overordnet styring og kontroll med virksomhetene.

Jeg tror det er viktig for å oppnå god ressursbruk at arbeidsgiveransvaret er tydelig, og at kapitalbruken snart vil bli et element i den daglige driften ved at vi nå snart må forvente å få etablert åpningsbalanser for helseforetakene basert på prinsippet om gjenanskaffelseskost. Jeg viser her til komiteens samstemte merknad om dette.

Det er gledelig at det er funnet rom for en styrking av både drifts- og investeringsbudsjettene, slik at Stortingets forutsetninger om fortsatt vekst i pasientbehandlingen langt på vei kan imøtekommes. Det er også viktig at det stort sett er en samlet komite og et samlet storting som i felles merknad og forslag til vedtak gjør viktige forbedringer som kommer pasientene direkte til gode. Jeg viser her til saksordførers gode redegjørelse for dette.

La meg likevel fremheve noen områder som etter min mening bør omtales.

Det er meget viktig at helseministeren holder skarp beredskap på gjennomføringen av opptrappingsplanen for psykiatrien, og at de etter hvert relativt store øremerkede midlene faktisk går entydig til å bedre tilbudet for pasienter med psykiske lidelser. Det må ikke foretas strukturelle endringer i betydning av nedlegging av tilbud før et annet og bedre tilbud er på plass. Jeg er ikke fornøyd med at det bare var SV som gav sin støtte til Arbeiderpartiet om å uttrykke bekymring omkring opplysinger om at effektiviseringstiltak i psykiatrien i noen tilfeller var ensbetydende med fjerning av miljøterapeutiske og aktivitetsskapende virkemidler. Dette er tilbud som i svært mange tilfeller er en nødvendig kvalitet ved behandlings- og rehabiliteringstilbudene.

Jeg finner det også nødvendig å nevne komiteens arbeid med å få til en akseptabel finansiering av driften ved Feiringklinikken og Hjertesenteret. Den forandringen som departementet hadde foretatt av finansieringsgrunnlaget for disse to institusjonene, kunne fått dramatisk virkning for disse institusjonenes mulighet til å gjennomføre den til dels høyspesialiserte behandlingen av pasienter med hjertelidelser. Når det meste av kuttet som var foreslått fra departementets side, er rettet opp, er både jeg og Arbeiderpartiet fornøyd. Det ville vært lite pasientvennlig å sette folk med hjertelidelser i lange køer.

Saken om assistert befruktning har vært en uheldig sak for mange. Ved innføring av full egenbetaling for denne behandlingen ble mange par på grunn av økonomiske forhold fratatt muligheten til å prøve å få barn. Saken hadde også en sterk følelsesmessig side for dem det angår, fordi ønsket om å kunne få barn er så sterkt hos de

fleste. Ved det vedtaket som ble gjort, ble Stortinget ansvarliggjort for det enkelte pars situasjon. Slik kunne vi ikke ha det. For oss i Arbeiderpartiet har vi søkt etter mulighet for å få snudd stortingsflertallet fra før jul i 2001. Selv om en egenandel på 18 000 kr for inntil tre forsøk ikke var Arbeiderpartiets førstevalg, har vi sluttet oss til dette for å få til en bred og robust enighet i Stortinget i denne saken. Det har vi i fellesskap fått til, og det tror jeg gagnar alle, både de politiske partiene og ikke minst de som ønsker assistert befruktning, som nå slipper å leve i uvisshet.

Jeg nevner også spørsmålet om et nasjonalt innkjøps-senter i Vadsø, en beslutning om samordningstiltak for utstyr og materiell for å sikre kvalitet og god ressursbruk. Jeg er svært godt fornøyd med at alle partiene unntatt Fremskrittspartiet har gitt sin tilslutning til dette. Regjeringen har også med denne behandlingen fått et klart oppdrag. Jeg tror også dette er en sak som tåler å bli nevnt på en dag der Stortinget i andre saker er opptatt av distriktpolitikk.

Departementet redegjør i denne saken for at behovet for tilleggsbevilgning er høyere enn det som foreslås. Selv om vi nå vedtar ca. 350 mill. kr i økt bevilgning til driftsformål utover departementets forslag, står en fortsatt igjen med ca. 1 300 mill. kr i effektiviseringskrav til sykehusene for å bringe driften i balanse. Dette er et meget tøft krav til helseforetakene. Jeg og Arbeiderpartiet må forutsette at departementet, og helseministeren i særdeleshet, har vurdert realismen og konsekvensene av et slikt krav, og det tror jeg har skjedd. Jeg er enig i at den nye helsereformen også gir muligheter for driftsfordeler, dvs. mer pasientbehandling for hver krone. Men skal en få dette til, kreves det vilje og evne til forandring på flere områder. For det første kreves det svært mye av lederne, som må håndtere krav til kvalitet og til ansvar, dvs. også ansvarliggjøre ledere på lavere nivå i organisasjonen. Dessuten må lederen, foruten de faglige sidene ved stillingen, også mestre å organisere prosesser som både motiverer og inkluderer medarbeiderne. Andre personer med ansvar i organisasjonen må akseptere og forstå lederens rolle. Slik er ikke alltid virkeligheten i dag i et for profesjonsstyrt helsevesen.

Videre er det grunnleggende at oppfatningen av virkeligheten i den enkelte institusjon er noenlunde ensartet, noe en vellykket endringsprosess er avhengig av. Dessuten må det innarbeides en forståelse for at endring er nødvendig, og at en trenger å lære og søke ny kunnskap om drift av en tung organisasjon, slik et sykehus definitivt er. Dette betyr at en må aktivt arbeide mot et miljø som ser verdien av endringer og dermed er positiv til forbedringer.

Jeg nevner disse poengene, ikke fordi jeg vil belære noen, men jeg ønsker å uttrykke dette i forbindelse med effektiviseringsspørsmålet. Effektivisering er ikke brutaliserte kutt som går ut over pasientene, men effektivisering skal være forbedret bruk av ressurser og en forbedret organisasjon. Basert på disse prinsippene med sterk fokusering på pasienten, tror jeg at den nye helsereformen kan bli meget vellykket.

John I. Alvheim (FrP) (komiteens leder): La meg innledningsvis få si meg godt tilfreds med utviklingen vi nå har i helseforetakene i forhold til økt pasientbehandling. Ifølge offisielle tall har ventetiden for pasientene gått ned. Antall pasienter på ventelistene er redusert og er lavere i dag enn det har vært de siste ti årene. Dette viser med all tydelighet at det var nødvendig med den statlige sykehusreformen, og at den allerede etter tre måneder synes å gi resultater som forventet.

Jeg finner i denne sammenheng grunn til å kreditere helseministeren for den nitide oppfølgingen av reformen fra januar som er foretatt, og som nå gir resultater. Det står respekt av helseministerens engasjement for å få reformen på skinnene, særlig da sett på bakgrunn av at Kristelig Folkeparti var ett av de partiene som var sterkest motstander av reformen. For de partier og representanter her i salen som representerer de sterkeste motkreftene mot sykehusreformen, må den utviklingen som nå skjer av positiv karakter, gi grunn til ettertanke. Med henvisning til en av de siste spørretimeene ser det imidlertid ut til at enkelte av motkrefter-partiene stadig forsøker seg med en indirekte omkamp på reformen. Til disse partiene vil jeg si: Glem det! Fra Fremskrittspartiets ståsted håper jeg imidlertid at det ikke tar altfor mange år før vi også har et statlig eneansvar både for primærhelsetjenesten og eldreomsorgen. La meg være så personlig og si at jeg av og til ber en stille bønn om at jeg må få oppleve en slik dag.

Så langt jeg har kunnet følge med, og som resultatene nå viser for 1. tertial, må en kunne slå fast at administreringen og organiseringen av foretakene har vært særdeles gode så langt. Eksempelvis har Helse Sør lagt opp til et utstrakt godt samarbeid med de ansattes organisasjoner og ansatte ved å gjennomføre omfattende allmannamøter i sykehusene, noe som har gitt som resultat en særdeles positiv innstilling og entusiasme blant sykehuspersonalet. Nevnes må også her den intensjons- og produksjonsavtale som ble inngått ved vårens lønnsoppgjør mellom NAVO og Norsk Sykepleierforbund, en avtale som vil øke pasientbehandlingen i våre sykehus.

Det var selvfølgelig et handikap at foretakene måtte starte driftsterminen med en betydelig underbalanse i sine budsjetter, men med den foreliggende proposisjon og det tillegg av ressurser som nå er fremforhandlet mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet, vil også de økonomiske problemene et godt stykke på vei være løst for inneværende driftsår, med en ytterligere økning av pasientbehandlingen.

De knappe midlene til utstyrinvestering for inneværende driftsår bekymrer meg imidlertid ganske sterkt. Jeg håper det vil bli mulig ved behandlingen av statsbudsjettet til høsten å kunne foreta en bedre forutsigbar bevilgning også når det gjelder medisinsk-teknisk utstyr. En gjennomgang av åpningsbalansen for foretakene vil nødvendigvis i denne sammenheng være viktig å se på.

Når nå sykehusene drives som foretak, må vi her i Stortinget ikke bli fristet til å blande oss inn i foretakenes administrering, organisering og driftsopplegg, noe det er tendenser til i denne innstillingen. Vår oppgave er å påse

at foretakene drives etter vedtatte helsepolitiske mål, med likeverdige faglige behandlingstilbud til alle.

En samlet komite gir i innstillingen uttrykk for bekymring i forhold til psykiatrien, det være seg voksenpsykiatrien, akuttpsykiatrien eller – og ikke minst – barne- og ungdomspsykiatrien, som synes å ha større problemer enn forventet i psykiatriplanen. Jeg forutsetter at helseministeren legger seg dette på minnet, og at vi i neste års statsbudsjett får en oppgradering av psykiatriplanen.

Flere partier advarer i innstillingen mot å legge ned den toppkompetanse på nyfødtmedisin som er etablert på enkelte av våre sentralsykehus, eksempelvis i Bodø og Ålesund, behandlingstilbud som holder internasjonal målestokk, og ser det som negativt at mye for tidlig fødte prematurbarn skal transporteres lange veier til nærmeste regionsykehus.

I proposisjonen tilføres foretakene ca. 1,3 milliarder i friske penger. Dette var nok i minste laget. Selv om en forventer en produksjonseffektivitet på tilsvarende beløp, vil foretakene ha behov for større ressurser i annet halvår for å opprettholde den produksjonsøkning som allerede er på gang, og det er derfor gledelig at Fremskrittspartiet i forhandlinger med regjeringspartiene greide å tilføre sykehusene ytterligere 350 mill. kr, slik at en har dekning for en produksjonsøkning på ca. 1,5 pst.

I tillegg har regjeringspartiene og Fremskrittspartiet sørget for å sikre den fremtidige drift ved Feiringklinikken og Hjertesenteret med henholdsvis 20 mill. og 10 mill. kr. Begge disse to private sykehusene stod i fare for å måtte redusere sin drift i annet halvår på grunn av endrede DRG-priser. I forhandlinger med regjeringspartiene oppnådde også Fremskrittspartiet en tilleggsbevilgning til opptreningsinstitusjonene på 25 mill. kr, institusjoner som sliter alvorlig med sin økonomi, og endelig oppnådde en å få til en avtale om å øke DRG-prosenten fra 55 til 60 pst. fra 1. januar 2003, noe foretakene har bedt om. I denne sammenheng er det viktig å presisere at DRG-prisene må bli mer treffsikre enn tilfellet er i dag, og fullt ut dekke behandlingkostnadene, noe som kan gi sykehusene en forutsigbarhet i inntektene og dermed gi en bedre forutsetning for en mer treffsikker budsjettering.

Jeg er glad for at Fremskrittspartiet har lyktes i å få en subsidier avtale med regjeringspartiene når det gjelder egenandeler for kunstig befruktning, med en maksimal egenandel på 18 000 kr for tre forsøk. Fremskrittspartiet fremmer i innstillingen i henhold til sitt landsmøtevedtak forslag om å gi full dekning for kunstig befruktning med tilbakevirkende kraft, og jeg hadde faktisk forventet at særlig Arbeiderpartiet, men også Sosialistisk Venstreparti hadde kunnet gå på dette forslaget, idet disse partiene i vinter og i de seneste dager har laget mye støy og fremført sterk kritikk mot Fremskrittspartiet for såkalt løftebrudd. Det var regjeringen Stoltenberg som fremmet dette famøse forslaget om å frata refusjonen for kunstig befruktning, et forslag som jeg neppe tror den sittende regjering ville ha fremmet.

Jeg er freidig nok til å påstå at både i revidert nasjonalbudsjett og i samarbeidet med regjeringspartiene i sosialkomiteen om sykehusøkonomiproposisjonen har

Fremskrittspartiet fått betydelig gjennomslag for sin helsepolitikk på flere områder, og jeg håper selvfølgelig at også dette skal bli tilfellet når vi kommer til statsbudsjettet ut på høsten.

Interessant er det å registrere at Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet også hadde disponible beløp til en styrking av helsevesenet med samme kronebeløp som regjeringspartiene og Fremskrittspartiet hadde kommet frem til.

Den foreliggende innstilling viser tydelig at Fremskrittspartiet har avgjørende innflytelse på den helsepolitikk som føres, noe jeg selvfølgelig er svært glad for.

Til slutt tar jeg opp de forslag som Fremskrittspartiet har i innstillingen.

O d d b j ø r g A u s d a l S t a r r f e l t hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Representanten Alvheim har teke opp dei forslaga han refererte til.

Olav Gunnar Ballo (SV): Spesialisthelsetjenesten forbruker på årsbasis omtrent 15 milliarder kr. Det er naturligvis et høyt beløp, men et samlet storting er interessert i at vi skal ha en godt utbygd spesialisthelsetjeneste, og at vi skal ha et helsevesen som sikrer likeverd i helsetjenestetilbudet. Man må derfor ha forståelse for at det koster å drive helsevesenet, og at det vil være behov for å ruste det opp på en del områder ut fra prioriteringer som fremstår som fornuftig.

I februar hadde vi en situasjon her i Stortinget der det ble fokusert på ressursituasjonen i sykehusene, og hvor Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet tok til orde for at man nokså raskt burde komme med en bevilgning til sykehusene og ikke avvente situasjonen til revidert nasjonalbudsjett. I SV var vi uenige i den vurderingen. Vi mente at det var viktig å kartlegge først hvor man skulle bruke ressursene, få en oversikt over det, og så diskutere både størrelsen på beløpet og hvor man eventuelt skulle sette inn innsatsen. Med bakgrunn i den holdningen skrev vi et brev til statsråden den 7. mars, som vi fikk et grundig svar på kort tid senere, og som gav en ganske detaljert beskrivelse av situasjonen innenfor spesialisthelsetjenesten. Etter SVs syn viste det svaret at vi pr. dato mangler en oversikt over spesialisthelsetjenesten generelt med hensyn til situasjonen. Det er vanskelig å vite nøyaktig hvor man skal sette inn prioriteten. Men etter SVs og mitt syn klargjorde brevet at det i hvert fall er en situasjon innenfor psykiatrien generelt og barne- og ungdomspsykiatrien spesielt som man er nødt til å gjøre noe med, og man må gjøre noe med den raskt.

I brevet fra statsråden beskrives det at ventetiden for å komme til barne- og ungdomspsykiater eller til spesialist innenfor barne- og ungdomspsykiatrien er over tre måneder. Den var 101 dager ved utgangen av 2000 og hadde gått ned til 97 i 2001. I praksis er jo det nærmest ingen endring.

Ca. 2 500 barn venter på en vurdering og en behandling hos spesialist. Det vi vet, er at de barna i praksis har ventet

atskillig lenger enn det. Når allmennpraktikere går til det skritt å henvise videre til spesialisthelsetjenesten innenfor det området, snakker vi om barn som er dårlige, og som er i et sterkt behov av hjelp. Det har derfor, med bakgrunn i det brevet vi fikk fra statsråden, vært viktig for SV å prioritere psykiatrien høyere og sette inn ressurser utover det man har lagt til rette for i opptrappingsplanen.

Vi hadde også en interpellasjon den 19. mars som gikk på det psykiske helsevernet. I debatten uttrykte statsråden med bakgrunn i en del eksempler der man hadde sett at det var bebudet kutt innenfor barne- og ungdomspsykiatrien:

«Når det gjelder de refererte eksempler om kutt i psykisk helsevern i Oslo og Vestfold, er forutsetningene for opptrappingsplanen nå presisert overfor de regionale helseforetakene. Jeg vil påse overfor alle helseforetakene at forutsetningene om videreføring av ressursbruken blir fulgt opp.»

Reaksjonene på de bebudede kuttene var sterke også fra andre partier. Arbeiderpartiets Asmund Kristoffersen uttalte:

«Hvis det ved gjennomgangen av helseforetakenes disponeringer av penger til behandling av pasienter med psykiske lidelser viser seg at det faktisk er foretatt kutt i behandlingstilbudet og pengebruk, så er det totalt uakseptabelt.»

Han uttrykte også:

«Foretaksstyrer som saboterer dette, må snarest gjøre det de skal, eller så bør de finne seg noe annet å gjøre.»

Det var meget sterke tilbakemeldinger, vil jeg si, i forbindelse med interpellasjonen i forhold til den opptrappingsplanen som Stortinget har vedtatt, som man har forventning om blir fulgt opp, og at man med bakgrunn i det ikke skal ha kutt.

Så ser vi av et oppslag i Dagbladet den 19. juni fra Oslo, der det i en protokoll fra styremøtet for barne- og ungdomspsykiatrien i Oslo helseforetak, datert 7. juni, beskrives at det bebudes et kutt svarende til 8,5 mill. kr, dvs. 15 årsverk innenfor barne- og ungdomspsykiatrien, og at det kommer på toppen av et ekstraordinært kutt innen barne- og ungdomspsykiatrien i Oslo som allerede er gjennomført, og som er på 26 mill. kr

Det skjer altså på tross av at man får en beskrivelse. Man kan sikkert tolke brevet fra statsråden forskjellig, og noen vil si at det er ikke gitt at det nødvendigvis er barne- og ungdomspsykiatrien som kommer dårligst ut. Jeg vil si at det er relativt lett å fortolke brevet dit hen, fordi man ser nedgangen på andre områder, og man ser at det stort sett er voksne som tas godt hånd om. Men likevel får man altså et kutt, kanskje i den kommunen der situasjonen fra før av er verst når det gjelder barne- og ungdomspsykiatrien.

Det er ikke en situasjon vi kan leve med. Hvis 15 stillinger skal bort, og man skal ha en opptrappingsplan for å satse på en utvidelse av tilbudet, er man nødt til å foreta seg noe, og man er nødt til å gjøre det raskt.

Jeg har registrert når det gjelder et annet område, nemlig hjertekirurgien, at det fra Ullevål sykehus – jeg

har selv besøkt sykehuset og fått en gjennomgang der – er beskrevet en overkapasitet innenfor hjertekirurgien. Der tas det nå så mange operasjoner i regi av Feiringklinikken og Hjertesenteret at man tidvis har hjerteteam stående uvirksomme på Ullevål.

Det er klart at det er positivt at man får avvirket køene innenfor helsevesenet, og at man har rimelig bra kapasitet når det gjelder hjertekirurgien. Men jeg ser dette opp mot den situasjonen jeg nå har beskrevet når det gjelder barne- og ungdomspsykiatrien. I en situasjon der det er rimelig klart at kapasiteten er god, i en situasjon der Feiringklinikken bygger ut en rehabiliteringsavdeling uten engang å få ekstrabevilgninger til det fra det overskuddet som hjertekirurgien gir, i en situasjon der Feiringklinikken lønner sine hjertekirurger i størrelsesordenen 2,5–3 mill. kr på årsbasis, blir Regjeringen og Fremskrittspartiet enige om at man skal ha en ekstrabevilgning til hjertekirurgien, nettopp mot Feiringklinikken og Hjertesenteret, med 30 mill. kr. Det gjør man samtidig med at man ikke ser noen spor i dette forliket av en økt satsing innenfor barne- og ungdomspsykiatrien.

Da er både jeg og SV spørrende til, når man sier at man skal ha en økt satsing innenfor spesialisthelsetjenesten, og når man også beskriver at man skal ha en målrettet satsing, hvor målrettet den satsingen kan være. Når man koster på seg å bruke enda mer ressurser på institusjoner som tydelig viser, gjennom avlønning av sitt personell og gjennom utvidelse av virksomheten, at de har rikelig med midler fra før, og man ikke prioriterer de 2 500 barna som står i kø og venter på behandling, er det noe galt med prioriteringen. Da er det noe galt med prioriteringen opp mot det som Stortinget så klart har uttrykt når det gjelder opptrappingsplanen for psykiatri.

Min respekt for statsråden er meget stor. Jeg synes at det har vært en lojalitet i forhold til vedtak i Stortinget, og det har vært en retning på helsepolitikken som SV på mange områder kunne ha vært enig i.

Jeg ser at man i framlegget når det gjelder sykehusøkonomiproposisjonen, beskriver en omlegging av cellegiftbehandlingen, der man skal ha den ut der det er praktisk forsvarlig. Det samme gjelder dialysebehandlingen. Jeg er naturligvis positiv til innkjøpsenheten i Vadsø, ikke bare fordi den blir liggende i mitt eget hjemfylke, men fordi den typen koordinerte tilbud også er fornuftig ressursbruk. Men jeg må si at i forhold til det som nå vi ser innenfor opptrappingsplanen for psykiatri, er jeg alvorlig bekymret, fordi vi ikke når den gruppen som burde hatt den høyeste prioriteten, og fordi det er så få spor i sykehusøkonomiproposisjonen av at man er opptatt av å nå denne gruppen.

Jeg ser at man skal satse i kommunene på oppbygging av et bedre boligtilbud, omsorgsboliger for psykiatiske pasienter, og det er viktig, og det er bra. Men det er klart at i forhold til det akutte tilbudet til dem som nå står og venter, er det mildt å uttrykke at det er bekymringsfullt at tilbudet nå blir redusert.

Man kunne ha sagt mye om mange områder i forhold til sykehusøkonomiproposisjonen. Når jeg her velger å legge så stor vekt på det som har med psykiatrien å gjøre,

er det fordi det er en situasjon som bekymrer SV. Den bekymrer oss mye. Vi vet at Stortinget har vært veldig klar i forhold til hva slags retning det skal ha, og jeg må også si at jeg er overrasket – jeg har oppfattet at lederen av sosialkomiteen, Alvheim, også har uttrykt bekymring i de dokumentene – når regjeringspartiene og Fremskrittspartiet lager en avtale og man ikke i større grad går inn og prioriterer nettopp det området som det synes å være en felles erkjennelse i denne salen av at man burde ha prioritert.

Jeg håper at statsråden vil komme tilbake og si noe om hvordan man har tenkt å komme i takt med det Stortinget forventer i forhold til den situasjonen man ser i Oslo. Hvordan kan man nå sikre seg at man ikke får en utgang i Oslo der tilbudet reduseres, men at man tvert imot får den styrkingen som Stortinget har vedtatt at man skal ha?

Jeg tar opp de forslagene som SV har fremmet i innstillingen.

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Olav Gunnar Ballo har tatt opp de forslagene han refererte til.

Magne Aarøen (KrF): Omforminga av norsk spesialisthelseteneste frå fylkeskommunal drift i det vesentlege til statlege foretak var og er ein stor operasjon. Meiningsane var delte, men det hjelper lite pasientane om vi som var kritiske til denne reforma, i dag ser for mykje attende for å finne stadfesting for at vår motstand mot reforma var rett. Gjennom Samarbeidsregjeringa tek vi medansvar for at dette skal gå godt, og vi er godt i gang.

Trass i at det i budsjettet for 2002 vart lagt opp til ein auke av veksten i pasientbehandlinga frå 2000 til 2002 på over 5 pst., har det synt seg nødvendig med ytterlegare påplussingar til spesialisthelsetenesta. Det gjeld både midlar til avrekningsoppgjer med fylkeskommunane og midlar til drift og investering, til saman godt over 2 milliardar kr i innstillinga frå Regjeringa. I budsjettforliket mellom Regjeringa og Framstegspartiet er dette auka med ytterlegare 350 mill. kr. Det gledelege er at dette i hovudsak har vore ei omforeint løysing.

Komiteen syner til at med vidareføring av driftsnivået på nivå med 2001, medrekna omstillingskostnader, vil ein ved utgangen av 2002 ha eit underskot på 2,6 milliardar kr i dei regionale helseforetaka. Komiteen er samd i at 1,3 milliardar kr av dette vert tilleggslyoyvd i 2002. I dette ligg ei stor utfordring til helseforetaka om å effektivisere drifta slik at ho etter ein overgangsperiode kan kome i balanse. Utfordringa er samstundes å korte ned på ventelistene og få bort korridorpatientane.

Av merknadene frå komiteen vil eg avgrense meg til å peike på ein som er svært viktig for mange, ikkje minst i Distrikts-Noreg. Det gjeld utfordringa frå ein samla komite om å ta i vare eit desentralisert fødetilbod med fødeavdelingar og fødestover der det er naturleg, slik at den fødande ved vanlege, normale fødsalar ikkje må reise lang

(Aarøen)

veg for å føde, med den auka risiko det fører med seg. Ved den statlege overtakinga var dette eit av dei punkta der ein var mest urolig for kva som ville skje.

I ulike konstellasjonar mellom regjeringspartia, Arbeidarpartiet og Framstegspartiet får Regjeringa fleirtal for det justerte reviderte budsjettet. Det er vi glade for.

Eitt punkt som det under budsjettbehandlinga i haust og no under revidert har vore mykje merksemd omkring, er assistert befruktning. Regjeringspartia, Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet har samla seg om eit felles framlegg om 18 000 kr i eigendel for inntil tre forsøk. Vedtaket har tilbakeverkande kraft frå 1. januar 2002. Summen på 18 000 kr vart tinga fram mellom Framstegspartiet og regjeringspartia, men det er rett som SV og andre hevdar, at vi brukte deira modell. Det er også funne plass for fritak for eigendel ved sterilisering etter medisinske indikasjonar.

Spesialisthelsetenesta står framfor store utfordringar. På mange store og viktige samfunnssektorar synest det å vere eit stort behov for meir midlar. Dei fleste ser at innfor ei forsvarleg økonomisk ramme må også sjukehusa nøye vurdere bruken av sine ressursar, men det må skje utan at det skal gå ut over kvaliteten på tenestene overfor pasientane, som sjukehusa og spesialisthelsetenesta er til for.

Ola D. Gløtvold (Sp): Helseforetakene har anvist et udekket behov for drift på 2,6 milliarder kr ut fra driftsnivået i fjor og lønns- og kostnadsøkningen. Regjeringen svarer på dette med å legge inn noe mer midler, ca. halvparten, og så ønsker man å effektivisere for ca. 1,3 milliarder attåt. Vi mener dette er en ikke akseptabel politikk. At aktivitetsveksten nå i forbindelse med det som Regjeringen foreslår, legges på 0,5 pst. for 2002, mener vi er for lavt i forhold til den veksten man allerede har registrert, og de behov som foreligger for økt kapasitet innenfor pasientbehandlingen. Nå legger et flertall inn en økning som er opp mot 1,5 pst. Jeg vil komme noe tilbake til det.

Vi har samtidig et stort prosjekt i Norge i dag som går ut på at man etter en avtale mellom LO/NHO og staten skal minske sykefraværet. Vi mener det er behov for å sette inn ekstra ressurser til helsebehandling, både direkte behandling og rehabilitering, for at man skal kunne være med og bidra til at sykefraværet går ned.

Tall som vi innhentet fra Finansdepartementet og Helse- og sosialdepartementet i fjor høst, viste at ca. 7 300 årsverk går tapt på grunn av venting utover fire uker på operasjon eller rehabilitering. Hvis en omregner dette til hva det utgjør i lønnskostnader – sykelønn – vil det være ca. 1,9 milliarder kr årlig.

SINTEF-Unimed har beregnet at den enkelte bedrift har et tap på ca. 1 700 kr pr. dag pr. arbeidsplass i forbindelse med ekstra administrasjonsutgifter og produksjonstap i forhold til sykefravær og venting i helsekø. Vi mener derfor det er riktig at vi nå prøver å legge inn mer midler til sykebehandling. Vi har et høyt antall leger i dette landet. Vi har en høy andel sykepleiere som arbeider

der deltid eller i andre yrker. Vi mener det må kunne være mulig å legge forholdene til rette slik at flere av disse, med den fagkompetanse de har, brukes til pasientbehandling i større grad enn hva tilfellet er nå.

Etter at sykehusene ble statlige foretak, har vi sett at staten kanskje ikke er villig til å innrømme hvor mye penger en egentlig trenger til sykebehandling. Jeg tror faktisk at fylkeskommunenes tidligere driftsansvar og eieransvar var en sovepute for staten. Fylkeskommunene salderte og toppet driftsbudsjettene med midler som egentlig skulle vært brukt på andre områder. Nå når staten har fått driftsansvaret, må vi erkjenne at kvalitet og effektivitet i spesialisthelsetjenesten tilsier tilstrekkelig med ressurser dersom kvalitet og effektivitet skal komme pasienten til gode. Det må være det motsatte av å be om omkamp på helseforetakssaken. Det er et forsøk på å sikre driftsforholdene på sykehusene også under helseforetaksadministrasjonen.

Vi er bekymret for at veksten er for liten i det som det legges opp til fra flertallets side, og vi legger inn en økt bevilgning på 700 mill. kr til sykehusbehandling. Vi legger også inn en økt bevilgning til investeringer for at sykehusene skal kunne fjerne flaskehalser i pasientbehandlingen ved å kunne foreta mindre bygningsmessige endringer og utbygging og anskaffelse av medisinsk-teknisk utstyr som ikke krever de aller største investeringene. Jeg tror det er viktig at det er den fleksibiliteten i den nye formen for sykehusdriftskonsept. Det var jo det som var hovedargumentet. Da må vi også legge forholdene til rette for det. Vi legger inn 300 mill. kr til dette formålet, og samtidig dekker vi her inn refusjon til assistert befruktning – i likhet med de andre partiene i komiteen – samt fritak for egenandel ved sterilisering etter medisinske indikasjoner og et tilskudd til Ryggnettverket, som er omtalt i innstillingen.

Vi er bekymret for at psykiatri og kreft og andre områder som det er spesielle satsingsplaner for, kanskje ikke har den veksten og den utvikling som vi skulle se. Derfor kommenterer vi Radiumhospitalets situasjon med nybygging og økt strålekapasitet og ber om at det blir satt i orden snarest mulig. Samtidig bevilger vi 98 mill. kr til psykiatrien, 48 mill. kr til førstelinjetjenesten for kommunenes oppbygging og kompetanseheving og 50 mill. kr til annenlinjetjenesten, der minst 50 pst. av dette skal brukes til psykiatriområdet som gjelder barn og unge.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg konstaterer med glede at sosialkomiteen i hovedsak står samlet bak den innstillingen som foreligger i dag. Den store grad av enighet som kommer fram gjennom innstillingen, gir et godt grunnlag for flere helsetjenester og ytterligere forbedring av helsetjenestene til beste for pasientene.

Lovgivning og politiske vedtak slår fast at befolkningen skal ha likeverdig tilgang til viktige helsetjenester, og at sykdommens alvorlighetsgrad skal være det sentrale prioriteringskriteriet. På samme måte som dette var en viktig premiss når fylkeskommunene eide sykehusene, er det en helt grunnleggende forutsetning for helseforetak-

enes drift. Dette er kjernen i det offentlige oppdraget som foretakene har, og det er premissen for de økonomiltak og de effektivitetstiltak som foretakene setter inn.

En viktig forutsetning for sykehusreformens suksess er at det i helseforetakene utvikles en kultur der de har søkelys på bedre ressursbruk. God ressursbruk gjør at helsetjenestene når fram til flere, og det er også viktig for legitimiteten til den offentlige helsetjenesten. Det å være kostnadsbevisst handler først og fremst om å sikre at ressursene strekker til for flere pasienter. Jeg registrerer også at sosialkomiteen i sin innstilling viser til at bedre utnyttelse av ressursene var et viktig mål med reformen.

La meg understreke at de prioriteringene som er gjort i forhold til bl.a. psykiatri og kreft, gjennomføres i tråd med Stortingets forutsetninger. Det er ikke riktig, som representanten Ballo hevdet, at det i proposisjonen er få spor av disse prioriteringene. Proposisjonen inneholder meget detaljerte føringer for prioritering av psykiatri. Det er intet område innenfor spesialisthelsetjenesten som får så klare og presise føringer som nettopp området psykisk helse. Det vil bli fulgt opp i det styringsbrev til de regionale helseforetakene som jeg skal skrive etter denne stortingsbehandlingen. Det vil også bli fulgt opp spesielt når det gjelder situasjonen i Helse Øst og barne- og ungdomspsykiatrien i Oslo-regionen, som representanten Ballo tok opp.

Komiteens innstilling innebærer en økning på totalt 2,125 milliarder kr til helseforetakene. Gjennom styrking av basisbevilgningen skal de regionale helseforetakene legge særlig vekt på å utvikle pasientbehandling som ikke omfattes av ordningen med innsatsstyrt finansiering, bl.a. behandlingstilbudet til mennesker med psykiske lidelser. Tilskudd til realisering av Opptappingsplan for psykisk helse tildeles gjennom særskilte bevilgninger. Arbeidet med å realisere opptappingsplanens mål og forutsetninger er et prioritert satsingsområde for de regionale helseforetakene.

Opptappingsplanen innebærer en helhetlig styrking av det psykiske helsetilbudet. Den foreslåtte styrkingen av basisbevilgningen til de regionale helseforetakene innebærer at opptappingsplanen skal kunne gjennomføres som forutsatt i 2002. Det er nettopp prioriteringen av basisbevilgningen i Regjeringens opplegg som er et uttrykk for at vi er opptatt av de delene av sykehusaktiviteten som ikke er styrt gjennom innsatsstyrt finansiering. Øremerkede tilskudd skal komme i tillegg til og ikke erstatte egenfinansieringen av tjenesten. Vi sier også at økonomiske gevinster ved faglige effektiviseringer skal forbli innen sektoren psykisk helse. Hensikten med tiltak for å bedre ressursbruken er ikke å spare penger, men at flere med psykiske lidelser skal kunne gis et godt behandlingstilbud.

Den offentlige helsetjenesten er som alle andre avhengig av inspirasjon og entusiasme. Kilden til dette vil i stor grad være helsearbeiderens møte med den enkelte pasient: å se behov og også få gleden av å se hva behandling, omsorg og lindring betyr for pasienten. Men også den samlede offentlige helsetjenesten som et stort organisatorisk system trenger inspirasjon. Det er derfor med

glede jeg kan konstatere at helsetjenester leveres i et omfang som aldri før. Ventelistene ble redusert med 5 pst. i første tertial i år, i en periode da det også var streik ved en rekke sykehus i seks uker. Ventetidene er kuttet, i gjennomsnitt med sju dager. Min ubeskjedne påstand er at dette er indikasjoner på en positiv utvikling. Sykehusreformen virker.

Hva betyr det så at reformen virker? La meg trekke fram tre aspekter.

For det første må de regionale helseforetakene evne å ta i bruk potensialet for helhetlig styring i regionen, på tvers av de fylkesgrenser man tidligere var bundet av. Med forskjellige innfallsvinkler har alle de fem regionale helseforetakene satt i gang arbeid for å få en bedre koordinert ressursbruk i sine områder. Jeg tillater meg å tro at det allerede har vært med på å påvirke den positive utviklingen i ventetallene.

For det andre må virksomhetene som leverer helsetjenestene, de nye foretakene, utnytte den fleksibilitet som foretaksorganiseringen gir mulighet for. Jeg registrerer også her mange positive tiltak og prosesser som er satt i gang.

Mitt tredje poeng er at helseforetakene skal operere innen rammen av en felles nasjonal helsetjeneste. Først og fremst betyr dette at det hele tiden skal tilstrebtes at helsetjenestens tilbud og resultater blir mest mulig likeverdige.

Skal det skje en god utvikling av helsetjenesten, må det være målrettede overordnede strategier og konkrete tiltak som gir bedre pasientbehandling. La meg bruke ett eksempel som vil inngå i det vedtak som sosialkomiteen i sin innstilling legger opp til at Stortinget skal fatte i dag, som en illustrasjon på en god forbindelse mellom den overordnede nasjonale strategi og de konkrete lokale tiltakene:

Helseforetakene har i varierende grad tatt i bruk moderne teknologi. Det er fortsatt en rekke sykehus som ikke har elektronisk pasientjournal. Kommunikasjonen mellom sykehus og primærhelsetjeneste skjer i hovedsak på papir. Regjeringens mål er at dette skal endres, slik at datateknologien tas i bruk også på dette området. Dette er på vei. Det første heldekkende nettverket i en region, Helsenett Nord-Norge, ble offisielt åpnet av statsministeren for tre uker siden. Helsetjenestene i Nord-Norge er altså med dette i ett sammenhengende nettverk. Ambisjonen er at det i løpet av 2003 skal være etablert et nasjonalt helsenett ved en sammenbygging av de fem regionale helsenettene.

Vi kan i dag bare ane hvilke muligheter datateknologien kan gi. Regjeringen har foreslått å støtte bruken av moderne teknologi ved å sikre finansieringen av behandling med dialyse og med cellegift i Alta, Otta og Ørlandet. Sosialkomiteen støtter dette forslaget – som er en måte å bringe det spesialiserte sykehusets faglighet til pasienten, uten at verken pasienten eller spesialisten må reise. Det viser etter min mening litt av de perspektivene som den nye teknologien kan gi. I tillegg kan dette vise oss nye veier til å kombinere spesialistenes behov for et faglig sterkt miljø og et skikkelig pasientgrunnlag med

pasientens ønske om behandling uten å måtte reise langt. Særlig er det viktig for pasienter med langvarig behandling og kroniske lidelser, noe som også ligger til grunn for det forslaget som sosialkomiteen har gitt sin støtte til.

Sykehusreformen legger til rette for en demokratisk forankret offentlig helsetjeneste. Selve gjennomføringen av oppgaven bør tillegges dem som har best forutsetninger for dette: foretakenes ledelse og fagfolk. Men mål og rammer for arbeidet skal være politisk styrt. Både i proposisjonen og i sosialkomiteens innstilling er det en rekke premisser knyttet til denne bevilgningssaken. Det gjelder på viktige områder som psykisk helse og nyfødtdedisin, som sakens ordfører var inne på, og det dreier seg om tiltak på enkeltstående områder, som f.eks. dialyse.

Skal sykehusreformen lykkes, er det helt avgjørende at det blir en god styringsmessig kobling mellom tjenestene og den nasjonale politiske styringen. Til tider vil det være nødvendig at den politiske styringen knyttes til enkeltsaker. Men det bør også være en felles ambisjon for alle involverte at nasjonale politiske organer styrer hovedlinjene i helsetjenestens utvikling. Derfor satte jeg stor pris på innleggene til representanten Kristoffersen og representanten Alvheim her i dag, som så klart understreket disse viktige premissene for sykehusreformen. Neste prøve vil være fremleggelsen av statsbudsjettforslaget for 2003 og behandlingen av dette. Det er min ambisjon at Helsedepartementet skal bidra til at vi får en helsetjeneste der foretakene på en selvstendig måte kan stå for driften, men der de nasjonale politiske organer reelt styrer hovedlinjene i utviklingen.

Helt til sist vil jeg si meg tilfreds med komiteens brede oppslutning om et egenandelsopplegg for assistert befruktning og et fritak for egenbetaling for sterilisering på medisinske indikasjoner. Denne enigheten bør for ufri-villig barnløse bidra til større forutsigbarhet med hensyn til egenbetaling knyttet til behandling for barnløshet. Den egenandel som etter Stortingets vedtak vil gjelde for 2002, tar utgangspunkt i at dette er en lavt prioritert helsetjeneste som bør bli gjenstand for en høyere egenbetaling enn mer prioriterte helsetjenester. En slik gradert egenbetaling for helsetjenester vil være nødvendig og naturlig, dersom vi i fremtiden skal kunne prioritere ressurssinnsatsen inn mot de høyest prioriterte tjenestene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Asmund Kristoffersen (A): Helseministeren berørte bredt psykiatriens stilling. Jeg må likevel si at både regjering og opposisjon ofte kritiseres fra bl.a. brukerorganisasjonene for manglende bevilgninger til psykiatrien. Jeg må også si at dette skjer på tross av – tror jeg vi må innrømme hverandre – at vi har en nokså samvittighetsfull oppfølging av opptrappingsplanen så langt det er mulig å bedømme det, iallfall fra Stortingets side.

Selv om helseministeren har vært meget klar i sine beskjeder til helseforetakene, iallfall i tale, det har jeg registrert, og sikkert også i skrift, ser vi altså eksempler på kutt, som representanten Olav Gunnar Ballo var inne på,

og som vi har sett i media. Da har jeg lyst til å spørre helseministeren: Er det slik at statistikken for vekst i psykiatrien snakker sant? Eller har helseministeren en annen forklaring på at vi faktisk får eksempler som kan tyde på kutt, som vi bl.a. har sett i media?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Det bør vel ikke være nødvendig for meg å minne Stortinget om at vi er snart midtveis i en opptrappingsplan, og at vi ikke er ved slutten av den. Det betyr at vi i tiden fremover vil se klare mangler innenfor psykisk helsevern, som vi har sett det tidligere. Men statistikkene viser at flere får hjelp raske-re, og at det stadig utbygges nye distriktspsykiatriske sentre. Det er nå et stort trykk i kommunene når det gjelder å bygge ut boliger. Derfor har Regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett foreslått mer enn en dobling av rammen for tilsagn til psykiatriboliger i kommunene. Vi har i proposisjonen som behandles her i dag, varslet et meget detaljert oppfølgingsopplegg når det gjelder å sikre at de øremerkede tilskuddene i sin helhet skal benyttes til psykisk helse, at de øremerkede tilskuddene skal komme i tillegg, og ikke erstatte egenfinansiering av tjenesten, og at økonomiske gevinster ved faglig effektivisering skal forbli innenfor den enkelte sektor, henholdsvis voksenpsykiatri og barne- og ungdomspsykiatri. Det kommer til å bli meget nøye og samvittighetsfullt fulgt opp, ikke bare muntlig, men også skriftlig, og vi vil forsikre oss om at foretakene faktisk følger dette opp. I den grad det ikke skjer, og vi har indikasjoner på at det ikke skjer, vil helseministeren ta i bruk de virkemidlene han har for å få det på plass.

John I. Alvheim (FrP): Den gode lønnsøkningen som helsepersonell, særlig sykepleierne, fikk ved årets lønnsforhandlinger, noe jeg personlig er svært glad for, vil koste foretakene et sted mellom 500 og 600 mill. kr. Økte pensjonsutgifter i sammenheng med dette vil koste foretakene et sted mellom 1 og 2 milliarder kr. Mitt spørsmål til helseministeren blir da: Er det tatt høyde for disse ekstra lønnsutgiftene og de ekstra pensjonsutgiftene i foretakenes budsjetter, og hvis ikke, hvordan vil helseministeren løse dette problemet, uten at det går ut over behandlingstilbudene i det enkelte foretak?

Og la meg tilføye fra mitt ståsted: Det er ikke noe problem hvis helseministeren trenger støtte fra Stortinget til å løse dette problemet.

Statsråd Dagfinn Høybråten: En statsråd skal vel alltid sette pris på en utstrakt hånd med tilbud om hjelp fra Stortinget. La meg likevel minne om at en viktig side ved sykehusreformen er at fullmaktene til å disponere sykehusenes ressurser fullt ut ligger i virksomhetene. Det gjelder også personalressursene, og det gjelder ansvaret for å føre lønnsforhandlinger. Arbeidsgiverfunksjonen er tildelt foretakene, det er de som forhandler på grunnlag av de budsjetter Stortinget tildeler dem. I budsjettopplegget ligger det da et grunnlag for lønnsøkninger som foretakene må vurdere når de gir sine fullmakter til den arbeidsgiverforeningen som de har valgt, nemlig NAVO.

Jeg tror det er svært viktig at vi ikke havner i en situasjon hvor regningen automatisk i etterkant kan sendes til staten. Det vil undergrave ansvarsposisjonene som foretakene er tildelt etter det nye systemet. Når jeg har markert dette, er det viktig med en supplerende merknad. Det at vi har lagt opp til helhetlige systemer for spesialisthelsetjenestens virkemåte, opphever naturligvis ikke min generelle plikt til samlet å følge med i utviklingen av helsetjenesten, også knyttet til den problemstilling som representanten Alvheim tar opp. Det vil jeg selvfølgelig gjøre.

Olav Gunnar Ballo (SV): Jeg registrerer statsrådens svar til Asmund Kristoffersen når det gjelder psykiatrien. Det statsråden sier, er at han vil bevirke at det ikke kommer til kutt, slik jeg oppfatter det. Men det har jo kommet til kutt. Den situasjonen som beskrives innenfor barne- og ungdomspsykiatrien i Oslo, er en situasjon der man allerede i februar gjorde et vedtak om kutt, og der man har gjennomført en reduksjon på 26 mill. kr. Dette kan man lese ut av en protokoll fra et styremøte 7. juni 2002 i Barne- og ungdomspsykiatri Oslo Helseforetak. Der står det i et av vedtakene, i punkt 2:

«Styret finner det derfor nødvendig å pålegge administrasjonen å finne rom for ytterligere reduksjoner i kostnadene tilsvarende 8,5 mill kroner. Dette vil blant annet innebære en reduksjon på inntil 15 årsverk.»

Så registrerer jeg naturligvis – jeg har jo lest sykehusøkonomiproposisjonen – det som statsråden beskriver i forhold til dette, nemlig at de øremerkede tilskuddene i sin helhet skal benyttes til formålet, at øremerkede tilskudd skal komme i tillegg til, og ikke erstatte egenfinansiering av tjenesten, osv. Men hva hjelper det om departementet og Regjeringen beskriver en intensjon for bruken av midler, hvis det som nå praktiseres i regi av helseforetakene, er det stikk motsatte? Hvis det man gjør i Oslo, er ut fra en situasjon man selv vurderer som så dramatisk at man må redusere, hjelper det lite om statsråden sier her at han skal medvirke til at det ikke skjer. Man har altså allerede kuttet 26 mill.

Det er klart at det vil være helt rimelig for SV å etterlyse hva statsråden på en konkret måte har tenkt å gjøre for bl.a. å kompensere at man har kuttet med 26 mill., som man skriver i dette styrereferatet at man har gjort. Hva skal man i så fall gjøre for å sikre at virksomheten igjen kommer opp på det nivået som var intensjonen? Hvordan har man rent konkret tenkt å sikre at Oslo får den kapasiteten man skal ha?

Jeg bruker Oslo som et eksempel her. Jeg har ikke god nok oversikt over det som skjer ellers i landet. Men det er ting, det vet vi fra tidligere år, som tyder på at situasjonen ikke er ulik i en del andre helseforetak. Hvordan kan vi være sikre på, når vi kommer til oktober, at denne situasjonen ikke er forverret ytterligere?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Som jeg sa i mitt svar til representanten Asmund Kristoffersen, vil det bli sendt et styringsbrev til samtlige regionale foretak hvor Stortingets føringer med basis i proposisjonen, som jeg refe-

serte til, og i innstillingen vil bli meddelt, og hvor de pålegges å følge disse retningslinjene. I den grad det er truffet vedtak som er i strid med disse retningslinjene, vil man måtte treffe nye vedtak.

Når det gjelder situasjonen i Helse Øst, og barne- og ungdomspsykiatrien i Oslo spesielt, har jeg bedt om en forklaring fra Helse Øst på det som gikk fram av den artikkelen som representanten Ballo nevnte i sitt innlegg. Jeg har foreløpig fått en forklaring som vil danne grunnlag for en slik oppfølging som jeg nå varsler at jeg vil komme med.

Men jeg har lyst til å understreke én ting: Det at aktiviteten skal videreføres og økes, og det at effektiviseringseffekter skal bli innenfor sektoren og ikke tas ut av psykisk helse, kan ikke innebære at hver enkelt tjeneste og hvert enkelt tiltak skal konserveres på det aktivitetsnivå og med de bevilgninger de hadde i fjor.

Vi stiller også krav i opptrappingsplanen om omstilling, og omstilling kan måtte bety at noe går opp og noe går ned. Men det som er viktig, er at barna dette gjelder, får et økt tilbud og ikke et redusert tilbud, og det vil være kjernen i min oppfølging av Helse Øst og de andre foretakene på dette punkt.

K j e l l E n g e b r e t s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Replikordskiftet er avsluttet.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Inge Lønning (H): Sosialkomiteens leder omtalte i sitt innlegg «dette famøse forslaget» om full egenbetaling ved assistert befruktning. Det famøse ved forløpet i akkurat den saken er vel at forslaget kom i budsjettforslaget fra regjeringen Stoltenberg – relativt lite forberedt, og som et løsrevet forslag om 100 pst. egenbetaling – og så ble det misvisende omtalt som et forslag om å innføre egenandeler, som om 100 pst. egenbetaling med mening lar seg omtale som egenandel. Men det virkelig famøse var jo at etter et halvt år hadde det parti som fremmet forslaget, snudd 180 grader rundt, og det parti sosialkomiteens leder representerer, som hadde programfestet det samme standpunkt, hadde også snudd 180 grader rundt, bl.a. fordi en meget velsmurt medie- og lobbyvirksomhet, fullfinansiert av den farmasøytiske industri, i mellomtiden hadde klart å gjøre dette til et viktig helsepolitisk spørsmål.

Det viktige ved denne saken er at vi tar lærdom av den og innsat på denne måten går det ikke an å drive en troverdig helsepolitikk – at man skifter standpunkt fra det ene ytterpunkt til det annet hvert halvår. Hvis vi skal kunne drive en velbegrunnet form for prioritering innenfor helsepolitikken, haster det etter mitt skjønn med å følge opp det forslaget som ble fremmet allerede i 1997 av det andre helseprioriteringsutvalget om å utrede et system med en gjennomført gradert bruk av egenandeler, som kan begrunnes på en slik måte at befolkningen kan skjønne hvorfor man legger en høyere egenandel på en-

kelte helsetjenester enn det man gjør på andre helsetjenester. Den lærdommen vi kan trekke av denne saken, er at det haster å få på plass et slikt system og få allminnelig aksept for en slik måte å tenke på, for det er bare på den måten vi vil kunne håndtere de virkelig vanskelige helseprioriteringsspørsmålene som ligger foran oss i årene fremover.

Derfor registrerte jeg også med glede at helseministeren i sitt innlegg ytret seg slik at han ønsker å følge dette opp, og jeg håper at helseministeren vil sette fortgang på den saken, slik at vi kan få et konsistent system med bruk av graderte egenandeler.

Ola D. Gløtvold (Sp): La meg først få lov til å ta opp Senterpartiets forslag, som jeg glemte å ta opp i innlegget mitt.

Med fem minutter og ingen replikkadgang er det en del ting som en gjerne har lyst til å kommentere litt mer. Representanten Alvheim, komiteens leder, sa at han var veldig glad for økningen i ISF-andelen, fra 55 til 60 pst., og at alle hadde bedt om at den skulle økes. Jeg har en litt annen oppfatning, og jeg viser til at også legepersonell og andre fagfolk har gått ut i media og sagt at en sterkere økning i ISF-andelen er meget uheldig, bl.a. overfor kronikere og pasienter med sammensatte lidelser, spesielt da en del eldre.

Så litt til denne skjevfordelingen mellom helseregionene. Det har det vært reist noen spørsmål omkring. SV og Senterpartiet har også en merknad i forbindelse med de ulike aktivitetsnivåer som budsjettene er basert på, der vi ber Regjeringen om å prøve å utjamne disse nå med den fellespotten som man holder tilbake, og jeg håper at det vil skje fra helsesministerens side.

Ambulansetjenesten ble det satt veldig fokus på i Stortinget for ca. ett år siden i forbindelse med akuttmedisinsk melding, og jeg håper at det som nå har kommet av signal, at helseforetakene ikke har prioritert ambulansetjenesten og akuttmedisin, kan snus, og at en får lagt det på plass, i likhet med psykiatrien. Det er veldig viktig, slik flere talere har vært inne på. Jeg er også meget bekymret for psykiatrien. Vi har fått meldinger om at institusjonsetableringer og -utvidelser er lagt på is, og vi har også fått signal om at f.eks. et nyopprettet DPS i Harstad var truet med nedleggelse. Her tror jeg helseministeren faktisk har vært inne i saken, og at det er stoppet, men det er bekymringsfulle signaler som kommer.

Senterpartiet har en merknad om Follo sykehus, og jeg skal ikke kommentere det noe nærmere. Men det er en sak fra 1980-tallet, og jeg håper at den snart vil finne sin løsning eller få sin avklaring.

Stiftelsen Nasjonal Plan for Astmaskoler har vært debattert i denne salen før, og det er viktig at prosjektet, når prosjektperioden nå er over, får permanente midler slik at den opplæringen som spesialisthelsetjenesten har ansvaret for, kan fortsette, og at skolen kan videreføre sitt arbeid.

Så har jeg til slutt lyst til å sette søkelyset på revmatismepasientenes situasjon. Jeg håper det nå blir en avklaring her, slik at revmatismepasientene får sine plasser

ved Rikshospitalet. Det har også vært en sak i Stortinget før. En samlet komite gikk da ut fra at det skulle være 45 senger på Rikshospitalet til revmatologi og revmakirurgi, og jeg håper at vi får beholde den kompetansen, og at den kan utvikles istedenfor avvikles. Det ryktes fra andre regioner at det der også er vanskelig for revmatismepasientene.

Presidenten: Ola D. Gløtvold har tatt opp det forslaget han refererte til.

John I. Alvheim (FrP): Først til forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet, på side 16 i innstillingen, som jeg vil be om blir gjort om til et oversendelsesforslag. Så vidt jeg vet i øyeblikket, har helseministeren allerede grepet inn, og at dette nå ordner seg, slik at Hjertesenteret kan få ferdigrestaurert de nye lokalitetene de skal inn i.

Til representanten Inge Lønning vil jeg si at han talte veldig godt for et Lønning III. Min mening om det er at det har vi ikke behov for, vi har mer enn nok med Lønning I og Lønning II. Ellers kunne det jo være interessant å stille et direkte spørsmål til representanten Lønning: Hvilken erfaring og hvilken opplevelse har du med mennesker som er barnløse og ikke kan få barn på naturlig måte? Og hvis disse også i tillegg har dårlig økonomi, skal de være avskåret fra å få barn, slik som bl.a. jeg og Inge Lønning har fått?

Så vil jeg tilbake til psykiatrien. Jeg vil berømme representanten Olav Gunnar Ballo og SV som, i likhet med meg og Fremskrittspartiet, har vært meget bekymret for utviklingen innen psykiatrien, særlig barne- og ungdomspsykiatrien. Jeg har personlig i denne sal gjentatte ganger forsikret meg om at psykiatriplanen blir fulgt, og har alltid fått til svar at det blir den. Men jeg har også i tillegg bedt ulike helseministre om å gå inn i denne planen for å se om kart og terreng fortsatt stemmer overens. Jeg har en mistanke om at så ikke er tilfellet.

Når det gjelder utviklingen og de vedtakene som er gjort i Oslo-regionen, er jo ikke dette noe nytt. Slik har det vært over flere år, hvor Oslo kommune tidligere har lagt ned psykiatriske tilbud, og vist til at de har etablert andre tilbud som har vært likeverdige. Og slik må det selvfølgelig også være. Man kan ikke holde fast på det man drev i 1960, det kan ikke være populært, og det kan ikke være oppdatert i 2002. Men i den utstrekning det virkelig er reell nedgang i psykiatrisk behandling i Oslo-regionen, har helseministeren en selvstendig instruksjonsmyndighet overfor Helse Øst, og den vil jeg anbefale ham å bruke hvis det skulle være nødvendig.

Presidenten: John I. Alvheim har gjort om forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet, til et oversendelsesforslag.

Presidenten vil også påpeke at all tale skal rettes til presidenten og ikke til de enkelte representantene.

Inge Lønning (H): Det var nærmest for å rette en åpenbar misforståelse – jeg mente ikke å legge inn en bestilling om en Lønning III. Jeg er helt enig med representanten Alvheim i at det er nok med Lønning I og II, på

samme måte som det er nok med Oscar I og Oscar II. Vi trenger bestemt ikke flere. Det jeg derimot mente, var å peke på at erfaringen med forløpet av den sak som Alvheim kommenterte, burde lære oss alle, uansett standpunkt til det konkrete stridsspørsmål, at dette ikke er måten å behandle spørsmålene på.

Til Alvheims direkte spørsmål: Jeg har kommunisert med ganske mange mennesker som er i den situasjonen som Alvheim beskrev. Det går jeg ut fra at representanten Alvheim også har gjort. Det hadde han formodentlig gjort også da han for et halvt år siden stod på det motsatte standpunkt, som var skrevet inn i Fremskrittspartiets stortingsprogram.

Men det som er lærdommen vi bør trekke av denne saken, er at vi ikke bør definere spørsmålet om egenandeler som spørsmålet: intet eller alt – enten skal det offentlige dekke alt, eller så skal den enkelte bruker dekke alt. Det vil de aller fleste mennesker reagere på med rette, for det er en altfor firkantet og unyansert omgang med spørsmål om egenbetaling.

Derfor er mitt standpunkt at hvis vi skal komme videre med en rimelig bruk av dette som verktøy i helseprioritering i fremtiden – og prioritering vil vi bli tvunget til å foreta i stadig høyere grad i årene som kommer – ja, så er vi nødt til å skaffe oss andre redskaper enn dem vi hittil har hatt. Ett av de redskapene som kan tas i bruk, er å lage et system med graderte egenandeler som omfatter ikke bare noen tilfeldig utvalgte tjenester innenfor det store spekteret av helsetjenester, men som omfatter hele systemet, og som det er mulig å begrunne på en måte som flertallet uten videre vil finne rimelig og akseptere.

Statsråd Dagfinn Høybråten: La meg kort tilføye noen kommentarer til et par spørsmål som er blitt reist i debatten. Representanten Alvheim etterlyste en gjennomgang og en oppdatering av psykiatriplanen. Det arbeidet er igangsatt fra Helsedepartementets side. Sosial- og helsedirektoratet er gitt i oppdrag å foreta en slik oppdatering og ajourføring mellom kart og terreng, og Regjeringen vil komme tilbake til resultatet av den gjennomgangen i budsjettforslaget til høsten.

Når det gjelder reumatismepasientene, som representanten Gløtvold var inne på, skal jeg bare si at basert på innhentede opplysninger fra Helse Sør, kan det opplyses at reumakirurgisk avdeling ved Rikshospitalet ikke vil bli nedlagt, men overføres udelt inn i et større faglig fellesskap i ortopedisk avdeling. Tilbudet opprettholdes både når det gjelder antall operasjoner og innleggelser, men organiseringen av avdelingen er under endring. Helse Sør ønsker å få til gode pasientforløp og god ressursutnyttelse innen mer fleksible avdelinger, og derfor er en samling av kirurgiske, reumakirurgiske og ortopediske senger et skritt i riktig retning. Rikshospitalet har kompetansesenterfunksjon for barnereumatologi, landsfunksjon for barnereumakirurgi og regionfunksjon for reumakirurgi. Disse funksjoner vil ikke bli redusert som følge av omorganiseringen. Jeg tror det er viktig og i tråd med de beste intensjoner med denne reformen at helseforetakene har betydelig frihet når det gjelder den interne organiseringen

i sykehusene. Et av problemene med den tidligere modellen har etter mitt syn vært at eierne har sittet for nær i forhold til ledelsens ansvar når det gjelder å organisere. Kravene til resultater skal eierne være tydelig på. Men hvordan resultatene leveres, må i hovedsak være ledelsens ansvar.

Olav Gunnar Ballo (SV): Når jeg bad om ordet, var det på bakgrunn av noe som lederen i sosialkomiteen sa knyttet til assistert befruktning. Han utfordret SV i forhold til full inndekning. Jeg vil understreke at SV ikke har gått for det. Vi har gått for en modell som skulle være i størrelsesorden det som Regjeringen nå legger opp til. Vi foreslo det i desember. Det var et noe høyere tall – 23 000 kr – men vi fikk ikke noe støtte for det, dvs. Arbeiderpartiet støttet oss verbalt, men ikke ved bevilgning. Fremskrittspartiet var da direkte uenig i det.

I forbindelse med gjennomgangen når det gjaldt evalueringen av bioteknologiloven, ser jeg at i 1994 uttalte den samme Alvheim følgende når det gjaldt egenandeler knyttet til assistert befruktning:

«I en tid med særdeles knappe ressurser til norsk helsevesen, vil det etter dette medlems skjønn ikke være riktig av det offentlige helsevesen å prioritere deler av de behandlingsopplegg som skisseres i foreliggende lovproposisjon. Dette medlem tenker da i særlig grad på kunstig befruktning som dette medlem ikke mener bør være et finansielt ansvar for det offentlige.»

Så er det altså slik at Fremskrittspartiet ikke bare har vedtatt at det ikke skal være egenandeler på assistert befruktning, men de har også vedtatt at det ikke skal være egenandeler på sterilisering, noe som SV for øvrig er helt enig med Fremskrittspartiet i. Vi legger nå fram et forslag om å fjerne egenandelen i sin helhet når det gjelder sterilisering, men altså ikke når det gjelder assistert befruktning, fordi vi tror at begrepet «medisinsk indikasjon» er totalt uhåndterlig. Hvis man skal begynne å skille mellom sosialmedisinske vilkår og risikofaktorer, vil man byråkratisere hele opplegget med hensyn til hvem som skal ha rett, og hvem som ikke skal ha rett. Vi tror det er lite praktikabelt, og at det er uhensiktsmessig og konfliktskapende.

Fremskrittspartiet, som altså på sitt landsmøte gjør akkurat det samme vedtaket når det gjelder sterilisering, går ikke inn for vårt forslag i forhold til å fjerne egenandelen for sterilisering. Begrunnelsen for det skulle jeg gjerne ha hørt, for rent prinsipielt er det ingen skille – så langt jeg kan se – mellom det og pressemeldingen fra Fremskrittspartiets landsmøte når det gjelder fjerning av egenandeler for begge. Men så langt jeg kan fortolke det: Når Fremskrittspartiet uttrykker at de har primær og subsidiær stemmegivning, kan man ikke ta noe primært standpunkt på et gitt spørsmål der man kunne risikert at det hadde blitt flertall for det i denne salen, slik det ville vært ved sterilisering. Det synes jeg er en form for slalåmkjøring som er ganske besynderlig. Det er jo faktisk også slik når det gjelder assistert befruktning, at det ikke er gjennom Fremskrittspartiets stemmegivning det sikres. Det er gjennom støtten fra SV og Arbeiderpartiet, fordi

Fremskrittspartiet tvert imot fremmer et helt annet forslag.

Jeg synes Alvheim skal være noe mer dempet med hensyn til hvordan man skal sikre at egenandelen går ned på disse to områdene, i og med at Fremskrittspartiet selv ikke er villig til å gå ut med et forslag som hadde fjernet egenandelene når det gjelder sterilisering.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 14.

(Votering, se side 3530)

S a k n r . 1 5

Innstilling frå sosialkomiteen om endringar i statsbudsjettet for 2002 som følge av takstoppgjera for legar, psykologar og fysioterapeutar (Innst. S. nr. 261 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 71 (2001-2002))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, se side 3533)

S a k n r . 1 6

Forslag fra stortingsrepresentant Asmund Kristoffersen på vegne av Arbeiderpartiet oversendt fra Odelstingets møte 18. juni 2002 (jf. Innst. O. nr. 82):

«Stortinget ber Regjeringen legge til grunn en refusjon på 95 prosent for Remicade av gjeldende veiledende utsalgspris fra 1. oktober 2002 og ut året.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, se side 3533)

S a k n r . 1 7

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 18. juni 2002 (jf. Innst. O. nr. 82):

«Stortinget ber Regjeringen sikre at sykehusets utgifter til legemidler under ny § 5-15 i folketrygdloven dekkes.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, se side 3533)

Etter ønske fra sosialkomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 18 og 19 behandles under ett – og anser det for vedtatt.

S a k n r . 1 8

Innstilling fra sosialkomiteen om avslutning av handlingsplan for eldreomsorgen (Innst. S. nr. 263 (2001-2002), jf. St.meld. nr. 31 (2001-2002))

S a k n r . 1 9

Innstilling fra sosialkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene John I. Alvheim og Harald T. Nesvik om å be Regjeringen legge godkjenningsmyndigheten

for bemanningsplaner ved landets sykehjem til Helsedirektoratet, slik at pleietrengende sykehjemsbeboere sikres et faglig forsvarlig nivå på bemanningen, uavhengig av bosted (Innst. S. nr. 258 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:114 (2001-2002))

Presidenten: Etter ønske fra sosialkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 10 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet 10 minutter hver, Venstre og Kystpartiet 5 minutter hver.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

John I. Alvheim (FrP) (komiteens leder og ordfører for sak nr. 18): St.meld. nr. 31 har i grunnen en misvisende tittel. Undertittelen «Fra hus til hender» er nok mer treffende.

Opprustingen av eldreomsorgen må fortsette, da det står meget tilbake før vi har en faglig god nok eldreomsorg, der den enkelte bruker ved behov får en individuell tilpasset omsorg og valgmuligheter. Dette understrekes da også og forsterkes av en enstemmig komitee.

Et økende antall eldre og en høyere levealder blant de eldre er tilsiktet utvikling som vi alle har ønsket og jobbet for, og må derfor ikke betegnes eller beskrives som et økonomisk problem for Kongeriket Norge. Dette skaper holdninger som rammer de svakeste av de eldre på en utilbørlig måte. Det økte antall eldre over 67 år er derimot en ressurs som samfunnet i liten grad utnytter, og det er for meg et tankekors at eldreomsorgen ikke betraktes som verdiskaping i samfunnet, men alltid får røde tall i samfunnsregnskapet.

En samlet sosialkomitee er enig med Regjeringen i at de fysiske måltall som ble lagt i innstillingen til St.meld. nr. 50 for 1996-97 i 1997, er oppnådd. Komiteen er også enig i fordelingen av de 12 000 nye årsverkene, og likeledes er komiteen fornøyd med at en i 2005 får en eneromsdekning på 95 pst. i våre sykehjem.

Komiteen er også videre enig med Regjeringen i at det fremlegges en ny stortingsmelding våren 2003 som går på kvalitet, herunder organisering i lederutvikling, kompetanseheving, struktur både i den åpne omsorgen og i institusjonsomsorgen. En enstemmig komitee ber også om at Regjeringen i den nye meldingen vurderer bemanningsnormer og rekrutteringstiltak. En enstemmig komitee konkluderer også med at handlingsplanen fra 1998 har gitt som resultat en betydelig opprusting, modernisering og vekst i kapasiteten både på personalsiden og i antall boenheter, og at de store tilbudsforskjellene i kommunene er betydelig redusert.

Før fristens utløp den 1. oktober 2001 var det fra kommunene innmeldt et tilleggsbehov for 9 300 enheter utover tidligere godkjente plasser på 33 400 enheter. I meldingen foreslår Regjeringen å øke antall enheter med 2 000, og da med en prioritering av de kommuner som har lavest sykehjemsdekning.

Etter forhandlinger mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet økes antall nye sykehjemsplasser med 3 000 utover de 2 000 enheter som Regjeringen la inn i meldingen, og da med fordelingen 60 pst. sykehjemsplasser og 40 pst. omsorgsboliger. Det gir til sammen 4 200 nye sykehjemsplasser og 800 omsorgsboliger utover de 33 400 enhetene som tidligere er godkjent av Stortinget frem til 2005.

Det er delte meninger i komiteen om denne behovsdekningen på 31,5 pst. for heldøgnspleie og omsorg i 2005 for personer over 80 år, som Regjeringen anfører i meldingen, en dekningsprosent for heldøgns pleie og omsorg hvor det settes likhetstegn mellom aldershjem og omsorgsboliger og sykehjem. En samlet komite mener at det vil være et økende behov for flere årsverk i eldreomsorgen frem til 2005.

Da min taletid er knapt tilmålt, vil jeg i mitt resterende innlegg kommentere meldingen og innstillingen fra Fremskrittspartiets ståsted. At måltallene er oppfylt, betyr ikke at vi har fått en behovsdekning på 25 pst. for heldøgns omsorg og pleie for eldre over 80 år i 2001, slik det hevdes i Regjeringens melding. Fremskrittspartiet er dypt uenig i at det i meldingen settes likhetstegn når det gjelder heldøgns omsorg og pleie, mellom aldershjem, omsorgsboliger og sykehjem, og at man på denne finurlige måten regner seg frem til en behovsdekning i 2005 på over 31 pst. for heldøgns omsorg og pleie for eldre over 80 år.

Vi er alle her i salen kjent med den kapasitetsmangel vi i dag har på sykehjemsplasser i svært mange kommuner, og hvilke konsekvenser og hvilke uverdige forhold som tidvis og altfor ofte avdekkes i media.

Norske Kvinners Sanitetsforening skriver vedrørende St.meld. nr. 31 til de parlamentariske ledere i Stortinget at Norske Kvinners Sanitetsforening ikke kan se at den virkelighetsoppfatning som fremgår av stortingsmeldingen, er i samsvar med den virkeligheten våre eldste eldre og sykeste mennesker lever under. Det gjelder først og fremst sammenblandingen av sykehjemsplasser og omsorgsboliger. Det er vår oppfatning at de aller eldste med stort pleie- og omsorgsbehov i 24 timer i døgnet skal ha en lovfestet rett til sykehjemsplass.

Meldingen bekrefter til fulle Fremskrittspartiets påpeking av at kommunene av rent økonomiske grunner i for stor grad har prioritert bygging av omsorgsboliger i stedet for bygging av sykehjemsplasser. Sykehjemsdekningen har faktisk gått ned i perioden 1998-2001. Hele 73 pst. av dem som i dag er plassert i omsorgsboliger, er eldre med kroniske sykdommer, aldersdemens og omfattende eller moderat funksjonssvikt. Når en da vet at disse omsorgsboligene i de fleste tilfeller kun betjenes sporadisk av hjemmetjenestene, må enhver forstå at pleie- og omsorgssituasjonen og trygghetstilstanden for mange av

de omsorgstrengende i omsorgsboligene ikke er forsvarlig.

Det er derfor skuffende at selv sosialministeren som fagperson ikke synes å forstå hvilke problemer dette medfører for sterkt pleietrengende i mange omsorgsboliger. I særlig grad gjelder dette demente, og jeg vil i den sammenheng sitere fra medisinalmeldingen fra fylkeslegen i Nord-Trøndelag for 2001, som uttaler:

«Vi ser at mange demente bor i omsorgsboliger, og dette finner vi sterkt problematisk. I de aller fleste tilfeller er omsorgsboliger helt uegnet for demente.»

Fylkeslegen i Hedmark uttaler i sin helsemelding for 2001 følgende:

«Fylkeslegen mener at hvis ikke omsorgen og fagligheten i omsorgsboligene blir styrket, er det ikke skjedd en styrking og kvalitetsheving av eldreomsorgen i planperioden.»

Jeg er personlig helt på linje både med fylkeslegen i Hedmark og fylkeslegen i Nord-Trøndelag. Når vil sosialministeren og Stortingets flertall ta disse tilsynsrapportene på alvor? Det er for hele planperioden frem til 2005 kun forutsatt at det bygges ca. 5 000 nye sykehjemsplasser, inklusiv deler av de 2 000 boenhetene som Regjeringen legger inn i meldingen. For samme tidspunkt vil sykehjemsdekningen i de aller fleste kommunene ha gått ned til mellom 15 pst. og 18 pst., mens målsettingen i St.meld. nr. 50 for 1996-97 var 25 pst. dekning av heldøgns omsorg og pleie for folk over 80 år.

De faktiske forhold mener Fremskrittspartiet er at det er flere sterkt pleietrengende som venter på sykehjemsplass i dag, enn det var i 1998, da opptrappingsplanen for eldreomsorgen ble igangsatt. Jeg er derfor svært glad for at Fremskrittspartiet har fremforhandlet en avtale med regjeringspartiene om en økning på 4 200 sykehjemsplasser, slik at vi i 2005 får en økning på 9 200 nye sykehjemsplasser istedenfor 5 000. Jeg er imidlertid skuffet over at det ikke lyktes Fremskrittspartiet å få flertall for å øke investeringstilskuddet til kommunene med 300 000 kr pr. enhet for bygging av sykehjem.

Stortinget behandler også i dag et Dokument nr. 8-forslag fra Fremskrittspartiet som foreslår at Helsedirektoratet skal utarbeide normerte bemanningsplaner for våre offentlige sykehjem. Alle de rapporter som er laget de ti siste årene, helt frem til tilsynsrapporten fra Statens helseinspeksjon i 2001, konkluderer med at de vesentligste manglene i sykehjemmene og de feil man finner der, er begrunnet i for lav bemanning for å utføre en god eldreomsorg.

I utviklingen fremover, med et økende antall eldre over 80 år og behandlingsmuligheter for eldre i høy alder, vil sykehjemmene mer og mer ta form av å bli helseinstitusjoner, hvor krav til faglighet øker sterkt både når det gjelder legetjeneste og faglig pleietjeneste. Pasientrettighetsloven vil også måtte bli gjort gjeldende for våre sykehjem. Så langt jeg har oversikt over, har pleiefaktoren i våre offentlige sykehjem ikke økt i takt med pleietyngden, verken når det gjelder legetjeneste eller pleietjeneste. Et lite unntak i så måte er bemanningen ved skjermede avsnitt for senil demente, hvor det har vært en be-

tydelig bedring. Det er her verdt å merke seg at både Den norske lægeförening, Norsk Sykepleierforbund og Norsk Helse- og Sosialforbund sterkt har anbefalt forslaget i Dokument nr. 8:114 om at Helsedirektoratet skal fastsette bemanningsnormer for våre offentlige sykehjem. Det er derfor sterkt skuffende at det ikke blir mulig å få flertall for dette forslaget, selv ikke fra de partier som i innstillingen skriver varmt om at fagligheten i eldreomsorgen bør styrkes.

I en interpellasjonsdebatt 22. mars i år uttalte komiteens nestleder, representanten Bjarne Håkon Hanssen, følgende:

«Mange tar til orde for å innføre en minstestandard for bemanning i eldreomsorgen. Jeg mener også at dette kan være et hensiktsmessig forslag.»

Jeg spør da: Mener ikke representanten Bjarne Håkon Hanssen dette i dag?

Fremskrittspartiet har alltid ment og mener fortsatt at skal vi få en fullgod eldreomsorg og brukerstyrt valgfrihet for de eldre, må staten overta finansieringsansvaret fullt ut, og dette ser vi frem til å få gjennomført om ikke så altfor mange år.

Til slutt tar jeg opp de forslag som Fremskrittspartiet har i innstillingen.

Presidenten: John I. Alvheim har tatt opp de forslag han refererte til.

Bjarne Håkon Hanssen (A): Gjennom behandlingen av dagens sak skal Stortinget sette punktum for den formidable satsing på eldreomsorgen som har funnet sted gjennom Handlingsplan for eldreomsorgen. 34 milliarder kr er brukt over fire år. Flere Regjeringer har tatt ansvar og fulgt opp planen.

Den opprinnelige planen er fra før utvidet med 5 000 enheter til 29 400. Stortinget vil i dag vedta en ytterligere utvidelse med nye 5 000 plasser. Samlet vil kommunene ved utgangen av 2005 ha sluttført bygging eller oppgradering av 34 400 sykehjemsplasser og omsorgsboliger. Storsatsing er mulig, når det er politisk vilje.

Gode bygninger er en forutsetning for omsorg på brukernes premisser. Eldreomsorgen vil i fremtiden ikke bli preget av lange korridorer og åtte brukere pr. bad. Norsk eldreomsorg preges i dag av små enheter, lyse og trivelige, med gode sanitærforhold og – ikke minst – trivelige fellesarealer for måltider og samvær.

Moderne bygningsmasse er en forutsetning for god omsorg og godt arbeidsmiljø. Når Stortingets vedtak av i dag er gjennomført, vil vi ha lagt et godt grunnlag for en god eldreomsorg i Norge. Men vi har bare lagt et grunnlag for det. Det er avgjørende viktig for en framtidig god eldreomsorg at dagens debatt ikke gir det inntrykk at ferdigstillingen av Handlingsplan for eldreomsorgen medfører at politikernes oppmerksomhet kan flyttes bort fra eldreomsorgen.

Gode bygg gir ikke alene grunnlaget for en god eldreomsorg. Nå må all fokusering rettes mot innholdet i eldreomsorgen. Det er ingen tvil om at her gjenstår mye ar-

beid. Og jeg er noe bekymret for framtiden. Regjeringen mente at bygging av 2 000 enheter var tilstrekkelig for å fullføre handlingsplanen. Det ville vært altfor lite, og Stortinget må derfor mer enn fordoble innsatsen for å fullføre nødvendig bygging. Samtidig legger Regjeringen opp til en kommuneøkonomi som langt fra vil tilfredsstille kommunenes behov for økonomisk utvikling, dersom en skal satse på kvalitet og innhold i eldreomsorgen. Regjeringen sier at den til våren skal komme med en egen stortingsmelding om innhold og kvalitet i tilbudet til de eldre. Det er bra.

Regjeringen lider i dag et klart nederlag her i salen. Til og med regjeringspartiene innser at en bygging av 2 000 enheter er altfor lite.

Jeg vil signalisere at Arbeiderpartiet vil bidra til at Regjeringens forslag vil lide samme ublide skjebne i Stortinget dersom ikke den kommende stortingsmeldingen om kvalitet og innhold offensivt tar innover seg eldreomsorgens behov og utfordringer.

La meg særlig peke på en av Arbeiderpartiets merknader i innstillingen. Denne berører det faktum at det i mange av pressområdene er mangel på egnede tomter til bygging av bl.a. omsorgsboliger. Arbeiderpartiet vil gjøre noe med det. Vi vil etablere en låneordning gjennom Husbanken hvor kommunene kan få rente- og avdragsutsettelse på lån til tomtekjøp. Det er fremmet et Dokument nr. 8-forslag om dette i Stortinget. Det er viktig at dette forslaget får tilslutning.

Vi er ikke så optimistiske med hensyn til tempo som Regjeringen og komiteens flertall. Presset i byggebransjen og mangel på tomter tilsier bl.a. at vi burde la etterløperne få mulighet, ut fra individuelt fastsatte frister, til å søke og ferdigstille fram til 2007.

Et av de temaene som oftest diskuteres når eldreomsorgen står på dagsordenen, er spørsmålet om hvorvidt heldøgns omsorg og pleie bare kan gis forsvarlig i sykehjem. Det var jo også representanten Alvheim sterkt inne på i sitt innlegg. Flertallet slår fast at utvidelsen av antall enheter fra 2 000 til 5 000 enheter utelukkende skal komme i form av sykehjemsplasser. Arbeiderpartiet er enig i at utbyggingen av de siste 5 000 enhetene i hovedsak skal være sykehjemsplasser, men vi mener at det må være et større rom for de kommuner som ønsker å satse på å gi heldøgns omsorg og pleie på andre måter enn å bygge sykehjem. For noen kommuner vil det fortsatt være riktig med omsorgsboligsatsing. Derfor går vi inn for en fordeling av de 5 000 plassene med 70 pst. til sykehjemsplasser og 30 pst. til omsorgsboliger tilrettelagt for å kunne gi heldøgns omsorg og pleie.

Jeg skal innrømme at jeg selv har vært i tvil om hvorvidt heldøgns omsorg og pleie kan ytes på en faglig god måte utenfor sykehjem. Derfor har jeg i vår tatt meg tid til å reise rundt for å se på noe av det som er bygd gjennom handlingsplanen. Jeg har latt meg imponere over mange nye og fine omsorgsboliganlegg, med tilstedeværende bemanning hele døgnet. Jeg føler meg derfor trygg på vårt standpunkt i dette spørsmålet.

Denne debatten omfatter også Dokument nr. 8:114 om bemanningsplaner ved landets sykehjem. Jeg har in-

gen problemer med å innrømme at jeg har vært skeptisk til forslaget om å lage bemanningsnormer. Denne skepsisen har sitt grunnlag i særlig to forhold: For det første den åpenbare fare som ligger i at bemanningsnormen i praksis blir en minstenorm. Det vil bety at bemanningen legges opp i henhold til en norm og ikke i henhold til brukernes behov for pleie og omsorg. For det andre bekymrer det meg dersom en slik norm bare blir gjeldende for sykehjemmene. Faren er stor for at mange kommuner da blir tvunget til å bygge ned den hjemmebaserte omsorgen for å kunne tilfredsstille normen på sykehjemmet, til tross for at kommunen eventuelt ut fra en samlet vurdering på faglig grunnlag helst ikke ville bygge ned den hjemmebaserte omsorgen. En slik nedbygging vil da også i neste omgang øke presset nettopp på sykehjemmet. Jeg skal likevel innrømme at jeg etter hvert også ser at bemanningsnormer kan ha sine positive effekter.

Jeg deler synet til mange av høringsinstansene i denne saken. Både Lægeforeningen, Sykepleierforbundet og Norsk Helse- og Sosialforbund gir uttrykk for at bemanningsnormer kan være en nødvendig brekkstang for å få på plass nødvendig bemanning. Jeg er derfor glad for at en *samlet* komite ber Regjeringen om en bred utredning av hvilke alternativer som vil være aktuelle for å sikre en tilstrekkelig rekruttering til og bemanning i pleie- og omsorgstjenestene, herunder eldreomsorgen. Komiteen gjør det klart at denne utredningen også må omfatte spørsmålet om bemanningsnormer. Her må Regjeringen gjøre et grundig arbeid, og vi i Arbeiderpartiet vil ikke i dag avvise at vi kan gå inn for å etablere slike normer.

Jeg mener at dagen i dag er en merkedag for Stortinget. Det var mange som uttrykte skepsis til hvorvidt det var mulig å gjennomføre Handlingsplan for eldreomsorgen da den ble vedtatt i 1997. Det har vi greid, og vel så det. Nå står norsk eldreomsorg overfor nye utfordringer. Hvis vi vil, så greier vi dem også.

La meg avslutningsvis ta opp det forslag Arbeiderpartiet har fremmet i innstillingen.

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Bjarne Håkon Hanssen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Elisabeth Røbekk Nørve (H): St.meld. nr. 31 setter et verdig punktum for avslutningen for Handlingsplan for eldreomsorgen. Målet om å bygge opp heldøgns pleie- og omsorgsplasser tilsvarende 25 pst. av befolkningen over 80 år er nådd. Dekningsgraden er med Regjeringas forslag 31,6 pst., der dekningsgraden utover 25 pst. er en buffer fordi omsorgsboliger varierer med hensyn til omfanget av pleie og omsorg.

Høyre og Regjeringa er glad for at dekningsgraden er styrket gjennom den avtalen regjeringspartiene og Fremskrittspartiet har inngått om å gi tilsagn om ytterligere 3 000 nye sykehjemsplasser. Det betyr en økning totalt sett på 5 000, som har fått en bred tilslutning i innstillinga.

Det har vært viktig for regjeringspartiene å avslutte handlingsplanen på en god måte. Handlingsplanen var ment som et løft i eldreomsorgen, og ikke som en permanent tilskuddsordning til kommunene. Den brede enigheten som framkommer i denne innstillinga, er en verdig avslutning på et løft som også ble startet av et samlet storting.

Handlingsplanen har resultert i en kraftig opprustning og modernisering og en betydelig vekst i kapasiteten, både på personellsiden og når det gjelder sykehjem og omsorgsboliger. Opprustninga har ført til en langt bedre kvalitet på sykehjemmenes bygningsmasse.

I meldinga fra Regjeringa går det fram at hele 45 pst. av sykehjemsplassene enten vil være nybygg eller modernisert boligmasse. Avtalen mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet vil gjøre denne prosenten enda høyere. Sykehjemsutbygginga har som forventet holdt tritt med utviklinga av antall eldre over 80 år.

Når de ytre rammene nå snart er på plass – når «snekkeren har gått hjem», som sosialministeren liker å si – må kvalitet og innhold stå i fokus. Tida vil da være inne for å sikre kvalitet i form av trygge og gode pleie- og omsorgstilbud og arbeidsplasser.

En del pasienter kan etter lengre sykehusopphold rehabiliteres tilbake til egen bolig eller til selvhjelp på et lavere nivå enn i sykehjem. I den sammenheng mener Høyre og Regjeringa at behovet for aktivisering, rehabilitering og opptrening må sterkere inn i sykehjemmenes tilbud.

Høyre og Regjeringa mener det er viktig at bemannings- og tjenestetilbudet i sykehjem ikke ses uavhengig av tilsvarende tilbud i eget hjem og i omsorgsboliger der den enkelte ønsker det. En fast bemanningsnorm eller statlig godkjenning av bemanningsplaner svarer dårlig til den brukerorientering og tilpassing til enkeltmenneskets behov som Regjeringa ønsker å legge til rette for i pleie- og omsorgstjenesten.

Bemanningsnormer, godkjenninger, kan fort bli brukt som maksimumsnorm der behovet permanent eller i perioder er større enn normen. Forholdet til individuell tilpassing og saksbehandling etter helse- og sosiallovgivninga bør tas med i en slik vurdering for å kunne gi den enkelte pleietrengende et pleie- og omsorgstilbud som er individuelt tilpasset. Det betyr at bemanningsnormen må være fleksibel og kunne tilpasses både sykehjem og den øvrige pleie- og omsorgstjenesten.

Regjeringa har signalisert at den vil sette ned et lovutvalg med sikte på å harmonisere helse- og sosiallovgivninga i tråd med tidligere ønske fra Stortinget. For å unngå å gripe inn i kommunenes mulighet til å utnytte og sette inn ressurser der de gir størst effekt, vil flere forskjellige organisasjonsmodeller bli vurdert. Komiteens flertall ber derfor Regjeringa i den varslede stortingsmeldinga om kvalitet i eldreomsorgen å utrede hvilke alternativ som vil være aktuelle for å sikre en tilstrekkelig bemanning i pleie- og omsorgstjenesten.

Pasienter i sykehjem har varierende pleiebehov, og pleietyngden i sykehjemmene har økt. Økningen i antall demente bidrar til at mange eldre i dag er svært pleie- og

omsorgstrengende. Bemanningssituasjonen og organiseringa innen pleie- og omsorgssektoren er svært viktig for arbeidstakerne og deres arbeidssituasjon. Til tross for at bemanningsfaktoren har økt, er det fremdeles udekkede behov i mange kommuner. Regjeringa vil derfor legge til rette for ytterligere personelløkning gjennom vekst i kommunenes frie inntekter. Det er derfor å håpe at årets lønnsloft vil bidra til å rekruttere flere til pleie- og omsorgsyirket.

Når Handlingsplan for eldreomsorgen nå endelig avsluttes, blir slagordet videre «Fra hus til hender». Den bebudede kvalitetsreformen fra Regjeringa skal bidra til bedre grunnbemanning, flere hender i arbeid og økt kvalitet.

Kvalitetsreformen har som mål å bidra til bedre arbeidsmiljø og trivsel, mindre slitasje og dermed redusert sykefravær blant de ansatte, og sist, men ikke minst et bedre pleie- og omsorgstilbud til brukerne.

Sigbjørn Molvik (SV): Stortingsmeldinga om Handlingsplan for eldreomsorgen handler om både fortid, nåtid og framtid. Jeg vil i all hovedsak konsentrere meg om framtida i dette innlegget.

Når det gjelder det som har skjedd så langt fra Stortinget vedtok handlingsplanen for eldreomsorg, er det SVs oppfatning at det krafttaket som den gang ble tatt, var nødvendig. Derfor tok også et samlet storting ansvar for det løft som handlingsplanen var, der statens ansvar også for kostnadene var en del av planen.

SV erkjenner at den videre utbygging av boenheter på 2 000 nye plasser som Regjeringa forslø, er for liten. Vi legger derfor til grunn det anslaget som fylkesmennene har gjort på 5 000 nye enheter. Dette er også det tallet som en nesten enstemmig komite nå har samlet seg om.

Det er noe uenighet om hvilken type plasser disse 3 000 ekstra skal være. For SVs del er vi opptatt av at dette skal være plasser som er tilrettelagt for heldøgns pleie og omsorg, fordi det er her behovet er størst. Samtidig er vi opptatt av at kommunene skal kunne ha en mulighet til å utvikle disse plassene for heldøgns pleie og omsorg på en måte som er mest hensiktsmessig i den enkelte kommune. Derfor er SV uenig med flertallet, som består av regjeringspartiene og Fremskrittspartiet, som vil avgrense dette til kun å være sykehjemplasser. Likevel er det slik at i spørsmålet om hva som er nødvendig å gjøre når det gjelder bygninger og boenheter, er det relativt stor enighet i Stortinget.

Så over til framtida. For SV blir det aller viktigst å sikre en betydelig bedre kvalitet i det pleie- og omsorgstilbudet som skal gis, enten det nå skjer i sykehjem, i omsorgsboliger eller i den hjemmebaserte omsorgen. Derfor er det bra at Regjeringa nå varsler en ny stortingsmelding som skal komme neste vår, og som skal inneholde et nytt utviklingsprogram for bedre kvalitet og enklere ordninger. Dette kommer til å bli et stort og svært krevende løft. Mange eldre og pleietrengende har riktignok gode tilbud i sine hjemkommuner, men vi vet også at for mange er situasjonen alt annet enn god. Mangelen på mange nok

og godt nok kvalifiserte ansatte i pleie- og omsorgssektoren gjør hverdagen tung og vanskelig, ja til dels uverdigg både for ansatte og for brukerne. SV aksepterer ikke forhold i eldreomsorgen der eldre og syke ikke får tilstrekkelig med mat og drikke, der de må bli liggende til langt på dag eller må gå til sengs tidlig på ettermiddagen, eller der mulighetene til toalettbesøk og personlig hygiene langt fra er gode nok, for ikke å snakke om det behovet for personlig kontakt og omsorg mange eldre og pleietrengende har, men som på grunn av lav bemanning og en stresset arbeidsdag ikke blir godt nok ivare tatt. Alle partier i komiteen er enige om at tiden er inne til å gjennomføre tiltak som kan bedre disse forholdene, og da kommer vi ikke utenom bemanningen. Slik SV ser det, dreier dette seg i all hovedsak om folk og hender til å gjøre jobbene. Da snakker vi om flere folk og godt kvalifiserte folk. Klarer vi ikke nå raskt å gjøre noe som monner når det gjelder rekruttering og bemanning til denne sektoren, kan vi om kort tid komme til å oppleve en verre krise i eldreomsorgen enn vi noen gang har hatt. SV ser derfor med forventning fram til en handlingsplan for rekruttering som skal komme fra Regjeringa etter bestilling fra Stortinget. Dette haster, og SV forventer at dette arbeidet har svært høy prioritet i Regjeringa.

Et annet viktig tiltak som etter SVs mening må settes i verk, er et langsiktig og systematisk arbeid for å heve kompetansen og gi muligheter for etter- og videreutdanning i pleie- og omsorgsyrkene. Spesielt er det stort behov for kompetanseheving på alle plan når det gjelder pleie og omsorg av demente. Dette er også alle partier enige i.

Regjeringa varsler, som jeg sa, en stortingsmelding våren 2003, som skal inneholde et utviklingsprogram for bedre kvalitet og enklere ordninger. Dette syns SV er bra, i likhet med alle de andre partiene. Jeg kunne nevne flere ting: Forskrifter til sosialhelsetjenesteloven og prosjektet for ledelses- og kvalitetsutvikling i samarbeid med KS er eksempler på dette.

Ett tiltak som SV er noe usikker på om er det mest hensiktsmessige, er spørsmålet om å innføre bemanningsnormer. Vi frykter at en fast bemanningsnorm kan bli et hinder for en bemanning som er godt tilpasset de enkelte brukernes behov. Derfor vil vi gjerne, i likhet med et stort flertall i komiteen, ha dette spørsmålet utredet.

Så langt er det altså stor politisk enighet i Stortinget om behovet for økt kvalitet og til dels også om hvilke virkemidler som må tas i bruk. Men så er det slutt på den politiske enigheten. Når det kommer til den politiske viljen til å forplikte seg i forhold til de kostnader som denne kvalitetsreformen fører med seg, skiller partiene lag.

SV er ekstremt opptatt av at Stortinget også må ta det økonomiske medansvaret for de reformer og forbedringer dette stortinget vedtar, og som andre skal gjennomføre. Den beste og eneste måten å gjøre det på, er å sørge for at norske kommuner som skal gjennomføre denne reformen på vegne av oss her i denne salen, blir satt økonomisk i stand til å gjøre det. Alt annet er uansvarlig, slik SV ser det.

Derfor har SV ved behandlinga av denne stortingsmeldinga om eldreomsorgen og Dokument nr. 8-forslaget om bemanningsnormer tydeliggjort at vi også vil ta det økonomiske ansvaret for de store løft dette betyr ute i kommunene. Det hadde vært et gledelig brudd med en praksis som har skapt mye frustrasjon ute i kommunene, om Stortinget denne gangen allerede nå hadde gitt klare signaler om å stille opp også med penger når reformen skal gjennomføres. Men det er på dette punktet flertallet i Stortinget svikter fundamentalt.

Regjeringspartiene og Fremskrittspartiet unndrar seg konsekvent alle forpliktende formuleringer og forslag som gjelder kostnadene knyttet til den forbedringa av eldreomsorgen som alle sier er nødvendig. Ikke bare er dette uansvarlig politikk, det er også en politikk som er egnet til å skape forventninger ute blant folk knyttet til en reform som skal komme, men som så i neste omgang blir snudd til en gedigen skuffelse fordi stortingsflertallet ikke er villig til å betale prislappen. Dette er en type politikk som SV ikke vil være med på. Vi er skuffet over at regjeringspartiene ikke tar det nødvendige ansvar for at Stortinget nå slutter med denne praksisen, som bare er egnet til å skape politikerforakt.

Men dette er antakelig en direkte følge av det opplegget for kommuneøkonomien som regjeringa Bondevik har lagt fram. Det er fra Regjeringa sjøl uttalt at dette opplegget vil føre til dårligere velferdstilbud i mange kommuner. Men hvis det er det Regjeringa ser for seg, burde den etter SVs oppfatning kanskje latt være å komme med en stortingsmelding som gir signaler og forventninger om et bedre velferdstilbud.

Enda mer skuffet blir jeg av Fremskrittspartiet i denne saka. Det partiet som kanskje framfor noen andre har prøvd å framstå som de eldre og pleietrengendes parti, driver etter SVs oppfatning et dobbelt bokholderi som til syvende og sist rammer de svakeste. Fremskrittspartiet er med på alle formuleringer og forslag i denne saka som understreker hvor viktig det er med en verdig og anstendig standard på pleie- og omsorgstjenestene, og det er bra. SV er glad for at det er en brei politisk oppslutning om det.

Men også Fremskrittspartiet hopper av i svingen når det kommer til spørsmålet om å betale regninga. Så vet jeg veldig godt at Fremskrittspartiet har en annen modell for finansiering av eldreomsorgen enn resten av partiene her på Stortinget: den statlige stykkprisfinansieringa. Jeg respekterer det. Men så lenge et solid stortingsflertall har bestemt at pleie- og omsorgstjenestene skal være et kommunalt ansvar, må også Fremskrittspartiet ta ansvaret for at kommunenes økonomi er slik at kommunene kan gi det gode tilbudet partiet vil ha. Noe annet er en stor ansvarsfraskrivelse – ja, verre enn det. Når partiet ikke vil styrke kommuneøkonomien fordi de vil ha en annen finansieringsmodell, er det ikke rådmenn, ordførere og kommunepolitikere som blir rammet. Nei, det er nettopp de svakeste av innbyggerne i kommunene, de eldre, de funksjonshemmede, de syke og pleietrengende.

Fremskrittspartiet hadde sjansen i forliket med Regjeringa om revidert, men benyttet den ikke. Tvert imot ut-

talte representanten Per Sandberg fra Fremskrittspartiet i en annen debatt her i formiddag at den lille økinga som ligger i forliket mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet når det gjelder kommuneøkonomien, skjedde mot Fremskrittspartiets vilje. Dette er å svikte de svake gruppene Fremskrittspartiet stadig hevder å representere.

Så vil jeg til slutt ta opp de forslag SV har fremmet alene eller sammen med andre i de to sakene vi nå behandler.

Presidenten: Sigbjørn Molvik har tatt opp de forslag han refererte til.

Magne Aarøen (KrF): Handlingsplanen for eldreomsorga starta som eit tverrpolitisk fellesprosjekt, og vert med litt ulike merknader og mindretalsframlegg også avslutta som ein brei tverrpolitisk dugnad. Det er ein styrke for saka at vi på Stortinget kan syne at vi også har vilje og evne til å strekkje oss for å finne samlande løysingar.

Alle parti utanom Senterpartiet summerer opp at ein til saman vil gå inn for 5 000 omsorgs- og sjukeheimsplassar for å avslutte handlingsplanen for eldre. Eg trur det er eit såkalla nederlag som sosialministeren lett ber.

Målsetjinga var at det skulle vere 25 pst. eineromsdekning. Det kan vere ulikt syn på om det er nok, men det er iallfall ingen tvil om at slik dei fleste på Stortinget reknar grunnlaget for denne dekninga, med både omsorgsbustader og sjukeheimsplassar, er det godt overdekt allereie i Regjeringa sitt framlegg, og det vert ytterlegare forbetra med kompromisset på Stortinget. Det meste av dette skal vere sjukeheimsplassar, og ein skal syte for ei utjamning kommunane imellom, slik at alle kjem på om lag same nivå, tilpassa lokale tilhøve.

Senterpartiet har eit avvikande framlegg, som går på at alle dei resterande 9 300 godkjende søknadene pr. 1. oktober 2001 får finansieringstilsegn. Dette tek ikkje i vare punktet om utjamning mellom kommunane, som har vore eit sentralt element, og det vil såleis føre til at ulikskapen held fram.

Etter at denne bureforma er fullført, er det viktig å ta skikkeleg tak i innhaldet i eldreomsorga. Eg deler ikkje Framstegspartiet sitt syn, at omsorgsbustader ikkje kan innebere fullverdig heildøgnspleie. Det kjem an på bemanninga. Eg vil også streke under at desse oppslaga vi av og til ser, om kor veldig negativt det er innan eldreomsorga enkelte plassar, kan verke til at ein får eit bilete av at det stort sett er elendig. Eg synest det er viktig å slå fast at i det vesentlege har vi folk både i leiande og vanlege jobbar innan eldreomsorga som gjer ein god jobb, og dei medieframstillingane som vert gjorde, kan av og til verke urettferdige.

Det er likevel nok å ta fatt i, og det gjer Samarbeidsregjeringa, som har varsla at alt våren 2003 kjem ho attende til Stortinget med ei eiga melding med ein fullstendig status for situasjonen i norsk eldreomsorg og eit nytt handlingsprogram for kvalitet i omsorgstenesta. Der vil ho m.a. også kome med ei vurdering av bemanningsnorm

eller ikkje, slik det går fram av komiteen si tilråding i samband med Dokument nr. 8:114. Kristeleg Folkeparti vil ikkje drage konklusjonar no, men eg vil vise til at det på fagleg hald er ulike syn på om det skal vere bemanningsnorm eller ikkje.

Til slutt vil vi frå Kristeleg Folkeparti si side streke under følgjande: Det vert satsa over 30 milliardar kr på bygningar. Det har vore ei stor og krevjande fellesoppgåve som storting og regjering har løyst i fellesskap. Det neste vert, som fleire har vore inne på, å sikre ein kommunal økonomi som gjer ein i stand til å drive omsorga på ein kvalitetssikker måte. Dei fleste av oss ser at di fleire økonomisk tunge reformer som vert vedtekne, di trongare vert det økonomiske handlingsrommet for kommunane, anten ein har vore for eller mot reformene. Det vert ei stor fellesoppgåve for alle å løyse dette. Men med tilvising til debatten tidlegare i dag, og med tilvising til eit par tidlegare innlegg frå Arbeidarpartiet og SV, er det dokumentert at den kommuneøkonomien som Regjeringa i samarbeid med Framstegspartiet har handla seg fram til, er minst like god som det Arbeidarpartiet har forfekta, sjølv om noko anna har vorte påstått. Spørsmålet er kva ein legg inn som skal dekkjast av kommuneøkonomien.

Lat meg som nyleg avgått kommunepolitkar likevel også leggje til at dette kan vere bra, men det er på ingen måte nok, med dei store oppgåvene som kommunane har i framtida. Det vert ein kjempejobb, uansett utgangspunktet i dag, innafor ansvarlege rammer å syte for det lyftet som må til for at kommunane skal løyse denne og andre oppgåver. Ein må gjere det innafor ei ramme, og ein må gjere det med kalkulator. Skal vi operere som politikarar utan kalkulatorar og seie ja til alle tiltak, kjem vi i alle fall i vårknipe, sjølv om det er haust.

Ola D. Gløtvold (Sp) (ordfører for sak nr. 19): Som saksordfører for Innst. S. nr. 258, jf. Dokument nr. 8:114, skal jeg redegjøre litt for den først. Innstillingen gjelder et forslag fra representantene Alvheim og Nesvik der det bes om at Regjeringen legger godkjenningsmyndigheten for bemanningsplaner ved landets sykehjem til Helsedirektoratet, slik at pleietrengende sykehjemsbeboere sikres et faglig forsvarlig nivå på bemanningen, uavhengig av bosted.

En samlet komite minner om at sosialkomiteen ved flere anledninger har påpekt at bemanningen i pleie- og omsorgssektoren er av avgjørende betydning for nivået og kvaliteten på tjenestene. De pleie- og omsorgstrenge har som et minimum krav på å få dekket sine primære behov, som f.eks. mat og drikke, hygiene, mosjon og en akseptabel døgnrytme. Dessverre avdekkes det for ofte at institusjonsbeboere til og med lider av uttørring og underernæring.

Utbygging av den hjemmebaserte omsorgen, tilbudet om omsorgsboliger og en sterk vekst i antall innbyggere over 80 år gjør at de som i dag er, og de som i morgen blir, sykehjemsbeboere, jevnt over har et større behov for både medisinsk behandling, pleie og omsorg enn hva som var tilfellet for bare kort tid siden.

En samlet komite mener også at behovet for aktivisering, rehabilitering og opptrening må sterkere inn i sykehjemmenes tilbud og tjenesteopplegg. Dette er viktig ikke minst fordi sykehusene i dag har en tøff utskrivingspraksis, og det er mange som må innom sykehjemmene i kortere eller lengre tid etter at de har vært behandlet på sykehus. En styrking av bemanningen vil også gi eldre på korttidsopphold en mulighet for tilbakeføring til eget hjem på en bedre måte. En slik rehabilitering har klare positive sider både velferdsmessig og økonomisk, mener en samlet komite.

Bemannings situasjonen og organiseringen innen pleie- og omsorgssektoren er etter komiteens mening også svært viktig for arbeidstakerne og deres situasjon. Dagens forhold fører ofte til sykmeldinger, utbrenthet/uførhet og «flukt» fra pleie- og omsorgsyrket. Det er også grunn til å merke seg at manglende rekruttering preger dette området i dag, og det avspeiler seg klart bl.a. i synkende interesse for utdanning til disse yrkene både på videregående nivå og høyskolenivå.

I innstillingen ber et flertall i komiteen, alle unntatt Fremskrittspartiet, om at Regjeringen i den varslede stortingsmeldingen om kvaliteten i eldreomsorgen, som skal legges fram første halvår i 2003, utreder hvilke alternativer som vil være aktuelle for å sikre en tilstrekkelig bemanning i pleie- og omsorgstjenestene. Denne utredningen må også omfatte spørsmålet om bemanningsnormer både når det gjelder sykehjem og den øvrige pleie- og omsorgstjenesten knyttet til forskjellige organisasjonsmodeller. Denne utredningen skal også omfatte godkjenningsordninger og godkjenningsmyndighet. Dette er viktige områder som det er stort flertall for.

Alle i komiteen er enige med forslagsstillerne om at de pleietrengende sykehjemsbeboerne må sikres et faglig forsvarlig nivå bl.a. når det gjelder bemanningssiden. Men det er ikke bare å sette bemanningsnormer og lage godkjenningsordninger med eventuelle sanksjonsmuligheter som er løsningen. Derfor ber også komiteens flertall om at dette forslaget blir vedlagt protokollen, og går ikke inn på realitetene i forslaget.

Det er også slik, som bl.a. representanten Molvik nevnte, at det er viktig å styrke økonomien om en skal kunne øke nivået og kvaliteten innen pleie- og omsorgssektoren. Det gjelder også å øke den medisinske oppfølging og behandling innenfor sykehjemsområdet, og det tilsier at både legedekningen og pleie- og omsorgsbemanningen må styrkes hvis det skal bli en bedring ved våre sykehjem.

Det er imidlertid kan merke seg, er at vi skiller lag når det kommer til en mer forpliktende formulering på økonomi. Senterpartiet og SV ber Regjeringen foreta en grundig beregning og konsekvensutredning av hva en tilfredsstillende bemanningsnormering og en nødvendig kompetanseheving innen pleie- og omsorgssektoren generelt, og for sykehjemmene spesielt, vil bety i økte kostnader for kommunene. Tallmaterialet og forslag til hvordan dette skal dekkes økonomisk, ber vi om skal legges fram i forbindelse med den bebudede meldingen om eldreomsorgen og omsorgstjenestene i første halvår 2003.

Dessverre følger verken Arbeiderpartiet eller Fremskrittspartiet opp dette, selv om de i merknads form er i nærheten av slike ønsker. Jeg synes det ville ha vært riktig om vi hadde fått på bordet tallmateriale som viser hva økt kvalitet for en gangs skyld koster. Det hadde vært å konkretisere og få et realistisk og forpliktende dokument på bordet, i stedet for fortsatt kanskje å få veldig mange fine formuleringer og gode ønsker, men ikke nok forpliktende forhold, slik vi må ha her i Stortinget hvis vi skal følge opp vårt pålegg til kommunene for å få økt kvalitet.

Så litt over til handlingsplanen for eldre. Eldrereformen har vært viktig, og det har vært en eldrepolitisk dugnad, slik Senterpartiet foreslo før reformen ble vedtatt i 1998. Men prognosene og behovsanalysene var for lave. Handlingsplanen har vært utvidet, først med 9 000 plasser, så fikk vi en utvidelse i fjor ved at søknadsfristen ble forlenget til 1. oktober sist høst, og etter den siste fordelingen – på grunnlag av søknadene som forelå – står 9 300 plasser igjen på søkerlisten.

Regjeringens svar på dette er at det skal bygges 2 000 plasser. Etter forliket med Fremskrittspartiet blir det 3 000 plasser i tillegg. Likevel gjenstår 4 300 plasser, som ikke vil finne sin løsning innenfor reformens rammer og finansieringsordninger.

Både Regjeringen og en samlet komite understreker kommunenes ansvar og frihet til selv å utforme sine bo- og tjenestetilbud ut fra lokale forhold, i forhold til innbyggernes behov og i samarbeid med den enkelte bruker. Forventningene både hos kommunene og hos brukerne har vært store, men disse forventningene blir til en skuffelse for nesten halvparten, på grunnlag av de søknadene som ligger inne nå.

Eldreplanens målsetting er nådd, sies det i meldingen. Jeg mener at den ikke er det, når 4 300 plasser ikke blir realisert. Alle fylker har vekst i aldersgruppen over 80 år. Det er kommunale variasjoner, men det er likevel slik at ca. 200 søkerkommuner viser til at det er lokale behov som ikke er dekket, og disse lokale behovene bør tas på alvor. Istedenfor å la kommunene få anledning til å følge opp sine planer, blir altså 4 300 plasser strøket av søkerlisten.

Behovet vil øke. Vi vet at aldersutviklingen framover gjør at vi får enda flere 80-åringer og de som er eldre. De tallene kjenner vi alle ut fra det som også står i meldingen. Utskriving fra sykehusene og spesialisthelsetjenesten betyr at sykehjemmene også vil være aktuelle arenaer for å plassere folk på overvåking, medisinsk oppfølging og rehabilitering, og det skaper også økt behov for sykehjemsplasser, nærmest på sykestuenivå.

Valgmulighetene for den enkelte eldre og omsorgsplassstrengende har det også vært fokusert på her i denne salen ved at den enkelte eldre og omsorgstrengende skal kunne velge vertskommune og bosted, men da må det være en plasskapasitet som gir rom for dette, ellers blir det bare talemåter. Alle sier vi at vi skal ha den valgfriheten, men hva gjør vi med den? Det er skuffende at bl.a. Fremskrittspartiet, som ønsker å framstå som eldrepolitikkens garantister, ikke er med på en større etterkommelse av de søknadene som ligger inne nå. Det viser seg

at det verbalt er gode formuleringer, men realitetene gjennom forslagene viser at det ikke er oppfølging og ansvar i forhold til å løse de problemene som ofte blir påpekt, og med rette. Da er det betimelig å antyde at det er et svarteperspill som er ute og går her. Kommunene sitter igjen med skylden. Men Stortinget tar heller ikke sitt ansvar. Jeg trodde også at Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti skulle være med på en bedre dekningsgrad. Ikke minst er jeg skuffet over Kristelig Folkeparti, som stod sammen med oss i fjor vår med klare formuleringer om hvordan utbyggingsbehovet og målet for pleie- og omsorgsplasser skulle oppfylles.

Når Regjeringen kommer med sitt tilsvarende svar på 9 300 søknader ved å etterkomme 2 000, er det oppsiktsvekkende og må kunne betegnes som et uhørt svar på kommunenes behov og søknadsframlegg. Regjeringen lider riktignok nederlag ved at også deres egne går imot det forslaget som fremmes i meldingen, men det er likevel slik at resultatet betyr noe for dem som trenger plasser og omsorgsbehov, og det uteblir. Da er det en mager trøst at det er et politisk nederlag for en regjering som her har lagt fram en for dårlig melding, etter min mening.

Bemanningsbehovet må jeg i tilfelle komme tilbake til, men det er helt klart at vi også trenger flere folk enn det Regjeringen legger opp til i denne meldingen.

Jeg fremmer til slutt de forslag som Senterpartiet har lagt fram.

Presidenten: Ola D. Gløtvold har fremmet de foreslåtte forslagene han har referert til.

Statsråd Ingjerd Schou: Eldreomsorgen kom på 1990-tallet på etterskudd i forhold til den sterke veksten i tallet på eldre innbyggere med behov for pleie og omsorg. Det var derfor nødvendig med et solid norsk skiptak for å endre på dette. Handlingsplanen for eldreomsorgen ble igangsatt i 1998 med bred oppslutning i Stortinget. Det var behov for en kraftig utbygging av kapasiteten både når det gjaldt personell og bygninger, og en opprustning og kvalitetsforbedring av gammel bygningsmasse. Et sentralt krav var å fjerne dobbeltrommene i aldersinstitusjonene og tilby enerom til alle som ønsket det.

Nå slutføres handlingsplanen, og jeg er glad for at det er en bred oppslutning også om denne avslutningen. Men det betyr ikke at vi skal avslutte arbeidet med norsk eldreomsorg. Nå er det tid for å skifte hovedfokus fra bygninger og årsverk til kvalitet og innhold i tjenestetilbudet – «Fra hus til hender», som vi satte som undertittel på meldingen.

I perioden 1998–2001 er pleie- og omsorgstjenesten tilført 13 000 nye personellårsverk, og det samlede tilbudet av aldershjem, omsorgsboliger og sykehjem har økt med 10 850 boenheter. Både bemanning og botilbud er bygd ut raskere enn veksten i antall eldre innbyggere.

Fortsatt er nærmere halvparten av prosjektene under bygging og vil bli tatt i bruk de nærmeste fire år. Når sluttresultatet av handlingsplanen skal vurderes, må vi derfor se helt fram til 2005. En prognose for sluttresultatet

tet i 2005, før de siste 5 000 boenhetene er fordelt, angir en samlet dekning på 31,6 institusjonsplasser og omsorgsboliger pr. 100 innbyggere over 80 år, mot 26,4 da handlingsplanen startet. Samtidig vil nesten 45 pst. av alle sykehjem i Norge enten være nybygd eller opprustet og modernisert. Eneromsdekningen vil være om lag 95 pst., mot 83 pst. før handlingsplanen.

Handlingsplanen har derfor nådd sine mål og sørget for at eldreomsorgen både har holdt tritt med veksten i antall eldre og skapt ytterligere kapasitetsvekst. Dette har vært helt nødvendig også for å ta igjen noe av det forsømte og legge grunnlaget for den videre utvikling i årene som kommer. Det er min oppfatning at kommunene har tatt utfordringen og bidratt til et nasjonalt skippertak for eldreomsorgen.

For landet sett under ett innebærer resultatene av handlingsplanen store og viktige endringer.

Utbyggingsmønsteret ser ut til å følge disse hovedlinjene:

- sykehjemsutbyggingen holder tritt med økningen i antall eldre over 80 år
- eneromsreformen blir gjennomført
- sykehjemmene rustes opp og gjennomgår en omfattende standardheving og modernisering
- en stor del av aldershjemmene blir nedlagt og erstattet med omsorgsboliger
- dekningsgraden øker først og fremst i form av vekst i tallet på omsorgsboliger med felles serviceareal
- utbyggingen av nye omsorgsboliger følges opp med bemanningsøkning i hjemmetjenestene

I 2005 vil det samlede tilbudet bestå av 60 pst. sykehjemsplasser, 5 pst. aldershjemsplasser og 35 pst. omsorgsboliger. Ser vi landet under ett, er sykehjemmene fortsatt det viktigste tilbudet.

Gjennom handlingsplanen for eldreomsorgen har kommunene stått fritt til å utforme og bygge ut et tjenestetilbud tilpasset lokale forhold og behov, og selv velge organisatoriske løsninger og tjenestemodeller. Dette har resultert i at noen kommuner har valgt å satse på sykehjem, mens andre har valgt å bygge ut omsorgsboliger og hjemmetjenester med heldøgntilbud.

Det foregår for tiden en spennende utvikling i kommunene, der det beste fra to ulike tradisjoner er i ferd med å smelte sammen. Snart ser vi ikke lenger forskjell på moderne, små sykehjemsenheter med høy bostandard og lokale bo- og servicesentre med omsorgsboliger. Vi har fått sykehjem med omsorgsboligstandard og omsorgsboliger bygges nå med fellesareal og i tilknytning til lokaler for helse- og sosialpersonell. Samtidig utvikles nye modeller for bygging og drift av sykehjem med gode enerom, organisert i små bogrupper med egne fellesfunksjoner. På denne måten kombineres erfaringene fra institusjon og mer åpen omsorg. Utfordringen ligger i å utvikle tilbud som både gir trygghet og individuell tilpasning til den enkeltes behov.

Det er imidlertid ikke boformen, men bemanningen som er det avgjørende for muligheten til å gi et heldøgns-tilbud. Det er derfor betryggende at utbyggingen av om-

sorgsboliger følges opp med hjemmetjenestepersonell. Mer enn halvparten av de 13 000 nye personellårsverk som er bygd ut de siste fire år, er kommet i hjemmetjenesten. Jeg har merket meg at behovet for ytterligere personellvekst understrekes i komiteinnstillingen.

Regjeringen er innstilt på å legge til rette for det gjennom vekst i kommunenes frie inntekter.

I dag reguleres tilbudene i sykehjem og omsorgsbolig i to forskjellige lover. Det er ulike klageordninger og rettighetsbestemmelser, og betalingsordningene er helt forskjellige. Etter hvert som tjenestetilbudet i sykehjem og omsorgsboliger mer og mer overlapper hverandre, blir det også nødvendig å pålegge kommunene å sikre brukerne samme vilkår og rettigheter uavhengig av boform. Regjeringen vil derfor sette ned et lovutvalg for bedre harmonisering av den kommunale helse- og sosiallovgivning. Videre vil vi gå gjennom og vurdere brukerbetalingsordningene.

En brukerorientert tjeneste krever enklere ordninger og et mer enhetlig lovverk som gir reell valgfrihet og tjenestetilbud tilpasset den enkeltes behov og ønsker.

Handlingsplanen for eldreomsorgen har også medført større mangfold i boformer, driftsmodeller og organisasjonsløsninger tilpasset de ulike lokale forhold og behov. Samtidig har handlingsplanen bidratt til å skape større likhet i samlet tjenestetilbud kommunene imellom ved å heve de kommunene som hadde lavest dekningsgrad. Gjennom fastere styring og klar prioritering ved fordeling av tilskuddsrammene, har Regjeringen sikret bedre fordeling mellom kommunene. Ved å løfte alle, men mest de kommunene som lå lavest, er geografiske forskjeller utjevnet. Når Regjeringen fant det nødvendig å utvide handlingsplanen med ytterligere 2 000 nye sykehjemsplasser og omsorgsboliger, var det bl.a. for å forsterke en slik profil.

Før handlingsplanen kan avsluttes, skal alle kommuner som har søkt om det, få mulighet til å bygge opp et tilbud om heldøgnspleie og –omsorg svarende til 25 pst. av befolkningen over 80 år, enten dette gis i sykehjem, aldershjem eller omsorgsbolig.

Stortingsflertallets forslag om ytterligere 3 000 sykehjemsplasser innebærer at vi kan godkjenne flere sykehjemssøknader. Flertallet i sosialkomiteen understreker samtidig at kommuner med lavest dekningsgrad skal prioriteres. Flertallets prioritering av sykehjem og kommuner med lav dekning er i tråd med den prioritering Regjeringen har lagt til grunn for fordeling av den allerede vedtatte tilsagnsramme for i år. Den utvidede rammen vil bli fordelt på prosjekter i kommunene ut fra de føringer flertallet i komiteen har gitt om dette.

Fortsatt er det mange og store utfordringer og uløste oppgaver i eldreomsorgen. Når utbyggingen er fullført, vil de handle mer om kvalitet og tjenesteinnhold enn om bygninger og kapasitet.

Tilsynsmyndighetene avdekker hyppig svikt i grunnleggende rutiner ved enkelte sykehjem. Mange eldre får ikke de tilbud de har krav på etter helse- og sosiallovgivningen, den medisinske oppfølgingen er ofte mangelfull, og deler av tjenesteapparatet sliter med manglende re-

kruttering. Regjeringen vil derfor la handlingsplanen for eldreomsorgen bli avløst av et utviklingsprogram for bedre kvalitet og enklere ordninger i helse- og sosialtjenesten, med følgende hovedpunkter:

- enklere og bedre harmonisert regelverk for helse- og sosialtjenestene
- enklere finansiering og brukerbetaling
- felles tilsyn for helse- og sosialtjenestene
- ledelse og organisering
- kompetanse og rekruttering
- kvalitetsforskrift og internkontroll
- plikt til enerom
- saksbehandling og rettssikkerhet
- oppfølging og rådgivning

Når alle de nye byggene står ferdige i 2005, er de ytre rammene på plass, og det er tid for å endre fokus og konsentrere seg i det videre arbeidet om tjenestenes innhold og kvalitet. Regjeringen tar sikte på å legge frem en egen stortingsmelding om dette våren 2003. Regjeringen vil der også utrede alternativer for å sikre tilstrekkelig bemanning i pleie- og omsorgstjenestene, slik flertallet i innstillingen til Dokument nr. 8:114 ber om.

Regjeringen ønsker å ta utgangspunkt i hva den enkelte bruker av omsorgstjenesten selv opplever som god kvalitet. Det betyr at vi midt oppe i behandlings- og rehabiliteringshverdagen i pleie- og omsorgstjenesten ikke må miste av syne det vanlige livet. Uansett hvordan det er fatt med oss, setter de fleste pris på duften av nybakt brød eller god musikk, og helt til det siste er vi avhengige av mellommenneskelig nærhet og varme.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Bjarne Håkon Hanssen (A): Vi opplever for tiden et opprør i Kommune-Norge. Stortinget har sett delegasjoner av ordførere i fortvilelse komme til Oslo og rapportere om en svært stram kommuneøkonomi, og gjennomgangstonen fra Kommune-Norge er at greier vi ikke å styrke kommuneøkonomien utover det som nå ligger til grunn, greier man ikke å opprettholde velferdstilbudet.

Stortinget vedtar i dag 5 000 nye enheter. Men det er jo ikke Stortinget som skal ut i Kommune-Norge og bygge disse 5 000 enhetene, det er det kommunene som skal gjøre. Selv om vi da sender med et statstilskudd, er det åpenbart at dersom sykehjemsplassene skal bygges, betinger det at kommunene har økonomisk evne til selv å bidra til at bygging finner sted. Med den bakgrunn er det jo grunn til å uttrykke bekymring over hvorvidt Stortingets vedtak i dag, knyttet til å bygge 5 000 nye enheter, faktisk vil bli realisert.

Mitt spørsmål vil da være: Når statsråden er i kontakt med Kommune-Norge som har søkt om å få bygge flere nye enheter innenfor eldreomsorgen, føler hun seg trygg på, med den kommuneøkonomien hennes regjering står for, at vi, når vi møtes i 2005, faktisk har fått 5 000 nye enheter?

Statsråd Ingjerd Schou: Med bakgrunn i de søknader som er kommet til Sosialdepartementet, forutsetter

jeg også at kommunene har prioritert når de ønsker å bygge ut og har behov for det. Det viser også erfaringene fra de utbyggingene som allerede har skjedd, at kommunene har evnet å prioritere eldreomsorgen. Det er jo ikke bare snakk om det å evne å bygge, men det er også snakk om å evne å drive og drifte. Regjeringen har gjennom opplegget for kommuneøkonomien, som også har blitt diskutert her tidligere i dag, lagt opp til vekst i kommunenes frie inntekter, og erfaringene viser at kommunene har fulgt opp både på byggesiden og på personellsiden.

Økonomi er en forutsetning for gode omsorgstjenester, men også andre forhold er viktige. Jeg ser også at vi har sammenlignbare driftsenheter – sykehjem – med samme økonomiske ramme, med samme personellstab, med tålig likt antall beboere, som får ulikt ut av eldreomsorgen.

John I. Alvheim (FrP): Det måtte vel være en forsnakkelse fra sosialministerens side når hun sier at nå skal vi bort fra bygninger og årsverk og over på kvalitet. Kvalitet og årsverk henger nøye sammen.

Men det var neppe noen forsnakkelse når sosialministeren uttaler – og det synes jeg var dristig – at «sykehjemsutbyggingen holder tritt med økningen i antall eldre over 80 år». Dette er ikke riktig, ærede sosialminister! Vil statsråden bekrefte det i sitt svar til meg?

Det har under denne reformen foregått en betydelig tvangsflytting av eldre syke mennesker milevis bort fra den pleie og omsorg de fikk i sin hjemkommune eller på sitt hjemsted, og ikke sjelden flyttes og skilles ektepar fra hverandre med liten mulighet til videre kontakt. Jeg nevner her sykehjemmet i Lavik, for å ta et ekstremt eksempel, men det finnes mange av disse over hele landet.

Hvis sosialministeren mener at dette er riktig å gjøre, vil da den regjeringen sosialministeren tilhører, gå inn for å endre vielsesritualet, som i dag lyder: «inntil døden skiller eder ad», og endre det til: «inntil døden eller kommunen skiller eder ad»?

Statsråd Ingjerd Schou: Ja, så langt har utbyggingen – når vi kommer til 2005 og de planene vi har – holdt tritt med økningen av antall eldre over 80 år. Men det er klart at dette skal vi følge nøye. Det er også vår intensjon. Vi er sånn sett ikke ferdig med å følge opp og fokusere på både kapasitet og kvalitet i eldreomsorgen. Jeg er helt enig med representanten Alvheim i at kvalitet også er nøye knyttet til personell, og det går på både kompetanse og tilstrekkelig personell.

Jeg skal ikke gå inn i den konkrete saken i Lavik, men jeg deler representanten Alvheims syn på at det er kommunene som har ansvaret for å drifte eldreomsorgen. Vi kommer også til å følge nøye med på hvordan eldreomsorgen følges opp i den enkelte kommune, for det kan ikke være slik at man ikke klarer å forvalte et regelverk. Man må klare å kombinere det med både hjerte og med hode.

Sigbjørn Molvik (SV): SV er, som jeg at i mitt hovedinnlegg, glad for at Regjeringa neste år vil komme

(Molvik)

med en stortingsmelding som omhandler kvaliteten og innholdet i eldreomsorgen. Vi er ikke tilfreds med tilstanden slik den er. Dette er Regjeringa vel kjent med fra flere debatter om dette her i salen tidligere.

Det kommer vel heller ikke som noen overraskelse på statsråden at SV er alvorlig bekymret for kommunenes mulighet til å gjennomføre de foreslåtte tiltakene og skape den kvaliteten som er nødvendig. I SV har vi vært åpne for å se på løsninger sammen med Regjeringa og regjeringspartiene her i Stortinget for å forsøke å finne løsninger også på den økonomiske delen av eldresatsinga. Men slik situasjonen er nå, virker ikke dette helt enkelt. I sitt økonomiske opplegg for kommunene neste år sier nemlig Regjeringa at opplegget blir så stramt at velferdstilbudet kan bli dårligere i mange kommuner. Jeg regner med at denne stramheten ikke bare skal gjelde for 2003, men også for årene deretter dersom denne Regjeringa får lov til å sitte. Det blir mer og mer åpenbart at denne stramheten er et ledd i en større strategi. Samtidig varsler nå Regjeringa, ved sosialministeren, i St.meld. nr. 31 at den vil komme med tiltak som skal gjøre velferdstilbudet for eldre og pleietrengende i kommunene bedre. Da begynner dette å bli vanskelig å forstå. Betyr disse dobbelt-signalene at pleie- og omsorgssektoren skal skjermes for kutt i årene framover, og at kvalitetsforringelsen dermed må ramme tilsvarende hardere i andre sektorer, som f.eks. skole og barnehager, eller hvordan er dette å forstå? Jeg vil gjerne at statsråden forklarer dette både for meg og kanskje også for andre her i Stortinget som lurer på dette.

Statsråd Ingjerd Schou: Jeg regner med at vi ikke skal ta neste års behandling av budsjettene under denne saken.

Jeg oppfatter det også slik at Stortinget støtter at vi skal ha et arbeid som går på innholdet i eldreomsorgen, altså hva som skal skje etter at snekkeren har gått hjem, og at dette ikke må stå i motstrid, at vi har en ambisjon om å gjøre det bedre. Vi må se på lovverket, se på tilsynsordningene, rettighetene, finansieringsordningene og fokusere på det som går på kvalitet i eldreomsorgen.

Så har vi i kommuneøkonomien, som har vært behandlet tidligere i dag, lagt opp til vekst i kommunene når det gjelder frie inntekter. Vi ser av erfaring at kommunene faktisk er i stand til å prioritere og gjøre godt arbeid. Vi ser også at kvaliteten i eldreomsorgen er svært varierende selv om man har de samme rammebetingelsene, noe som nok skyldes helt andre forhold enn økonomi. Men økonomi er selvfølgelig viktig.

Eirin Falset hadde her overtatt president-plassen.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme. Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 18 og 19. (Votering, se sidene 3533 og 3534)

S a k n r . 2 0

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 6. juni 2002 (jf. Innst. O. nr. 56):

«Stortinget ber Regjeringen om å gjennomgå retningslinjene for Økokrims virksomhet ut fra formålet om å gjøre det enklere for Økokrim å kunne avdekke trygdemisbruk.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 3534)

S a k n r . 2 1

Innstilling frå sosialkomiteen om trygdeoppgjøret 2002 (Innst. S. nr. 272 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 72 (2001-2002))

Presidenten: Etter ønske fra sosialkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 10 minutter til sakens ordfører og 5 minutter til en representant fra hver av de øvrige gruppene.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Første taler er John I. Alvheim – for sakens ordfører.

John I. Alvheim (FrP) (komiteens leder): Den sittende Bondevik-regjering fant ikke en million pensjonister og uføretrygdede verdige til å bli invitert til den lønnsfesten vi alle har opplevd de siste månedene.

Forhandlingene om årets trygdeoppgjør mellom pensjonistenes organisasjoner og staten foregikk 15. og 16. mai. Det ble brudd i forhandlingene den 16. mai. Pensjonistenes organisasjoner la Stortingets forutsetninger i Budsjett-innst. S. nr. 11 til grunn, om at en skal ta hensyn til både den forventede og historiske lønnsutvikling i forbindelse med fastsettelse av grunnbeløpet. Under forhandlingene i 2001 ble det vedtatt å legge til grunn en lønnsvekst fra 2000 til 2001 for alle grupper på 4 pst. Under trygdeoppgjøret i 2001 ble det oppnådd enighet om en økning av G på 4,6 pst. Organisasjonene legger til grunn at 0,6 pst. var til dekning av en del av tidligere etterslep. For å dekke opp for avviket mellom utviklingen i grunnbeløpet og årslønnsveksten for alle grupper i 2001, krevde organisasjonene at grunnbeløpet skulle justeres opp med 0,8 pst fra 1. mai 2002.

Organisasjonene har lagt til grunn at det ordinære lønnsoppjøret ville få en økning på mellom 5 pst. og 6 pst. for alle grupper i 2002. Organisasjonene viste også til at den beregnede lønnsveksten i to tidligere trygdeoppgjør var blitt lavere enn faktisk utvikling. Ut fra dette krevde organisasjonene en økning av grunnbeløpet på 6 pst. Tillagt etterslepet på 0,8 pst. fra året før ble det endelige kravet på 6,8 pst. Organisasjonene viste til den un-

derregulering av grunnbeløpet som har skjedd gjennom en årrekke, og pekte på at dette hadde ført til at grunnbeløpets verdi er betydelig lavere enn forutsatt da folketrygden ble etablert.

Staten la frem et forslag om en økning av grunnbeløpet på 2 810 kr, eller 5,2 pst., basert på en anslått lønnsøkning for yrkesaktive på 5 pst., som var lagt til grunn i revidert nasjonalbudsjett for 2002. Dette innebærer at oppgjøret for skoleverket blir holdt utenom. Organisasjonene kunne ikke akseptere dette tilbudet.

Komiteens flertall, regjeringspartiene og Arbeiderpartiet, har i Innst. S. nr. 272 støttet Regjeringens forslag om en økning av grunnbeløpet på 2 810 kr, det samme tilbudet som organisasjonene av slo den 16. mai.

Et annet flertall, Arbeiderpartiet, SV, Senterpartiet og Fremskrittspartiet, slår fast at når Stortinget har vedtatt at G skal reguleres minst på linje med lønnsutviklingen, må etterslepet fra foregående år kompenseres. Deretter skal forventet lønnsutvikling i forhandlingsåret legges til.

Et flertall bestående av Arbeiderpartiet, Høyre, SV, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet fremmer forslag om at Regjeringen skal legge frem sak om retningslinjene for trygdeoppgjøret, slik at nye retningslinjer kan vedtas i forkant av trygdeoppgjøret i 2003. Dette forslaget vil Fremskrittspartiet subsidiært støtte.

Både SV og Senterpartiet fremmer forslag om en høyere økning av grunnbeløpet enn regjeringspartiene og Arbeiderpartiet. SV vil øke G med 5,8 pst., tilsvarende 3 270 kr, og Senterpartiet med 6 pst., tilsvarende 3 420 kr. Senterpartiet legger også frem et forslag om en opptrappingsplan over fem år for minstepensjonene, som skal legges frem før trygdeoppgjøret i 2003. For øvrig overlater jeg til de respektive partier å presentere sitt syn på årets trygdeoppgjør.

Fremskrittspartiet mener at resultatet av dette trygdeoppgjøret er nok et slag i ansiktet på landets ca. en million pensjonister og uføretrygdede.

Regjeringen har etter vår mening ikke oppfylt det vedtaket som ble fattet av stortingsflertallet i fjor høst, om at utviklingen av G skal være minst på linje med lønnsutviklingen. At enkelte grupper med svært god lønnsutvikling skal holdes utenfor ved beregningen av lønnsveksten, hører ingensteds hjemme. På den måten kan Regjeringen til enhver tid plukke ut de grupper som vil bidra til at lønnsveksten øker, og sørge for at grunnbeløpet holdes på et nivå som passer den enkelte regjering til enhver tid. Denne tankegangen har noe med politiske holdninger å gjøre i forhold til de eldre generasjoner.

Jeg er svært skuffet over regjeringspartienes manglende vilje til å sørge for at landets pensjonister behandles likt med andre grupper i dette land. Men mest skuffet er jeg likevel over Arbeiderpartiets representanter, som tydelig, svært tydelig, har gitt uttrykk for medfølelse med de pensjonistgrupper som har en vanskelig økonomisk situasjon og hver dag må vurdere sin økonomi. Jeg trodde faktisk på representanten Bjarne Håkon Hanssen da han i fjor, den 12. desember, fra Stortingets talerstol sa følgende:

«Vi ser at mange av dem som lever på trygd, må oppsøke sosialkontoret for å få ytelser utover folketrygden. Dette er nødvendig for å kunne greie både de faste og de løpende kostnadene. Slik kan vi ikke ha det. Derfor må vi sørge for at vi årlig regulerer folketrygdens ytelser i tråd med kostnadsutviklingen, uavhengig av hvilket system vi i framtiden får.»

Dette har tydeligvis representanten Bjarne Håkon Hanssen fra Arbeiderpartiet glemt i dag.

På Arbeiderpartiets internettsider ligger følgende uttalelse fra den samme nestlederen i komiteen, Bjarne Håkon Hanssen:

«Regjeringen har gjort en dårlig jobb for pensjonistene»

Og videre:

«Regjeringen har også gitt pensjonistene et magert oppgjør. Jeg har stor forståelse for at pensjonistene er misfornøyd med dette.»

Minstepensjonister og uførepensjonister med svært lite å leve av kan ikke leve av representanten Bjarne Håkon Hanssens forståelse. Dette er et svik jeg kan forestille meg at mange gode, gamle arbeiderpartivelgere har vondt for å godta.

I Aftenposten den 5. januar i år erkjenner representanten Bjarne Håkon Hanssen at Arbeiderpartiet har mistet tillit i sosialpolitikken. Han peker også på at Bondevik går i feil retning. «I disse spørsmålene kommer vi til å se klare ideologiske skillelinjer mellom Ap.s politikk og Regjeringens», sa han i Aftenposten.

I trygdeoppgjøret er skillelinjene totalt utvisket. Arbeiderpartiet støtter Regjeringens forslag fullt ut, til tross for at representanten Asmund Kristoffersen i en artikkel nylig skrev følgende:

«Tida for underregulering av pensjonene i forhold til lønnsutviklinga i samfunnet må være forbi.»

For meg er det vanskelig å forstå at Regjeringen ikke har mer omtanke for de mange med små pensjoner som sliter hardt for å klare seg i dagens dyre Norge. En statsminister fra Kristelig Folkeparti, som selv sier han setter menneskeverdet svært høyt, må ha glemt dette når han glemmer at uføre og minstepensjonister også er avhengig av at G utvikler seg i tråd med lønningene ellers.

Jeg må nok en gang konstatere at det er bare Fremskrittspartiet som tar en million norske pensjonister på alvor, og som ønsker at de skal få del i den lønnsutviklingen som vi andre mottar.

Til slutt tar jeg opp Fremskrittspartiets forslag, og annonserer samtidig at vi subsidiært vil stemme for det forslaget som jeg har omtalt.

Presidenten: John I. Alvheim har tatt opp det forslaget han refererte til.

Bjarne Håkon Hanssen (A): La meg først få gi uttrykk for at jeg mener det er all grunn til å kritisere Regjeringen for at årets trygdeoppgjør oversendes Stortinget først den 7. juni. Det ble brudd i forhandlingene med pensjonistorganisasjonene den 15. mai. For meg er det fullstendig uforståelig at Regjeringen da venter helt til

7. juni før saken behandles i statsråd. Dette er en stor og viktig sak, og vi i Arbeiderpartiet mener at vi på ingen måte har fått tid nok til å gi saken en så grundig behandling som vi ønsket.

Årets trygdeoppgjør er av mange imøtesett med ekstra spenning. Det har selvfølgelig sammenheng med at Stortinget i forbindelse med budsjettbehandlingen i fjor høst vedtok at årets trygdeoppgjør må sikre pensjonistene en regulering av grunnbeløpet «minst på linje med» lønnsutviklingen for øvrig. Gjennom dette vedtaket mente Stortinget å legge en klar føring for hvordan Regjeringen skulle håndtere årets trygdeoppgjør. Tidligere har retningslinjene gitt Regjeringen større handlingsrom, fordi reguleringen av G skulle skje «om lag på linje med» lønnsutviklingen for øvrig.

Som vanlig når Bondevik er statsminister, greier man ikke å få til en avtale om trygdeoppgjøret.

Pensjonistorganisasjonene har brutt årets forhandling fordi de mener at Regjeringens tilbud var for dårlig, ikke minst med bakgrunn i de nye føringene fra Stortinget.

Kjernepunktet i dagens debatt er dermed: Har Regjeringen i årets trygdeoppgjør fulgt opp Stortingets vedtak om regulering av grunnbeløpet?

Regjeringen hevder at den har gjort det. Den viser til at G i fjor ble regulert med 4,6 pst. Lønnsutviklingen var på 4,8 pst. Det gir et etterslep på 0,2 pst. Årets lønnsutvikling er i revidert nasjonalbudsjett anslått til 5 pst. Et tilbud på 5,2 pst. er derfor en regulering av G på linje med lønnsutviklingen for øvrig, ifølge Regjeringen.

Jeg mener at dette er feil måte å regne på. Etterslepet må regnes ved å definere forskjellen på forventet og faktisk lønnsutvikling foregående år. Det gir et etterslep fra i fjor på 0,8 pst., noe som igjen tilsier at årets oppgjør minimum burde ha gitt pensjonistene en regulering av G på 5,8 pst. – og ikke 5,2 pst., som Regjeringen gir.

Men jeg erkjenner at Stortinget ikke har gitt noen entydig beskrivelse av hvordan dette etterslepet skal beregnes. Derfor hevder Regjeringen at Stortingets vedtak er oppfylt, og når Stortinget ikke har vært entydig, er det vanskelig å kunne si at Regjeringen entydig har brutt Stortingets forutsetninger.

Jeg er derfor svært glad for at Arbeiderpartiet får flertall for sitt forslag om at Regjeringen må legge fram en sak der Stortinget kan vedta nye og mer entydige retningslinjer for trygdeoppgjøret i forkant av trygdeoppgjøret neste år. Dette arbeidet må bl.a. munne ut i en klar felles forståelse av hvordan etterslepet skal beregnes.

Andre partier reagerer på at Arbeiderpartiet ikke finner det riktig at Stortinget i år overprøver Regjeringen og fastsetter G på et høyere nivå enn det Regjeringen foreslår.

Det er et viktig prinsipp for Arbeiderpartiet at det er Regjeringen som fører forhandlingene med pensjonistorganisasjonene. Stortinget skal fastsette retningslinjene for disse forhandlingene. Dersom Stortinget mener at retningslinjene ikke er fulgt, så må Stortinget etter vår mening sende oppgjøret tilbake til Regjeringen. Arbeiderpartiet har seriøst vurdert grunnlaget for å foreslå en slik

behandling i år, men har kommet fram til at retningslinjene ikke er så entydige at det grunnlaget finnes. Derfor ønsker vi å gjennomgå retningslinjene, slik at Stortinget har det nødvendige grunnlag for et slikt vedtak neste år – dersom det viser seg nødvendig.

Olav Gunnar Ballo (SV): For SV har det vært viktig at trygdeoppgjøret skjer på en måte som kompenserer for lønns- og prisveksten. Det betyr at grunnbeløpet hvert år – etter SVs syn – skal justeres ut fra to komponenter.

Det ene er den forventede lønns- og prisveksten, når man ser den samlet i forhold til alle yrkesgrupper. Jeg er helt enig i de betraktninger som lederen av sosialkomiteen hadde, som går på at dersom man begynner å trekke ut enkeltgrupper for så å lage et annet beregningsgrunnlag, har man en situasjon der det ikke er den generelle lønns- og prisveksten man står overfor, men en justert lønns- og prisvekst. Det vil SV være uenig i, selvsagt slik at man for å sikre en utvikling rent inntektsmessig for pensjonister må følge den generelle lønns- og prisveksten. Så det er én komponent som er viktig. Da er det viktig å få et beregningsgrunnlag for dette som er udiskutabelt, så man ikke begynner å diskutere ut fra ulike størrelser fordi man er uenig i hva den forventede lønns- og prisveksten skulle være. Da må man altså ha klare bestemmelser knyttet til det.

Den andre komponenten vil være forskjellen mellom forventet lønns- og prisvekst og den lønns- og prisveksten som så viste seg å inntreffe. Fra SVs side må vi si at det løp som Regjeringen her kjører ut fra det som Stortinget har forutsatt, er et på mange måter besynderlig løp. Man klarer altså å lage en fremstilling ut fra den forrige kompensasjonen på 0,6 pst. i differanse mellom forventet lønns- og prisvekst og reell lønns- og prisvekst ved foregående oppgjør, som om man har lagt inn et høyere beløp enn man i realiteten har gjort når det gjelder forventet lønns- og prisvekst det siste år.

Slik kan man ikke håndtere det. Det må være mye ryddigere slik som pensjonistorganisasjonene selv har foreslått, at man først kompenserer for forskjellen, og så går direkte inn og ser på forventet lønns- og prisvekst for det året som kommer.

For SV blir regnestykket, når man da summerer de to størrelsene, det samme som Bjarne Håkon Hanssen satte to streker under, nemlig 5,8 pst. Man kunne ha gjort det samme som Fremskrittspartiet gjør, og til dels også Senterpartiet, nemlig at man kompenserer utover det. Men vi ser at skal vi gjøre det, får vi en betydelig tilleggsøkning i utgiftene, som vi ikke er beredt til å ta i år.

Vi i SV er heller ikke beredt til, slik vi ser at Fremskrittspartiet og Senterpartiet tar til orde for, at man innen 2007 skal kompensere for den underreguleringen som har funnet sted over mange år. Man må gjøre det på andre måter, og man må gjøre det over en lengre tidshorison. Men vi ønsker å være med på å gjøre det.

Derfor er det for SV viktig med den formuleringen som et flertall i sosialkomiteen var med på før jul:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at reguleringen av grunnbeløpet ved trygdeoppgjøret for 2002

foretas slik at grunnbeløpet reguleres minst på linje med lønns- og prisutviklingen for øvrig i samfunnet.»

Det har Regjeringen altså ikke gjort ved dette oppgjøret. Da blir det viktig at man nå entydig forandrer retningslinjene slik at det kommer med. Derfor slutter vi oss – sammen med Fremskrittspartiet og Senterpartiet – til et forslag til en formulering der det tas inn.

Vi er også enig med Arbeiderpartiet i at man bør gjennomgå reglene generelt, men når det gjelder retningslinjene, bør det likevel være mulig allerede nå å gjøre den endringen som klargjør dette, for vi må unngå den uverdig situasjonen at vi på ny, til neste år, ikke får den justeringen som man har blitt forespeilet, og som Stortinget også har vedtatt. Her er jeg enig med komiteens leder i at Arbeiderpartiets håndtering av denne saken blir veldig spaltet. Man sier at man skal være med og sikre det, men man gjør det ikke. Det er klart at sett fra vårt ståsted, burde Arbeiderpartiet i hvert fall ha vært med på det forslaget som vi fremmer, som jo nettopp er en justering minst på linje med lønns- og prisveksten.

Magne Aarøen (KrF): Ved forhandlingene om trygdeoppgjøret for dette året la staten fram forslag om å auke grunnbeløpet med 5,2 pst., dvs. med 2 810 kr. Det vil då seie at grunnbeløpet vart auka frå 51 360 kr til 54 170 kr.

I revidert nasjonalbudsjett for 2002 er det lagt til grunn ein lønsvekst frå 2001 til 2002 på ca. 5 pst. for alle grupper når det særskilde lønsoppgjøret for lærarane er halde utafør.

Stortinget vedtok sist haust at grunnbeløpet skulle regulerast minst på linje med løns- og prisutviklinga elles i samfunnet. Kristeleg Folkeparti meiner at å auke grunnbeløpet gjennomsnittleg med 5,2 pst. er i samsvar med Stortinget sitt vedtak om å auke grunnbeløpet minst på linje med løns- og prisveksten elles i samfunnet. Det er viktig at ein ved trygdeoppgjøret legg til grunn den same økonomiske utviklinga som elles i samfunnet.

Med bakgrunn i føregåande års oppgjer meiner Kristeleg Folkeparti og dei andre partia, alle utanom Framstegspartiet, at det er grunnlag for å gjennomgå og vurdere retningslinjene på nytt. Det er ikkje godt at ein skal ha ein diskusjon om forståing av innhald og retningslinjer. Då vil ein få eit ulikt utgangspunkt også for vurdering av prosentar og kroner. Eg håper at ein kan kome fram til ei brei semje om desse retningslinjene og forståinga av dei dersom ein finn det nødvendig å endre dei. Det er Stortinget som vedtek retningslinjene. Regjeringa sitt ansvar er å føre drøftingar med organisasjonane på bakgrunn av dei jamne retningslinjene. Det er viktig at dei som fører tingane på begge sider, fullt ut prøver å kome fram til eit tingingsresultat og utnytte den institusjonen, og ikkje altfor fort sender saka over til Stortinget. Det kunne for ein som står litt utafør, verke som om dei som forhandla frå trygdemottakarane si side, gav seg noko fort dette året. Eg trur dei ville tent på å kanskje å ha gått ein runde eller to til.

Representanten Alvheim har heva seg nokså høgt i kraftige angrep på særleg Kristeleg Folkeparti, som har

statsministeren, og kunne slå fast at det berre er Framstegspartiet som tek pensjonistane på alvor. Vel har Framstegspartiet eit stort engasjement for pensjonistane – eg skal innrømme det – men eg trur kanskje eg må bruke uttrykket «særdeles sjølvgodt» når Framstegspartiet kan bruke eit slikt uttrykk om statsministeren spesielt, men generelt om alle andre politiske parti. Eg synest det går over alle grenser når ein karakteriserer andre, og at det berre er eitt parti som tek pensjonistane på alvor. Det går ikkje an! Vi kan ha ulike syn på storleik, vi kan ha ulike syn på satsar, men å hevde at det er dei aleine – det synest eg er uanstendig.

Ola D. Gløtvold (Sp): Det begynner å bli sent, og jeg synes vi har relativt dårlig tid til å behandle en veldig stor og betydningsfull sak for mange av landets innbyggere. Det dreier seg om store beløp, selv om kanskje den enkelte synes at det er for dårlig – og det resultatet som blir vedtatt i kveld, er for dårlig. Men de store beløpene refererer seg til de provenyer som denne saken har i sum, og da er det store penger.

Partene og staten hadde møte den 12. april. 15. og 16. mai var det drøftingsmøter og forhandlinger, og det ble brudd. Jeg er enig med representanten Bjarne Håkon Hanssen i at det blir litt håpløst når vi får denne saken gjennom statsråd først den 7. juni og skal behandle den relativt raskt – og kanskje til og med nesten uansvarlig. Allikevel har vi i Senterpartiet tatt et standpunkt. Jeg synes det som ble framført, er en litt dårlig unnskyldning for Arbeiderpartiets standpunkttagning, men vi mener at også vi – som et apropos til det som representanten Alvheim var inne på her – tar pensjonistene på alvor.

Det er et flertall i komiteen som er enig om at retningslinjene for dette opplegget og disse drøftingene bør gjennomgås. Derfor håper vi at vi får en sak tilbake fra Regjeringen, der den legger fram retningslinjer for trygdeoppgjøret på en slik måte at det kan tas til følge allerede neste vår når dette skal opp.

I innstillingen viser komiteens flertall – alle utenom Høyre og Kristelig Folkeparti – til det som ble vedtatt i Innst. S. nr. 11 for 2001–2002. Der står det:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at reguleringen av grunnbeløpet ved trygdeoppgjøret for 2002 foretas slik at grunnbeløpet reguleres minst på linje med lønns- og prisutviklingen for øvrig i samfunnet.»

Vi mener at dette ikke har skjedd ved dette oppgjøret, og at staten legger fram et for dårlig tilbud i den sammenheng.

Vi mener for det første at gjennomsnittlig lønsvekst fra 2001 til 2002 blir mer enn 5 pst. Så er det en diskusjon om hva som bør reguleres i forhold til underdekning og etterslep og det mer tekniske som kommer inn her. Det er i hvert fall en underdekning på 2 pst. hvis en ser på nivået på pensjon og nivået på inntektsrammene for vanlige lønsmottakere. Organisasjonene mener at det bør være en justering av grunnbeløpet på 8 pst. for å dekke avviket, og det er også en diskusjon om læreroppgjøret bør holdes innenfor eller utenfor dette oppgjøret. I sum mener i hvert fall vi at det er grunnlag for å legge

inn en vekst i grunnbeløpet på 6 pst., og det utgjør at 1 G fra 1. mai 2002 bør være 54 780 kr.

Vi har også et ønske om at minstepensjonistenes situasjon bedres, og fremmer et forslag i den sammenheng. Senterpartiet bidrog sterkt til et løft for minstepensjonistene ved oppgjøret 1. mai 1998, og vi mener at Regjeringen nå bør komme tilbake med en plan for en opptrapping av minstepensjonsinntektene over en periode på fem år, og at denne planen blir lagt fram for Stortinget, slik at vi kan ta stilling til den før trygdeoppgjøret i 2003.

Karl-Anton Swensen (Kp): Jeg vet ikke om uttrykket skinnhellig er innenfor parlamentarisk uttrykksform. Men etter å ha lest komiteens merknader til trygdeoppgjøret har jeg konstatert at Regjeringen ikke har fulgt Stortingets pålegg om å sikre at justeringen blir minst i tråd med lønnsutviklingen i samfunnet. Likevel aksepterer flertallet en ny underregulering av G. Da er ordet skinnhellig det som best beskriver komitemerknadene.

Det er bare Kristelig Folkeparti og Høyre som synes at denne underreguleringen er tilfredsstillende. Kristelig Folkeparti, som i 1997 innledet sitt til nå fem år lange utenomekteskapelige forhold til Fremskrittspartiet med å love 1 000 kr ekstra til minstepensjonistene, og som siden gjennom underregulering, skatte- og avgiftsøkninger har tatt denne tusenlappen inn igjen for lengst, aksepterer i tillegg ikke Stortingets pålegg om å heve grunnbeløpet i første omgang slik at det følger pris- og lønnsutviklingen i samfunnet og gjennom årlige oppjusteringer utover pris- og lønnsveksten sørger for at etterslepet, som Arbeiderpartiet i all hovedsak bærer ansvaret for, tas igjen.

Etter 1997 har Kristelig Folkeparti hatt medansvar for hvert eneste budsjett som har blitt vedtatt, og de har ikke et eneste år funnet rom for at pensjonistene skal få den pensjonen de er blitt lovet, og som de har vært pålagt å innbetale avgift for.

Da Stortinget i fjor ikke hevet grunnbeløpet utover Regjeringens forslag, var begrunnelsen at man ikke skulle gripe inn i en vedtatt avtale. I år brøt pensjonistene forhandlingene og satte sin lit til Stortinget, og det forplikter.

Kystpartiet vil primært støtte Fremskrittspartiets forslag, men innser at dette ikke er mulig å få gjennomslag for. Vi vil henstille til de andre partiene å samle seg om ett av de alternativene som da foreligger, og som vil være et skritt i riktig retning mot rettferdige pensjoner. Vi mener det burde være rom for at stortingsflertallet kunne støtte forslaget fra Senterpartiet som ligger nærmere.

Vi kan ikke stelle oss slik i dette huset at det beste blir det godes fiende, og at vi ut fra behovet for egen partimarkering lar pensjonistene bli sittende igjen med svarteper nok en gang. Når ikke Regjeringen vil, må opposisjonen kunne klare å samle seg for å bedre pensjonistenes levekår. De har gjort sin plikt, og nå må de få sin rett. Det er under det gamle arbeiderpartislageret «Gjør din plikt–krev din rett» at våre pensjonister har bygd grunnlaget for vår velferd. Det er skammelig om ikke også Arbeiderpartiet vil bidra til at de får sin alderdoms rett.

Oljefondets legitimitet er bygd på at avkastningen fra fondet skal sikre pensjonene. Det tjener Stortinget til li-

ten ære om vi nå, når det er politisk enighet om å fase fondsavkastningen inn i de årlige budsjetter, ikke setter pensjonistenes innbetalte rettigheter først. Det står i grell kontrast til Stortingets egen pensjonsordning. Jeg vil minne om at en oppjustering til det nivå som var forutsatt i 1967, langt på vei utlikner den skrikende forskjellen mellom stortingspensjoner og andre pensjoner. Forskjellen vil da være at andre pensjonister må arbeide i 40 år for å få den samme relative pensjonsverdi som stortingsrepresentanter får etter 12 år.

Kystpartiet støtter Fremskrittspartiets forslag og vil subsidiært støtte Senterpartiets forslag og anbefaler Stortinget å samle seg om det.

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Statsråd Victor D. Norman: La meg begynne med å minne om at Regjeringen altså har foreslått en økning av grunnbeløpet på 5,2 pst. Samtidig regner Regjeringen i revidert nasjonalbudsjett med en prisstigning på 1,4 pst. En slik utvikling vil gi en meget betydelig realvekst i folketrygdpensjonene i år. Når representanten Alvheim sier at dette forslaget ikke innebærer at pensjonistene får del i det han omtaler som «lønnsfesten» i år, er det positivt galt. Det er snakk om en kraftig realøkning i grunnbeløpet i Regjeringens forslag.

I henhold til Stortingets retningslinjer skal siktemålet med reguleringen av grunnbeløpet være å gi pensjonister med folketrygdpensjon en inntektsutvikling om lag på linje med ventet utvikling for yrkesaktive og i tråd med de prinsipper og mål som er lagt til grunn for gjennomføringen av det inntektspolitiske opplegget ellers. Ventet inntektsutvikling for yrkesaktive skal etter retningslinjene bli fastsatt med utgangspunkt i inntektsoppgjørene for offentlige tilsatte og LO/NHO-oppgjøret.

Det vil alltid være relativt stor usikkerhet knyttet til tall for lønnsveksten for inneværende år, og det er vanskelig å gi et sikkert anslag på lønnsutviklingen. I revidert nasjonalbudsjett er det lagt til grunn en gjennomsnittlig årslønnsvekst på om lag 5 pst. Styrkingen av den norske kronen samt den generelt sterke veksten i lønningene bidrar til en svekkelse av norsk næringslivs konkurransevne. Det i seg selv vil bidra til at lønnsglidningen i år dempes.

I den forbindelse vil jeg også trekke frem at Statistisk sentralbyrå i sin kvartalsrapport Økonomiske analyser 3/2002, som ble lagt frem i forrige uke, også anslår lønnsveksten i inneværende år til å bli 5 pst. På bakgrunn av dette mener jeg det er helt klart at Regjeringens foreslåtte regulering av grunnbeløpet på 5,2 pst. tilfredsstillende Stortingets vedtak om at grunnbeløpet skal reguleres minst på linje med lønns- og prisutviklingen for øvrig i samfunnet.

Organisasjonene fremmet under drøftingene en del krav knyttet opp mot både regulering av grunnbeløpet og forslag om opptrappingsplan for pensjonene. Når det gjelder det sistnevnte, vil jeg bare kort vise til at Pensjonskommisjonen, som skal legge frem sin innstilling i oktober 2003, vil ta opp spørsmål knyttet til dette. Det

ville være uheldig dersom eventuelle bindinger fra Stortingets side nå kan bidra til å skape uklarheter i forhold til Pensjonskommisjonens arbeid. Jeg er derfor glad for at ikke sosialkomiteens flertall fulgte opp de to forslagene om opptrappingsplan fra henholdsvis Fremskrittspartiet og Senterpartiet.

Jeg har merket meg at flertallet i sosialkomiteen ber Regjeringen legge frem en sak om retningslinjene for trygdeoppgjøret. Saken skal legges frem, slik at Stortinget kan vedta eventuelle nye retningslinjer i forkant av trygdeoppgjøret i 2003. Det vil selvfølgelig Regjeringen følge opp.

I innstillingen går Stortingets flertall fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, SV og Senterpartiet i sine merknader ganske langt i å legge føringer for kvantifisering av ulike komponenter i G-reguleringen. Noen av disse føringene går etter min oppfatning kanskje for langt i retning av en indeksering av G eller en automatisk regulering av grunnbeløpet basert på lønnsstatistikk. En indeksering av en så stor budsjettpost gir betydelige bindinger i finanspolitikken som det kan være grunn til å advare mot. I tillegg vil en tilnærming til G-reguleringen som nærmest gjør dette til et regnestykke, reise spørsmål om hvorvidt selve drøftingsinstituttet med pensjonistorganisasjonene har noen funksjon. Jeg tror det er viktig, så lenge vi har et drøftingsinstitutt, at vi tar drøftingsinstituttet på alvor. I det at det skal være et drøftingsinstitutt, skal det være et betydelig element av skjønn og vurdering fra begge parter side. Legger man føringer som går så langt som flertallet synes å antyde, betyr det at man må se på selve drøftingsinstituttet også. Men dette er problemstillinger Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med i forbindelse med vurdering av eventuelle nye retningslinjer for regulering av grunnbeløpet.

La meg til slutt legge til en liten ting til: Regjeringen gikk inn i drøftingene med pensjonistorganisasjonene med et reelt ønske om å prøve å komme frem til en forhandlingsløsning. I år måtte vi dessverre konstatere at forhandlingsviljen fra den annen parts side ikke syntes å være spesielt stor, noe som kanskje hadde sammenheng med at den annen part mente at en appell direkte til Stortinget var bedre enn bruk av drøftingsinstituttet. Jeg håper at vi alle kan være med på, så lenge vi har dette instituttet, å gjøre det instituttet til et sentralt virkemiddel for å forsøke å komme frem til en løsning.

Til slutt vil jeg nok en gang uttrykke tilfredshet med at flertallet i sosialkomiteen slutter opp om Regjeringens forslag til grunnbeløpsregulering, og samtidig går inn for de nødvendige bevilgningsendringene som følger av denne reguleringen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Bjarne Håkon Hanssen (A): La meg først få lov til å uttrykke stor tilfredshet med den måten statsråden møter forslaget på ved å komme tilbake til Stortinget med en egen sak om retningslinjene. Det synes jeg var en positiv og aktiv holdning fra statsrådens side.

Det er jo helt åpenbart at statsråden berører viktige elementer i denne saken når han tar opp drøftinger av hele drøftingsinstituttet kontra en indeksering av utviklingen av G. Dette vil vi få rikelig anledning til å komme tilbake til en grundig drøfting av.

Men jeg tror det er rett av meg nå å utfordre statsråden på at man også i denne saken er nødt til å drøfte og gå grundig inn på en analyse av hvordan man skal kunne definere et etterslep på G, og hva slags grunnlag man skal ha for å vurdere lønnsutvikling i det året oppgjøret skal finne sted. Så kan Stortinget avgjøre hvorvidt man vil følge en slavisk definisjon, eller hvorvidt man vil holde på et slingringsmonn, et drøftingsmonn, videre i systemet. Men vi kan liksom ikke fortsette å leve med at ulike partier i Stortinget og Regjeringen har vidt forskjellige oppfatninger av hvordan de ulike begrepene skal forstås. Derfor må det være en målsetting i saken i alle fall å kunne bidra til en felles begrepsforståelse. Jeg håper at statsråden kan bekrefte at han også vil være opptatt av det.

Statsråd Victor D. Norman: Jeg kan bare uttrykke min fulle enighet med representanten Bjarne Håkon Hanssen i det spørsmålet. Det jeg forsøkte å få frem, er at vi nok i den forbindelse tvinges til å måtte diskutere og treffe et valg mellom en tilnæringsmåte hvor man bruker et drøftingsinstitutt som må innebære et betydelig element av skjønn, og en løsning som innebærer at vi nærmer oss en indekseringsløsning. Vi kan vanskelig leve med begge deler.

Når det er sagt: Uansett hvilken løsning som måtte velges, tror jeg nok det er behov for en klarere presisering av Stortingets retningslinjer. I dag har vi to sett føringer fra Stortinget. Vi har vedtaket fra i fjor om regulering minst på linje med lønns- og prisutviklingen, et vedtak og retningslinjer som ikke gir noen særlig føring i det hele tatt. Den betingelsen kunne faktisk i år vært oppfylt med en oppregulering av G med en hvilken som helst prosent over 1,4 pst. Den andre føringen er den som ligger fra 1999, som sier at pensjonistene skal ha en inntektsutvikling minst på linje med lønnstakerne i samfunnet. Den er mer presis, men den er også uklar når det gjelder hvilken tidsperiode og hvilket grunnlag det skal være for dette. Uansett er det behov for en avklaring av retningslinjene, men den må altså ses i sammenheng med spørsmålet om drøftinger kontra direkte behandling i Stortinget.

John I. Alvheim (FrP): Det er ganske fantastisk at statsråden fra denne talerstol får seg til å si at pensjonistene virkelig har fått en lønnsfest av de store, fordi pristigningen bare har vært på 1,4 pst., og så tilbyr man 5,2 pst. Hva er utgangspunktet, ærede statsråd, for disse prosentene? Skal man ikke også se på det?

Så er det jo ikke riktig, som det ble anført fra statsrådens side, at retningslinjene for dette årets trygdeoppgjør skulle være at det skulle gis en kompensasjon «om lag på linje med». Det er ute i år. Det er Stortingets flertallsvedtak fra budsjettbehandlingen i fjor som skulle være utgangspunktet for denne justeringen. Vi vet at det har vært

gode oppgjør både for KS og NAVO og i Oslo kommune som kanskje ligger over 6 pst. Like fullt fastholder Regjeringen at lønnsutviklingen vil bli på ca. 5 pst., og det har de med i sitt reviderte nasjonalbudsjett.

Tror virkelig statsråden på dette selv? Det kunne det være artig å få et svar på om lønnsutviklingen så langt kun blir på 5 pst. Forutsetter man med denne beregningen å ta unna de som har fått gode oppgjør, slik man har gjort i proposisjonen når det gjelder lærerne?

Statsråd Victor D. Norman: Selvfølgelig tror jeg på det anslaget på lønnsutviklingen i år som Regjeringen har fremlagt i revidert nasjonalbudsjett. Jeg styrkes i troen på det av at Statistisk sentralbyrå senest i forrige uke anslo lønnsutviklingen til 5 pst. Vi kan selvfølgelig alltid finne eksempler på oppgjør som gir mer enn gjennomsnittstallet, men vi har også eksempler på oppgjør som klart kommer til å gi mindre enn dette tallet. Slik utviklingen ser ut nå, og spesielt på bakgrunn av den sterke kronekursen og problemene som konkurranseutsatt næringsliv har, er det all mulig grunn til å tro at lønnsutviklingen vil bli langt lavere enn det en del av de oppgjørene som vi har hatt på slutten av lønnsoppgjøret, kan indikere.

Så til spørsmålet om lønnsfest. Jeg mener at når dette oppgjøret vil innebære at G oppjusteres med reellt 3,8 pst., er det ingen som må kunne hevde at ikke også pensjonistene har fått del i den reallønnsøkningen som finner sted generelt i inneværende år.

Olav Gunnar Ballo (SV): Jeg vil bare først ta opp det forslaget som SV har fremmet i innstillingen, så er det gjort.

Ellers må jeg si at jeg er glad for at statsråden ikke skylder meg penger. Hvis han det hadde gjort, ser jeg at hvis det var to regninger det var snakk om, og han gjorde opp for den ene, så ville han i neste øyeblikk argumentere for at han også har gjort opp for den andre. Det er jo den måten statsråden her argumenterer på. Man kompenserer for fjorårets oppgjør, og når man så skuer framover og antar at man vil få en lønns- og prisvekst på størrelse med et visst beløp, tar man med det man har kompensert for i beregningsgrunnlaget. For å få en eventuell bekræftelse eller avkreftelse på om det er slik statsråden tenker, kunne jeg tenke meg å være helt presis med hensyn til at man altså forventer en lønns- og prisvekst i utgangspunktet på 5 pst. La oss si at lønns- og prisveksten for det kommende året blir på 5,2 pst., nøyaktig 5,2 pst. Vil statsråden da hevde at man helt ut har kompensert for lønns- og prisveksten fordi det nettopp er 5,2 pst. som ligger inne i tilbudet til pensjonistene, eller vil statsråden ta innover seg at man da også har kompensert for et oppgjør tidligere?

Presidenten: Olav Gunnar Ballo har tatt opp det forslag han refererte til.

Statsråd Victor D. Norman: Staten har en lang og etablert tradisjon for at man verken i trygdedrøftingene eller i statsoppgjøret ønsker å dekomponere det tallet man kom-

mer frem til, gjennom forhandlinger eller som resultat av et brudd, i økning i inneværende år kontra kompensasjon for etterslep fra tidligere år. Dette er et gjennomført prinsipp i alle statlige forhandlinger. Man ønsker ikke å lage matematikk ut av noe som skal være en vurdering.

Det har gjentatte ganger vært sagt i debatten at grunnlaget for økningen i fjor var et anslag på lønnsutviklingen på 4 pst. Jeg har lyst til å presisere at det i forhandlingsresultatet fra i fjor står at partene er enige om at organisasjonene har lagt til grunn en forventet lønnsutvikling på 4 pst. Men staten hadde ikke nødvendigvis lagt det til grunn. Det er det som ligger i at det i hele drøftingsinstituttet og forhandlingsinstituttet skal være en skjønnsmessig vurdering. Inntil Stortinget eventuelt som følge av den diskusjonen om retningslinjer som kommer til neste år, pålegger Regjeringen å dekomponere sine tilbud i henholdsvis kompensasjon for etterslep og økning for inneværende år, vil Regjeringen holde seg til det som er etablert praksis, nemlig at Regjeringen ikke deler opp sitt tilbud i form av et regnestykke hvor summen er $a + b + c$.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Bjarne Håkon Hanssen (A): Det er brukt harde ord mot meg og Arbeiderpartiet om at vi står for et «svik» overfor pensjonistene ved at vi stemmer for Regjeringens forslag til trygdeoppgjør. Dette sviket knyttes opp til at vi, særlig ifølge Alvheim, ikke følger opp det vedtaket vi stemte for før jul.

Men det som jo er poenget, er at Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, SV og Senterpartiet, da vi formulerte det forslaget og fikk det vedtatt i stortingssalen før jul, gjorde et særdeles dårlig politisk håndverk. For hva er det som står i det vedtaket? Jo, vi må følge opp den generelle lønns- og prisveksten. Hva betyr det? Er det gjennomsnittet av en forventet lønnsvekst på 5 pst. og en prisvekst på 1,4 pst. vi mener? Hvis lønnsveksten er høyere enn prisveksten, skal vi følge lønnsveksten? Hvis prisveksten er høyere enn lønnsveksten, skal vi da følge prisveksten? Det er en målformulering uten mening og innhold slik den er formulert.

Jeg har ikke noen problemer med å være så tydelig på at det vedtaket vi formulerte, gir ingen klar føring til Regjeringen. Representanten Ballo har sagt i hele dag sagt at G må reguleres i tråd med lønns- og prisveksten. Hva betyr det? Mener han da gjennomsnittet av lønns- og prisveksten? I så fall kunne Regjeringen ha kommet med et trygdeoppgjør på ca. 3 pst. og gått til Stortinget og sagt: Vi har fulgt opp et gjennomsnitt av lønns- og prisveksten. Man har ikke noe grunnlag for å komme i denne sal og si at Regjeringen ikke har fulgt opp Stortingets vedtak, fordi Stortingets vedtak er til de grader utydelig – til de grader utydelig. Det er derfor vi må gå veien om å få retningslinjene til ny behandling, slik at Stortinget kan bli tydelig. Personlig er jeg helt klar på at det vi bør fokusere på, er lønnsutvikling. Andre land har tatt andre standpunkt og fokuserer utelukkende på prisutvikling.

Den debatten får vi nå grunnlag for å ta når vi får retningslinjene. Vi hadde muligheten før jul, men Stortingets flertall benyttet seg ikke av den muligheten.

Elisabeth Røbekk Nørve (H): Regjeringa foreslår å øke folketrygdens grunnbeløp med 2 810 kr pr. 1. mai 2002, fra 51 360 kr til 54 170 kr.

Dette gir en vekst i grunnbeløpet på 5,2 pst fra 2001 til 2002 og merutgifter på 4 887 mill. kr, inkludert reguleringen av statspensjonene pr. 1. mai 2002. Høyre og regjeringspartiene er tilfreds med forslaget fra Regjeringa, og viser til at grunnbeløpet med dette reguleres minst på linje med lønns- og prisutviklingen for øvrig i samfunnet og i tråd med Stortingets tidligere vedtak og forutsetning.

Regjeringspartiene og komiteens flertall viser til at det er Stortinget som gir retningslinjene for trygdeoppkjøret, og at det er Regjeringa som har ansvar for å føre drøftinger med organisasjonene på bakgrunn av gitte retningslinjer.

På bakgrunn av foregående års oppgjør mener flertallet at det er grunnlag for å gjennomgå og vurdere retningslinjene på nytt, og ber derfor Regjeringa legge fram sak om retningslinjene for trygdeoppkjøret i forkant av trygdeoppkjøret i 2003.

Regjeringspartiene viser videre til at Pensjonskommissjonen for tida utreder folketrygdens framtid, og skal avgi sin innstilling 1. oktober 2003. Samarbeidsregjeringa finner det derfor uheldig dersom det nå legges eventuelle bindinger fra Stortingets side som kan bidra til å skape uklarheter i forhold til Pensjonskommissjonens videre arbeid.

Regjeringspartiene ser fram til en avklaring av hovedmål, retningslinjer og prinsipper for et samlet pensjonssystem i forbindelse med det arbeidet som nå gjøres i Pensjonskommissjonen.

Det er i forbindelse med denne gjennomgangen at debatten om alle sider av vårt pensjonssystem bør komme, i godt samarbeid med de enkelte partiorganisasjoner, slik at vi finner fram til gode løsninger for framtida.

Regjeringas opplegg vil få flertall med støtte fra Arbeiderpartiet, og man følger dermed opp det som har vært tidligere års tradisjon, at Regjeringa får flertall for enten den framforhandlede avtale eller det som har vært siste tilbud i forhandlingene med organisasjonene.

John I. Alvheim (FrP): Hvis det er tillatt, vil jeg gi representanten Bjarne Håkon Hanssen det råd at han ikke går mer på talerstolen og prøver å forklare seg bort fra det vedtaket som ble gjort, og som de har sviktet totalt. Nå er det enda en forklaring, nå er ikke forslaget godt nok. Det var det siste. Hva blir neste hvis han skal ha flere treminutter?

Fremskrittspartiet går for 6,8 pst., som er organisasjonenes krav, og vi tar det for hele året. Derfor får vi et tillegg beløp på 4 030 kr mot 2 810 kr, som er det som antakelig blir vedtatt i kveld.

For Fremskrittspartiet er pensjonistenes situasjon en av våre viktigste verdisaker. Vi kommer ikke til å glem-

me pensjonistene, og jeg tror Regjeringen og særlig statsministeren burde merke seg denne viktige verdisaken for Fremskrittspartiet med tanke på neste korsvei.

Presidenten: Bjarne Håkon Hanssen har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Bjarne Håkon Hanssen (A): Jeg har etter hvert forstått at det kan være ubehagelig for Alvheim å bli minnet om at han ikke er ufeilbarlig.

La meg få stille følgende spørsmål til Alvheim: Kan Alvheim gi meg tallet – tallet – for lønns- og prisveksten i 2000 og 2001? Hvis det forslaget som Stortinget vedtok, så åpenbart er entydig, hva var tallet for lønns- og prisveksten i 2000 og 2001?

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 21.

(Votering, se side 3535)

S a k n r . 2 2

Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om lønnsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet 2002 mv. (Innst. S. nr. 275 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 70 (2001-2002))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, se side 3540)

S a k n r . 2 3

Innstilling fra samferdselskomiteen om Luftfartsverkets tilbud av tjenester i det regionale flyplassnett (Innst. S. nr. 269 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 61 (2001-2002))

Presidenten: Etter ønske fra samferdselskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 15 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 15 minutter, Høyre 15 minutter, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti 10 minutter hver, Senterpartiet, Venstre og Kystpartiet 5 minutter hver.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Hans R. Kjæstad (H) (ordfører for saken): Norges finforgrenede flyplassnett har en helt sentral plass i vårt samferdselssystem. Flyrutene utligner avstandsulempene og demper effekten av vanskelige topografiske forhold. Luftfartssystemet bidrar således til å opprettholde bosettingsmønsteret og til næringsutvikling utenfor de store bokonsentrasjoner. Dette var grunnen

til at Høyre var pådriver for utbygging av de regionale flyplasser, og vi tar vårt fadderskap, eller tør jeg si farskap, alvorlig.

Samferdselskomiteen mener at vår flyplasstruktur skal kutte reisetid mellom ulike deler av et langt land. De regionale flyplassene er og skal fortsatt være et virksomt element i nærings- og distriktpolitikken. Regionale flyplasser skal knytte distrikter opp mot regionale sentre og langdistanseruter. Totalt sett har Luftfartsverket ansvar for 44 flyplasser pluss Værøy, som er en helikopterstasjon. I prinsippet har disse vært selvfinansierende gjennom et system med kryssubsidiering. Unntaket har vært anbudsrutene på de regionale flyplassene.

Komiteens luftfartstalsmenn har vært på befarings til de aktuelle flyplassområder og lyttet til synspunkter fra begge sider. Komiteen er delt i synet på hvor mange anbudsruiter det bør være på det regionale flyplassnettet. Flertallet vil begrunne sin innstilling senere.

Siden de regionale flyplasser ble tatt i bruk, har vei-systemet og alternative transportformer blitt vesentlig bedre, uten at flyplasztilbudet er blitt redusert.

Luftfartens økonomiske fundament er svekket. Vi har sett en nedgang i trafikken siste år, samtidig som kostnadsutviklingen de siste ti år er bekymringsfull. I 1990-årene har det vært en passasjerøkning på om lag 25 pst., mens overføringene til de regionale flyplassene og rutene har økt med rundt 45 pst. i faste kroner.

Bedriftsøkonomisk underskudd til regionale lufthavner for 2002 beløper seg til ca. 660 mill. kr. Minimum investeringsstandard de neste ti år er beregnet til 1,5 milliarder kr på dette nettet, begrenset oppgradering er anslått til 2,6 milliarder kr.

Disse to elementene, gode transportalternativer og en bekymringsfull økonomisk utvikling tilskynder politisk handling. I motsatt fall vil luftfartstilbudet bli svekket. Jo lenger vi nøler med å ta de nødvendige grep for å styre tilbud og økonomi, jo verre blir konsekvensene for Luftfarts-Norge. De beskjedne grep Regjeringen foreslår i St.prp. nr. 61 for 2001–2002, gir en samfunnsøkonomisk besparelse i netto nåverdi på 670 mill. kr. Budsjettvirkningen er en innsparing på 46 mill. kr årlig, 46 mill. kr som vil være et kjærkomment tilskudd til oppgradering av øvrige flyplasser. Ved å ta ut Vardø, Narvik og Fagernes fra anbudsrutetilbudet vil de alternative flyplasser kunne innkassere fordeler som hyppigere avganger, billigere billetter og bedre passasjerstilbud. Det vil samtidig dempe opp for en stadig utarming av eksisterende lufthavner. Derfor mener Regjeringen at totaleffekten i de berørte regioner vil være positiv. Naboflyplassene vil stå bedre rustet til å møte fremtidige utfordringer. Det er elementær husdyrlære at du får mer melk av å normalføre 15 kyr enn av å sulteføre 20.

Så minner jeg om at det tar en time på normalføre å kjøre til nærmeste flyplass fra både Narvik og Vardø, og om det faktum at trafikken på Fagernes er så liten at hver billett må subsidieres med inntil 2 000 kr. Det er de tre uoverstigelige problemmassiver som våre fryktsomme kolleger i Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Fremskrittspartiet ikke tør gå inn i.

I St.meld. nr. 46 for 1999–2000 bebudet Stoltenberg-regjeringen full gjennomgang av det regionale nettet, med eventuelle endringer i statens engasjement ved ny anbudsperiode fra 2003. Det er utført av denne regjeringen. Stoltenberg-regjeringen ville trekke inn vurderinger av teknisk, operativ og sikkerhetsmessig art. Det er også utført av Bondevik-regjeringen, gjennom Luftfartsverkets rapport av oktober 2001.

Det var Stoltenberg-regjeringen som listet opp ti utslagsgivende kriterier for fortsatt drift av ruter.

Det første var nærhet til alternativ lufthavn. Mitt svar er at det tar en time å reise fra både Narvik og Vardø til alternativet.

Det andre Stoltenberg-kriterium var alternativt transporttilbud. I dette tilfellet er det bil og buss.

Det tredje Stoltenberg-kriterium var Luftfartsverkets bæreevne til å opprettholde bedriftsøkonomisk ulønnsom virksomhet. Mitt svar er: vesentlig dårligere i dag enn det var da.

Det femte Stoltenberg-kriterium var flyplassenes betydning for bosetting og verdiskaping. Mitt svar er at en flyplass med godt tilbud og flere avganger er viktigere enn en time mindre reisevei.

Det sjette Stoltenberg-kriterium var statens kostnader til flydrift. Mitt svar er at den er dyrere enn noensinne, økt med 45 pst. i faste kroner i løpet av siste tiårsperiode.

Det syvende Stoltenberg-kriterium var tiltak for å oppnå god og nødvendig konkurranse og dermed mindre subsidieringsbehov. Mitt svar er: jo større trafikk, jo mer interessant for selskaper å legge inn anbud.

Sannheten er at de aller fleste av de kriterier som Stoltenberg-regjeringen i sin tid listet opp, er som skreddersydd premisser for de tre tiltak som Bondevik-regjeringen ønsker. Da blir det nærmest pinlig at Arbeiderpartiet i flertallsmerknadene gir ordføreren i enhver flyplasskommune nærmest vetorett i forhold til de strukturendringer Stoltenberg-regjeringen så åpenbart åpnet for. Arbeiderpartiet er på kollisjonskurs med seg selv.

Regjeringspartiene har ønsket å dempe ulempene for de tre lokalsamfunn ved å tilby veitbedring mellom Narvik og Evenes for 30 mill. kr, og sør for Fagernes for 40 mill. kr. Dertil kommer styrket vintervedlikehold på veien mellom Vardø og Vadsø samt fremskyndet igangsettelse av byggearbeider på Kirkenes lufthavn. Dette er positive tiltak som ingenlunde har evnet å skremme Arbeiderpartiet, SV og Fremskrittspartiet ut av handlingsvegningens skygge.

Opposisjonen har hatt god tid. Allerede i St.meld. nr. 46 for 1999–2000 bebudet Stoltenberg-regjeringen gjennomgang av det regionale flyplassnettet, som nevnt fulgt opp av Bondevik-regjeringen gjennom Luftfartsverkets rapport i oktober i fjor. Samferdselskomiteen ble orientert om analysen i et møte med Luftfartsverket like etter. Å bruke enda mer tid på å foreta nødvendige grep vil ytterligere forsterke problemene i luftfarten. Det er ikke tid vi trenger mer av, men besluttsomhet og mot for å beskytte et nå robust nett.

Vi er orientert om at flyplassene vil bli omfattet av nye sikkerhetskrav. Det er vel da logisk at nedleggelse av

anbudsruter blir utsatt til Stortinget vet hva de nye sikkerhetskravene går ut på. Dette argumentet er kun gyldig hvis vi er usikre på hvor naboflyplassene står i forhold til flysikkerhet. Verken Evenes, Vadsø eller Kirkenes har problemer med å møte slike fremtidige krav. Derfor kan rutene i Vardø, Narvik og Fagernes tas ut av anbudene uten at vi risikerer store hull i nettet senere.

Det foregår en debatt om Arbeiderpartiet, om det nye Arbeiderpartiet. Eksemplet regionale flyplasser føyer seg utmerket inn i rekken av saker hvor Arbeiderpartiet finner frem til stadig mer intime samværsformer med SV og Fremskrittspartiet, stadig mer intimt i alle andre deler enn dette ene: inndekning – dette besværlige fenomen vi politikere har et slikt hormonelt forhold til. I heseblesende velgerkurtise finner Arbeiderpartiet frem til flertall for utgiftsøkninger på en rekke antatt populære formål. Hormonene har løpt løpsk denne våren:

- Under full barnehagedekning skal populærkamerate-
ne innføre maksimalpris på barnehageplasser uten
felles inndekning. Pris: 1,5 milliarder kr.
- Arbeiderpartiet legger inn ekstra til kommunene.
Pris: 1,5 milliarder kr.
- Arbeiderpartiet innfører fond som sikrer økte kom-
munale pensjoner. Pris: 6 milliarder kr.
- Arbeiderpartiet ønsker null egenandel ved kunstig
befruktning. Pris: 104 millioner kr.
- Arbeiderpartiet ønsker null egenandel ved fri retts-
hjelp. Pris: mellom 70 og 100 mill. kr.
- Arbeiderpartiet ønsker avskrivningssats på maskiner
fra 15–20 pst. Pris: 1,6 milliarder kr.
- Arbeiderpartiet reduserer skatt og avgifter, ifølge Af-
tenposten den 16. juni. Pris: 9 milliarder kr over tre
år.
- Arbeiderpartiet øker husbankrammen med
2 milliarder kr og lånerammen for SND med
0,5 milliarder kr.
- Arbeiderpartiet ønsker statlig strukturfond på
mellom 20 og 50 milliarder kr.

Med disse eksemplene er det lett å forstå at samfunns-
økonomiske innsparinger i netto nåverdi på 670 mill. kr
for de tre flyplassene ikke imponerer Arbeiderpartiet
synderlig. Stoltenberg-regjeringen understreket i nevnte
stortingmelding at omfanget av bedriftsøkonomisk
ulønnsom virksomhet måtte tilpasses Luftfartsverkets
budsjett. Skal Arbeiderpartiet lytte til dette råd fra egen
regjering, må de enten følge Bondevik-regjeringen eller
utarme flytilbudet. Andre løsninger finnes ikke.

Med det våryre milliardslipp Arbeiderpartiet har stått
som eksponent for de siste måneder, aner jeg et parti i
dyp identitetskrise, der ledelsen har heller dårlig kontroll
med populærutspill. Dårlige meningsmålinger har skapt
frykt, og frykt er ofte en upålitelig rådgiver.

Jeg håper jeg tar feil når jeg ved avslutningen av
stortingssesjonen konstaterer et politisk paradigmeskifte
der Arbeiderpartiet hopper på stadig flere av ytter-
partienes useriøse populisthåndteringer av skattebeta-
lernes penger – uten felles inndekning. Det er det par-
tiet som tross alt har hatt langsiktighet og helhet i sin
rolle som regjeringsparti og regjeringsalternativ. Det er

ikke uten grunn at Thorbjørn Jagland advarer sin egen
stortingsgruppe mot å bli det tredje medlem av pop-
gruppen SV-FrP. Det er, som Jagland sier, lettest av alt
å få flertall for utgiftsøkninger. Men er det realistisk å
bli enig med disse partiene om et helt statsbudsjett, eller
en helhetlig politikk? Jeg tror ikke det, sier Jagland.
Undertegnede vet at den tvilen deles av flere i og uten-
for Arbeiderpartiet. Det er ytterst alvorlig om Arbeider-
partiet skulle tape av syne sin historiske funksjon som
seriøst regjeringsalternativ.

Også i behandlingen av herværende St.prp. nr. 61 aner
jeg et arbeiderparti som vegrer seg mot å ta upopulære
avgjørelser. Langsiktighet betinger at politikken tar tak i
utviklingen, og ikke venter på at utviklingen betvinger
politikken.

Jeg tar med dette opp mindretallets forslag.

Presidenten: Hans R. Kjæstad har tatt opp det forsla-
get han refererte til.

Tor-Arne Strøm (A): Jeg trodde vi skulle diskutere
den regionale flyplasstrukturen, og ikke bruke tiden til en
historisk beskrivelse av Arbeiderpartiet. Den saken får vi
komme tilbake til.

Det er en bra kveld. Vi har fått et flertall som går mot
å ta flyplassene i Vardø, Narvik og Fagernes ut av an-
budsrutesystemet fra 1. april 2003.

Vi i Arbeiderpartiet er veldig fornøyd med å ha fler-
tallet sammen med SV, Fremskrittspartiet og Senterpar-
tiet i denne saken, et flertall som i motsetning til regje-
ringspartiene ikke behandler norsk luftfartspolitikk over-
fladisk, eller på godt nordlandsk: i hytt og pine.

Flertallet har slått fast at norsk luftfart er viktig. Både
det regionale flyplassnettet og stamflyplassene er viktige
og en naturlig del av samferdselsinfrastrukturen, spesielt
kanskje for distriktene.

Arbeiderpartiet mener at spørsmålet om flyplasstruk-
turen skal behandles i sin fulle bredde i forbindelse med
rulleringen av Nasjonal transportplan, og det er heller
ikke noe nytt. Da skal perspektivet være hvilke mulighe-
ter og utviklingspotensial som er knyttet til et godt fly-
plass- og reisetilbud, mens Regjeringen bare baserer sitt
syn på relativt avgrensede vurderinger av transportkost-
nader. Arbeiderpartiet mener at vurderinger av å innlem-
me andre flyplasser og eventuelt nye i stedet for eller i
tillegg til de eksisterende flyplassene hører hjemme i en
slik sammenheng, altså i Nasjonal transportplan.

Arbeiderpartiet forutsetter sammen med flertallet at
spørsmålet om hvor viktig lufttransporten er for distrikte-
ne, blir vurdert nøye. For deler av Vestlandet og Nord-
Norge er flyet en kollektiv transportform både internt i
landsdelene og i fylkene, og i forhold til landet ellers.
Avstander, vanskelige geografiske og værmessige for-
hold og manglende alternative transportformer gjør at
flyet er en viktig transportform. Det gjelder både det re-
gionale nettet og stamrutenettet. Utilfredsstillende reise-
tilbud og høye priser fører til problemer og kostnader
både for næringslivet, for privatpersoner og for det of-
fentlige.

Flertallet forutsetter at det i rulleringen av Nasjonal transportplan i forbindelse med denne saken blir gjort en grundig vurdering av prisnivået og reisemønsteret internt i landsdelene/fylkene og en vurdering av samspillet mellom stamruter og regionale ruter. En gjennomgang av overgangsprising på reisende som må nytte flere selskap, er også meget viktig. I tillegg må samferdselsministeren gå nøye gjennom systemet for offentlig kjøp av tjenester og – kanskje det aller viktigste – prisnivået på flytransport.

Det skal komme et nytt regelverk for sikkerheten på flyplassene, og vi forutsetter at dette også blir behandlet i den samme gjennomgangen.

Stortinget skal behandle alle saker på en ordentlig måte. Vi som representanter kan godt arbeide døgnet rundt, men vi kan ikke som i denne saken få saker så seint at Stortinget ikke kan behandle det på en ordentlig måte – ikke for vår egen skyld, men for alle som blir direkte berørt av de vedtak vi fatter i denne salen. Det må samferdselsministeren ta på alvor. Statsråden har i flere saker blitt møtt med samme kritikk. Jeg håper at samferdselsministeren nå begynner å ta Stortingets behandling på alvor.

Kort oppsummert:

1. Stortinget går imot at lufthavnene Fagernes, Narvik og Vardø ikke skal omfattes av systemet med anbudsruiter fra 1. april 2003.
2. Stortinget ber om at det i rulleringen av Nasjonal transportplan blir innarbeidet en grundig informasjon og en vurdering av situasjonen for hele luftfartsområdet i Norge, at den enkelte flyplass blir vurdert ut fra totale samfunnsmessige hensyn, og at det spesielt blir vurdert hvilken rolle luftfarten har i distriktene, og spesielt i forhold til bosetting og næringsliv.

Dersom Regjeringen velger å komme tilbake til Stortinget med forslag til strukturelle endringer i flyplassstrukturen, er det en forutsetning at avbøtende tiltak er på plass før eventuell nedlegging av en flyplass, dersom noe annet ikke er akseptert av kommuner/områder som er omfattet av en nedlegging, og at Regjeringen har et tett samarbeid med involverte parter for å sikre gode løsninger, slik at alle kan leve med dem.

Arbeiderpartiet mener at det er uakseptabelt å svekke samferdselstilbudet for befolkningen og næringslivet i distriktene, og mener at denne saken føyer seg inn i rekken av distriktsfiendtlige tiltak fra denne Regjeringen.

Kenneth Svendsen (FrP): Når en hører på saksordførers, representanten Kjæstads, elendighetsbeskrivelse, skulle en tro at dette landet var bankerott, på ferd rett ned i grøfta – og uten penger. Sannheten er at vi har nærmere 600 milliarder kr på bok. Det er faktisk slik at dette landet har råd til å ha et godt tilbud både på vei og i luft. Vi har råd til å gi innbyggerne i dette landet et godt transporttilbud. Jeg registrerer at Høyre er mer interessert i å investere i brusfabrikker og sigarettfabrikker i utlandet enn å gi befolkningen et godt transporttilbud. Det er Høyres prioritering, det er ikke Fremskrittspartiets.

Bruk av fly i Norge er en del av kollektivtransporten, selv om kollektivmeldingen ikke omhandlet verken stamrutenettet eller regionalnettet. Den norske befolkningen ligger på verdenstoppen når det gjelder antall flygninger pr. innbygger. Det skyldes Norges topografi og at befolkningen er spredt over store avstander. I de deler av Norge der avstandene er store, er man totalt avhengig av fly, og her spiller de regionale flyplassene en viktig rolle. La meg derfor slå fast at det regionale flytilbudet er av avgjørende betydning for store deler av Distrikts-Norge, ikke bare for at næringslivet skal kunne eksistere og utvikle seg, men det er også særdeles viktig for at befolkningen for øvrig skal kunne bo i Distrikts-Norge.

Men det betyr ikke at man skal lukke øynene for at det skjer en utvikling av veinettet. Når det bygges tunneler, og bruer og veier bygges ut og legges om, slik at trafikkmønsteret forandrer seg, kan dette selvfølgelig føre til at flyplasser legges ned. Nedlegging basert på slike fakta vil Fremskrittspartiet være med på. Derfor bør nedleggelse av flyplasser helst gjøres etter en totalvurdering i forbindelse med behandling av Nasjonal transportplan. I Regjeringens forslag om å nedlegge flyplasser i Narvik, Vardø og Fagernes, ligger ikke slike totalvurderinger til grunn.

Det er faktisk slik at på enkelte veistrekninger er det stor rasfare når man skal komme seg til nærmeste flyplass. Det gjelder spesielt veien mellom Narvik og Evenes, men også enkelte strekninger mellom Fagernes og Gardermoen. Jeg må si at det er noe forunderlig at Regjeringen velger å foreslå nedlegginger før noen av disse veiene er utbedret, noe som kan sette liv og helse i fare for folk som må kjøre til nærmeste flyplass.

Som de fleste vet, har Fremskrittspartiet vært i forhandlinger med regjeringspartiene om en eventuell nedleggelse av de tre flyplassene. Bakgrunnen for at Fremskrittspartiet gikk inn i slike forhandlinger, var at vi skulle gjøre en tilnærmet Nasjonal transportplan-behandling for disse spesifikke områdene, det vil si se disse områdene i en helhet der avbøtende tiltak ble gjort, som veitbygging, rassikring eller andre tiltak som er nødvendige. Dette førte dessverre ikke fram. Det fremgår rimelig klart ut fra merknadene fra regjeringspartiene at de midlene de har tenkt å legge inn som avbøtende tiltak, både på veien mellom Narvik og Evenes og på veien mellom Fagernes og Gardermoen, med respekt å melde er småpenger, og ville ikke ha hjulpet på situasjonen i det hele tatt.

Derfor har Fremskrittspartiet konkludert med at når det ikke var mulig å komme fram til en fornuftig måte å ta disse områdene ut på for å gjøre en helhetlig vurdering, ville det etter vårt syn være uansvarlig ikke å vente til behandling av Nasjonal transportplan før en foretok vurderinger av en eventuell nedleggelse av flyplasser.

Når det gjelder de enkelte flyplassene som Regjeringen har foreslått nedlagt, vil jeg starte med Narvik lufthavn. Nærmeste flyplass er Evenes flyplass. Veien mellom Narvik og Evenes er i til dels meget dårlig forfatning, med stor ulykkesbelastning. I tillegg til dette er veien altså meget rasutsatt. Det er planlagt utbedring av

det rasutsatte området, men det skal ikke skje før i 2005, altså tre år fra i dag.

Når det gjelder utbedring av E6 mellom Evenes og Bjerkvik, er dette ikke med i Nasjonal transportplan. Det sier seg selv at det vil være direkte uansvarlig å legge ned denne flyplassen før man har gjort disse utbedringene.

Når det gjelder Fagernes lufthavn, Leirin, er det mange områder med til dels meget dårlig vei mellom Fagernes og Gardermoen. Store deler av Rv 33 mellom Fagernes og Minnesund er dårlig. Jeg nevner bare Tonsåsen, Vardalsåsen og Skreiaberget. For enkelte områder ligger det inne forbedringer i 2005, men langt fra for alle områdene.

Det er også verdt å merke seg at flyruten mellom Fagernes og Gardermoen mildt sagt har vært rammet av mye turbulens. Det har vært flere flyselskap inne de siste årene, noe som har ført til at det har vært store uregelmessigheter i rutetilbudet. Det har selvfølgelig ført til dalende passasjertall. Etter at Arctic Air overtok, har passasjertallet steget kraftig, etter en aggressiv markedsføring og gode tilbud. Det ville derfor være feil å fjerne dette tilbudet før en får se om det er liv laga for et slikt tilbud.

Når det gjelder Vardø, er det forholdsvis kort avstand, men det er verdt å merke seg at store deler av året er det dårlig sikt på veien på grunn av snøvær og mye vind. Det fører til at det kan ta opp til fem timer å kjøre mellom Vardø og Vadsø, og det er spesielt alvorlig når det gjelder ambulanseskjøring.

Sett i en helhet vil det derfor være uansvarlig å legge ned disse flyplassene uten at avbøtende tiltak av en viss størrelse blir utført. Det er ikke tilfellet med forslaget fra Regjeringen, og heller ikke er slike forslag kommet fram under forhandlinger med Regjeringen. Derfor går Fremskrittspartiet mot Regjeringens forslag om å nedlegge de tre flyplassene Narvik, Fagernes og Vardø.

Geir-Ketil Hansen (SV): Forslaget om å legge ned lufthavnene Narvik, Vardø og Fagernes burde i utgangspunktet ikke ha vært behandlet som sak i Stortinget i dag. Den viktigste premissen for å kunne ta stilling til om noen flyplasser i det hele tatt skal legges ned, er de nye kravene til sikkerhet, og de foreligger ikke. Forskriftene er ute på høring og forventes å være klare til neste år. Vi kjenner ikke til hvordan forskriftene vil bli endelig utformet, heller ikke Luftfartsverkets vurdering av hvordan de nye kravene skal innpasses på den enkelte flyplass.

I tillegg bør ikke kortbanenettet behandles isolert fra øvrig infrastruktur. Flyplasstrukturen må ses i sammenheng med vei, båt, jernbane osv. Derfor er den naturlige sammenhengen å drøfte kortbanenettet i forbindelse med revidering av Nasjonal transportplan våren 2004. Det er også konklusjonen til samferdselskomiteen.

Regjeringen valgte å se bort fra disse opplagte forholdene og allikevel sende saken til Stortinget. Resultatet blir da også deretter. Saken kommer tilbake til Regjeringen med klare føringer om å se flyplasstrukturen i en helhetlig distriktspolitisk sammenheng, som strekker seg lenger og bredere enn det spinkle grunnlaget Regjeringen bygger sine tall om samfunnsøkonomisk lønnsomhet på.

Der inngår nemlig ikke en meget vesentlig faktor, lokal-samfunnenes tap av arbeidsplasser og fremtidige tap av mulige nye arbeidsplasser. Det er selvsagt vanskelig å tallfeste, men det er allikevel en svært viktig side av saken når den helhetlige samfunnsøkonomiske konsekvensen skal vurderes. Når kortbanenettet en gang skal behandles på nytt, må Regjeringen gi disse faktorene stor tyngde i helhetsvurderingene.

Jeg skal ikke bruke mye tid på den enkelte flyplass.

Men kort: Jeg har merket meg at Regjeringen har forhandlet med Fremskrittspartiet om kompenserende tiltak utover det som Regjeringen har foreslått i saken. Fremskrittspartiet har krevd penger til opprusting av veiene til nærmeste flyplass. Dersom det er mindretallsmerkningene som er tilbudet fra Regjeringen, kan det synes som om regjeringspartiene har holdt Fremskrittspartiet for narr i 14 dager. Det foreslås nemlig at det i perioden 2003–2005 skal bevilges 30 mill. kr til tiltak på veien mellom Narvik og Evenes, hvorav 20 mill. kr til neste år. Det som er planen som veisjefen i Nordland har jobbet etter, og som har vært forutsetningen også i forhold til Nasjonal transportplan, er at det skal bygges en tunnel til 100 mill. kr forbi det rasfarlige område Leirvik, med påbegynnelse neste år. Det betyr at tilbudet til Fremskrittspartiet er dårligere enn det som er i eksisterende planer for veiopprusting.

Det som Narvik kommune og Nordland fylkeskommune har sagt, og som også er omtalt i Transportplanen, er at når veien mellom Narvik og Evenes blir gjort kortere med bru over Rombaksfjorden, alternativt blir opprustet med lang tunnel, kan flyplassen legges ned. Uansett vil det som lokale og regionale myndigheter anser som akseptable kompenserende tiltak for Narvik-området, koste ca. 700 mill. kr.

Og når vi er i Narvik: Saksordføreren har en rekke ganger kommentert at 80 pst. av dem som reiser med fly fra Narvik, reiser fra Evenes. Det faktiske forholdet er at flyplassen i Narvik har sin hovedfunksjon i kommunikasjonen mellom Narvik og Bodø. Bodø er fylkeshovedstaden i Nordland og ligger 30 mil fra Narvik, og behovet for kommunikasjon mellom disse to byene er stort. Det reiser årlig over 30 000 med fly mellom Bodø og Narvik. Vi snakker om næringslivets bruk av flyplassen, og vi snakker om pasienter som reiser til sykehus. For flyreisene ut av Nordland derimot, til Oslo, bruker folk fra Narvik-regionen Evenes flyplass. Narvik er kortbaneflyplassen, Evenes er stamrute-flyplassen.

For Vardø er det ikke foreslått spesielt kompenserende tiltak utover det Regjeringen har foreslått. Det kommer vel av at man har skjønt at det er værforholdene som er problemet i Vardø, og det kan verken regjering eller storting gjøre noe med. Det er i lange perioder så dårlig sikt på veien som følge av sterk vind at det tar svært lang tid å kjøre mellom Vardø og Vadsø, det har vært nevnt her opptil flere timer.

Vardø fikk sin flyplass som en kompensasjon da sykehuset ble lagt ned. Behovet er like stort i dag. Den situasjonen Vardø er i for tiden med store tap av arbeidsplasser – i dag gikk en hjørnesteinsbedrift, Aarsæther, konkurs,

med tap av 190 arbeidsplasser – tilsier at kommunen må få beholde flyplassen. Den blir svært viktig når Vardø skal kjempe for nye arbeidsplasser i årene som kommer.

Flyplassen på Fagernes skal jeg ikke si så mye om. Den ble i sin tid bygd for turisme, chartertrafikk. De er vel naturlig å se fremtiden for den flyplassen i det perspektivet.

Det er grunn til å kritisere behandlingsmåten i denne saken. Samferdselsministeren lovet klart og tydelig på spørsmål fra meg i debatten om samferdselsbudsjettet at de berørte kommuner og fylkeskommuner skulle bli hørt før flyplassaken ble lagt fram for Stortinget. Det har ikke skjedd. Fylkesordføreren i Finnmark har sagt helt klart fra om at de hadde forventet å få et høringsutkast, men ingenting kom. Det samme gjelder Nordland. Det er sterkt kritikkverdige at så alvorlige spørsmål for lokalsamfunn ikke blir sendt på høring før Stortinget får en slik sak til behandling. Det må skje neste gang denne saken kommer tilbake.

Det er et forhold som er blitt avdekket i denne saken, og som må kommenteres. Det er inntrykket jeg har av total mangel på samordning av statens politikk og virksomhet. Etter at Regjeringen avgav sin innstilling om flyplassene, er det blitt satt spesiell fokus på situasjonen i Vardø og Narvik. Det som fremkommer som en konsekvens av omstillingen av statlig virksomhet, Posten, Telenor, NSB, Vegvesenet osv., er at disse kommunene har blitt særlig hardt rammet. Vardø har mistet mellom 400 og 500 offentlige arbeidsplasser de siste 10–15 årene. Vi snakker om en kommune med et par tusen innbyggere. Narvik har mistet 600–700 statlige arbeidsplasser i løpet av de siste 8–10 årene. Felles for begge kommunene er at de jobber knallhardt for å skape nye arbeidsplasser. Narvik har som omstillingskommune maktet å etablere 300–400 nye innen privat sektor. Flyplassene er for begge kommunene en svært viktig del av infrastrukturen når nye bedrifter skal inviteres til å etablere seg. Jeg må spørre om samferdselsministeren kjenner til disse forholdene. Kjenner samferdselsministeren til at f.eks. Narvik kommune har fått flere millioner kroner i omstillingsstøtte, og at det å legge ned flyplassen kan bety at mye av det arbeidet som er gjort, kan gå tapt. Jeg tror ikke det, og jeg sitter inne med et sterkt inntrykk av at det ene departementet ikke vet hva det andre gjør.

Sumvirkningen av statlig virksomhet er det ingen som har oversikt over. Kommunalminister Erna Solberg har også til dels erkjent til avisen Fremover at staten ikke har oversikt. Den oversikten forventer jeg at samferdselsministeren har når hun neste gang kommer til Stortinget med flyplassaken.

Saksordfører Kjæstad har ved en rekke anledninger sagt at når flertallet setter seg imot nedlegging av disse flyplassene, vil det nærmest medføre at vi vil få et dårligere flytilbud i Norge i fremtiden. Vi smører pengene ut over mange flyplasser istedenfor å satse på et bedre tilbud til færre.

Poenget er at befolkningen i Vardø- og Narvik-regionen ikke får et bedre, men et dårligere tilbud dersom flyplassene blir lagt ned. Det er disse regionene som står på

dagsordenen. For befolkningen og næringslivet i Narvik-regionen blir tilbudet særdeles mye dårligere, fordi det ikke er lagt inn anbud på flyging mellom Bodø og Evenes, som skulle være alternativet. Men vi kan få et dårligere flytilbud dersom Kjæstad, Høyre og Regjeringen ikke har tenkt å bevilge mer penger til Luftfartsverket i fremtiden. Da må mange flyplasser legges ned for å løse investeringsbehovet, hvis det er dette som er alternativet.

Jeg har merket meg at flertallet kuttet 30 mill. kr i forhold til Regjeringens forslag om en økning på 100 mill. kr til Luftfartsverket i revidert nasjonalbudsjett. Jeg skjønner godt at Luftfartsverket blir engstelig for fremtiden når slike signaler kommer. Men det vil fra SVs side overhodet ikke bli åpnet for nedlegging av kortbaneflyplasser for å løse Luftfartsverkets økonomiske problemer. Luftfarten er den delen av samferdselssektoren som gjennom årene har mottatt minst penger fra statskassen, og med den betydningen den har for kommunikasjonen i dette landet, ikke minst i distriktene, bør det være bred politisk enighet om at det bør bevilges mer penger i årene som kommer.

Kortbanenettet slik det er i dag, må nødvendigvis ikke se slik ut i all fremtid. Bedre kombinasjoner og nedkorting av avstander mellom flyplasser kan gjøre det riktig å se på strukturen. Men i dag er ikke det riktig. Regjeringen må behandle denne type spørsmål på en langt grundigere og bedre måte enn hva tilfellet har vært denne gangen.

Jeg er glad for det flertallet som ble oppnådd i saken. Jeg er glad på Vardøs vegne, som slipper å få flyplassen nedlagt på toppen av de problemer de har i dag. Jeg er glad på Narviks vegne, som i dag faktisk har hovedmarkering av byens 100-årsjubileum. De slapp å få nedlegging av flyplassen som gave fra staten. Og jeg er glad for de politiske føringer som er lagt. Det skal fokuseres på kortbanenettets betydning for Distrikts-Norge.

J o r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Odd Holten (KrF): Vi har like mange flyplasser i Nordland fylke som det finnes i Sverige til sammen, og dette setter egentlig flyplassstilbudet vårt i et klart relieff.

Fra den tid da de regionale flyplasser ble anlagt og fram til i dag, har det i mange flyplassområder skjedd en utvikling av veisystem og alternative transportmidler, uten at dette har medført justeringer i flyrutetilbudet. Det meste av dette regionale luftfartstilbudet ble etablert på 1970–1980-tallet for å gi deler av Distrikts-Norge en rask og effektiv tilknytning til omverdenen, og slik redusere avstandssulempene.

Kristelig Folkeparti ser tryggheten i at det foreligger et tilbud med raske reisemuligheter. Det er av stor betydning for befolkningen og den regionale næringsutviklingen.

Siden hovedstrukturen ble etablert, har det funnet sted en betydelig forbedring i det øvrige transporttilbudet. Nye bru, veier og tunneler har redusert reisetiden til øvrige lufthavner og andre destinasjoner. Også utviklin-

gen av buss- og båttransport har bidratt til å knytte regionene nærmere sammen. Flere steder er det derfor oppstått en overlapping mellom dekningsområder til flere lufthavner.

Regjeringen Stoltenberg varslet i Nasjonal transportplan for 2002–2011 en gjennomgang av det regionale flyplassnettet før neste anbudsrunder, som starter 1. april 2003, for å vurdere om det skulle foretas endringer i lufthavnstrukturen. Denne gjennomgangen foreligger nå. Luftfartsverket anslår investeringsbehovet ved de regionale lufthavnene til å være minimum 1,5 milliarder kr i den kommende tiårsperioden. Luftfartsverket har også som følge av nedgangen i lufttrafikken en meget anstrengt økonomi, og dette bidrar til at det er et betydelig etterslep når det gjelder oppgradering og utbygging av Luftfartsverkets regionale lufthavner. En økning i lufttrafikken er viktig for å bedre Luftfartsverkets økonomi og mulighet til å oppgradere og bygge ut de regionale lufthavnene.

Vi har en plikt til å gjøre tilbudet når det gjelder lufthavnene og flyrutene, mer tjenlige og effektive på et samlet sett bedre økonomisk grunnlag. Det vil igjen komme luftfarten og de reisende til gode gjennom et samlet sett bedre tilbud. Målet er således å sikre robuste arbeidsmarkedsregioner med økt velferd og økonomisk utvikling for brukere og næringsliv. Uten endringer i tilbudet vil de statlige tilskuddene til det regionale flyplassnettet måtte økes vesentlig over tid eller rutetilbudets kvalitet og omfang bli redusert.

Utredningene Luftfartsverket har gjennomført, har vist at driften av flere regionale lufthavner med anbudsrunder ikke er samfunnsøkonomisk lønnsomt. Det er derfor formålstjenlig i forbindelse med nye tilbud å konsentrere ruteføringen i Harstad/Narvik-området og Vardø/Vadsø-området. Videre foreslås anbudsrunder på Fagernes lufthavn nedlagt på grunn av liten trafikk og tilfredsstillende alternative transportmuligheter. I tillegg foreslås at Luftfartsverket viderefører utredningen av felles flyplass i Nord-Helgeland og ny flyplass for Honningsvåg og omliggende distrikt.

Kristelig Folkeparti beklager at Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet nå utsetter den nødvendige endring for luftfarten som bidrar til å bedre Luftfartsverkets mulighet til å oppgradere og bygge ut de regionale lufthavnene. På lengre sikt er jeg redd for at disse partiene bare har gjort vondt verre. De gjør det vanskeligere å opprettholde det regionale luftfartstilbudet. Ved ikke å ta ansvar nå skyver de problemene foran seg.

Regjeringen Bondevik har fulgt opp regjeringen Stoltenbergs initiativ om å vurdere strukturen på det regionale luftfartstilbudet. Justeringene bidrar til å styrke Luftfartsverkets anstrengte økonomi. Omleggingen vil medføre årlige nettobesparelser på 46 mill. kr for staten og netto samfunnsøkonomiske besparelser på opp mot 670 mill. kr. En videreføring av eksisterende struktur på regionalnettet vil kunne medføre langt større strukturendringer på et senere tidspunkt.

Kristelig Folkeparti har ønsket å ta Luftfartsverkets dårlige økonomi på alvor. Vi har derfor valgt å måtte

nedlegge de minst samfunnsøkonomisk lønnsomme flyplassene. Dette sikrer mange av de andre viktige flyplassene. Likevel har vi også valgt å styrke situasjonen i områdene rundt Vardø, Narvik og Vadsø med ulike avbøtende tiltak.

Kristelig Folkeparti støtter mindretallets forslag.

Jorunn Ringstad (Sp): Det er eit ord som seier: Har du ei dårleg sak, hev stemma eller snakk om noko anna. Saksordføraren gjorde begge delar, og det fortel litt om kor dårleg sak mindretallet har i denne debatten.

Sist torsdag debatterte Stortinget kollektivmeldinga. I dag debatterer vi tilbudet på kortbanenettet. Flytilbudet var ikkje med i kollektivmeldinga, sjølv om dette for store delar av landet er ein svært viktig del av kollektivtilbudet. For delar av Distrikts-Noreg er faktisk flytilbudet det einaste reelle kollektivtilbudet over lengre avstandar. Kortbanenettet er avgjerande for å redusere avstandsulempene i landet. I denne saka er det ikkje snakk om ekstra satsing, slik det var når det gjaldt kollektivmeldinga for ei veke sidan. No er det snakk om å redusere tilbudet for å spare utgifter. Er dette nok eit eksempel på Bondevik II-regjeringa sin distriktpolitikk?

Saksordføraren gjorde eit poeng av at utgiftene til luftfart har auka. Men det saksordføraren ikkje sa noko om, er at luftfarten i stor grad har vore sjølvfinansierande. Rett nok har ein kjøpt ein del tenester på kortbanenettet, men elles er det i hovudsak brukarane sjølve som har betalt kostnadene.

Med den nedgangen som har vore i luftfarten, har inntektene til Luftfartsverket gått ned. Det avgrensar Luftfartsverket si evne til å føreta investeringar. Difor er det viktig og nødvendig at løyvingane til Luftfartsverket vart auka med 100 mill. kr i revidert nasjonalbudsjett. Denne auken har også regjeringspartia vist til i merknadene sine. Men det desse partia ikkje fortel, er at i budsjettavtalen med Framstegspartiet har dei redusert denne auken med 30 mill. kr. Det blir lite truverdig når regjeringspartia både i merknader, i media og i debatten her gir uttrykk for stor uro for økonomien i Luftfartsverket, samtidiig som dei reduserer løyvingane til Luftfartsverket. Eg hadde dessutan håpa at regjeringspartia hadde vore villige til å leggje iallfall litt vekt på kortbanenettet sin verdi for distrikta, og ikkje berre sjå på dette som ei sak der det er mogleg å spare pengar.

Regjeringa la fram saka om tilbudet på det regionale flyplassnettet i mai. Vi har alle visst at denne saka har lege i Samferdsledepartementet frå i haust. Det er difor uheyr at ei sak som har så mykje å seie for så mange, blir lagd fram samtidig med mange andre saker, og på eit tidspunkt som medfører at komiteen får for lite tid til å gjere grundig arbeid.

Eg merka meg at saksordføraren meinte at når ein viste at saka ville komme, kunne ein tydelegvis begynne å jobbe med ho, men det er ikkje den måten ein arbeider på i Stortinget. Ein ventar til ein ser kva som ligg i proposisjonen, før ein startar arbeidet.

Møreforskning har laga ein rapport for Luftfartsverket der ulike sider ved kortbaneflyplassane har blitt vurderte,

bl.a. samfunnsøkonomisk lønnsemd. I høyringar i komiteen har Luftfartsverket opplyst at i den samfunnsøkonomiske gjennomgangen er det f.eks. ikkje vurdert kva verdi flyplassane har for lokalt næringsliv. Dermed gir ikkje rapporten noko bilete av kva kortbaneflyplassane har og har hatt å seie for utvikling av lokalsamfunna og næringslivet.

Senterpartiet har tidlegare, bl.a. i Nasjonal transportplan, hevda at det må gjennomførast ei grundig vurdering av konsekvensane for dei aktuelle distrikta før det eventuelt skjer endringar i flyplasstrukturen. Vi har òg meint at det må vere etablert transportforbetringar, slik at endringar i flyplasstrukturen ikkje medfører ulemper for dei aktuelle regionane. Det kan slett ikkje seiast å ha vore lagt særleg vekt på dette i stortingsproposisjonen som Regjeringa har lagt fram.

Eg er difor glad for at eit fleirtal i komiteen ikkje går inn for nedlegging av flyplassar no, men meiner at flyplasstrukturen bør handsamast i si fulle breidd i samband med rullering av NTP. I denne gjennomgangen må det innarbeidast ein grundig informasjon og ei vurdering av situasjonen på heile luftfartsområdet i Noreg, det må skje ei vurdering av den einskilde flyplassen ut frå totale samfunnsmessige omsyn, og det må gjennomførast ei særskild vurdering av luftfarten si rolle i distrikta.

Skulle Regjeringa også ved rulleringa av NTP kome tilbake med forslag om nedlegging av flyplassar, føreset fleirtalet at avbøtande tiltak er på plass før eventuell nedlegging av ein flyplass, dersom ikkje noko anna er akseptert i kommunar/område som er omfatta av nedlegginga. Fleirtalet føreset òg at Regjeringa legg opp til ein heilt annan dialog med involverte partar enn det som har vore tilfellet hittil.

Komiteinnstillinga gir klare føringar for korleis fleirtalet meiner prosessen bør føregå. Med ein slik prosess vil grunnlaget for å vurdere strukturen for kortbanenettet bli langt betre enn grunnlaget som ligg i St.prp. nr. 61.

Statsråd Torild Skogsholm: Et omfattende, velfungerende tilbud av rutetransport med fly er nødvendig i et land som Norge, med lange avstander og spredt bosetting. Derom er det ingen tvil. Det er noe jeg vet at alle i denne salen kan slutte seg til, både de i posisjon og i opposisjon.

Derfor er dette ikke en debatt om vi skal ha flytransport i norske distrikter eller ikke. Det skal vi – og Regjeringen legger opp til at staten skal bidra minst like sterkt til det i årene framover som vi har gjort til nå. Vi har allerede gått inn med mer midler til flytransport enn det som har vært gjort tidligere. Tilleggsbevilgningen til Luftfartsverket i revidert nasjonalbudsjett og fjerning av flypassasjeravgiften bl.a. på de viktigste rutene mellom Nord- og Sør-Norge er et klart uttrykk for at Regjeringen prioriterer luftfarten i distriktene høyt.

Samtidig må vi som sitter med ansvaret for helheten i samferdselspolitikken, til enhver tid sørge for at vi får mest mulig samferdsel igjen for de ressursene vi bruker. Det er ikke noe mål i seg selv å bruke flest mulig statlige

kroner på å opprettholde status quo dersom de samme kronene kan gi bedre samferdsel.

Det har skjedd en stor utvikling av både vegsystem og alternative transportmidler siden det regionale flyplassnettet ble anlagt for noen tiår siden. Vi vet også at mens passasjertallet på kortbanenettet de siste ti årene har økt med 25 pst., har kostnadene økt med nesten det dobbelte.

At vi til enhver tid har et mest mulig tjenlig og effektivt flyrutenett, med et trafikkmessig og økonomisk sterkt grunnlag, er god distriktpolitikk. Dette vil komme hele luftfarten og de reisende til gode gjennom et samlet sett bedre flyrutetilbud, og gi muligheten til framtidsrettede investeringer som gjør framtiden tryggere for de aller fleste flyplasser og regioner i luftfartens infrastruktur.

Regjeringen Stoltenberg varslet ved framleggelsen av Nasjonal transportplan at man ville komme tilbake til Stortinget med en egen sak om flyplasstrukturen tidsnok for eventuelle endringer i neste anbudsperiode. Et bredt flertall, bestående av dagens regjeringspartier, Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet, var ved behandlingen av NTP innstilt på en slik gjennomgang. Regjeringen Stoltenberg tok i neste omgang initiativet til de omfattende utredningene og samfunnsøkonomiske analyser for et utvalg av flyplasser som denne proposisjonen bygger på. Jeg merker meg at flertallet på Stortinget, inkludert det daværende regjeringspartiet, nå mener at disse utredningene og analysene er langt fra tilfredsstillende.

Bygd på de klare signaler et bredt flertall på Stortinget tidligere har gitt, er altså denne våren det rette tidspunktet for å ta en slik gjennomgang. Regjeringen har derfor foreslått å gjøre visse endringer i strukturen. Vi foreslår at flyrutene i Vardø–Vadsø-området konsentreres til Vadsø Lufthavn, mens flyrutene i Narvik–Harstad-området konsentreres til Harstad/Narvik Lufthavn, Evenes. I begge tilfeller vil det etter Regjeringens syn gi bedre regionale løsninger vi har enn i dag. Vi foreslår dessuten at anbudsrutene Fagernes–Oslo nedlegges på grunn av liten trafikk og gode alternative transportmuligheter. Samlet sett ville dette også ha styrket det økonomiske handlingsrommet for Luftfartsverket med nesten 50 mill. kr hvert eneste år framover.

Jeg tar selvsagt til etterretning at stortingsflertallet når alt kommer til alt, likevel ikke ser på dette som rette tidspunktet å gjøre endringer i strukturen på, men vil avvende det til våren 2005. Det betyr at både Vardø, Narvik og Fagernes fortsatt vil ligge inne i anbudsrutene staten skal kjøpe de neste tre årene. Men det vil også ha klare kostnader. Luftfartsverkets evne til selvfinansiering vil bli ytterligere redusert, noe som svekker mulighetene til å gjøre nødvendige investeringer på det øvrige regionale flyplassnettet.

Jeg tror både flertallet og mindretallet i denne saken er oppriktig opptatt av å gjøre samferdselstilbudet i distriktene best mulig ut fra behovene til folk og næringsliv. Forslaget Regjeringen la fram, er det forslaget Regjeringen mener gir best samferdsel for norske distrikter samlet sett.

Flertallet på Stortinget har nå avvist dette forslaget. De økonomiske konsekvensene av det, for andre flyplas-

ser og for andre samferdselsformål, vil Regjeringen måtte komme tilbake til i budsjettssammenheng. Luftfarten har store økonomiske utfordringer. Flertallets vedtak her i dag gjør ikke disse utfordringene mindre.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tor-Arne Strøm (A): Når det gjelder det som står i St.prp. nr. 61 om en fellesflyplass på Helgeland, er det gjort noen utredninger i forhold til å erstatte Mosjøen, Sandnessjøen og Mo i Rana. Det står også i proposisjonen at den værmessige tilgjengeligheten blir lav. Det ser ut til at man nå fortsatt ønsker å utrede det alternativet som gjelder Stormoen og Drevja. Da blir mitt spørsmål: Ser ikke statsråden, ut fra det som Luftfartsverket har sagt nå, at man kanskje også burde se på andre alternativer for å erstatte de tre flyplassene hvis det er ønskelig? Og hvorfor lytter ikke statsråden til sin fagetat når man har fått beskjed om at tilgjengeligheten er lav? Hadde det ikke da vært naturlig at man også hadde utredet andre alternativer? Hvorfor har man ikke tatt tak i dette, så man kunne ha sett på de andre mulighetene og de problemstillingene som er rundt dette? Derfor ønsker vi å få et veldig konkret svar nå på hvorfor statsråden ikke har tatt det med seg.

Statsråd Torild Skogsholm: Når det gjelder lufthavnstrukturen i Norge, er jeg hele tiden på jakt etter at vi skal ha den beste lufthavnstrukturen ut fra de behovene vi har her i landet. Derfor vil jeg ikke nå avvise å vurdere noen alternativer. I den grad det skulle dukke opp noen alternativer jeg ikke har hørt om pr. i dag, er jeg selvfølgelig villig til å se på dem, om det er på Helgeland eller det er andre steder. Nå har det vært holdt mange innlegg mot det å gjøre noe med konkrete flyplasser. Mitt spørsmål er da: Hvilke flyplasser ønsker representantene som har vært inne på de konkrete flyplassene? Hvilke flyplasser får samferdselsministeren anledning til å vurdere i neste omgang? Slik jeg tolker innleggene hittil i dag, er man i prinsippet interessert i å analysere lufthavnstrukturen, men jeg klarer ikke helt å tolke hvilke lufthavner man faktisk er interessert i å vurdere.

Kenneth Svendsen (FrP): Vi har nettopp behandlet kollektivmeldingen i denne salen. Der er det en voldsom satsing på enkelte ting. På jernbane skal vi satse milliardbeløp i fremtiden, på trikk i byer skal vi bruke hundrevis av millioner i fremtiden, buss skal det gis store tilskudd til osv. Samlet skal man altså gi milliardtilskudd. Flytoget har man ettergitt 9 milliarder kr i gjeld. De har et underskudd i år som ser ut til å bli på 60 mill. kr, på å frakte Oslo-borgere til og fra flyplassen. Det ser ut for meg som om denne regjeringen har et voldsomt behov for å kaste milliarder av kroner etter transportformer, bare de går på skinner! Bare det er rett type transport, kaster de altså milliarder av kroner.

Men når det gjelder å spare penger, skal man altså legge ned tre flyplasser langt ute i distriktene. Da skal man spare 46 mill. kr. Her kaster man altså sedler og sparer

ører. Det er helt uforståelig. For meg virker det som om Regjeringen i festtaler er garantisten for distriktene, men når det kommer til realitetene, er det Fremskrittspartiet som må slå til for å redde det. Og det er jo interessant når man ser, som representanten Kjæstad sa, at det var for å spare penger. Her har man altså alternativet mellom å spare 46 mill. kr og å sette disse 46 mill. kr i sigarettfabrikker og brusfabrikker. Mitt spørsmål til ministeren er: Er det slik at det er mer samfunnsbyggende å plassere disse pengene i aksjer i sigarettfabrikker og brusfabrikker enn å bygge infrastruktur for transport i dette landet?

Statsråd Torild Skogsholm: At denne regjeringen kaster milliarder etter jernbaneskinne, vet jeg ikke om det er stor enighet om. Det er mulig det oppfattes slik, men jeg tror kanskje ikke det er det vi har klart å gjøre ennå, selv om vi vel gjerne skulle gjort det.

Når det gjelder hva vi har gjort på luftfarten, vil jeg minne om at denne regjeringen gav en lette på en verdi av 1,5 milliarder kr når det gjaldt flypassasjeravgiften, som et bidrag i forhold til å få prisnivået ned. Det er lagt inn ekstra midler som også vil komme til nytte i forhold til det regionale flyplassnettet nå i revidert nasjonalbudsjett. Det kan vi ikke skryte like mye av når det gjelder kollektivtransport for øvrig på det nivået. Så jeg vil virkelig påstå at vi på luftfarten har gjort en betydelig innsats.

E i r i n F a l d e t hadde her overtatt presidentplassen.

Geir-Ketil Hansen (SV): Man har pekt på en del årsaker til at Luftfartsverket har dårlig økonomi – 11. september og nedgang i trafikken er en vesentlig årsak. Men en annen årsak er ikke nevnt i det hele tatt, og den heter Gardermoen. Luftfartsverket har ikke lenger Fornebu som den pengemaskinen den var som brakte store inntekter til Luftfartsverket. Gardermoen gjør ikke det på den måten, og dermed har man også svikt i inntektene. Men det var vel ingen som mente at man skulle legge ned flyplasser i distriktene for å finansiere driften av Gardermoen. Det var ikke det jeg skulle spørre om, men jeg følte behov for å nevne det. Det jeg skulle spørre om, var regnestykket i forhold til de 46 mill. kr. som det nå kommer fram at man skal spare.

Når det gjelder Narvik-regionen, har samferdselsministeren sagt at man skal få et like godt tilbud ved å bruke Evenes. Men Regjeringen har ikke lagt strekningen Evenes–Bodø ut på anbud som en kompensasjon for Narvik–Bodø. Så her er det ikke noe alternativt tilbud. Og da stiller jeg spørsmålet: Mener samferdselsministeren at man ikke skal ha et alternativt tilbud i det hele tatt, og at man skal ta bilen og kjøre til Bodø fra Narvik? Dersom man har tenkt å legge strekningen ut på anbud, vil det bli en kostnad. Den kostnaden vil bli en økt utgift, og regnestykket 46 mill. kr vil dermed ikke gå opp. Det vil altså bli lite å spare på det hele. Så jeg vil gjerne at samferdselsministeren sier noe om det faktum at man ikke har lagt ut Evenes–Bodø på anbud.

Statsråd Torild Skogsholm: Vi har det faktum at det går flytrafikk mellom Evenes og Bodø og mellom Narvik og Bodø. De som er avhengige av å bruke Evenes, har et rimelig dårlig tilbud sammenlignet med det Narvik har. Hvorfor det? Jo, fordi de som driver de kommersielle rutene mellom Bodø og Evenes, ser liten butikk i å gjøre det samtidig som de skal gå parallelt med en rute hvor staten er inne og kjøper tjenester. Det finner man ikke kommersielt interessant. Men jeg har fått klare signaler om at hvis passasjergrunnlaget bedres på Evenes – og da vil jeg igjen minne om at mellom 70 og 80 pst. av passasjerne som reiser fra Narvik kommune, pr. i dag faktisk reiser fra Evenes – er det kommersielt interessant å drive den ruten. Det betyr at man kanskje slipper anbud på den ruten. Dermed sparer staten midler, og man får et bedre tilbud for regionen, som da er avhengig av Evenes. Her vil jeg minne om at jeg har fått gode og sterke innspill fra regionen som nettopp har vist til at hvis vi hadde fått et bedre tilbud mellom Bodø og Evenes, ville det ha vært et stort framskritt for regionen.

Jorunn Ringstad (Sp): Fyrst ein liten kommentar til statsråden, som fleire gonger no har lagt vekt på at ein ved å ta bort passasjeravgifta har gitt ein stor lette til flytrafikken. Men no diskuterer vi kortbanenettet og FOT-rutene, og passasjeravgifta har ikkje særleg mykje å seie for desse.

Så til spørsmåla. For delar av Distrikts-Noreg, og spesielt Nord-Noreg og Nordvestlandet, har kortbanenettet ein avgjerande verdi både for busetnad og næringsliv. Mange stader er næringslivet etablert nettopp i nærleiken av ein flyplass. I rapporten som Møreforskning har utarbeidd for Luftfartsverket, er ikkje dette vurdert i den samfunnsøkonomiske samanhengen. Ser ikkje statsråden at ei viktig side ved vurderinga av flyplassane nettopp er kva dei har å seia for næringslivet?

Når ein les St.prp. nr. 61 og merknadene frå regjeringsspartia, blir inntrykket at spørsmålet om flyplasstruktur i stor grad er eit økonomisk spørsmål. Er det òg statsråden si meining at det er økonomi som skal vere den viktigaste, ja kanskje den avgjerande sida ved flyplasstrukturen? Meiner ikkje statsråden at den verdien flyplasstrukturen har for distriktsutviklinga, òg skal takast med, eller er det noko vi berre skal leggje til side?

Statsråd Torild Skogsholm: Det at flypassasjeravgiften ble senket, har betydning også for det regionale flyplassnettet, for det at trafikken øker, og at det dermed blir bedre økonomi for en del av flyplassene, får også betydning for den totale økonomien for Luftfartsverket, og på den måten også for det regionale flyplassnettet. Jeg vil gjerne få lov til å understreke at det faktisk *har* en betydning for hele flyplassnettet her i landet.

Så til virkningen av en flyplass i forhold til næringslivet. Det har en betydning. Det er viktig at vi får så gode analyser av det som mulig. I den grad vi ikke har det, må vi arbeide for at vi får en best mulig analyse også av disse aspektene. Da vil jeg heller ikke glemme at det faktisk har en betydning i den grad at resultatet av vår politikk

blir at vi får et dårligere tilbud. Det har også en stor betydning for næringslivet. Og det er jeg også litt redd for.

Så vil jeg minne om et spørsmål jeg har stilt én gang før. Nå er det kanskje slik at det ikke er mitt privilegium å stille så mange spørsmål til Stortinget, men jeg ønsker likevel å gjøre det: Hvilke flyplasser skal samferdselsministeren få lov til å vurdere i neste omgang? For i flere av de innleggene som har vært, sier man: Neste gang samferdselsministeren kommer tilbake med en vurdering – og den skal komme i NTP. Denne analysen ønsker jeg virkelig å gjøre, men jeg må få lov til å vite hvilke flyplasser som skal få lov til å være med i en slik vurdering.

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A): Eg må fyrst få seia at eg er glad for at statsråden ikkje var så aggressiv i si tilnærming til stortingsfleirtalet som saksordføraren var. Det kan vera at det er lurt, dersom ein ynskjer å få fleirtal for nokre saker i denne salen framover, at ein ikkje gjer alle til fiendar.

Til spørsmålet frå statsråden, som for så vidt inneber eit spørsmål frå meg i neste omgang, vil eg seia at dette må gjelda dei flyplassane der ein har fått greidd ut at dei totale samfunnsmessige tilhøva tilseier at dei skal leggjast ned. Det er ikkje snakk om dei samferdselsøkonomiske tilhøva eller Luftfartsverket sin økonomi, men om dei totale samferdselsøkonomiske tilhøva tilseier at ein skal leggja dei ned. Det må gjelda dei flyplassane der ein har sett til at akseptable alternativ er på plass før flyplassen vert lagd ned, medrekna tilbringartenesta til og frå flyplassen, og dei flyplassane der det har vore gjort eit godt fotarbeid i tett samarbeid med dei det gjeld, før ein kjem med forslag til at flyplassane skal leggjast ned, og der det er aksept eller i alle fall forståing for at ein må gjera det på ein ny måte. Då er mitt spørsmål til statsråden: Kan me gå ut frå at statsråden gjer desse vurderingane før me får ein ny gjennomgang av flyplasstrukturane i Nasjonal transportplan?

Det er ikkje slik at me ikkje er tøffe nok til å leggja ned ein flyplass, men det er kraftige inngrep i sårbare lokalsamfunn det handlar om. Då må me ha eit skikkeleg grunnlag for avgjerdene. I tillegg må me ha skikkeleg tid til å behandla sakene. Dersom statsråden kan lova det, skal me ta ein seriøs debatt i samband med Nasjonal transportplan.

Statsråd Torild Skogsholm: I de områdene som var berørt av denne analysen som ble gjort for Luftfartsverket, var det dialog med kommuner og fylkeskommuner. Derfor hadde vi innspill på hva som var synspunkter knyttet til de konkrete forslagene om nedlegging.

Denne utredningen forelå i departementet før regjeringsskiftet. Det betyr at det var ikke noe nytt som lå her. Vi vet også – ikke minst fra de innspill som har kommet i dag – at en ny gjennomgang kommer ikke til å bli noe enklere enn den som har vært nå. På ingen måte. Det som regjeringen Stoltenberg la fram i forhold til kriterier for en slik analyse, må ligge i bunnen hele veien. Det har vi vært inne på før. Analysen hittil har gått ut på at kanskje er transportstandarden så god i landet at det er flyplasser

pr. i dag som det er mulig å legge ned. Så går utviklingen videre, og kanskje vil det være nye flyplasser.

I enhver sak er det naturlig – såpass ydmyk må man være – at det skapes et engasjement lokalt fordi man ikke ønsker å miste det man opplever som et gode der man bor, og der man arbeider, for den saks skyld. En nedleggelse av en flyplass vil bety at noen opplever et tap. Men det vi har som oppgave, er å vurdere: Vil regionen og lokalsamfunnet vinne på dette? Det er det vi tror er det vi har lagt fram for Stortinget, og jeg må gjenta: Jeg ser fortsatt ikke hvilke flyplasser som Stortinget ser for seg at vi kan ha i en seriøs analyse.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Jeg registrerer at samferdselsministeren ikke akkurat har fått noe pålegg om å komme tilbake med nye forslag om å legge ned flyplasser.

Vardø kommune er i en alvorlig situasjon. En vesentlig årsak til det er en ukoordinert nedleggelse av statlige arbeidsplasser. Hver for seg har ulike sektorer og etater kommet til at de kan omorganisere sin virksomhet, og at tjenestene overfor befolkningen kan legges til et annet sted. Men det som for hver enkelt etat kan være rasjonelt, har for Vardø-samfunnet samlet sett ført til at sykehuset er lagt ned, televerket er lagt ned, postkontoret er lagt ned, tollkontoret er lagt ned, politimesterembetet er lagt ned, sorenskriverembetet er lagt ned, fiskeriinspektøren er lagt ned, fiskerikontoret ble foreslått lagt ned, arbeidstilsynet er lagt ned, Norges Banks avdeling er lagt ned, og Luftforsvarets stasjon er lagt ned.

Summen av dette er dramatisk, dels ved at det har ført til tap av et stort antall arbeidsplasser, men også ved at innbyggerne ser en utvikling hvor staten trekker seg ut, og at man derfor stiller spørsmålsteget ved hva storsamfunnet vil med kommunen. Det rammer selvtiliten og stoltheten i en by hvor innbyggerne er stolte av sin by og dens historie.

Det finnes få, om noen, kommuner som er så sterkt rammet av omstillingene i offentlig virksomhet. Siden 1985 har Vardø mistet rundt 530 arbeidsplasser. Siden 1980 er folketallet redusert med 32,5 pst. Det var bakgrunnen for at regjeringen Stoltenberg besluttet å gi Vardø status som nyskappings- og omstillingskommune. Samtidig besluttet regjeringen Stoltenberg at det skulle opprettes 30-50 nye statlige arbeidsplasser for å motvirke de negative virkningene av tidligere nedleggelse. Det har regjeringen Bondevik stadfestet.

Så kom beslutningen om å legge ned det statlige fiskerikontoret. Så kom forslaget om å legge ned Vardø kystradio, så kom Regjeringens forslag om å legge ned Vardø lufthavn. Nedleggelse av flyplassen ville bety at nok en stein ville bli revet bort under kommunens framtid. Nedleggelse av flyplassen ville bety nedleggelse av muligheter til næringsutvikling. Nedleggelse av flyplassen ville bety økt usikkerhet for forbindelse til sykehus, og under de klimatiske forholdene som er langs kysten av Finnmark, er ikke 75 km alltid en times biltur. Det kan være

flere timers biltur, skillelinjen mellom liv og død. La meg minne statsråden om: Det har ikke skjedd noen endring av det øvrige transporttilbudet mellom Vardø og Vadsø siden flyplassen ble åpnet. Det har nok heller ikke skjedd noen endring i de klimatiske forholdene.

Jeg registrerer at Regjeringens egen representant, fylkesmannen i Finnmark, også i brev til Regjeringen har uttrykt forståelse for bystyrets frustrasjon over at omstillingsmidlene i stedet for å bidra til vekst vil kunne gå til å dekke opp for statlige arbeidsplasser som forsvinner etter at kommunen ble omstillingskommune. Fylkesmannen har også forståelse for at bystyret etterlyser en samordnet strategi fra Regjeringen i forhold til kommunen.

Jeg er derfor glad for at flertallet i Stortinget i dag sier nei til Regjeringens forslag om å legge ned Vardø lufthavn.

Så registrerer jeg representanten Kjæstads bekymring for Arbeiderpartiet. Jeg kan forsikre Kjæstad om at Arbeiderpartiet vil følge opp de løfter partiet har gitt, og det er innenfor handlingsregelen for budsjettpolitikken. Høyre har nå plutselig fått bekymring for at de som etablerer flertall for et tiltak, også må ha felles budsjettoppbygg. Nå er Kjæstad ny i Stortinget, men hadde Høyre flertall for inndekning da de inngikk avtale om kontantstøtte? Hadde Høyre et flertall for inndekning da de etablerte flertall for å fjerne formuesskatten på såkalt arbeidende kapital? Hadde Høyre flertall for inndekning da de endret takseringsreglene for boliger, da de bestemte bevilgning til forskning på OECD-nivå, da de skapte flertall for skattefradrag for forskning, og for å bevege oss til disse dager: Regjeringen og Arbeiderpartiet har inngått avtale om 118 milliarder kr til Forsvaret. Har da Kjæstad sett noen avtale mellom Regjeringen og Arbeiderpartiet om inndekningen for det? Jeg har ikke sett det. Ja, Regjeringen er faktisk ikke engang enig med seg selv om hvordan de skal betale for egne skatteløfter som er trukket opp i Sem-erklæringen. Kanskje Kjæstad heller skulle prøve å forklare hvorfor Regjeringen vil svekke transporttilbudet i Distrikts-Norge.

Det kan også være fristende å minne statsråden om at samtidig som flypassasjeravgiften ble fjernet, ble også nullsatsen i momssystemet fjernet. Det betyr i sum at avgiftene på lufttransport i Nord-Norge utenom Tromsø og Bodø ble økt.

Torstein Rudihagen (A): Då eg kom inn i salen her og hørde saksordførar Kjæstad, lurte eg faktisk på om vi hadde kome langt uti debatten om revidert nasjonalbudsjett som visseleg skal gå føre seg noko seinare i dette døgeret. Men innlegget var slik at ein faktisk kunne få litt medkjensle med Regjeringa og representantar frå regjeringspartiet Høgre, som har så dårleg politikk at dei ikkje eingong kan stå og prate om sin eigen politikk, men faktisk brukar eit innlegg om regionale flyplassar og flytrafikken til ein lang tirade mot Arbeidarpartiet sin økonomiske politikk. Vi kan love representanten Kjæstad at det som Arbeidarpartiet måtte ha av påplussingar på Regjeringa sitt forslag, skal vi syte for å dekkje inn.

Regjeringa er tydelegvis veldig desperat, fordi vi har faren for ein renteauke om hjørnet. Da må eg minne representanten Kjæstad om at når revidert er ferdig behandla i morgon, er det faktisk Arbeidarpartiet som har stramma inn budsjettet med 680 mill. kr. Det gjer vi ut frå faren for renteauke og ut frå den situasjonen som konkurranseutsett næringsliv er inne i.

Når det gjeld neste års budsjett, er det faktisk Regjeringa og regjeringspartia som meir enn nokon annan har bunde det opp, med løfte ut frå Sem-erklæringa om 30 milliardar kr i skattelette innan dei første fire åra. Det er jo nettopp dette som gjer Regjeringa så desperat, og som gjer at dei no har behov for å skyve ansvaret over på opposisjonen. Det er vel nettopp for å finansiere dette at Bondevik-regjeringa fører ein politikk med dramatisk nedbygging av distrikts- og næringspolitiske verkemidlar og ikkje kan avhjelpe den prekære situasjonen for kommunane, og altså no kjem med forslag om å leggje ned regionale flyruter.

Gode kommunikasjonar er avgjerande rammevilkår for næringsutvikling og busetjing. Derfor er forslaget om å avslutte statleg kjøp av flyruter på Fagernes, i Narvik og Vadsø ille for dei regionane som her blir påverka. Regjeringa bruker som ei grunngeving at det har skjedd ei utvikling av vegsystem og transportmiddel som endrar behovet for flyrutene. Men når det gjeld Fagernes- og Valdresregionen, må eg spørje kva dette er. Regionen er i ei kommunikasjonsmessig bakevje, der det er enormt viktig å halde oppe flyruta. Regionen seier da også sjølv at vidareføring av flyruta uomstridt er den einskildsaka som vil ha størst verknad for næringsutvikling og busetjing i regionen framover. Distriktet har da òg satsa ca. 70-80 mill. kr i tillit til at staten tok sitt ansvar for kortbanedelen og ruteopplegget i tråd med det som tidlegare luftfartsplanar og stortingshandsamingar har lagt opp til. Kombinasjonen rute- og chartertrafikk har i 1990-åra generert ein årleg næringsøkonomisk gevinst på ca. 120 mill. kr i tillegg til ein stor sysselsetjingseffekt.

Når Regjeringa og regjeringspartia vil leggje ned flyruta ved å vise til liten trafikk, som òg statsråden var innom her, og for store subsidiar, blir dette direkte usakleg når ein berre brukar tala for 2000 som grunnlag. År 2000 er lågmålsåret for både rute- og chartertrafikken: rutetrafikken fordi reisetida ikkje på nokon måte var tilpassa behovet, og det var brot og opphald i tilbodet, og chartertrafikken fordi charteroperatøren flytta til Oslo i slutten av 1999. Skal ein meine noko om dette, må ein i alle fall sjå på trafikktalet over fleire år, som gjev eit årleg snitt på 18 000 med rute- og charterfly, medrekna periodar utan rutetilbod. Ser ein i tillegg på trafikkgrunnlaget og potensialet, er det svært stort med tanke på ei meir lønnsam drift. Ikkje minst har det vore ei enorm satsing i reiselivsnæringa som gjer dette. Det er ikkje trafikkgrunnlaget, men det ustabile og kvalitativt dårlege rutetilbodet som har vore årsaka til trafikknedgangen. Frå 1. april i år kom eit nytt selskap i gang, og no ser vi eit stigande trafikktalet.

I proposisjonen er det sagt at Luftfartsverket vil halde ved lag drifta på Fagernes lufthavn, Leirin, slik at char-

tertrafikken kan vidareførast. Det høyrest vel og bra ut, men problemet er at rutetrafikken er sjølv fundamentet for både drifta og chartertrafikken. Utan rutetilbod svekkjest også chartertrafikken.

For at flyrutene på Fagernes skal få dokumentere sin livsrett, trengst det eit godt og føreseieleg rutetilbod over minimum tre år. Og eg meiner at departementet her burde vurdere ei tilknytning mellom Fagernes lufthavn og flyplassane på Vestlandet. Det går 15 fly over Valdresområdet kvar veg dagleg. Om eit fly kunne mellomlande på Leirin morgon og kveld, måtte det vere ei god løysing. Det ville gi nye moglegheiter for reiselivsnæringa, auke trafikkpotensialet svært mykje og ikkje minst gi store samfunnsøkonomiske gevinstar. Dette er ei løysing som Valdresregionen har peikt på, og når samferdselsministeren har uttrykt i denne prosessen at ho ville vere lydhøyr overfor alle innspel frå lokalt hald for å utvikle eit rutetilbod som tener befolkninga, reknar eg med at dette blir følgt opp.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Rolf Terje Klungland (A): Flertallet i denne innstillingen mener at spørsmål om flyplasstruktur bør ses i sin fulle bredde i sammenheng med rulleringen av Nasjonal transportplan. Vi i Arbeiderpartiet mener at et perspektiv bør være hvilke muligheter og hvilket utviklingspotensial som er knyttet til et godt flyplass- og reisetilbud, og ikke bare relativt avgrensede vurderinger av kostnader. Arbeiderpartiet mener at vurderinger av å innlemme andre flyplasser og eventuelt av behov for nye istedenfor de eksisterende flyplassene, hører hjemme i en slik sammenheng.

Det er håp i hengande snøre, sies det. Gjentatte ganger både i stortingssalen og gjennom skriftlige spørsmål har jeg interpellert samferdselsministeren om Lista flyplass i Farsund. Like mange ganger har jeg og lokalsamfunnet stått igjen uten svar. Siste gang var gjennom et skriftlig spørsmål 10. juni i år. Spørsmålet var: «Hva er kriteriene for å komme inn på kortbanenettet?»

Svaret var at Lista lå ca. 100 km fra Kjevik, og at E39 går gjennom Vest-Agder fylke. For det første er distansen til Lista ikke rett. Men hva slags svar er dette? Jeg spurte hva kriteriene for å komme inn på kortbanenettet var. Da forventer jeg svar på det. Jeg er fra regionen, og selvsagte ting er det unødvendig å fortelle meg. Reisetiden fra Lista til Oslo er 5 timer, er reisetid et kriterium? Regionen har et elendig veinett, er dette et kriterium? Vest-Agder fylke og Farsund kommune har søkt om driftstilskudd, er dette noe som blir vektlagt?

Forrige uke vedtok Stortinget nytt veinett i regionen. Når veien er ferdig om 3–4 år, vil flyplassen ikke trenge statlige midler. Flyplassen var en militær flyplass fram til Forsvaret la ned sin virksomhet på 1990-tallet. Hvis aktiviteten som i dag sponses av private, blir lagt ned, vil kostnadene for statens opprydding beløpe seg til ca. 500 mill. kr. Det må være mulig å bruke sunn fornuft. Det er håp i hengande snøre! Dermed har statsråden fått en kon-

kret flyplass som hun kan vurdere i Nasjonal transportplan.

Thore A. Nistad (FrP): Rutedriften på Leirin Fagernes Lufthavn var av Regjeringen foreslått tatt ut av anbudsordningen. I stortingsproposisjonen fra statsråden står det ingen ting om chartertrafikken fra utlandet. Det står heller ikke et ord om flyskolen som nå er etablert på Fagernes Lufthavn, og heller ikke et eneste ord om NATO-kursene som foregår hver eneste vinter.

Hele stortingsproposisjonen består av negativitet og faktiske feil. Antall brukere henvises til år da flyplassen stort sett ikke hadde flyruter. Videre henvises det til at man har et tilfredsstillende kollektivtilbud fra Fagernes til Gardermoen. Et tilfredsstillende kollektivtilbud er for departementet 25 mil med buss Fagernes – Oslo, så vente og skifte over til buss til Gardermoen. 250 km og 5 timer er altså tilfredsstillende for departementet. Det er utrolig, men sant. At folk dermed tar bilen den korteste veien gjennom Oppland, nemlig Rv 33 til Gardermoen, virker for departementet å være helt utrolig. I våre forhandlinger med regjeringspartiene hadde departementet lagt inn at naturlig reisemåte ut i den store verden skulle gå med fly fra Sogndal. Tenk det! Hvor er geografikunnskapene til departementet? Bil eller kollektivtrafikk fra Fagernes over Fillefjell, deretter ferge over fjorden og så fly fra Sogndal til Gardermoen før man reiser ut i den store verden.

Dette kom fra departementet. At dette departementet ikke har særlig sans for Valdres, har jeg skjønnet i mange år, men maken til dårlige geografikunnskaper har jeg aldri før møtt. Det står til stryk.

La nå Leirin få 3 år på seg, og jeg håper at Arctic Air får det nye anbudet ved neste anbudsrunde. De vil allereide i år ha tre ganger det antall passasjerer som Luftfartsverket har i sine prognoser.

Så vil jeg minne Oslo-representanten Kjæstad om at besparelsen er kun 46 mill. kr for tre flyplasser i Distrikts-Norge. Når representanten Kjæstad bruker flytoget til Gardermoen, har Oslo-representanten Kjæstad fått 9 milliarder kr i statlig støtte, og i år er underskuddet 60 mill. kr, fordi 45 km på motorvei var for langt. Så det er representanten Kjæstad som er den mest kostbare for skattebetalerne, og Oslo-representanten burde be Distrikts-Norge om unnskyldning, herr president.

Presidenten: Denne herr president er en dame. Det er ikke måte på hva man skal måtte finne seg i.

Thore A. Nistad (FrP): Beklager, det er langt på natt.

Jan Sahl (KrF): Hovedinnlegget fra Kristelig Folkeparti er holdt. Jeg har først og fremst bedt om ordet for å be om at avstemningen blir lagt opp slik at jeg får anledning til å stemme imot begge forslagene i innstillingen. Jeg vil presisere at det ikke betyr at jeg ikke i framtiden vil være med på å legge ned lufthavner, med avbøtende tiltak på plass. Men det er én lufthavn som er foreslått

lagt ned, som jeg ikke kan være med på å legge ned, og det er Vardø Lufthavn. Det er den ene årsaken til at jeg må få stemme imot mindretallsforslaget.

Når det gjelder flertallsforslaget, går det etter mitt skjønn for langt i å foreskrive hva Regjeringen skal ta hensyn til i forbindelse med framlegget til Nasjonal transportplan. Jeg ber derfor om å få anledning til å stemme imot begge forslagene.

Hans R. Kjæstad (H): Jeg skal denne gangen prøve å ordlegge meg på en slik måte at det ikke avstedkommer en stor replikkutveksling.

Til Arbeiderpartiets representanter som var opptatt av hva jeg sa, har jeg lyst til å replisere at det antakelig var vel så riktig å rette noen av spørsmålene til representanten Jagland, om de kommentarene jeg hadde i så måte. Det var ikke først og fremst salderingselementet jeg var opptatt av, men mer hvem man prøver å saldere sammen med, som var de assosiasjonene jeg prøvde å gi.

Ellers er det helt feilaktig at regjeringspartiene i denne saken har prøvd å konsentrere seg om innsparinger. Vi mener faktisk at vi samlet sett kan få et bedre flytilbud ved å samle de flyplassene som ligger så nær hverandre som de gjør. Og etter den reisen vi foretok i Finnmark, har jeg fått klare fornemmelser av at *utenfor* Vardø, og i Nord-Norge *utenfor* Narvik, er synspunktene svært varierte på hva som tjener regionen, ikke ut fra at man skal skjære ned på noe her og der, men ut fra hva som samlet sett gir et bedre luftfartstilbud. Det er det grepet som Stortinget må ta, grep som vi forstår kan være upopulære noen steder, men som altså vi tror det samlet sett er nødvendig å foreta.

K j e l l E n g e b r e t s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 23.

(Votering, se side 3541)

S a k n r . 2 4

Innstilling fra samferdselskomiteen om orientering om status for GSM-R (Innst. S. nr. 274 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 66 (2001-2002), kap.10)

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, se side 3541)

Etter ønske fra samferdselskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 25 og nr. 26 behandles under ett – og anser det som vedtatt.

S a k n r . 2 5

Innstilling fra samferdselskomiteen om forsert utbygging av E6 gjennom Østfold. Finansiering av ny Svinesundsforbindelse gjennom en felles bompengoordning med Sverige. Revidert fase 1 av Østfoldpakka (Innst. S. nr. 265 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 68 (2001-2002))

S a k n r . 2 6

Innstilling frå samferdselskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Kenneth Svendsen, Thore A. Nistad, Øystein Hedstrøm, Henrik Rød, Morten Høglund, Ulf Erik Knudsen, Per Ove Width, Per Erik Monsen, John I. Alvheim og Torbjørn Andersen om fortgang i utbyggingen av E6/E18 fra Svinesund/Ørje via Oslo til Kristiansand (Innst. S. nr. 266 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:134 (2001-2002))

Presidenten: Etter ønske fra samferdselskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 55 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet 10 minutter hver, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Kystpartiet 5 minutter hver.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A) (ordfører for saka): Trass i ein litt oppheta debatt i førre sak vil eg i denne saka takka statsråden for godt arbeid, eit arbeid som måtte opp på politisk plan for å finna si løysing, og eit arbeid som gjer det mogleg å forsera utbygginga av E6 gjennom Østfold.

Me har nullvisjon for trafikken, ein visjon om at ingen skal omkoma eller skadast. I Østfold har ulukkene vore mange og store. Seinast denne veka omkom to ungdommar på E6. Det er meiningslaust. Heilt meiningslaust. Arbeidarpartiet har møtt offer og pårørande i Østfold tidlegare. Det er sterke opplevingar.

Sjølvsagt er det mange andre farlege vegstrekningar i Noreg som òg må utbetrast. Men no handlar det altså om E6 i Østfold.

Mange har vore opptekne av å forsera utbetringa av E6 gjennom Østfold. Det har òg me i Arbeidarpartiet. Vegen er sjølvsagt viktigast for østfoldingane, men han er òg særst viktig for person- og varetransport frå og til heile Noreg. Eg plar seia til folk heime som trur alt er såre vel her på Austlandet, at det er liten vits i å koma raskt og trygt til Oslo over fjellet eller langs kysten dersom ein vert ståande i kø på dårlege og utrygge Østfoldvegar.

E6 og E18 er våre hovudtraséar til Sverige og nedover til Europa, og ny veg vil gje stor gevinst for så vel næringsliv som privatpersonar.

I budsjettinnstillinga for i år gav Arbeidarpartiet uttrykk for at me såg svært alvorleg på dei svære ulukke-kestala på stamvegane gjennom Østfold, og at me såg det som ynskjeleg at heile Østfoldpakka vart ferdig tidlegare enn planlagt i Nasjonal transportplan. Fleirtalet gjev òg uttrykk for ynske om forsering i budsjettinnstillinga.

Arbeidarpartiet la inn 40 mill. kr ekstra i finansinnstillinga, noko me diverre ikkje fekk fleirtal for. Men no er me likevel nøgde.

Då er det slik at eit breitt fleirtal, alle unnateke Framstegspartiet, i dag går inn for 100 pst. bompengefinansiering av Svinesundsbrua og ei forsering av E6-utbygginga. Me går inn for at

- Svinesundsbrua vert bygd med sikte på opning 7. juni 2005 – ikkje for å opna for ny union med Sverige, men for å opna for betre kommunikasjon mellom dei to tidlegare unionslanda
- Østfoldpakke 1 med fire felts motorveg mellom Oslo og Göteborg kan stå ferdig i 2009, minst 6–8 år før det som låg inne i planane for Nasjonal transportplan.

Dette er ei nasjonal sak. Det er ei viktig nasjonal sak. Difor kan fleirtalet leva godt med at det vert 100 pst. bompengefinansiering av brua. Me har registrert motstanden i Halden kommune og i einskilde brukarorganisasjonar. Me skjønar for så vidt denne motstanden, men når fylkeskommunen støttar dette, finn òg fleirtalet å kunna gjera det.

Så om E18 gjennom Østfold.

Det same fleirtalet føreset, som Regjeringa, at ei forsert utbygging av E6 i Østfold ikkje skal gå ut over E18 gjennom fylket. Sidan det no ligg føre godkjend reguleringsplan for strekninga Sekkelsten–Krosby, er me opne for at bompengeselskapet får høve til å ta opp lån for å framskunda oppstart av prosjektet, men at statsråden kjem tilbake til dette i samband med budsjettet for 2003. Det er eit poeng at det vert aktivitet og gravemaskinar å sjå om ikkje så altfor lenge.

Så til alle dei frå andre fylke som måtte lytta til dette – seint på natta. Det er ein føresetnad at dette ikkje skal føra til omprioritering av statlege midlar frå andre fylke.

Eg trur at eg har komitefleirtalet med meg når eg no uttrykkjer glede over at saka har funne ei så god løysing.

Når det gjeld Dokument nr. 8:134, forslag frå representantar frå Framstegspartiet, har fleirtalet sagt at me vil koma tilbake til dei enkelte strekningane som er omtalte i dokumentet, i Nasjonal transportplan – og i samband med dei årlege budsjetta.

Anne Berit Andersen (H): Jeg vil slutte meg til det som saksordføreren har lagt fram. Jeg vil så legge til litt fra meg selv – og fra Høyres ståsted.

I motsetning til Stoltenbergregjeringen har denne regjeringen klart å forsera utbyggingen av E6 med flere år. Jeg vil i den anledning gi honnør til statsråden.

E6 gjennom Østfold får stadig store overskrifter i riksmidia. Hver gang jeg ser E6 nevnt, forbinder jeg det med noe tragisk. Veistrekningen er sterkt trafikkbelastet, og mange tragiske ulykker skjer her. Denne veistrekningen er en viktig transportkorridor til og fra kontinentet, spesielt for tungtrafikken mellom Norge og Sverige.

I Nasjonal transportplan for 2002–2011 er det ikke omtalt noe konkret om når Østfoldpakka skal stå ferdig. Imidlertid innebærer rammene i transportplanen at ferdigstillelse vil kunne ta 15–20 år.

I budsjettbehandlingen for 2002 uttalte flertallet i samferdselskomiteen følgende, og jeg viser til Budsjettinnst. S. nr. 13 for 2001–2002.

«Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, vil vise til den sterke trafikkveksten som har vært på E6 gjennom Østfold de siste årene. E6 gjennom Østfold er Norges viktigste vegstrekning for eksport og import på landevegen og det er viktig at strekningen blir bygget ut til firefelts motorveg raskere enn det ble lagt opp til ved Stortingets behandling av Østfoldpakka.»

Derfor er det gledelig at Regjeringen har lagt fram denne proposisjonen. Det betyr forsert utbygging av E6 i Østfold til firefelts motorvei. Målet er at den skal stå ferdig i 2009. Forslaget omfatter felles bompengefinansiering med Sverige av ny Svinesundsforbindelse. Denne forbindelsen tas ut av Østfoldpakka, og de frigjorte midler skal brukes til forsert utbygging av E6 i Østfold.

E18, som inngår i Østfoldpakka, vil ikke bli berørt av dette og vil ha en framdrift som planlagt. Når det gjelder strekningen Sekkelsten–Krosby, ny E18 gjennom Østfold, har den ifølge Nasjonal transportplan oppstart i 2004. Vi er kjent med at det er ferdig reguleringsplan for nevnte strekning, og signaler fra lokalt hold er et ønske om en oppstart tidligere.

Høyre er positiv til at bomselskapet eventuelt kan ta opp lån for å framskynde oppstarten, og da etter planer som sikrer en rasjonell framdrift av parsellen. Vi vil for øvrig komme tilbake til saken i forbindelse med budsjettet for 2003.

Med denne forseringen av utbyggingen av E6 og E18 gjennom Østfold har vi all grunn til å glede oss. Den nye veistrekningen gjennom Vestfold viser oss viktigheten av å satse på firefelts veier der trafikkmengden er stor og økende. Vi sparer mange liv, og mange menneskelige tragedier vil bli unngått.

Denne investeringen må også ses på som en god samfunnsøkonomisk investering.

Thore A. Nistad (FrP): Det er en glede at statsråden nå endelig er kommet litt på banen når det gjelder E6. Det tok sannelig lang tid. Statsråden har fulgt i sporene til tidligere statsråder når det gjelder å behandle norsk veibygging på en dårlig måte – og spesielt E6.

E6 gjennom Østfold er Norges hovedvei for eksport og import på landeveien. I årtier etter årtier har veiene på norsk side blitt sulteføret, mens svenskene har bygd ut nesten til norskegrensen og vil være ferdig senest i 2005. Statsråden har gjort et lite forsøk på en spinkel utbygging forsering, men her har alle partiene, unntatt Fremskrittspartiet, igjen lagt kostnadene på bilistene – bommer over alt, nå også en for å finansiere ny Svinesundsbro.

Fremskrittspartiet vil ha forgang i utbyggingen av E6/E18 fra Svinesund/Ørje via Oslo til Kristiansand. Veiprosjektene foreslått av Fremskrittspartiet dekker fylker med til sammen over 2 mill. innbyggere, dvs. 47 pst. av landets befolkning.

Provenyet av avgifter på biler og bilbruk for inneværende år er budsjettet med over 32 milliarder kr – uten

bompenger. 47 pst. av dette er ca. 15,4 milliarder kr. Byggeprisen for hele dette enorme veisystemet er altså finansiert av brukernes alminnelige bil- og bensinavgifter i løpet av mindre enn åtte måneder.

Et annet forhold er at antall trafikkulykker vil bli dramatisk redusert. Den nye firefelts strekningen på E18 mellom Drammen og Horten er et meget illustrerende eksempel. Her var det årlig 2–3 dødsfall og 25–30 skadde pr. år før utbyggingen. Etter utbyggingen og innføringen av 100 kilometers fartsgrense er ulykkene tilnærmet lik null. Et omfattende firefelts veisystem på landets tettest trafikkerte veistreknings vil spare samfunnet for enorme midler og redusere antall nye trafikkofre.

Til slutt vil jeg ta opp forslaget fra Fremskrittspartiet, som er tatt inn i innstillingen.

Presidenten: Thore A. Nistad har tatt opp det forslaget han refererte til.

Geir-Ketil Hansen (SV): De fem minuttene jeg har til rådighet, skal jeg ikke bruke, men jeg tar ordet for å presisere SVs standpunkt i saken.

Vi støtter forslaget om en forsert utbygging av E6 gjennom Østfold. Vi mener at den måten dette løses på, ved å frigjøre penger fra Svinesundsforbindelsen til forsering av Østfoldpakka, er fornuftig. Denne løsningen vil bidra til en forbedring av en svært ulykkesbelastet veistrekning. En forsert utbygging vil forhåpentligvis bidra til at ulykkestallene raskere blir redusert. Den økonomiske løsningen kan gjennomføres uten at det blir nødvendig å omprioritere fra investeringer i andre deler av landet.

I vår merknad har vi sterkt fokusert på at denne forseringen ikke må gå ut over eller svekke jernbanens konkurransekraft i forhold til vei gjennom Østfold. Dersom så skulle skje, vil det sannsynligvis om 10–15 år bli behov for å bygge ut motorveien kanskje til både seks og åtte felt, og det vil ikke være ønskelig. Derfor er det så viktig å se trafikkproblemene gjennom Østfold også i et langsiktig perspektiv. Det vil være tvingende nødvendig å få mer av godstrafikken over på jernbane i årene som kommer. Derfor må investeringene til dobbeltsporet jernbane gjennom Østfold i årene som kommer, prioriteres.

Odd Holten (KrF): Samferdselsdepartementet har allerede bestemt 7. juni 2005 som åpningsdato for ny bro over riksgrensen mellom Sverige og Norge. Dette betyr at fremdriften tas på alvor. Samferdselsdepartementet har også fremmet forslag til en finansieringsplan som vil kunne bidra til at utbyggingen av E6 gjennom Østfold blir fremskyndet og avsluttet innen 2009, noe vi er svært glad for.

I den forbindelse vil jeg si at Kristelig Folkeparti er glad for denne forseringen. Nå kan E6-forkjemperne slippe jubelen løs. For både Kristelig Folkeparti i Østfold og meg er dette en merkedag. Jeg tror at jeg med frimodighet kan si at dette er min beste dag på Stortinget gjennom svært lang tid. Jeg har kjempet for Østfoldpakka in-

klusiv E6 i mange år, de siste åtte månedene som medlem av samferdselskomiteen. I løpet av disse månedene har det vært hardt arbeid, men nå kan jeg se en slutt på en av de mest belastede veistrekninger gjennom Østfold med et positivt resultat.

Finansieringen av E6 er allerede i gang. Penger som kreves inn ved bomstasjonen på fylkesgrensen, går til dette prosjektet. Ny bro over Ringdalsfjorden blir et spleiselag mellom norske og svenske bilister. Nye bomstasjoner blir ikke satt opp før den nye broen er ferdig. Dermed får bilistene se resultatet før betaling skal skje.

Jeg har lyst til å motsi representanten Nistad når han direkte feilinformerer om at statsråden ikke har vist engasjement i denne saken. Jeg vil tvert imot gi en stor honnør til samferdselsminister Torild Skogsholm, som allerede etter ganske få uker i sin posisjon målbevisst startet arbeidet med denne saken, og som har vist vilje til å lytte til signalene. Hun har holdt sine løfter om en raskere utbygging. Mange statsråder før henne har opp gjennom årene hatt E6-saken på dagsordenen. Ikke bare manglende bevilgninger fra Stortinget har forsinket saken, men også forhandlingene med svenskene har dratt ut. Nå er vi endelig blitt enige om bompengekonseptet og plassering av broen, og jeg vil derfor takke statsråd Skogsholm for et meget godt utført arbeid.

Forslag om fullfinansiering av ny Svinesundsforbindelse med bompenger fra en felles norsk-svensk bompengoordning på riksgrensen ved Svinesund er viktig. Det er positivt at spriket mellom svensk og norsk side skal tas igjen. Et felles norsk-svensk bompengeplegg vil innebære at Svinesundsforbindelsen blir trukket ut av Østfoldpakka. Det fremmes forslag om at midler som på denne måten frigjøres, blir benyttet til å forsere utbyggingen av E6 gjennom Østfold. Et slikt opplegg vil kunne bidra til at E6 gjennom Østfold kan stå ferdig som sammenhengende firefelts motorvei i løpet av 2009. Dette er en meget viktig sak – for fylket og for Norge.

En bompengoordning er i tråd med Stortingets tidligere vedtak. Stortinget gav ved behandlingen av stortingsproposisjonen om første fase av Østfoldpakka tilslutning til å starte innkreving av bompenger for å delfinansiere utbygging av E6 gjennom Østfold til firefelts motorvei og gjenstående parseller på E18 gjennom Østfold til to- og eventuelt delvis firefelts motorvei. Bompengandelen ble da forutsatt å være minst 50 pst.

Trafikkøkningen på E6 gjennom Østfold er større enn på de fleste andre veistrekninger i landet. Veien har altfor dårlig standard, og antall alvorlige trafikkuulykker øker. Beklageligvis har vi sett dette helt fram til de siste dager. Dette er en viktig utbygging som Regjeringen nå har tatt på alvor og vært villig til å framskynde.

Videre er jeg glad for at framskyndingen av E6-utbyggingen ikke skal gå på bekostning av utbyggingen av E18 gjennom Østfold. Også denne veien må fortsatt ha vår oppmerksomhet som et sentralt element i Østfoldpakka – fase 1.

Jorunn Ringstad (Sp): Saksordføreren hadde ein grundig gjennomgang av saka, og eg kan i hovudsak slutte meg til det som vart sagt om situasjonen for E6 i Østfold. Eg kan òg difor gjere innlegget mitt svært så kort, men eg vil gi uttrykk for at Senterpartiet er tilfreds med at det er inngått ein avtale med den svenske regjeringa om full bompengefinansiering for den nye Svinesundsbrua. Og det er jo nettopp det som gir opning for ei forsering av arbeidet med E6, ved at midlane som skulle brukast til bru, no kan setjast inn på E6.

E6 i Østfold har lenge vore høgt prioritert, men med stramme samferdslebudsjett har den planlagde utbyggingstiden blitt lengre enn mange ønskjer. Det er difor svært gledeleg at det no er høve til å forsere utbygginga utan at det går ut over andre prosjekt, korkje i Østfold eller andre stader i landet.

Senterpartiet har òg registrert ynske frå lokalt hald om raskare oppstart av parsellen Sekkelsten–Krosby på E18. Og når det ligg føre godkjend reguleringsplan for denne strekninga, er vi med på å opne for at Østfold Bompengeselskap får høve til å ta opp lån for å framskande oppstart – då må føresetnaden vere at selskapet legg fram planar som sikrar rasjonell framdrift av parsellen, slik at ein unngår stopp og ekstrakostnader ved arbeidet.

Statsråd Torild Skogsholm: Først vil jeg si at jeg er glad for innleggene fra saksordføreren, fra regjeringspartiene og Senterpartiet, og fra SV, som også har støttet dette opplegget.

Noe av det første jeg gjorde som ny samferdselsminister i fjor høst, var å befare Østfold for å se nærmere på forholdene knyttet til E6 gjennom fylket. Situasjonen har blitt stadig mer uholdbar, med mange tragiske trafikkuulykker og dårlig framkommelighet. Det var etter mitt syn helt nødvendig å forsere utbyggingen av denne vegen, både av hensyn til trafikkmengden og ikke minst trafikksikkerheten.

Det opplegget Regjeringen nå foreslår, vil føre til at firefelts E6 i Østfold vil kunne stå ferdig i 2009. Det er så tidlig som det pr. i dag planmessig og anleggsteknisk er mulig å ferdigstille utbyggingen, og mange år tidligere enn forutsatt i Nasjonal transportplan. Med det finansieringsopplegget Stortinget nå slutter seg til, vil firefelts E6 fram til Åsgård ferdigstilles i 2005, bl.a. fordi vi stiller til disposisjon ytterligere 40 mill. kr i 2002 for å framskynde utbyggingen på strekningen Jonsten–Patterød.

Jeg er svært tilfreds med at et flertall i Stortinget, bestående av regjeringspartiene, Arbeiderpartiet og Senterpartiet, støtter Regjeringens forslag. Jeg vil understreke at E6 gjennom Østfold er en av våre viktigste vejer. Utbyggingen vil komme ikke bare befolkningen i Østfold, men hele landet, til gode. Ikke minst gjelder det næringslivet.

Flertallet støtter også Regjeringens forslag om bompengefinansiering av ny Svinesundsforbindelse, slik at ny bru ved Svinesund kan stå ferdig i 2005, ved 100-årsjubileet for unionsoppløsningen. Det vil nå være mulig å ta fatt på anleggsarbeidet med Svinesundsforbindelsen allerede på ettersommeren. Ny Svinesundsforbindelse

omfatter firefelts veg mellom Nordby i Sverige og Svingeskogen i Norge, inklusiv ny bru over Iddefjorden.

Som nevnt i proposisjonen, skal ikke forsering av E6-utbyggingen gå på bekostning av utbyggingen av E18 gjennom Østfold. Også utbyggingen av E18 er viktig. I tråd med flertallsinnstillingen vil jeg komme tilbake til Stortinget i statsbudsjettet for 2003 med et forslag til videre framdrift for prosjektet Sekkelsten–Krosby på E18.

Presidenten: Ingen har bedt om ordet til replikk.

Neste taler er Svein Roald Hansen, deretter Martin Engeset – rent tilfeldig, skulle presidenten anta, men det er en del østfoldinger som står i kø her nå.

Svein Roald Hansen (A): Presidenten har nok rett i det, for det er en gledens dag for alle som har kjempet for å få større fart på utbygging av E6 til en moderne firefelts vei gjennom Østfold, enn det Stortinget vedtok for et år siden.

Representanten Anne Berit Andersen sa at det måtte en ny regjering til for å få til det den forrige regjeringen ikke greide. Jeg tror at de nåværende regjeringspartier og Arbeiderpartiet sammen må ta ansvaret for at da Østfoldpakken ble vedtatt i fjor, hadde den et utbyggingsperspektiv på 15–16 år. Jeg må nesten få minne om at regjeringen Stoltenberg la fram en ekstrabevilgning til planlegging. Det var en forutsetning for at planleggingsarbeidet kunne skyte fart, og er en forutsetning for at vi nå kan vedta 2009 som slutt mål.

Men jeg gir gjerne blomster til statsråden for det engasjementet hun har vist i saken, og for at hun i dag har holdt det hun har lovet, å komme til Stortinget med et forslag som innebærer en mye raskere utbygging. Jeg regner med at hun også sørger for de midler som er nødvendige når veiplanen skal rulleres i 2005, for det er neste forutsetning for at denne nye tempoplanen skal holdes.

Å få en firefelts E6 gjennom Østfold er viktig for Østfold. Men det er like viktig for næringslivet i hele Sør-Norge. 70–75 pst. av all varetransport ut og inn av landet skal gå over denne veien.

Men framfor alt er dette viktig av trafikksikkerhetsgrunner. Altfor mange har måttet bøte med livet eller blitt alvorlig kvestet på denne vel 6 mil lange strekningen. Og som andre har nevnt: Den siste dødsulykken skjedde tirsdag og kostet to unge mennesker livet. Vedtaket i natt – må vi nesten si – vil sørge for at trafikantene kan se fram til å kjøre på en langt sikrere vei, seks–sju år tidligere. Det vil spare mange liv og mange ulykker.

Fjorårets vedtak kunne ikke bli stående, for hvis den framdriftsplanen hadde blitt fulgt, ville veien først vært ferdig et par år etter at bommene skal tas ned. Det ville vel i så fall vært en ny og tvilsom rekord innen bompengefinansiering her i landet.

Nå ville det selvsagt vært ønskelig om vi kunne nøyd oss med én bom på denne veistrekningen og unngått bompengefinansiering av Svinesundsbroen, men svenskene ville det annerledes. Denne ekstra bommen skal vi tåle, med tanke på å slippe seks–sju år ekstra med en

livsfarlig veistrekning, hvor trafikken øker med opptil 10 pst. i året.

Og alle som måtte være bekymret for at handleturen til Sverige skal bli litt dyrere, kan jeg berolige: Det er allerede meldt i avisene at butikkene i Svinesundsområdet har annonsert at de refunderer bompengene etter at handelen er gjort.

Det er også gledelig at SV støtter denne forseringen som nå vedtas, selv om ett av partiets medlemmer i samferdselskomiteen ifølge avisene ikke så mange biler på E6 da komiteen besøkte Østfold tidligere i år.

E6 er en del av Østfoldpakken som også omfatter utbygging og oppgradering av E18, den andre hovedåren ut og inn i landet her sørpå. Det er gledelig at et flertall åpner for at utbyggingen av parsellen ved Askim kan framskyndes ved at bomselskapet kan ta opp lån. Det er like viktig å få større fart på framdriften av denne veien som av E6.

Til slutt: Fremskrittspartiet har et eget forslag om denne utbyggingen – et Dokument nr. 8-forslag.

Det er to ting å si om dette forslaget. Det ene er at det er satt fram av gode, gamle Fremskrittspartiet med populistisk velgerfrieri, uten mulighet til å bli vedtatt. Det andre: Dette forslaget viser at Fremskrittspartiet ennå har et stykke å gå før det er helt modent som et mulig regjeringsparti.

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Neste taler er Martin Engeset, deretter Signe Øye – alle fra Østfold.

Martin Engeset (H): Ja, egentlig er det litt pussig at det stort sett er bare østfoldrepresentanter som deltar i denne debatten. Jeg tror faktisk at dette er en sak som er viktigere for Norge enn bare for Østfold, hvis vi ser den i det store perspektivet.

Det er en stor glede og virkelig en personlig tilfredsstillelse å kunne ta ordet her i dag, eller rettere sagt i natt, fra talerstolen i Norges nasjonalforsamling på vårsesjonens nest sist dag – nå er det faktisk gått over til den aller siste – i trygg forvissning om at Stortinget, med ganske stort flertall, straks kommer til å vedta en kraftig forsering av utbyggingen av firefelts E6 gjennom Østfold. Rask ferdigstillelse av firefelts E6 gjennom Østfold har vært en viktig kampsak for Høyre i Østfold og for meg gjennom mange år. Kampen har vært ført på mange fronter: I kommunestyrer, i fylkestinget, i programprosesser og i budsjettdebatter – helt frem til denne sal. Hvem teller vel de tapte slag på seierens dag? I dag kan vi konstatere at det måtte en ny regjering til for å få denne saken på rett spor. Derfor er det all grunn til å gi honnør til samferdselsministeren som kun etter få uker på statsrådstabureten, viste handlekraft og gikk fra ord til handling. Takk også til komitelederen og samferdselskomiteen som ved sin raske behandling gjorde det mulig å få saken til realitetsbehandling i denne sesjonen.

Dette er virkelig en stor politisk seier, for hva var utgangspunktet? La meg minne om det. For bare seks år si-

den lå det an til at firefelts E6 gjennom Østfold ville stå ferdig engang i 2025 eller 2030 – med de lusekronene av årlige veibevilgninger som denne veien ble tilgodesett med da Kjell Opseth var samferdselsminister. Provoserende nok for oss østfoldinger sluttet den firefelts E6 forbi Vestby akkurat på fylkesgrensen mellom Østfold og Akershus. Det vi ble avspist med, var noen korte parseller med en bastardløsning av en trefelts vei – kanskje ikke så rart når det politiske flertallet i Østfold fylkesting inntil 1997 ikke var i stand til å stille det selvfølgelige krav overfor statlige myndigheter, nemlig om firefelts E6 gjennom Østfold. Høyre ble nedstemt i Østfold fylkesting da vi krevde dette, og vi ble forsøkt latterliggjort ved at politiske motstandere, bl.a. fra Arbeiderpartiet, karakteriserte oss som partiet for fri fart.

Fylkestinget i Østfold kom omsider til fornuft og sluttet opp om Høyres krav om firefelts E6 gjennom Østfold. Østfoldpakkens fase I ble født, og med Dørum som samferdselsminister ble prinsippet om dugnad og spleis sjø-satt. Med halvparten statlig finansiering og halvparten brukerfinansiering ble Østfoldpakkens fase I banket gjennom i Stortinget, ikke i fjor, men i februar 2000. Nå skulle firefelts E6 være ferdig tidligst i 2016 eller 2017. Dette var selvfølgelig et fremskritt, men det var allikevel så totalt meningsløst at det skulle ta minst 16–17 år å bygge seks mil med vei.

Det er grunn til å understreke at Østfoldpakkens fase I består av tre hovedelementer: Firefelts E6, to- og delvis firefelts E18 gjennom Østfold samt bygging av en ny jernbaneparsell gjennom Moss. Til sammen utgjør disse tre elementene i Østfoldpakken en helhet. Den proposisjonen som vi behandler her i dag, dreier seg imidlertid først og fremst om forsering av ett av disse elementene, nemlig firefelts E6. Jeg er imidlertid svært glad for at samferdselskomiteen har tatt grep som kan gjøre det mulig med økt fremdrift også på E18, slik at vi kan komme i gang med den viktige parsellen forbi og rundt Askim.

Det er grunn til å konstatere at dette først og fremst er en viktig nasjonal samferdselssak. 55 pst. av landets import og eksport på vei går på E6 over Svinesund. Tar vi også med E18 over Ørje, snakker vi om 75–80 pst. av Norges landbaserte godstransport inn og ut av Norge. E6 gjennom Østfold har fått det tragiske tilnavnet dødsveien, med 55 drepte de siste ti år. Dette er en Åsta-ulykke hvert tredje år. Ut fra et slikt perspektiv burde jo E6 vært stengt for lenge siden.

Med det opplegget som vedtas her senere i natt, ligger det an til anleggsstart rett etter sommeren, med full trøkk på utbyggingen. Med det engasjement og den iver som Statens vegvesen i Østfold og lokale reguleringsmyndigheter legger i denne saken, har jeg faktisk tro på at vi kanskje også skal kunne greie å ferdigstille firefelts E6 gjennom hele Østfold tidligere enn i 2009. Under enhver omstendighet skal vi greie å bli ferdig om lag samtidig med svenskene.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Signe Øye (A): Først vil jeg gi ros til statsråden for innstillingen om en forsert utbygging av E6 gjennom Østfold og ny Svinesundsbro. Det er gode nyheter, ikke bare for oss som kommer fra Østfold, men for alle dem som kjører på denne veien, som er den viktigste hovedfartsveien til kontinentet. Derfor er ikke dette bare en Østfold-sak, men i høyeste grad en nasjonal sak.

Den dårlige veistandarden har ført til mange dødsulykker. 716 mennesker ble skadet eller drept på E6 i løpet av den siste tiårsperioden. I går skjedde det nok en tragisk dødsulykke, der to mennesker ble drept. Derfor er det så viktig med en forsering av utbyggingen. Det har også Stortinget etter hvert forstått. Derfor er det mange som skal ha æren for at vi nå får fattet et slikt vedtak i dag.

E18 har i løpet av den siste tiårsperioden hatt en nesten like høy ulykkesfrekvens. 655 er skadd eller drept i løpet av siste tiårsperiode. Dette er uhyggelige tall.

Derfor er det svært gledelig at komiteen under behandlingen i Stortinget også går inn for å få til en raskere oppstart på strekningen Sekkelsten–Krosby på E18 enn forutsatt i Nasjonal transportplan. Flertallet vil åpne for at Østfold Bompengeselskap skal få mulighet til å ta opp lån for å framskynde prosjektet. Bompengeselskapet får nå i oppdrag å legge fram planer som sikrer en rasjonell framdrift av parsellen, slik at en unngår stopp og ekstrakostnader ved arbeidet. Veisjefen i Østfold sier at dette gir nye muligheter. Vegvesenet har planene klare og kan starte opp allerede fra nyttår, ett og et halvt år tidligere enn forutsatt. Dette er bra.

De vedtak som blir fattet her i kveld, gjør at E6 blir bygd ut seks år tidligere enn det Stortinget tidligere har vedtatt. Etter hvert er det bevist at firefelts veier med fysiske skiller, slik E6 skal bli, vil gi få eller ingen dødsulykker eller alvorlige ulykker. De dystre tall fra de siste ti årene viser at det Stortinget gjør i kveld, vil spare over 400 liv eller alvorlige skadde mennesker. Det er det grunn til å glede seg over.

Jeg har merket meg at SV ikke er med i merknadene. De vil ikke gå inn for de forslagene som ligger her, og skal stemme imot dette. Og Fremskrittspartiet har fortsatt den tro at veiene i Østfold kan bygges uten bompenger, og stiller seg dermed utenfor enhver innflytelse. Det er et tankekors når man vet hvor mange liv vi her kan regne med å spare.

Carsten Dybevig (H): Det er ikke på grunn av min spesielle taletrengthet at jeg tar ordet kl. 01.40., men i iver for sakens realiteter. Høyre i Østfold, som gikk til valg på dette, ønsket å gjøre det som stod i vår makt for å få en forsert utbygging av E6 og E18 gjennom Østfold. Det er svært gledelig at Regjeringen, og nå stortingsflertallet senere i natt, har tatt signalene fra østfoldingene. 30 års utrettelige kamp krones endelig med forsert utbygging av E6 gjennom Østfold. «Blodveien»s tider er snart forbi. Endeløse køer, dødsfall og mange lemlestelser har påvirket beslutningen om en ny E6 gjennom Østfold. 21. juni 2002, er en god dag for hele Østfold, men også for

Norge, særlig når det gjelder sikkerheten, og ikke minst i forhold til norsk næringsliv.

Hvis man ser i St. prp. nr. 68, så står det:

«For den norske delen av prosjektet et netto nytte kostnadsforholdet beregnet til 0,2. Det er hovedsakelig innsparing i tids- og kjøretøykostnader (720 mill. kr) samt innsparte og reduserte ulykkeskostnader (320 mill. kr) som gjør prosjektet lønnsomt.»

Planene fra Regjeringen er en klar prioritering av E6 og Østfold på grunn av økte trafikkmengder og dårlig veisikkerhet. Østfold har vært det undertrykte fylket i lang tid, og Arbeiderpartiets epoke i regjeringkvartalene sendte pengene i helt andre himmelretninger. Nye koster i regjering og storting har gjort at Østfold har blitt satt på kartet etter mange år med ørkesløs vandring hvor intet skjedde. De gamle planene vedtatt av det forrige storting så sent som i 2001, hadde ingen plan for når E6 skulle stå ferdig. Jeg leser fra Innst. S. nr. 265:

«Det er i NTP 2002-2011 ikke uttalt noe nærmere om når utbyggingen vil kunne stå ferdig. Imidlertid innebærer rammene i transportplanen at ferdigstilling av E6 i Østfold vil kunne ta 15-20 år.»

I 1973, da man bygde ut E6 til tofelts vei, la man også til rette for en firefelts utbygging, men ingen trodde det ville ta opptil 50 år før man fikk en firefelts utbygging. Man skal være klar over at trafikkmengden de siste fem år har økt med 53 pst. I tillegg til det vil jeg nevne at trafikken gjennom Østfold står for ca. 80 pst. av all trafikk på vei og bane til utlandet. I Regjeringens program, Semerklæringen, er det også fremmet en samferdselspolitikk som sikrer god fremkommelighet og effektive transportkorridorer. Dette er et godt eksempel på det, og jeg vil sitere samferdselsminister Skogsholm, som har vært en meget iherdig forkjemper for Østfold, og jeg vil takke henne for den innsatsen hun har gjort:

«Dette er ikke holdbart, og regjeringen ønsker derfor å framskynde utbyggingen», uttalte ministeren.

Jeg vil gi en takk til Regjeringen og til samferdselsministeren for det arbeidet hun har gjort.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 25 og 26.

(Votering, se sidene 3541 og 3542)

S a k n r . 2 7

Innstilling fra samferdselskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Kenneth Svendsen, Morten Ørsal Johansen og Øyvind Korsberg om å ettergi deler av utestående fordringer til Oslo Lufthavn A/S (Innst. S. nr. 231 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:106 (2001-2002))

Jan Sahl (KrF) (ordfører for saken): Fremskrittspartiet foreslår i Dokument nr. 8:106 at Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å ettergi 3,6 milliarder kr som er gitt som lån til Oslo Lufthavn AS, Gardermoen.

Det argumenteres i Dokument nr. 8-forslaget med at verdiene fra Fornebu, ca. 2,3 milliarder kr, ikke i sin helhet ble overført til Gardermoen, slik forutsetningen var.

Jeg vil på vegne av komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vise til at det i 1999 ble bevilget 2,3 milliarder 1992-kroner, over Luftfartsverkets budsjett til innskudd i ansvarlig lånekapital fra Luftfartsverket til Oslo Lufthavn AS. Flertallet i komiteen er enig med departementet i at betegnelsene for tilføring av egenkapital til Oslo Lufthavn AS dermed er oppfylt.

Jeg registrerer at forslagsstillerne har endret argumentasjon etter at departementets svar forelå. Jeg siterer fra innstillingen:

«Disse medlemmer mener det er urimelig at flypassasjerene skal betale alle ekstrakostnader som følge av at hovedflyplassen på Gardermoen ble mye dyrere enn om en annen lokalisering var blitt valgt.»

Det er etter mitt skjønn en annen argumentasjon enn det som ligger til grunn i Dokument nr. 8-forslaget. I Kristelig Folkeparti tolker vi snuoperasjonen i argumentasjonen som et uttrykk for at Fremskrittspartiet innser at verdiene fra Fornebu i sin helhet er overført til Gardermoen. Den vanskelige situasjonen for luftfarten og for Luftfartsverkets økonomi vil vi komme tilbake til i de årlige budsjettene. Kristelig Folkeparti er med i flertallet i komiteen, som avviser det fremsatte forslaget i Dokument nr. 8:106.

Kenneth Svendsen (FrP): Det er ikke korrekt at vi har forandret argumentasjonen. Den samme argumentasjon står i selve Dokument nr. 8-forslaget som vi har lagt fram.

I rapporten fra Luftfartsverket som forelå den 15. april 1986, konkluderte man med at

«samfunnsøkonomiske kostnader for perioden 1987 – 2014, neddiskontert til 1987 (1995-kroner) vil være 6,7 mrd. kroner høyere ved valg av Gardermoen fremfor alternativet Delt trafikk II».

Dette beløpet vil det naturligvis knytte seg store usikkerheter ved. Likevel burde deler av merkostnadene ved lokaliseringen på Gardermoen løftes av passasjerenes skuldre. Skjønnsmessig foreslås en gjeldssanering på 2 milliarder kr som følge av merkostnadene ved lokalisering på Gardermoen. Totalt foreslår jeg dermed at Oslo Lufthavn gis en gjeldssanering på 3,6 milliarder kr.

Jeg tar dermed opp det forslaget.

Presidenten: Representanten Kenneth Svendsen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 27.

(Votering, se side 3542)

S a k n r . 2 8

Innstilling fra samferdselskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Jan Arild Ellingsen, André Kvakkestad og Kenneth Svendsen om rettighet for godkjente taxiselskap til å inndra drosjeløyvet/kjøreseddel for personer som er volds- og overgrepdomte, og personer som har opptrådt utilbørlig i sitt arbeid (Innst. S. nr. 251 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:137 (2001-2002))

Tor-Arne Strøm (A) (ordfører for saken): I Dokument nr. 8:137 fra Jan Arild Ellingsen, André Kvakkestad og Kenneth Svendsen om rettighet for godkjente taxiselskap til å inndra drosjeløyve/kjøreseddel for personer som er volds- og overgrepdomte, og personer som har opptrådt utilbørlig i sitt arbeid, blir det tatt opp mange viktige forhold.

Det er, som forslagsstillerne også sier, mye negativt knyttet til drosjenæringen, da spesielt i Oslo. I oppslag etter oppslag i aviser og TV blir det vist et bilde av en næring som helt tydelig trenger noe mer – et lov- og regelverk som sikrer både sjåfører, eiere og ikke minst passasjerer.

Nå skal jeg umiddelbart understreke at også i denne saken er det de ytterst få som ødelegger for de mange. Men det er ikke grunn til *ikke* å gjøre noe. I Dokument nr. 8:137 omtales forhold som åpenbart trengs å endres på.

Intensjonene i forslagene i innstillingen er også gode, men det ville være feil om vi nærmest over bordet snudde opp ned på en hel bransje. Bedring av drosjenæringen er så viktig og saken så sammensatt at slik saksbehandling ikke kan tilrås. Dessuten er det også andre forhold som må vurderes, bl.a. muligheten for å registrere hvert enkelt drosjeløyve som aksjeselskap. Jeg viser til innstillingen til ny yrkestransportlov, som nylig ble behandlet her på Stortinget.

Regjeringen har i Ot.prp. nr. 74 varslet at de raskt vil komme tilbake til Stortinget med en sak om behovsprøving av drosjeløyve. I denne saken vil det være naturlig å behandle de forhold som er beskrevet i denne saken og i Innst. O. nr. 66. Først da vil vi få tilstrekkelig bredde i saken.

Jeg er sikker på at samferdselsministeren også er opp-tatt av å bedre situasjonen for passasjerer, eiere og sjåfører i drosjenæringen. Derfor føler jeg meg helt sikker på at samferdselsministeren når det legges fram sak om behovsprøving, har med seg en bred gjennomgang av drosjenæringen. Dette fortjener passasjerene og de som driver i drosjenæringen.

Derfor mener Arbeiderpartiet og flertallet at dette bør behandles i forbindelse med den varslede saken om behovsprøving, og at Dokument nr. 8:137 for 2001–2002 vedlegges protokollen.

Kenneth Svendsen (FrP): Det er ofte sånn i denne salen når Fremskrittspartiet legger fram forslag, at man er oppe på talerstolen og er veldig enig, men derfra og til å få folk til å stemme for forslag, skjer ikke fullt så ofte.

Representanten sier at man kan ikke behandle dette, for det kom over bordet. Det er ikke korrekt, det kom ikke over bordet. Dokument nr. 8-forslaget er fremlagt i denne salen på en ordentlig måte, det er sendt til en komite, det er behandlet i komiteen på en ordentlig måte, det har vel vært innom departementet, slik at det har gått hele runden. Dette er altså en seriøs behandling av en sak, der man konkluderer med det motsatte av det man sier.

Og dette er et problem, spesielt i Oslo. Man leser til stadighet i media om at taxisjåfører som er volds- og overgrepdomte, har begått vold og overgrep mot passasjerer eller har vist ekstremt utilbørlig atferd uten at det har fått konsekvenser for arbeidssituasjonen. Taxinæringen er avhengig av tillit mellom sjåfører og kunder for å kunne drive sin virksomhet. Denne tilliten er nå merkbart redusert etter gjentatte oppslag og klagesaker mot sjåfører fra publikum som ikke har ført fram.

Jeg viser også til Innst.O nr. 66, innstillingen til Ot.prp. nr. 74, der vi har skrevet noe om dette. Jeg tar opp forslaget.

Presidenten: Representanten Kenneth Svendsen har tatt opp det forslag han refererte til.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 28.

(Votering, se side 3542)

S a k n r . 2 9

Forslag fra stortingsrepresentant Oddbjørg Ausdal Starrfelt på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. juni 2002 (jf. Innst. O. nr. 60):

«Meirutgiftene til stillingar m.v. knytta til ordninga med prikkbelastning vert redusert med 20-30 pst.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, se side 3543)

S a k n r . 3 0

Forslag fra stortingsrepresentant Oddbjørg Ausdal Starrfelt på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. juni 2002 (jf. Innst. O. nr. 60):

«Det vert frå 2003 løyvd 5 mill. kroner meir til politikontroll på dei mest ulukkesutsette vegstrekingane.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, se side 3543)

S a k n r . 3 1

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 11. juni 2002 (jf. Innst. O. nr. 60):

«Trygg Trafikk får frå 2003 auka sine løyvingar med 2 mill. kroner til tiltak for å betre tryggleiken for skulebarn.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, se side 3543)

S a k n r . 3 2

Forslag fra stortingsrepresentant Tor-Arne Strøm på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. juni 2002 (jf. Innst. O. nr. 66):

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med hver rullering av Nasjonal transportplan komme tilbake til Stortinget med en evaluering av anbud i ferjedrifta.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3543)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Vi går da til votering over sakene på dagens kart.

Før vi går til votering, vil presidenten takke sosialkomiteen, kommunalkomiteen, samferdselskomiteen og familie-, kultur- og administrasjonskomiteen for samarbeidet, slik at det var mulig å bli ferdig innen en for så vidt akseptabel tid.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram 53 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–5, fra Ivar Østberg på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti
- forslagene nr. 6 og 7, fra Reidar Sandal på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 8–10, fra Reidar Sandal på vegne av Arbeiderpartiet
- forslagene nr. 11–22, fra Karin Andersen på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet
- forslagene nr. 23–39, fra Torbjørn Andersen på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 40–45, fra Karin Andersen på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 46–52, fra Magnhild Meltveit Kleppa på vegne av Senterpartiet
- forslag nr. 53, fra Karl-Anton Swensen på vegne av Kystpartiet

Forslag nr. 53, fra Kystpartiet, er gjort om til et oversendelsesforslag. Forslaget lyder da med endret ordlyd:

«Det henstilles til Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2003 om å legge til grunn at selskapskatten skal gjøres kommunal og at den skal tilfalle de(n) kommunen(e) som produksjonen skjer i, uavhengig av selskapets hovedkontor.»

Presidenten foreslår at dette forslaget oversendes Regjeringen uten realitetsvotering. – Det anses vedtatt.

Det voteses så over forslag nr. 48, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringa i statsbudsjettet for 2003 fremje forslag om å innføre ei statleg toppfinansiering for særleg ressurskrevjande brukarar av kommunale tenester der 80 pst. av kommunane sine utgifter utover 600 000 kroner pr. brukar vert dekte av staten.»

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet ble mot 5 stemmer ikke bifalt.

Presidenten: Det voteses så over forslagene nr. 46, 47, 49, 50, 51 og 52, fra Senterpartiet.

Forslag nr. 46 lyder:

«Veksten i dei samla inntektene i kommunesektoren skal vere 7,6-8,1 mrd. kroner for 2003.»

Forslag nr. 47 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa om å førebu endringar i inntektssystemet som inneheld eit administrasjonstilskott for barne- og ungdomsskular.»

Forslag nr. 49 lyder:

«Stortinget gir Kommunal- og regionaldepartementet fullmakt til å fordele etter skjønn 3 744 mill. kroner for 2003. Midlane vert foreslått løyvde over kap. 571 Rammetilskudd til kommuner og kap. 572 Rammetilskudd til fylkeskommuner.»

Forslag nr. 50 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa bidra til at konsultasjonsordninga mellom staten og kommunesektoren blir gjort meir forpliktande slik at dei totale ressursane innan offentleg sektor kan nyttast betre, ikkje minst gjennom at ein i fellesskap tek eit større ansvar for gjennomføring av statleg politikk.»

Forslag nr. 51 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa i samband med budsjettet for 2003 leggje til grunn oppstartingstilskott til 4 000 bueingar som del av utfasinga av eldreplanen.»

Forslag nr. 52 lyder:

«Veksten i dei frie inntektene i kommunesektoren skal være 5.05 mrd. kroner for 2003.»

Kystpartiet har varslet at de vil støtte disse forslagene.

Votering:

Forslagene fra Senterpartiet ble mot 6 stemmer ikke bifalt.

Presidenten: Det voteses over forslag nr. 40, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i budsjettet for 2003 legge fram en plan for reduserte egenandeler i kommunesektoren.»

Kystpartiet og Fremskrittspartiet har varslet at de ønsker å støtte forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 67 mot 28 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 02.02.19)

Presidenten: Det voteses over forslag nr. 44, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i 2003 innføre en statlig toppfinansiering for særlig ressurskrevende brukere av kommunale tjenester der alle utgifter over 600 000 kroner pr. bruker dekkes av staten.»

Her har Kystpartiet varslet at de ønsker å støtte forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 81 mot 15 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 02.02.40)

Presidenten: Det voteres så over forslagene nr. 41, 42, 43 og 45, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 41 lyder:

«Veksten i kommunesektorens samlede inntekter skal være 8-8,5 mrd. kroner for 2003.»

Forslag nr. 42 lyder:

«Veksten i kommunesektorens frie inntekter skal være 6,75 mrd. kroner for 2003.»

Forslag nr. 43 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til endringer i lov av 6. juni 1975 om eideoms-skatt til kommunane, som innebærer at eiendoms-skatt kan skrives ut likt for hele kommunen, og som gjør det mulig med raskere endringer i eiendoms-skattenivå enn dagens ordning.»

Forslag nr. 45 lyder:

«Stortinget gir Kommunal- og regionaldepartementet fullmakt til å fordele etter skjønn 3810 mill. kroner for 2003. Midlene foreslås bevilget over kap. 571 Rammetilskudd til kommuner og kap. 572 Rammetilskudd til fylkeskommuner.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 84 mot 14 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 02.02.55)

Presidenten: Det voteres så over forslagene nr. 23, 27, 28, 29, 34 og 39, fra Fremskrittspartiet. Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for å overføre økt myndighet til det lokale selvstyret i saker som angår plan- og arealsaker.»

Forslag nr. 27 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om at den statlige tilskuddssatsen til bygging av sykehjem økes med 300 000 kroner pr. plass i 2004.»

Forslag nr. 28 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å innføre en ordning med statlig toppfinansiering for særlig ressurskrevende brukere. Ordningen medfører at staten dekker alle årlige utgifter over 600 000 kroner pr. bruker.»

Forslag nr. 29 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å pålegge at staten til enhver tid skal sikre og garantere en statlig fullfinansiering av enhver ny oppgave som staten pålegger kommunene å utføre.»

Forslag nr. 34 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede og foreslå en ordning der kommunene gis fri beskatningsrett.»

Forslag nr. 39 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem en egen sak om drift og investeringssituasjonen i norsk skole senest i forbindelse med fremleggelsen av kommune-økonomiproposisjonen for 2004.»

Kystpartiet har varslet at de ønsker å støtte disse forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 81 mot 15 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 02.03.27)

Presidenten: Det voteres så over forslagene nr. 24, 25, 26, 30, 31, 32, 33, 36, 37 og 38, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 24 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utvikle dagens ramme-finansieringssystem og erstatte dette med et nytt system for direkte statlig stykkpris-finansiering av grunnleggende velferdsgoder som helse-/sosialtjenester, omsorg og utdanning.»

Forslag nr. 25 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å utarbeide forslag til lov som påbyr kommunene å konkurranseutsette driften av de ulike kommunale tjenestetilbud.»

Forslag nr. 26 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen snarest mulig gjøre kompensasjonsordningen for merverdiavgift til fylker og kommuner generell.»

Forslag nr. 30 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å innlemme Nord-Norge-tilskuddet i det generelle innbyggertilskuddet så lenge dagens inntektssystem er gjeldende.»

Forslag nr. 31 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å innlemme regionaltilskuddet i det generelle innbyggertilskuddet så lenge dagens inntektssystem er gjeldende.»

Forslag nr. 32 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å innlemme basistilskuddet til kommunen i det generelle innbyggertilskuddet så lenge dagens inntektssystem er gjeldende.»

Forslag nr. 33 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til alternative finansieringsmodeller for skoler og institusjoner innen eldreomsorgen, der kommunenes ansvar avløses av et kriteriebasert stats-tilskudd til den enkelte skole/institusjon.»

Forslag nr. 36 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen nedsette et utvalg med mandat å foreslå konkrete sammenslåinger av kommuner i Norge og samtidig beskrive ulike strategier og virkemidler for en slik prosess. Utvalgets arbeid og innstilling skal danne grunnlaget for en bred offentlig debatt om dagens kommunestruktur, som er ment å gi som resultat en mer hensiktsmessig og tidsmessig kommuneinndeling, bygget på frivillighet.»

Forslag nr. 37 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede en ordning som går ut på å tilby delvis statlig gjeldssanering for kommuner som velger å slå seg sammen frivillig.»

Forslag nr. 38 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme egen sak om etablering og finansiering av omsorgs- og rehabiliteringsboliger i utlandet, senest i forbindelse med fremleggelsen av kommuneøkonomiproposisjonen for 2004.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 83 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 02.03.54)

Presidenten: Forslag nr. 35 er gjort om til et oversendelsesforslag. Forslaget lyder da med endret ordlyd:

«Det henstilles til Regjeringen om å tilbakeføre deler av selskapsskatten til kommunene fra og med 2003.»

Presidenten foreslår at dette forslaget oversendes Regjeringen uten realitetsvotering. – Det anses vedtatt.

Det voteses så over forslagene nr. 11–22, fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i budsjettet for 2003 kompensere fullt ut for utgifter til lønnsoppgjør staten forhandler for kommuneansatte og kompensere kommunene fullt ut for tilsvarende lønnsvekst som staten forhandler fram med sine ansatte, utover rammene lagt i nasjonalbudsjettet.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i kommuneøkonomien for 2003 kompensere fylkeskommunene fullt ut for underskuddet som ble opparbeidet i sjukehussektoren i 2001 og som de statlige helseforetakene i sin helhet har lagt igjen i fylkeskommunene, og for alle andre utgifter som er relatert til virksomheter som staten nå har tatt over ansvaret for.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen holde skatteandelen av kommunenes inntekter uendret fra 2002 til 2003.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa kartlegge omfordelingsvirkningene som følge av «Rattsø-omleggingen» av inntektssystemet.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Kommunene Arendal, Fredrikstad, Hamar og Larvik kompenseres gjennom de ordinære skjønnsmidlene for bortfall av basistilskudd for 3 år.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i kommuneproposisjonen for 2004 gjennomgå inntektssystemet og foreslå nødvendige justeringer for å kompensere for allerede vedtatte og foreslåtte innlemminger av øremerkede tilskudd.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i budsjett for 2003 legge frem en forpliktende finansieringsplan for å oppfylle Stortingets vedtak om at unge funksjonshemmede ikke skal bo på eller flyttes inn i alders- og sykehjem innen 2005.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa om å utgreie eit friare skatteøre for kommunane, og kome attende til Stortinget med det i passande høve, seinast i kommuneproposisjonen for 2004. Ei slik ordning må utformast som eit alternativ til dagens kommunale eigedomsskatt.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa i samband med statsbudsjettet for 2003 opprette ein eigen tilskotspost for å fremje interkommunalt samarbeid.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i løpet av 2003 utarbeide nasjonale retningslinjer for kvalitet og kvantitet for TT-transporten og foreslå en finansieringsordning som sikrer TT-transport i tråd med de nasjonale retningslinjene.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i den årlige kommuneøkonomiproposisjonen rapportere om omfang, volum, kvalitet og pris i fylkeskommunal kollektivtrafikk.»

Forslag nr. 22 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i budsjett for 2003 legge inn en fast finansieringsmodell for løpende opprusting av eksisterende boligmasse til livsløpsstandard og bygging av omsorgsboliger.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 78 mot 20 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 02.04.32)

Presidenten: Det voteses så over forslagene nr. 8 og 9, fra Arbeiderpartiet. Forslag nr. 8 lyder:

«Veksten i kommunesektorens samlede inntekter skal være 3,5-4 mrd. kroner for 2003.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Veksten i kommunesektorens frie inntekter skal være 1,75 mrd. kroner for 2003.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet ble med 73 mot 25 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 02.04.49)

Presidenten: Det voteses så over forslag nr. 10, fra Arbeiderpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å etablere en statlig toppfinansiering for ressurskrevende brukere. Regjeringen bes fremme forslag i statsbudsjettet for 2003.»

Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de støtter forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 54 mot 44 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 02.05.09)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 6 og 7, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2003 komme tilbake med et forslag om hvordan økninger i de gjennomsnittlige pensjonskostnadene kan løses.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med en permanent ordning for hvordan svingningene i kommunesektorens pensjonspremier kan jevnes utover i tid.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 56 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 02.05.28)

Presidenten: Det votes så over forslag nr. 1, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen avslutte handlingsplanen for eldreomsorgen med utgangspunkt i de søknader som er kommet inn fra kommunene innen fristen 1. oktober 2001. Tilsagnsrammen for handlingsplanen utvides med 3 000 sykehjemsplasser utover Regjeringens forslag. Oppstartingsstilskuddet for 3 000 av de ekstra enhetene vil først komme til utbetaling fra 2004.»

III

Bevilgningen til særlig ressurskrevende brukere økes med 50 mill. kroner utover Regjeringens forslag innenfor skjønnsrammen for 2003.

IV

Tilskuddet til landslinjer innlemmes ikke i rammetilskuddet.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Kystpartiet har varslet at de ønsker å støtte forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti bifaltes med 54 mot 44 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 02.05.53)

Presidenten: Det votes så over forslag nr. 2, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme endelig forslag om toppfinansieringsordning for særlig ressurskrevende brukere i kommuneproposisjonen for 2004.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti bifaltes med 53 mot 45 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 02.06.15)

Presidenten: Forslagene nr. 3, 4 og 5 vil presidenten komme tilbake til.

Komiteen hadde innstillet:

I

Stortinget gir Kommunal- og regionaldepartementet fullmakt til å fordele etter skjønn 4 251 mill. kroner for 2003. Midlene foreslås bevilget over kap. 571 Rammetilskudd til kommuner og kap. 572 Rammetilskudd til fylkeskommuner.

II

Stortinget samtykker i at Kommunal- og regionaldepartementet i 2002 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitt bevilgning, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
586	60	Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser Oppstartingsstilskudd	3 727,2 mill. kroner

Videre var innstillet:

V

Tilskudd til assistenter for funksjonshemmede innlemmes ikke i rammetilskuddet.

Presidenten: Presidenten regner med at Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at det var avgitt 49 stemmer for komiteens innstilling og 48 stemmer mot.

(Voteringsutskrift kl. 02.07.04)

Per Sandberg (FrP) (fra salen): President! Kan jeg få be om at vi tar denne voteringen på nytt? Jeg tror det er noen som har stemt feil.

Presidenten: Hvem er noen? Er det åpenbart at noen har misforstått voteringsopplegget? Da foreslår presidenten at vi tar hele voteringen på nytt.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling til V bifaltes med 61 mot 37 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 02.08.08)

Videre var innstillet:

VI

Tilskudd til utskriving av unge funksjonshemmede avvikles ikke.

Presidenten: Her foreligger det et alternativt forslag, nr. 3, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen avsette 30 mill. kroner til utflytting av yngre funksjonshemmede som er bostatt i alders- og sykehjem innenfor en uendret totalramme for skjønn.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti bifaltes forslaget med 54 mot 44 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 02.08.50)

Videre var innstillet:

VII

Tilskudd til skolefritidsordning innlemmes ikke i rammetilskuddet.

VIII

Tilskudd til leirskoleopplæring innlemmes ikke i rammetilskuddet.

IX

Stortinget ber Regjeringa om å innleie drøftingar med kommunane om ein plan for oppretting av den økonomiske ubalansen i kommunesektoren. Rammene og dei økonomiske konsekvensane av ein slik plan vert å leggje fram for Stortinget i samband med statsbudsjettet for 2003.

Presidenten: Her regner presidenten med at Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble med 53 mot 45 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 02.09.29)

Videre var innstillet:

X

Stortinget ber Regjeringen utarbeide oversikt over hvilke fylkeskommuner som har benyttet inntekt fra egen næringsaktivitet til sykehusdrift og fremme forslag til kompensasjon.

Presidenten: Her foreligger det et alternativt forslag nr. 5, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen tilgodese fylkeskommunene Østfold og Nord-Trøndelag med til sammen 30 mill. kroner innenfor skjønnsrammen som en kompensasjon for at disse har benyttet inntekter fra kraft til å finansiere sykehussektoren.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti bifaltes forslaget med 53 mot 45 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 02.10.08)

Videre var innstillet:

XI

Stortinget ber Regjeringen i samarbeid med kommunesektoren anslå den gjennomsnittlige pensjonspremien i 2003 og 2004, og komme med forslag om hvordan det skal tas hensyn til denne premien i statsbudsjettet for 2003 og i kommuneproposisjonen for 2004.

Presidenten: Presidenten regner med at Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble med 52 mot 45 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 02.10.34)

Videre var innstillet:

XII

Stortinget ber Regjeringen yte storbytilskudd til kommuner som har tilsvarende utgifter til rusfeltet og psykiatri som de fire storbykommunene. Det skal brukes samme fordelingsprinsipp som for Bergen, Trondheim, Stavanger og Kristiansand.

Presidenten: Her foreligger det et alternativt forslag nr. 4, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen tildele byene Fredrikstad, Tromsø og Drammen i år 2003 et storbytilskudd på totalt 17 mill. kroner og fordele på følgende måte:

Fredrikstad: 6,3 mill. kroner.

Tromsø: 5,6 mill. kroner.

Drammen: 5,1 mill. kroner.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti bifaltes forslaget med 54 mot 44 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 02.11.06)

Videre var innstillet:

XIII

Stortinget ber Regjeringen i den forventede lønns- og prisveksten (den budsjettmessige deflatoren) for kommunesektoren ta hensyn til andre forhold av betydning for kommunesektorens pensjonskostnader enn lønnsveksten. Følgende forhold må vektlegges:

- Økte pensjonskostnader knyttet til økt antall uføre.
- Økte pensjonskostnader knyttet til en økende andel eldre arbeidstakere og andre underliggende demografiske forhold.
- Statlig initierte endringer i pensjonsreglene (samordningsreglene, beregningsreglene i folketrygden og i de lovfestede tjenstepensjonsordningene).

Stortinget ber Regjeringen også vurdere å ta hensyn til eventuelle andre forhold av betydning for kommunesektorens pensjonskostnader i den budsjettmessige deflatoren.

XIV

Stortinget ber Regjeringa mellombels utsetje innføringa av endra statstilskot til landbrukskontora.

Presidenten: Presidenten regner med at Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble med 53 mot 45 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 02.11.34)

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det satt fram 11 forslag, etter at forslag nr. 2, fra Høyre og Kristelig Folkeparti, er trukket. Det er

- forslag nr. 1, fra Reidar Sandal på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti

- forslag nr. 3, fra Per Sandberg på vegne av Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 4–11, fra Per Sandberg på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 12, fra Heikki Holmås på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Når det gjelder forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, har forslagsstilleren bedt om at det blir gjort om til et oversendelsesforslag. Forslaget får da følgende ordlyd:

«Det henstilles til Regjeringen å foreta en større gjennomgang av lovverket på miljø- og naturvernområdet for å forsterke den nasjonale politikken og ansvaret for miljø og natur.»

Presidenten foreslår at forslaget oversendes Regjeringen uten realitetsvotering. – Det anses vedtatt.

Det skal voteres over forslagene nr. 4–11, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 4 lyder:

«Det avholdes ikke fylkestingsvalg i 2003, de sittende fylkesting avviker fylkeskommunen over to år.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sette i gang arbeidet med å avvike fylkeskommunen som selvstendig forvaltningsnivå.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede alternativ finansiering av de videregående skolene og institusjonene innen sosial omsorg, med basis i en stykkprisfinansiering.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen endre mandatet til planlovutvalget slik at ny plandel i plan- og bygningsloven baseres på at fylkesplanlegging avvikles.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen innvilge forsøk med at kommuner overtar ansvaret for videregående skoler hvis enkeltkommuner ønsker dette.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen praktisk iverksette forsøk med å overlate fylkeskommunens oppgaver til kommunene og avvike fylkeskommunen hvis et flertall av befolkningen og kommuner i et fylke ønsker å delta i et slikt forsøk.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utvikle forslag hvor enkeltkommuner og interkommunale samarbeidsorganer får overta rollen som regional utviklingsansvarlig, og dermed de virkemidler som tillegges fylkeskommunen knyttet til regional næringsutvikling.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen iverksette forsøk hvor kommuner som ønsker det kan få overta ansvaret for kollektivtrafikk og tilhørende midler.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 83 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 02.12.58)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:
«Stortinget ber Regjeringen sørge for at forsøk med enhetsfylke ikke iverksettes.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 68 mot 30 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 02.13.16)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:
«Stortinget ber Regjeringen iverksette forsøk med større fylker, som får delegert helhetlig myndighet over bruken av tildelte virkemidler og strategivalg innafor regional og strategisk utvikling, – det vil si i næringspolitikk, distriktpolitikk, samferdsel, kompetanseutvikling, overordnet arealpolitikk, kultur- og arbeidsmarkedspolitikk.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 58 mot 40 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 02.13.34)

Komiteen hadde innstillet:

I

St.meld. nr. 19 (2001-2002) – nye oppgaver for lokaldemokratiet – regionalt og lokalt nivå – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

II

Stortinget ber Regjeringa om å leggje til rette for at ansvaret for regionale miljø- og landbruksoppgåver (med unntak av klagebehandling og legalitetskontroll) vert lagt til fylkeskommunen.

III

Stortinget ber Regjeringa syte for at noverande fylkeslandbrukstyre vert nedlagt og at dei oppgåvene fylkeslandbruksstyret har i dag, vert overførte til fylkeskommunen.

IV

Stortinget ber Regjeringa syte for at fylkeskommunen si rolle som planstyresmakt vert styrkt.

V

Stortinget ber Regjeringa leggje til rette for at Statens nærings- og distriktsutviklingsfond framleis skal forvalte dei bedriftsretta bygdeutviklingsmidlane.

VI

Stortinget ber Regjeringa medverke til ein modell som skaper reelle partnerskap mellom fylkeskommunane og ulike statlege aktørar, der partane deltek forpliktande i ulike regionale utviklingsprosjekt.

VII

Stortinget ber Regjeringa om å ikkje tillate forsøk med oppgåvedifferensiering av vidaregåande opplæring.

Presidenten: Presidenten regner med at Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble med 54 mot 44 stemmer ikke bifalt.*
(Voteringsutskrift kl. 02.14.11)

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten har Karl Eirik Schjøtt-Pedersen satt fram et forslag på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringa gjennomgå praktiseringen av den regionale transportstøtten, og herunder vurdere om den bør være statlig.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 58 mot 37 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 02.14.46)

Komiteen hadde innstillet:

Stortinget ber Regjeringa føreta ein grundig gjennomgang av rammevilkåra for næringslivet i distrikta, herunder også transportbedriftene.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten har Peter Gitmark satt fram et forslag på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Dokument nr. 8:133 (2001-2002) – forslag fra stortingsrepresentantene Magnhild Meltveit Kleppa og

* Ny votering over V, se side 3543

Ola D. Gløtvold om bedre bostøtteordning – vedlegges protokollen.»
Det voterer alternativt mellom forslaget og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstillet:

Stortinget ber Regjeringen foreta en større gjennomgang av bostøtten og eventuelt foreslå endringer i forbindelse med statsbudsjettet for 2003.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti bifaltes forslaget med 53 mot 45 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 02.15.39)

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Det voterer over forslag fra stortingsrepresentant Torbjørn Andersen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 5. juni 2002:

«Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige lovforslag slik at riksmeglingsmannen kan påby en organisasjon å sende meglingsforslaget til uravstemning og at det bør være lovfestet fredsplikt i avstemningsperioden.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 82 mot 16 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 02.16.03)

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Det voterer over forslag fra stortingsrepresentant Torbjørn Andersen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 5. juni 2002:

«Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige lovforslag slik at den enkelte bedriftsklubb selv gjennom uravstemning kan godta eller motsette seg arbeidsnedleggelse som er bestemt sentralt.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 81 mot 17 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 02.16.24)

Votering i sak nr. 7

Presidenten: Det voterer over forslag fra stortingsrepresentant Karin Andersen på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 5. juni 2002:

«Stortinget ber Regjeringen utrede og vurdere nærmere om någjeldende ordning med plassoppsigelse

som vilkår for iverksettelse av streik/lockout bør endres til et system med konfliktvarsel etter svensk mønster.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 76 mot 22 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 02.16.44)

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Det voterer over forslag fra stortingsrepresentant Per Sandberg på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 5. juni 2002:

«Stortinget ber Regjeringen arbeide for at man i FN starter arbeidet med en revisjon og fornying av flyktningkonvensjonen.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 82 mot 16 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 02.17.25)

Votering i sak nr. 9

Presidenten: Det voterer over forslag oversendt fra Odelstingets møte 5. juni 2002:

«Stortinget ber Regjeringen om å klargjøre praksisen i bosettingssaker ved forskrift som presiserer hva som kan regnes som rimelighetsgrunner.»

Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet står bak forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget ble med 52 mot 45 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 02.17.48)

Votering i sak nr. 10

Presidenten: Det voterer over forslag oversendt fra Odelstingets møte 14. juni 2002:

«Stortinget ber Regjeringen legge fram forslag som sikrer brukermedvirkning i Aetat.»

V o t e r i n g :

Forslaget bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 11

Presidenten: Det voterer over forslag oversendt fra Odelstingets møte 14. juni 2002:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at det settes som vilkår for inngåelse av samarbeidsavtale mellom en juridisk person og kommunen at ved opphør av samarbeidsavtalen, kan angjeldende andel eller eier-

seksjon ikke lenger beholdes til annet formål av vedkommende juridiske person.»

V o t e r i n g :

Forslaget bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 12

Presidenten: Det voteres over forslag oversendt fra Odelstingets møte 14. juni 2002:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere forslag til hvordan samarbeidsordninger mellom borettslag, sameier, kommunen og andre aktører kan styrkes for å sikre gode bomiljøer.»

V o t e r i n g :

Forslaget bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 13

Presidenten: Det voteres over forslag oversendt fra Odelstingets møte 13. juni 2002:

«Stortinget ber Regjeringa vurdere om lov om arbeidstiden på skip ikkje skal gjelda for dei sjøfolka som skattemessig ikkje høyrer inn under ordninga med sjømannsfrådrag, men at dei i staden kjem inn under arbeidsmiljølova.»

Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet står bak forslaget.

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at det var avgitt 70 stemmer for forslaget og 16 stemmer mot.
(Voteringsutskrift kl. 02.19.53)

Anita Apelthun Sæle (KrF) (frå salen): Regjeringspartia er for forslaget.

Presidenten: Presidenten foreslår at vi tar voteringen en gang til.

V o t e r i n g :

Forslaget bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 14

Presidenten: Under debatten er det satt fram åtte forslag. Det er

- forslagene nr. 1–5, fra John I. Alvheim på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 6 og 7, fra Olav Gunnar Ballo på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 8, fra Ola D. Gløtvold på vegne av Senterpartiet

Forslag nr. 8, fra Senterpartiet tas opp til votering. Forslaget lyder:

«I statsbudsjettet for 2002 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål:	Kroner
706	1	Sosial- og helsedirektoratet Driftsutgifter, økes med fra kr 195 330 000 til kr 195 830 000	500 000
730	70	Statlig helsetjeneste Innsatsstyrt finansiering av sykehus, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med fra kr 14 575 000 000 til kr 15 199 956 000	624 956 000
	71	Refusjon poliklinisk virksomhet ved sykehus m.v. <i>overslagsbevilgning</i> , økes med fra kr 3 456 000 000 til kr 3 596 000 000	140 000 000
732	70	Regionale helseforetak Tilskudd til helseforetakene, <i>kan overføres</i> , økes med fra kr 20 000 000 til kr 598 700 000	578 700 000
	71	Tilskudd Helse Øst RHF, <i>kan overføres</i> , økes med fra kr 10 316 504 000 til kr 10 795 644 000	479 140 000
	72	Tilskudd Helse Sør RHF, <i>kan overføres</i> , økes med fra kr 6 349 251 000 til kr 6 684 899 000	335 648 000
	73	Tilskudd Helse Vest RHF, <i>kan overføres</i> , økes med fra kr 4 574 736 000 til kr 4 848 909 000	274 173 000
	74	Tilskudd Helse Midt-Norge RHF, <i>kan overføres</i> , økes med fra kr 3 392 361 000 til kr 3 584 073 000	191 712 000
	75	Tilskudd Helse Nord RHF, <i>kan overføres</i> , økes med fra kr 3 136 498 000 til kr 3 315 869 000	179 371 000
	90 (ny)	Lån til investeringsformål i helseforetak, bevilges med	1 000 000 000
2750	77	Sykefrakt mv. Sykefrakt, økes med fra kr 1 467 000 000 til kr 1 467 800 000	800 000

Kap.	Post	Formål:	Kroner
2790	70	Andre helsetiltak Bidrag lokalt, økes med fra kr 530 500 000 til kr 550 500 000»	20 000 000

V o t e r i n g :
Forslaget fra Senterpartiet ble mot 5 stemmer ikke bifalt.

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 6 og 7, fra Sosialistisk Venstreparti.
Forslag nr. 6 lyder:
«I statsbudsjettet for 2002 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål:	Kroner
732		Regionale helseforetak	
	71	Tilskudd Helse Øst RHF, <i>kan overføres</i> , økes med fra kr 10 316 504 000 til kr 11 136 553 000	820 049 000
	72	Tilskudd Helse Sør RHF, <i>kan overføres</i> , økes med fra kr 6 349 251 000 til kr 6 853 449 000	504 198 000
	73	Tilskudd Helse Vest RHF, <i>kan overføres</i> , økes med fra kr 4 574 736 000 til kr 5 063 354 000	488 618 000
	74	Tilskudd Helse Midt-Norge RHF, <i>kan overføres</i> , økes med fra kr 3 392 361 000 til kr 3 823 956 000	431 595 000
	75	Tilskudd Helse Nord RHF, <i>kan overføres</i> , økes med fra kr 3 136 498 000 til kr 3 747 650 000	611 152 000
2750	77	Syketransport mv. Syketransport, reduseres med fra kr 1 467 000 000 til kr 0»	1 467 000 000

Forslag nr. 7 lyder:
«Stortinget ber Regjeringen om å fjerne egenandelen ved sterilisering med virkning fra 1. juli 2002.»

V o t e r i n g :
Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 77 mot 20 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 02.21.25)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1, 3, 4, og 5, fra Fremskrittspartiet:
Forslag nr. 1 lyder:
«I statsbudsjettet for 2002 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål:	Kroner
730	71	Refusjon poliklinisk virksomhet ved sykehus mv. <i>overslagsbevilgning</i> , økes med fra kr 3 456 000 000 til kr 3 582 513 000	126 513 000
732	70	Tilskudd til helseforetakene, <i>kan overføres</i> , økes med fra kr 20 000 000 til kr 340 000 000	320 000 000
2750	77	Syketransport, økes med fra kr 1 467 000 000 til kr 1 468 800 000	1 800 000
2751	70	Legemidler, økes med fra kr 7 140 000 000 til kr 7 203 000 000»	63 000 000

Forslag nr. 3 lyder:
«Stortinget ber Regjeringen sørge for at de sentral-sykehus som i dag har etablert nyfødtavdelinger for for tidlig fødte, fortsatt kan opprettholde sin virksomhet på dagens nivå.»

Forslag nr. 4 lyder:
«Stortinget ber Regjeringen ikke kreve egenandeler for behandling for ufrivillig barnløshet.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at alle som har hatt utgifter til kunstig befruktning i 2002, får refundert sine utgifter fullt ut.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 82 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 02.21.43)

Presidenten: Forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet, er under debatten omgjort til et oversendelsesforslag. Forslaget lyder da i endret form:

«Det henstilles til Regjeringen å sørge for at Hjerterenteret får et lån på 100 mill. kroner til restaurering av Revmatismesykehuset og anskaffelse av medisinsk-teknisk utstyr fra den gitte låneramme til helseforetakene for nyetablering av drift ved Revmatismesykehuset.»

Presidenten foreslår at forslaget oversendes Regjeringen uten realitetsvotering. – Det anses vedtatt.

Komiteen hadde innstillet:

I

I statsbudsjettet for 2002 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r :			
706	1	Sosial- og helsedirektoratet Driftsutgifter, økes med fra kr 195 330 000 til kr 195 830 000	500 000
730	70	Statlig helsetjeneste Innsatsstyrt finansiering av sykehus, <i>overslagsbevilgning, økes med</i> fra kr 14 575 000 000 til kr 15 120 136 000	545 136 000
	71	Refusjon poliklinisk virksomhet ved sykehus mv., <i>overslagsbevilgning, økes med</i> fra kr 3 456 000 000 til kr 3 562 513 000	106 513 000
732	70	Regionale helseforetak Tilskudd til helseforetakene, <i>kan overføres, økes med</i> fra kr 20 000 000 til kr 320 000 000	300 000 000
	71	Tilskudd Helse Øst RHF, <i>kan overføres, økes med</i> fra kr 10 316 504 000 til kr 10 713 079 000	396 575 000
	72	Tilskudd Helse Sør RHF, <i>kan overføres, økes med</i> fra kr 6 349 251 000 til kr 6 621 588 000	272 337 000
	73	Tilskudd Helse Vest RHF, <i>kan overføres, økes med</i> fra kr 4 574 736 000 til kr 4 801 038 000	226 302 000
	74	Tilskudd Helse Midt-Norge RHF, <i>kan overføres, økes med</i> fra kr 3 392 361 000 til kr 3 551 885 000	159 524 000
	75	Tilskudd Helse Nord RHF, <i>kan overføres, økes med</i> fra kr 3 136 498 000 til kr 3 283 811 000	147 313 000
2750	90 (ny)	Lån til investeringsformål i helseforetak, <i>bevilges med</i> Syketransport mv.	1 000 000 000
	77	Syketransport, <i>økes med</i> fra kr 1 467 000 000 til kr 1 467 800 000	800 000
2790	70	Andre helsetiltak Bidrag lokalt, <i>økes med</i> fra kr 530 500 000 til kr 550 500 000	20 000 000

II

Stortinget samtykker i at de regionale helseforetakene gis en samlet økt driftkreditramme på inntil 1 000 000 000 kroner fra 1 000 000 000 kroner til 2 000 000 000 kroner. Helsedepartementet gis fullmakt til å fordele driftskreditrammen basert på søknader fra de regionale helseforetakene.

III

Stortinget ber Regjeringen gjeninnføre en refusjon til assistert befruktning. Ordningen skal innebære en en-

gangs egenandel på 18 000 kroner som gir inntil 3 forsøk. Ordningen gis tilbakevirkende kraft og skal gjelde fra 1. januar 2002.

IV

Stortinget ber Regjeringen innføre fritak for egenandel ved sterilisering etter medisinske indikasjoner

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 15

Komiteen hadde innstillet:

I statsbudsjettet for 2002 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post	Formål:	Kroner
2711		Diverse tiltak i spesialisthelsetenesta	
	70	Refusjon spesialisthelsetenesta, blir auka med frå kr 970 000 000 til kr 1 015 000 000	45 000 000
	71	Refusjon psykologhjelp, blir auka med frå kr 170 000 000 til kr 178 000 000	8 000 000
2755		Helseteneste i kommunane	
	62	Tilskot til fastlønsordning fysioterapeutar, <i>kan nyttast under post 71</i> , blir auka med frå kr 195 000 000 til kr 202 000 000	7 000 000
	70	Refusjon allmennlegehjelp, blir auka med frå kr 2 360 000 000 til kr 2 505 000 000	145 000 000
	71	Refusjon fysioterapi, <i>kan nyttast under post 62</i> , blir auka med frå kr 970 000 000 til kr 1 015 000 000	45 000 000

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 16

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Asmund Kristoffersen på vegne av Arbeiderpartiet oversendt fra Odelstingets møte 18. juni 2002:

«Stortinget ber Regjeringen legge til grunn en refusjon på 95 prosent for Remicade av gjeldende veiledende utsalgspris fra 1. oktober 2002 og ut året.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 70 mot 27 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 02.22.51)

Votering i sak nr. 17

Presidenten: Det voteres over forslag oversendt fra Odelstingets møte 18. juni 2002:

«Stortinget ber Regjeringen sikre at sykehusets utgifter til legemidler under ny § 5-15 i folketrygdloven dekkes.»

Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Senterpartiet står bak dette forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget ble med 52 mot 46 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 02.23.24)

Votering i sak nr. 18

Presidenten: Under debatten er det satt fram 4 forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Bjarne Håkon Hanssen på vegne av Arbeiderpartiet
- forslag nr. 2, fra John I. Alvheim på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 3, fra Sigbjørn Molvik på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 4, fra Ola D. Gløtvold på vegne av Senterpartiet.

Forslag nr. 4, fra Senterpartiet, tas opp til votering. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen påse at samtlige av de 9 300 godkjente søknadene som gjenstår etter søknadsfristen i oktober 2001, får finansieringstilsagn i tråd med handlingsplanens ordninger. Regjeringen må i statsbudsjettet for 2003 legge fram en fullstendig finansieringsplan for en slik utvidelse av handlingsplanens rammer.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble mot 6 stemmer ikke bifalt.

Presidenten: Forslag nr. 3, fra Sosialistisk Venstreparti, tas opp til votering. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringa utover de 2 000 plassene som Regjeringa foreslår i St.meld. nr. 31(2001-2002), å godkjenne ytterligere 3 000 plasser som er tilrettelagt for heldøgns pleie og omsorg for perioden fram til 2005. Kommuner med lav dekning av slike plasser prioriteres.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 82 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 02.24.26)

Presidenten: Forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet, tas opp til votering. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om en egen budsjetttramme for etablering av omsorgs-/sykehjemsplasser i utlandet.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 82 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 02.24.42)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen særskilt følge opp de kommunene som har lav dekningsgrad av plasser med heldøgns omsorg og pleie for eldre, og legge til rette for ytterligere satsing i disse kommunene med inntil 3 000 enheter med gjennomføring fra 2004 til utløpet av 2007.

Disse 3 000 enheter fordeles med 70 prosent sykehjemsplasser og 30 prosent omsorgsboliger med arealer for basisbemanning.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 73 mot 25 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 02.24.58)

Komiteen hadde innstillet:

I

Stortinget ber Regjeringen utover de 2 000 plassene som Regjeringen foreslår i St.meld. nr. 31 (2001- 2002), å godkjenne ytterligere 3 000 sykehjemsplasser for perioden frem til 2005.

II

St.meld. nr. 31 (2001-2002) – Avslutning av handlingsplan for eldreomsorgen «Fra hus til hender» – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 19

Presidenten: Under debatten er det satt fram 2 forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Sigbjørn Molvik på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet
- forslag nr. 2, fra John I. Alvheim på vegne av Fremskrittspartiet

Forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet, tas opp til votering. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å tillegge Sosial- og helsedirektoratet godkjenningsmyndighet for bemanningsplaner ved landets sykehjem, slik at pleietrengen-

de sykehjemsbeboere sikres et faglig forsvarlig nivå på bemanningen uavhengig av bosted.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 82 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 02.25.41)

Presidenten: Forslag nr. 1, fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, tas opp til votering. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen foreta en grundig beregning og konsekvensutredning av hva en tilfredsstillende bemanningsnormering og en nødvendig kompetanseheving innen pleie- og omsorgssektoren generelt, og for sykehjemmene spesielt, vil bety i økte kostnader for kommunene. Tallmaterialet og forslag til hvordan dette skal dekkes økonomisk, legges fram i forbindelse med den bebudede meldinga om eldreomsorgen og omsorgstjenestene våren 2003.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 75 mot 23 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 02.26.00)

Komiteen hadde innstillet:

I

Stortinget ber Regjeringa i den varslede stortingsmeldinga om kvaliteten i eldreomsorgen utrede hvilke alternativer som vil være aktuelle for å sikre en tilstrekkelig bemanning i pleie- og omsorgstjenestene. Denne utredningen må også omfatte spørsmålet om bemanningsnormer både når det gjelder sykehjem og den øvrige pleie- og omsorgstjenesten knytta til forskjellige organisasjonsmodeller. Denne utredningen skal også omfatte godkjenningsordninger og godkjenningsmyndighet.

II

Dokument nr. 8:114 (2001-2002) – forslag fra stortingsrepresentantene John I. Alvheim og Harald T. Nesvik om å be Regjeringen legge godkjenningsmyndigheten for bemanningsplaner ved landets sykehjem til Helse- direktoratet, slik at pleietrengende sykehjemsbeboere sikres et faglig forsvarlig nivå på bemanningen, uavhengig av bosted – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 20

Presidenten: Det votes over forslag oversendt fra Odelstingets møte 6. juni 2002:

«Stortinget ber Regjeringen om å gjennomgå retningslinjene for Økokrims virksomhet ut fra formålet

om å gjøre det enklere for Økokrim å kunne avdekke trygdemisbruk.»

V o t e r i n g :

Forslaget bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 21

Presidenten: Under debatten er det satt fram 6 forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra John I. Alvheim på vegne av Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet
- forslagene nr. 2 og 3, fra John I. Alvheim på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 4, fra Olav Gunnar Ballo på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 5 og 6, fra Ola D. Gløtvold på vegne av Senterpartiet.

Det voterer over forslag nr. 5, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Grunnbeløpet i folketrygden blir satt til 54 780 kroner per 1. mai 2002.

I statsbudsjettet for 2002 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål:	Kroner
660		Krigspensjon	
	70	Tilskudd, militære, økes med fra kr 279 000 000 til kr 291 000 000	12 000 000
	71	Tilskudd, sivile, økes med fra kr 683 000 000 til kr 713 000 000	30 000 000
664		Pensjonstrygden for sjømenn	
	70	Tilskudd, økes med fra kr 178 600 000 til kr 186 600 000	8 000 000
666		Avtalefestet pensjon	
	70	Tilskudd, økes med fra kr 592 000 000 til kr 618 000 000	26 000 000
2660		Uførhet	
	70	Grunnpensjon, økes med fra kr 13 138 500 000 til kr 13 721 500 000	583 000 000
	71	Tilleggspensjon, økes med fra kr 19 580 000 000 til kr 20 450 000 000	870 000 000
	72	Særtilllegg, økes med fra kr 1 287 000 000 til kr 1 344 000 000	57 000 000
2662		Yrkesskadetrygd gammel lovgivning	
	70	Pensjoner, økes med fra kr 81 000 000 til kr 85 000 000	4 000 000
2663		Medisinsk rehabilitering m.v.	
	70	Rehabiliteringspenger, økes med fra kr 6 248 000 000 til kr 6 525 000 000	277 000 000
	72	Foreløpig uførestønad, økes med fra kr 218 000 000 til kr 228 000 000	10 000 000
2670		Alderdom	
	70	Grunnpensjon, økes med fra kr 27 880 000 000 til kr 29 118 000 000	1 238 000 000
	71	Tilleggspensjon, økes med fra kr 36 645 000 000 til kr 38 272 000 000	1 627 000 000
	72	Ventetilllegg, økes med fra kr 160 000 000 til kr 167 000 000	7 000 000
	73	Særtilllegg, økes med fra kr 5 205 000 000 til kr 5 436 000 000	231 000 000
2680		Etterlattepensjonister	
	70	Grunnpensjon, økes med fra kr 1 155 000 000 til kr 1 206 000 000	51 000 000
	71	Tilleggspensjon, økes med fra kr 990 000 000 til kr 1 034 000 000	44 000 000

Kap.	Post	Formål:	Kroner
	72	Særtilllegg, økes med	3 000 000
		fra kr 67 000 000 til kr 70 000 000	
2683		Stønad til enslig mor eller far	
	70	Overgangsstønad, økes med	97 000 000
		fra kr 2 192 000 000 til kr 2 289 000 000	
2543		Ytelser til yrkesrettet attføring	
	70	Attføringspenger, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med	262 000 000
		fra kr 5 897 000 000 til kr 6 159 000 000	
	71	Attføringsstønad, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med	13 000 000
		fra kr 2 057 000 000 til kr 2 070 000 000»	

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet ble mot 6 stemmer ikke bifalt.

Presidenten: Presidenten vil komme tilbake til forslag nr. 6, fra Senterpartiet.

Det voteres over forslag nr. 4, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Grunnbeløpet i folketrygden blir satt til 54 630 kroner per 1. mai 2002.

I statsbudsjettet for 2002 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål:	Kroner
660		Krigspensjon	
	70	Tilskudd, militære, økes med	12 000 000
		fra kr 279 000 000 til kr 291 000 000	
	71	Tilskudd, sivile, økes med	29 000 000
		fra kr 683 000 000 til kr 712 000 000	
664		Pensjonstrygden for sjømenn	
	70	Tilskudd, økes med	8 000 000
		fra kr 178 600 000 til kr 186 600 000	
666		Avtalefestet pensjon	
	70	Tilskudd, økes med	25 000 000
		fra kr 592 000 000 til kr 617 000 000	
2660		Uførhet	
	70	Grunnpensjon, økes med	558 000 000
		fra kr 13 138 500 000 til kr 13 696 500 000	
	71	Tilleggs pensjon, økes med	831 000 000
		fra kr 19 580 000 000 til kr 20 411 000 000	
	72	Særtilllegg, økes med	55 000 000
		fra kr 1 287 000 000 til kr 1 342 000 000	
2662		Yrkesskadetrygd gammel lovgivning	
	70	Pensjoner, økes med	3 000 000
		fra kr 81 000 000 til kr 83 000 000	
2663		Medisinsk rehabilitering m.v.	
	70	Rehabiliteringspenger, økes med	265 000 000
		fra kr 6 248 000 000 til kr 6 513 000 000	
	72	Foreløpig uførestønad, økes med	9 000 000
		fra kr 218 000 000 til kr 227 000 000	
2670		Alderdom	
	70	Grunnpensjon, økes med	1 183 000 000
		fra kr 27 880 000 000 til kr 29 063 000 000	
	71	Tilleggs pensjon, økes med	1 555 000 000
		fra kr 36 645 000 000 til kr 38 200 000 000	
	72	Ventetilllegg, økes med	7 000 000
		fra kr 160 000 000 til kr 167 000 000	
	73	Særtilllegg, økes med	221 000 000
		fra kr 5 205 000 000 til kr 5 426 000 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner
2680		Etterlattepensjonister	
	70	Grunnpensjon, økes med fra kr 1 155 000 000 til kr 1 204 000 000	49 000 000
	71	Tilleggspensjon, økes med fra kr 990 000 000 til kr 1 032 000 000	42 000 000
	72	Særtilllegg, økes med fra kr 67 000 000 til kr 70 000 000	3 000 000
2683		Stønad til enslig mor eller far	
	70	Overgangsstønad, økes med fra kr 2 192 000 000 til kr 2 285 000 000	93 000 000
2543		Ytelser til yrkesrettet attføring	
	70	Attføringspenger, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med fra kr 5 897 000 000 til kr 6 147 000 000	250 000 000
	71	Attføringsstønad, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med fra kr 2 057 000 000 til kr 2 069 000 000»	12 000 000

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 83 mot 15 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 02.27.36)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 2 og 3, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 2 lyder:

«Grunnbeløpet i folketrygden blir satt til 55 390 kroner per 1. mai 2002.

I statsbudsjettet for 2002 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål:	Kroner
660		Krigspensjon	
	70	Tilskudd, militære, økes med fra kr 279 000 000 til kr 294 000 000	15 000 000
	71	Tilskudd, sivile, økes med fra kr 683 000 000 til kr 719 000 000	36 000 000
664		Pensjonstrygden for sjømenn	
	70	Tilskudd, økes med fra kr 178 600 000 til kr 187 600 000	9 000 000
666		Avtalefestet pensjon	
	70	Tilskudd, økes med fra kr 592 000 000 til kr 623 000 000	31 000 000
2660		Uførhet	
	70	Grunnpensjon, økes med fra kr 13 138 500 000 til kr 13 825 500 000	687 000 000
	71	Tilleggspensjon, økes med fra kr 19 580 000 000 til kr 20 604 000 000	1 024 000 000
	72	Særtilllegg, økes med fra kr 1 287 000 000 til kr 1 355 000 000	68 000 000
2662		Yrkesskadetrygd gammel lovgivning	
	70	Pensjoner, økes med fra kr 81 000 000 til kr 85 000 000	4 000 000
2663		Medisinsk rehabilitering m.v.	
	70	Rehabiliteringspenger, økes med fra kr 6 248 000 000 til kr 6 575 000 000	327 000 000
	72	Foreløpig uførestønad, økes med fra kr 218 000 000 til kr 229 000 000	11 000 000
2670		Alderdom	
	70	Grunnpensjon, økes med fra kr 27 880 000 000 til kr 29 339 000 000	1 459 000 000
	71	Tilleggspensjon, økes med fra kr 36 645 000 000 til kr 38 562 000 000	1 917 000 000

Kap.	Post	Formål:	Kroner
	72	Ventetillegg, økes med fra kr 160 000 000 til kr 168 000 000	8 000 000
	73	Sært tillegg, økes med fra kr 5 205 000 000 til kr 5 477 000 000	272 000 000
2680		Etterlattepensjonister	
	70	Grunnpensjon, økes med fra kr 1 155 000 000 til kr 1 215 000 000	60 000 000
	71	Tilleggspensjon, økes med fra kr 990 000 000 til kr 1 042 000 000	52 000 000
	72	Sært tillegg, økes med fra kr 67 000 000 til kr 70 000 000	3 000 000
2683		Stønad til enslig mor eller far	
	70	Overgangsstønad, økes med fra kr 2 192 000 000 til kr 2 307 000 000	115 000 000
2543		Ytelser til yrkesrettet attføring	
	70	Attføringspenger, overslagsbevilgning, økes med fra kr 5 897 000 000 til kr 6 205 000 000	308 000 000
	71	Attføringsstønad, overslagsbevilgning, økes med fra kr 2 057 000 000 til kr 2 072 000 000»	15 000 000

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen innen utgangen av 2002 legge frem en opptrappingsplan som skal ha som resultat at fullt opptjent pensjon i 2007 skal utgjøre 2/3 av tidligere lønnsinntekt.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble 82 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 02.27.56)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 6, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med en plan for en opptrapping av minstepensjonsinntektene over en periode på fem år. Denne planen må legges fram slik at Stortinget kan vedta denne i god tid før trygdeoppjøret i 2003.»

Fremskrittspartiet ønsker å støtte forslaget subsidiært.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble med 78 mot 20 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 02.28.19)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Retningslinjene for trygdeoppjøret endres slik at første avsnitt skal lyde:

Siktemålet for reguleringa skal vera å gi pensjonistar ei inntektsutvikling minst på linje med utviklinga for yrkesaktive og i tråd med dei prinsipp og mål som er lagt til grunn for gjennomføringa av det inntektspolitiske opplegget elles.»

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at 62 stemmer var avgitt mot forslaget og 36 stemmer for.

(Voteringsutskrift kl. 02.28.38)

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) (fra salen): Jeg stemte for, jeg skulle ha stemt mot.

Presidenten: Da er de riktige tallene 63 stemmer mot forslaget og 35 stemmer for forslaget. Forslaget er dermed ikke bifalt.

Komiteen hadde innstillet:

I

Grunnbeløpet i folketrygda blir sett til kr 54 170 med verknad frå 1. mai 2002.

II

I statsbudsjettet for 2002 blir det gjort følgjande endringar:

Kap	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r :			
660		Krigspensjon	
	70	Tilskott, militære, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 279 000 000 til kr 289 000 000	10 000 000
	71	Tilskott, sivile, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 683 000 000 til kr 708 000 000	25 000 000
664		Pensjonstrygden for sjømenn	
	70	Tilskott, blir auka med frå kr 178 600 000 til kr 184 600 000	6 000 000
666		Avtalefesta pensjon	
	70	Tilskott, blir auka med frå kr 592 000 000 til kr 614 000 000	22 000 000
2543		Ytingar til yrkesretta attføring	
	70	Attføringspengar, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 5 897 000 000 til kr 6 121 000 000	224 000 000
	71	Attføringsstønad, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 2 057 000 000 til kr 2 067 000 000	10 000 000
2660		Uførhet	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 13 138 500 000 til kr 13 617 500 000	479 000 000
	71	Tilleggspensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 19 580 000 000 til kr 20 294 000 000	714 000 000
	72	Særtilllegg, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 1 287 000 000 til kr 1 334 000 000	47 000 000
2662		Yrkesskadetrygd, gammel lovgivning	
	70	Pensjonar, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 81 000 000 til kr 84 000 000	3 000 000
2663		Medisinsk rehabilitering	
	70	Rehabiliteringspengar, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 6 248 000 000 til kr 6 476 000 000	228 000 000
	72	Mellombels uførestønad, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 218 000 000 til kr 226 000 000	8 000 000
2670		Alderdom	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 27 880 000 000 til kr 28 897 000 000	1 017 000 000
	71	Tilleggspensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 36 645 000 000 til kr 37 982 000 000	1 337 000 000
	72	Ventetillegg, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 160 000 000 til kr 166 000 000	6 000 000
	73	Særtilllegg, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 5 205 000 000 til kr 5 395 000 000	190 000 000
2680		Ytingar til gjenlevende ektefeller	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 1 155 000 000 til kr 1 197 000 000	42 000 000
	71	Tilleggspensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 990 000 000 til kr 1 026 000 000	36 000 000
	72	Særtilllegg, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 67 000 000 til kr 69 000 000	2 000 000
2683		Stønad til einsleg mor eller far	
	70	Overgangsstønad, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 2 192 000 000 til kr 2 272 000 000	80 000 000

III

Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om retningslinjene for trygdeoppgjøret. Saken legges frem slik at Stortinget kan vedta eventuelle nye retningslinjer i forkant av trygdeoppgjøret i 2003.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 22

Komiteen hadde innstillet:

I

I statsbudsjettet for 2002 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål:	Kroner
2315		Lønnsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet	
	1	Driftsutgifter, bevilges med	1 300 517 000
1500		Arbeids- og administrasjonsdepartementet (jf. kap 4500)	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med	450 000
		fra kr 146 153 000 til kr 146 603 000	
1502		Tilskudd til kompetanseutvikling	
	70	Tilskudd, <i>kan overføres</i> , bevilges med	25 000 000
1503		Midler til tjenestemannsorganisasjonenes opplærings- og utviklingsarbeid	
	70	Tilskudd fra staten, reduseres med	53 157 000
		fra kr 159 811 000 til kr 106 654 000	
	71 (Ny)	Bidrag fra arbeidstakerne	39 724 000
1504		Innskutte midler til lokale forhandlinger i skoleverket	
	60	Tilskudd til preliminare forhandlinger til kommune og fylkeskommune	0
1541		Pensjoner av statskassen	
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med	547 000
		fra kr 15 000 000 til kr 15 547 000	
1542		Tilskudd til Statens Pensjonskasse og Pensjonsordningen for apoteketaten	
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med	395 847 000
		fra kr 6 159 252 000 til kr 6 555 099 000	
	70	For andre medlemmer av Statens Pensjonskasse, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med	5 011 000
		fra kr 76 212 000 til kr 81 223 000	
1595		Ventelønn m.v. (jf. kap. 4545)	
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med	6 900 000
		fra kr 269 078 000 til kr 275 978 000	

II

Stortinget samtykker i at det med virkning fra 1. mai 2002 foretas regulering av lønningene mv. for arbeidstakere i det statlige tariffområdet som er medlemmer av LO Stat, Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund Stat, Akademikerne og Utdanningsgruppenes Hovedorganisasjon i samsvar med protokoller av 30. april 2002.

V

Stortinget samtykker i at Kongen på vegne av staten kan bringe tvister i forbindelse med tariffoppgjøret i staten i 2002 inn for Rikslønnsnemnda i samsvar med forutsetningene i lov om offentlige tjenestetvister av 18. juli 1958 nr. 2, jf. § 26.

III

Stortinget samtykker i at det med virkning fra 1. mai 2002 foretas regulering av lønningene mv. for arbeidstakere i det statlige tariffområdet som er medlemmer av Norges Ingeniørorganisasjon og Norges Farmaceutiske Forening i samsvar med protokoller av 30. april 2002.

VI

1. Løpende pensjoner i Statens Pensjonskasse reguleres i samsvar med økningen i folketrygdens grunnbeløp pr. 1. mai 2002.
2. Statens Pensjonskasse gis fullmakt til å regulere og tilpasse pensjoner som på grunn av særlige pensjonstekniske forhold ikke med rimelig resultat kan reguleres i samsvar med pkt. I.
3. Arbeids- og administrasjonsdepartementet gis fullmakt til å regulere pensjoner av statskassen på samme måte som for statspensjonister etter pkt. I.

IV

For alle embets- og tjenestemenn som ikke får sine lønns- og arbeidsvilkår fastsatt gjennom hovedtariffavtale eller som er lønnet utenfor tariffavtale og ikke får sin lønn fastsatt administrativt i kontrakt, skal gjelde samme lønns- og arbeidsvilkår som etter pkt. II.

VII

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet får fullmakt til å fordele bevilgningen under kap. 2315 Lønns-

regulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet, post 1 Driftsutgifter, på de av departementets poster som har lønnsbevilgning.

VIII

Stortinget samtykker i at Arbeids- og administrasjonsdepartementet (AAD) eller den AAD gir fullmakt, tillegges myndighet til å innhente nødvendig lønns- og persondata fra arbeidsgivere i det statlige tariffområdet.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 23

Presidenten: Under debatten har Hans R. Kjæstad satt fram et forslag på vegne av Høyre og representanten Odd Holten. Forslaget lyder:

«Stortinget samtykker i at lufthavnene Fagernes, Narvik og Vardø ikke betjenes med anbudsruiter fra 1. april 2003. Drift av Fagernes lufthavn opprettholdes og infrastrukturen i Vardø lufthavn vedlikeholdes i samsvar med de retningslinjer som framgår av St.prp. nr. 61 (2001-2002).»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre og representanten Odd Holten ble med 62 mot 34 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 02.29.47)

Komiteen hadde innstillet:

1. Stortinget går imot at lufthavnene Fagernes, Narvik og Vardø ikkje skal omfattast av systemet med anbudsruiter frå 1. april 2003.
2. Stortinget ber om at det i rulleringa av Nasjonal transportplan vert innarbeidd følgjande:
 - a) ein grundig informasjon og ei vurdering av situasjonen på heile luftfartsområdet i Noreg,
 - b) ei vurdering av den einskilte flyplass ut frå totale samfunnsmessige omsyn,
 - c) ei særskilt vurdering av luftfarten si rolle i distrikta.

3. Dersom Regjeringa vel å koma tilbake til Stortinget med forslag til strukturelle endringar i flyplasstrukturen, er det ein føresetnad at
 - a) avbøtande tiltak er på plass før eventuell nedlegging av ein flyplass dersom ikkje noko anna er akseptert i kommunar/område som er omfatta av slik nedlegging,
 - b) det vert lagt opp til ein tett dialog med involverte partar for å sikra løysingar alle kan leva med.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 61 mot 37 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 02.30.38)

Votering i sak nr. 24

Komiteen hadde innstillet:

St.prp. nr. 66 (2001-2002) – Orientering om status for GSM-R – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 25

Presidenten: Under debatten har Thore A. Nistad satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Regjeringen bes i tillegg legge fram en ny sak der E6 i Østfold inkludert ny Svinesundbro står ferdig i 2006 uten etablering av bompengestasjoner. Regjeringen bes samtidig foreslå de nødvendige bevilgninger over statsbudsjettet.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 83 mot 15 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 02.31.30)

Komiteen hadde innstillet:

I

I statsbudsjettet for 2002 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål:	Kroner
1320	34 ny	Ny Svinesundforbindelse, b e v i l g e s med	45 000 000

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

II

Stortinget samtykker i at

1. Statens vegvesen får fullmakt til å kreve inn bompenger til finansiering av den nye Svinesundsforbindelsen i samarbeid med svenske myndigheter.

2. Statens vegvesen får fullmakt til å inngå egne avtaler med svenske myndigheter knyttet til bygging og drift av Ny Svinesundsforbindelse på bakgrunn av St.prp. nr. 68 (2001-2002), jf. Innst. S. nr. 265 (2001-2002), og statsavtalen mellom Norges og Sveriges regjeringer.
3. Statens vegvesen får fullmakt til å inngå avtale med svenske myndigheter om å øke takstene med inntil 20 pst. utover prisstigningen om utviklingen i bompenggeordningen knyttet til Ny Svinesundsforbindelse gjør dette nødvendig.
4. Bompengeselskapet for fase 1 av Østfoldpakka får fullmakt til å stille til disposisjon ekstra 40 mill. kroner i 2002 til bruk på Halmstad – Patterød.

Presidenten: Presidenten regner med at Fremskrittspartiet ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 79 mot 16 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 02.32.02)

Votering i sak nr. 26

Presidenten: Under debatten har Kenneth Svendsen satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Regjeringen bes fremme forslag om en fremdriftsplan for, og tilleggsfinansiering utenom de nåværende samferdselsbudsjetter, av forsering av utbygging av E6/E18 fra Svinesund/Ørje til Oslo med ferdigstilling innen 2007 og E18 fra Vinterbro via Oslo til Kristiansand som motorvei klasse A med ferdigstilling innen 2010.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:134 (2001-2002) – forslag fra stortingsrepresentantene Kenneth Svendsen, Thore A. Nistad, Øystein Hedstrøm, Henrik Rød, Morten Høglund, Ulf Erik Knudsen, Per Ove Width, Per Erik Monsen, John I. Alvheim og Torbjørn Andersen om fortgang i utbyggingen av E6/E18 fra Svinesund/Ørje via Oslo til Kristiansand – vert å avvise.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet bifaltes innstillingen med 80 mot 17 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 02.34.15)

Votering i sak nr. 27

Presidenten: Under debatten har Kenneth Svendsen satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å ettergi 3,6 mrd. kroner som er gitt som lån til Oslo Lufthavn AS, Gardermoen.»

Det vil bli votert alternativt mellom forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:106 (2001-2002) – forslag fra stortingsrepresentantene Kenneth Svendsen, Morten Ørsal Johansen og Øyvind Korsberg om å ettergi deler av utestående fordringer til Oslo Lufthavn AS – avvises.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet bifaltes innstillingen med 83 mot 15 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 02.35.07)

Votering i sak nr. 28

Presidenten: Under debatten har Kenneth Svendsen satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige forslag og fatte de nødvendige vedtak som medfører:

1. Godkjente taxiselskaper innvilges rett til å vurdere sjåførens egnethet til å inneha drosjeløyve/kjøreseddel, og til å kunne anmode overfor politiet og fylkeskommunen om å inndra disse i forhold til vandel, utilbørlig oppførsel, lovstridige handlinger og klager fra publikum.
2. Kjøreseddel utstedes kun for fem år av gangen, hvorpå en ny vurdering av sjåførens egnethet blir foretatt.
3. Det søkes opprettet en ordning i samarbeid med godkjente taxiselskaper, om eksamen og fagbrev for å få innvilget drosjeløyve, for slik å skjerpe kravene til sjåførenes egnethet.
4. Personer som er dømt for sedelighets- og grove voldsforbrytelser eller misbruker sin stilling som taxisjåfør for annen kriminell virksomhet, mister retten til inneha drosjeløyve/kjøreseddel.»

Det vil bli votert alternativt mellom forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:137 (2001-2002) – forslag fra stortingsrepresentantene Jan Arild Ellingsen, André Kvakkestad og Kenneth Svendsen om rettighet for godkjente taxiselskap til å inndra drosjeløyvet/kjøreseddel for personer som er volds- og overgrepdomte, og personer som har opptrådt utilbørlig i sitt arbeid – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet bifaltes innstillingen med 83 mot 15 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 02.36.08)

Votering i sak nr. 29

Presidenten: Det votes over forslag fra stortingsrepresentant Oddbjørg Ausdal Starrfelt på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. juni 2002:

«Meirutgiftene til stillingar m.v. knytta til ordninga med prikkbelastning vert redusert med 20-30 pst.»
Fremskrittspartiet har meddelt at de støtter forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 52 mot 46 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 02.36.40)

Votering i sak nr. 30

Presidenten: Det votes over forslag fra stortingsrepresentant Oddbjørg Ausdal Starrfelt på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. juni 2002:

«Det vert frå 2003 løyvd 5 mill. kroner meir til politikkontroll på dei mest ulukkesutsette vegstrekingane.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 66 mot 31 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 02.37.05)

Votering i sak nr. 31

Presidenten: Det votes over forslag oversendt fra Odelstingets møte 11. juni 2002:

«Trygg Trafikk får frå 2003 auka sine løyvingar med 2 mill. kroner til tiltak for å betre tryggleiken for skulebarn.»

Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet står bak dette forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget bifaltes med 54 mot 37 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 02.37.36)

Votering i sak nr. 32

Presidenten: Det votes over forslag fra stortingsrepresentant Tor-Arne Strøm på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. juni 2002:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med hver rullering av Nasjonal transportplan komme tilbake til Stortinget med en evaluering av anbud i ferjedrifta.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 52 mot 45 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 02.38.17)

Per Sandberg (FrP) (fra salen): President! Til en tidligere votering!

Presidenten: Per Sandberg får ordet.

Ad voteringen i sak nr. 2

Per Sandberg (FrP): Beklager, jeg ønsker ikke å trekke ut møtet lenger enn nødvendig. Men Fremskrittspartiet skulle ha stemt for V under voteringen i sak nr. 2. Jeg tror ikke det ble gjort, så hvis det er mulig å få tatt den voteringen om igjen, vil Fremskrittspartiet sette pris på det.

Presidenten: Presidenten må da først spørre om Stortinget kan akseptere at denne voteringen tas om igjen. Presidenten har for sin del ikke noe imot det. – Det anses enstemmig vedtatt.

Komiteen hadde innstillet:

V

Stortinget ber Regjeringa leggje til rette for at Statens nærings- og distriktsutviklingsfond framleis skal forvalte dei bedriftsretta bygdeutviklingsmidlane.

Presidenten: Presidenten skjønner hvorfor det er om å gjøre å ta den voteringen på nytt.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 57 mot 41 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 02.40.44)

S a k n r . 3 3

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 02.40.